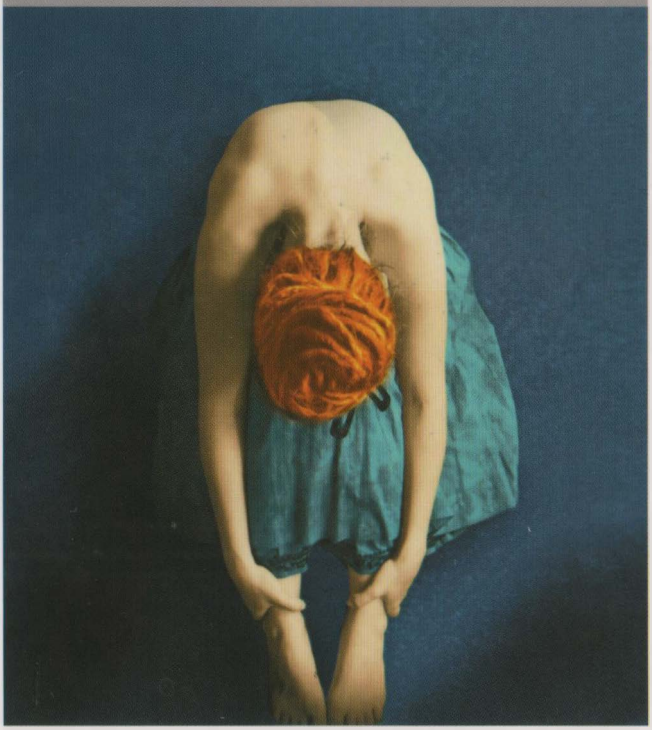
PAULO COELHO

PORTOBELLO CADISI

CAN

ROMAN

TÜRKÇESİ
CELÂL ÜSTER

Can Yayınları: 1698
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 684

A Bruxa de Portobello, Paulo Coelho
© Paulo Coelho, 2006
Tüm hakları saklıdır.
Kapak resmi © Artem Efimov / Archivo idee
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2006
Bu eserin Türkçe yayın hakları Sant Jordi Asociados
(Barselona, İspanya) aracılığıyla alınmıştır.
www.paulocoelho.com

1. basım: Ocak 2008

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzelti: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Şefik Matbaası

ISBN 978-975-07-0879-4

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
http://www.canyayinlari.com
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Paulo Coelho

PORTOBELLO CADISI

ROMAN

Türkçesi
CELÂL ÜSTER

CAN YAYINLARI

PAULO COELHO'NUN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI

HAC / *roman*
SİMYACI / *roman*
PIEDRA IRMAĞININ KIYISINDA OTURDUM AĞLADIM / *roman*
BEŞİNCİ DAĞ / *roman*
IŞIĞIN SAVAŞÇISININ ELKİTABI / *yazılar*
VERONİKA ÖLMEK İSTİYOR / *roman*
ŞEYTAN VE GENÇ KADIN / *roman*
ON BİR DAKİKA / *roman*
ZÂHİR / *roman*

Poulo Coelho, 1947'de Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde doğdu. Kendini tümüyle edebiyata vermeden önce tiyatro yönetmenliği, oyunculuk, şarkı sözü yazarlığı ve gazetecilik yaptı. 1986'da yayınlanan *Hac* adlı ilk romanının ardından, 1987'de yayınlanan *Simyacı* ile dünya çapında üne erişti. *Simyacı*, 20. yüzyılın en önemli yayıncılık olaylarından biri oldu ve 18 ülkede 30 milyon sattı. Coelho, *Piedra Irmağının Kıyısında Oturdum Ağladım* (1994), *Beşinci Dağ* (1996), *Işığın Savaşçısının Elkitabı* (1997), *Veronika Ölmek İstiyor* (1998), *Şeytan ve Genç Kadın* (2000), *On Bir Dakika* (2003) ve *Zâhir* (2005) gibi yapıtlarıyla sürekli olarak en çok satanlar listelerinde yer aldı. 150 ülkede, 66 dilde yayınlanan kitaplarının toplam satışı 100 milyona ulaştı. Bugüne kadar pek çok ödül ve nişana değer görülen Coelho, halen Birleşmiş Milletler Barış Elçisi ve Brezilya Edebiyat Akademisi üyesi.

Celâl Üster, 1947'de İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. *Cumhuriyet* gazetesi kültür servisini yönetti, *Cumhuriyet Kitap*'ın yayın yönetmenliğini üstlendi. 1983'te George Thomson'ın *Tarihöncesi Ege* adlı yapıtının çevirisiyle *Yazko Çeviri* dergisinin Azra Erhat Ödülü'ne değer görüldü. Yaroslav Haşek'ten George Orwell'e, D.H. Lawrence'dan Iris Murdoch'a, Juan Rulfo'dan Jorge Luis Borges'e, Mario Vargas Llosa'dan John Berger'a pek çok yazarın yapıtlarını dilimize kazandırdı.

S.F.X. için,

gittiği her yere ışık saçan,
gittiği her yeri ısıtan bir güneş,
ufuklarının ötesinde düşünen
herkes için örnek biriydi.

Ey, günaha girmeden gebe kalan Meryem,
senden yardım isteyenler için dua et.

Âmin.

Hiç kimse ışığı yakıp onu gizli yere,
yahut da kilenin altına komaz,
fakat girenler aydınlığı görsünler
diye şamdana koy.

LUKA 11:33

Bu sözler çalışma masamı terk edip en sonunda onlar için seçtiğim kaderi izlemeden önce, alışılmış, kılı kırk yararcasına araştırılmış, gerçek bir hikâye anlatan bir yaşamöyküsünün temeli olarak kullanmayı düşünmüştüm onları. Ama bana yardımcı olacağı düşüncesiyle okuduğum birçok yaşamöyküsünden gördüm ki, yaşamöyküsü yazarının konusuna yaklaşımı ister istemez araştırmasının sonuçlarını da etkiliyor. Okura kendi düşüncelerimi dayatmak değil de, "Portobello Cadısı"nın öyküsünü ana kahramanlarının gözünden anlatmak istediğim için, doğrudan bir yaşamöyküsü yazmaktan hemen vazgeçtim ve en iyisinin insanların bana anlattıklarını kâğıda dökmekle yetinmek olacağına karar verdim.

HERON RYAN, KIRK DÖRT YAŞINDA, GAZETECİ

Kim lambayı yaktıktan sonra onu kapının ardına gizler ki: Işığın amacı daha çok ışık yaratmak, insanların gözlerini açmak, çevremizdeki mucizeleri aydınlığa çıkarmaktır.

Kim sahip olduğu en önemli şeyi, sevgiyi feda eder ki.

Kim hayallerini, onları yok edebileceklerin ellerine teslim eder ki. Athena'dan başka hiç kimse.

Athena'nın ölümünden uzun bir süre sonra, eski öğretmeni kendisiyle birlikte İskoçya'nın Prestonpans kasabasına gitmemi istedi. Kasaba yönetimi, ertesi ay kaldırılacak olan bazı eski feodal ayrıcalıklardan yararlanarak, on altıncı ve on yedinci yüzyıllarda büyücülük yaptıkları gerekçesiyle idam edilmiş seksen bir kişiyi –ve kedilerini– bağışlamaya karar vermişti.

Prestoungrange & Dolphinstoun Baronlar Mahkemesi'nin resmî kadın sözcüsüne göre: "Suçlu bulunan kişilerin çoğu... hayalî kanıtlara dayanılarak mahkûm edilmişti; başka bir deyişle, aleyhte tanıklık edenler birtakım kötü ruhların varlığını hissettiklerini ya da birtakım cinlerin seslerini duyduklarını açıklamışlardı."

Şimdi burada, Enkizisyon'un vahşetinden, işkence odalarından, göğü tutan kin ve nefret ateşlerinden tüm ayrıntılarıyla söz etmenin bir yararı yok; ama Edda, Prestonpans'e doğru yol aldığımız sırada, kasabanın gösterdiği bu yücegönüllülükte kabul edilemez bir şey olduğunu söylemişti birkaç kez. Kasaba ve Prestoungrange & Dolphinstoun On Dördüncü Baronu, vahşice idam edilmiş olan insanları "bağışlıyorlardı".

"Yirmi birinci yüzyıla geldik, ama o masum insanları öldürmüş olan gerçek canilerin torunları kendilerinde hâlâ bağışlama hakkı bulabiliyorlar. Ne demek istediğimi anlıyor musun, Heron?"

Anlıyordum. Yeni bir cadı avı başlıyordu sanki. Silah bu kez kızgın demir değil, alaycılık ve baskıydı. Kendinde bir yeti keşfeden ve yetenekleriyle böbürlenip duran kişilere genellikle güvenilmez. Böylelerinin kocaları, karıları, babaları ya da çocukları, herkes, onlarla övünç duymak şöyle dursun, ailelerinin gülünç

düşeceği korkusuyla bu konunun hiç açılmaması için ellerinden geleni yaparlar.

Athena'yla tanışmadan, böylesi tüm yetilerin, insanların çaresizliğini onursuzca kötüye kullanmaktan başka bir şey olmadığını sanıyordum. Vampirlerle ilgili bir belgesel çekmek için Transilvanya'ya yaptığım yolculuk da, insanların ne kadar kolay aldatıldıklarını kanıtlamanın bir yoluydu. Bazı boşinançlar, ne kadar saçma görünürlerse görünsünler, insanoğlunun düşgücüne yerleşip kalırlar ve insanlar tarafından fazla düşünülmeden sık sık kullanılırlar. Dracula'nın, turistlerin kendilerini özel bir yerdeymiş gibi hissetmelerini sağlamak için yeniden düzenlenmiş olan şatosuna gittiğimde, yanıma gelen bir devlet görevlisi, film BBC'de gösterildiği zaman "anlamlı" (onun sözü) bir armağan alacağımı söylemeye çalışmıştı. O görevliye göre, Dracula efsanesinin yayılmasına yardımcı olduğum için cömert bir ödülü hak etmiştim. Rehberlerden biri, ziyaretçi sayısının her yıl arttığını söylemiş, sonra da şatonun adının geçmesinin bile işe yarayacağını, şatonun bütünüyle düzmece, Vlad Dracula'nın da efsaneyle hiçbir ilgisi bulunmayan tarihsel bir kişilik olduğunu, bütün bunları oraları hiç görmemiş hayali geniş bir İrlandalının *[Editörün notu: Bram Stoker]*[1] uydurduğunu anlatan bir programın bile yararı dokunacağını eklemişti.

İşte o zaman, gerçekler konusunda ne kadar katı olursam olayım, yalana istemeden de olsa katkıda bulunduğumu; senaryomla efsaneyi yıkmayı amaçlasam da, insanların inanmak istediklerine inandıklarını; rehberin haklı olduğunu, eninde sonunda efsanenin biraz daha yaygınlık kazanmasına yardımcı olacağımı anlamıştım.

[1] Burada, ünlü korku romanı *Dracula*'nın İrlandalı yazarı Bram Stoker'dan (1847-1912) söz ediliyor. 1897'de yayınlanan romanın baş kişisi Kont Dracula, Transilvanyalı bir vampirdir. (Ç.N.)

Yolculuk ve araştırmalarım için epey para harcamış olmama karşın, projemden hemen vazgeçtim.

Yine de, Transilvanya yolculuğum hayatımda derin bir iz bırakacaktı, çünkü Athena'yla orada tanıştım. Annesinin izini bulmaya çalışıyordu. Kader –gizemli, amansız Kader– bizi sıradan bir otelin daha da sıradan lobisinde buluşturdu. Kendisine Edda denmesinden hoşlanan Deidre ile ilk konuşmasına tanık oldum. Kendi hayatımı seyrediyormuşum gibi izledim. Yüreğim, benim dünyamdan olmayan bir kadın tarafından baştan çıkarılmamak için boş yere direniyordu. Mantık yenik düştüğünde, boyun eğmekten ve âşık olduğumu kabullenmekten başka çarem kalmamıştı.

O aşk, o güne kadar hayalimden bile geçmemiş şeyleri –ayinler, ruh göçleri, translar– görmemi sağlayacaktı. Aşkın gözümü kör ettiğini düşünerek her şeyden kuşku duydum, ama kuşku beni köreltmek şöyle dursun varlığını bile kabul edemeyeceğim okyanuslara yöneltti. Aynı güç, zor zamanlarda, gazeteci dostlarımın alaycılığına karşı koymamı, Athena ve yaptıkları hakkında yazmamı sağladı. Athena öldü, artık tek istediğim gördüklerimi ve öğrendiklerimi unutmak, ama o aşk ölmediği için o güç de ölmedi. O dünyayı ancak Athena'yla el eleyken gezip keşfedebilirdim.

Oraları onun bahçeleri, onun ırmakları, onun dağlarıydı. Artık o yok ya, her şeyin bir an önce eskisi gibi olmasını istiyorum. Çalışmalarımı daha çok trafik sorunları, İngiltere'nin dış politikası ve vergi konularına yönelteceğim. Artık yeniden büyü âleminin kurnazca bir hile olduğunu, insanların boşinançlara saplandıklarını, bilimin açıklayamadığı hiçbir şeyin var olma hakkı olmadığını düşünmek istiyorum.

Portobello'daki toplantılar çığrından çıkmaya başladığında, yaptıklarını sabahlara kadar tartışıp duruyorduk, ama şimdi düşünüyorum da, beni dinlemedi-

ğine memnunum galiba. Çok sevdiğimiz birini yitirdiğimiz zaman duyduğumuz derin acının biricik avuntusu, en iyisinin bu olduğunu umut etmek belki de.

Artık hiç kuşkum yok: Athena'nın, şu yaşadığımız dünyanın cehennemine düşeceğine çekip gitmesinden daha iyisi olamazdı. Ona "Portobello Cadısı" adının takılmasına yol açan olaylardan sonra asla huzur bulamayacaktı. Geri kalan hayatı, kendi düşleriyle bu dünyanın ortak gerçekliği arasındaki acımasız çatışmalarla geçecekti. Onu tanıdığım kadarıyla, sonuna kadar savaşacak, tüm gücünü ve yaşama sevincini kimsenin, ama hiç kimsenin inanmaya hazır olmadığı bir şeyi boşu boşuna kanıtlamaya çabalayarak tüketecekti.

Kimbilir, onun ölümü arayışı, belki de deniz kazasına uğrayan birinin bir ada aramasına benziyordu. Kimbilir kaç kez, gecenin geç saatlerinde metro istasyonlarında soyguncuların çıkagelmelerini beklemiştir boş yere. Kimbilir kaç kez, Londra'nın en tehlikeli mahallelerinde boş yere bir katil aramış, belki de kendinden çok güçlü adamları boş yere kışkırtmaya çalışmıştır.

Ta ki, en sonunda, kendini vahşice öldürtmeyi başarıncaya kadar. Peki, o zaman, hayatımızdaki en önemli şeylerin bir anda yok olup gittiğini görmenin acısından kaçımız kurtulacağız? Yalnızca bizim için çok önemli olan insanlardan değil, düşüncelerimiz ve düşlerimizden de söz ediyorum: Bir gün, bir hafta, birkaç yıl daha dayanabiliriz, ama eninde sonunda yitirmeye yazgılıyız. Bedenimiz sağ kalır, ama ruhumuz ergeç ölümcül darbeyi yer. En kusursuz cinayet budur; yaşama sevincimizi kimlerin öldürdüğünü, bunu hangi güdüyle yaptıklarını, suçluların nerede bulunacağını bilemeyiz.

O adsız sansız suçlular yaptıklarının farkında mıdırlar acaba? Kuşkuluyum, çünkü onlar da –mutsuz, kibirli, düşkün ve güçlü olanlar– kendi yarattıkları gerçekliğin kurbanıdırlar.

Athena'nın dünyasını anlamazlar, anlayabilecek yetide değildirler. Evet, Athena'nın dünyası, en iyisi bunu böyle düşünmek. Ben gelip geçici biriydim o dünyada, orada bulunmak bana tanınmış bir ayrıcalıktı; hani kendini olağanüstü güzellikte bir konakta bulursun, orada nefis yemekler yersin, ama bu öylesine bir şölendir, konak bir başkasınındır, yiyecekler bir başkası tarafından satın alınmıştır, en sonunda ışıklar söndürülecek, konağın sahipleri yatıp uyuyacaklar, uşaklar odalarına dönecekler, sen de kendini yeniden sokakta bulacak, bir taksi ya da otobüse atlayıp gündelik hayatının sıradanlığına geri döneceksindir, bunun farkındasındır; ben de böyle bir konumdaydım işte. Artık yavaş yavaş bunu böyle kabul ediyorum.

Yalnızca görebildiğimiz, dokunabildiğimiz ve açıklayabildiğimiz şeylerin bir anlam taşıdığı o dünyaya artık geri dönüyorum; belki de bir parçam geri dönüyor demek daha doğru. Aşırı hız yüzünden kesilen trafik cezalarının, banka veznelerinde tartışan, durmadan havaların ısınmasından ya da soğumasından yakınan insanların dünyasına, korku filmlerine, Formula I yarışlarına geri dönmek istiyorum. Ömrümün geri kalan günlerinde yaşamak zorunda kalacağım evren bu işte. Evlenip çoluk çocuk sahibi olacağım ve geçmiş uzaklarda kalmış bir anı olacak; o zaman kendi kendime şunu soracağım: Nasıl bu kadar kör olabildim? Nasıl bu kadar saf olabildim?

Yine biliyorum ki, geceleri bir başka yanım, şimdi önümde duran sigara paketi ve cin kadehi kadar gerçek şeylerle bağlantı halinde boşlukta geziniyor olacak. Ruhum, Athena'nın ruhuyla dans edecek; uyurken onunla olacağım; kan ter içinde uyanarak mutfağa gidip bir bardak su içeceğim. Hayaletlerle savaşmak için gerçeklikle en küçük bir ilgisi olmayan silahlar kullanmak gerektiğini anlayacağım. İşte o zaman, ni-

nemin öğüdüne uyarak, rüyanın sonunu kesip atmak için başucumdaki konsola açık bir makas bırakacağım.

Ertesi gün, makasa belki de pişmanlıkla bakacağım; ama ya bu dünyada yaşamaya yeniden ayak uyduracağım ya da çıldırmayı göze alacağım.

ANDREA MCCAIN, OTUZ İKİ YAŞINDA, TİYATRO OYUNCUSU

"Kimse kimseyi yönlendiremez. Bütün ilişkilerde iki taraf da ne yaptığını bilir, sonradan taraflardan biri kullanıldığından yakınsa bile."

Athena hep böyle derdi, ama kendisi hiçbir zaman öyle davranmadı, çünkü duygularımı biraz olsun göz önüne almadan kullandı ve yönlendirdi beni. Şu anda büyüden konuşuyor olmamız, bu suçlamayı daha da ciddi kılıyor; ne de olsa, öğretmenimdi, kutsal sırları aktarmayı, aslında hepimizde var olan o bilinmeyen gücü uyandırmayı üstlenmişti. O yabancı denize atıldığımızda, bize yol gösterenlere körü körüne güveniriz, çünkü bizden daha fazla bildiklerine inanırız.

İnanırız da, bizden daha fazla bilmediklerine kalıbımı basarım. Ne Athena, ne Edda, ne de onlar aracılığıyla tanıdığım insanlar. Öğretirken öğrendiğini söylemişti bana; ilk başta inanmadım, ama sonradan belki de doğrudur dedim kendi kendime. Bizi korunmasız bırakmak ve çekiciliğine teslim olmamızı sağlamak için başvurduğu yollardan biri olduğunu fark ettim.

Ruhsal bir serüvene atılmış olan insanlar düşünmezler, yalnızca sonuç isterler. Kendilerini, adsız sansız yığınlardan güçlü ve üstün hissetmek isterler. Özel olmak isterler. Athena, başkalarının duygularıyla tehlikeli bir biçimde oynuyordu.

Anladığım kadarıyla, bir ara Lisicux'lü Azize Thérèse'e[1] derin bir hayranlık duymuştu. Katolik inancıyla bir ilgim olduğu söylenemez, ama duyduğum kadarıyla Thérèse Tanrı'yla mistik ve fiziksel bir birlik yaşamıştı. Athena, bir keresinde, kendisinin de benzer bir kaderi paylaşmak istediğini söylemişti. Eh, bu durumda, bir manastıra kapanması, hayatını Tanrı'ya ibadete ya da yoksullara hizmete adaması gerekirdi. Böylesi, hem bu dünya için çok daha hayırlı olurdu, hem de insanları müzik ve ritüellerle kendilerinden geçirterek en iyi ve en kötü halleriyle yüz yüze getirmesinden çok daha az tehlikeli.

Gerçi ilk karşılaşmamızda pek bir şey söylemedim, ama hayatıma bir anlam aradığım sıralar buldum onu. Athena'nın böyle konularla pek ilgilenmediğini daha en başta anlamalıydım; o yaşamak, dans etmek, sevişmek, gezmek, herkesi çevresine toplayarak ne kadar akıllı, ne kadar hünerli olduğunu göstermek, komşularını kışkırtmak, tüm bunlara her zaman ruhanî bir perdah çekmeye çalışsa da içimizde cismanî olan ne varsa ortaya dökmek istiyordu.

Ne zaman buluşsak, ister bir büyü töreni düzenleyelim ister yalnızca bir içki içelim, onun gücünün farkındaydım. Nerdeyse dokunabileceğim kadar somut bir güçtü bu. İlk başlarda, ondan büyüleniyor, onun gibi olmak istiyordum. Ama bir gün bir barda otururken, cinsellikle ilgili "Üçüncü Âyin"den söz açtı. Hem de sevgilimin önünde. Gerekçe olarak da, bana bir şey öğrettiğini ileri sürdü. Ama bana sorarsanız, gerçek amacı sevdiğim adamı baştan çıkarmaktı.

Ve tabii, çıkardı da.

---

[1] Asıl adı Marie-Françoise-Thérèse Martin olan Azize Thérèse (1873-1897), Karmelit tarikatına bağlı bir Fransız rahibeydi. Kendi yazılarından derlenen *Histoire d'une âme*'ın (Bir Ruhun Öyküsü) 1898'de yayımlanması, Thérèse'e ölümünden sonra ün kazandırdı. Lisieux'de gömüldüğü yer bir hac merkezi haline geldi ve adına aynı yerde bir bazilika inşa edildi. (Ç.N.)

Gerçi bu dünyadan öte dünyaya göç etmiş insanlar hakkında kötü konuşmamalı, ne var ki Athena bana değil, kendi yararına kullandığı, insanlığın iyiliğine yönlendirmesi gerekirken kendi ruh aydınlanması için yararlandığı tüm güçlere hesap vermeli.

En kötüsü de, onun o karşı koyamadığı teşhirciliği olmasaydı, birlikte başladığımız her şey gerçekten yolunda gidebilirdi. Aklını başına toplasaydı, bize verilen görevi yerine getiriyor olacaktık şimdi. Ama kendini kontrol edemedi; gerçeği parmağında oynatabileceğini, karşısına çıkan tüm engelleri ayartıcı güçlerini kullanarak alt edebileceğini sandı.

Sonuç? Yalnız başıma kaldım. Gel gör ki, işi yarım bırakamam; zaman zaman kendimi çok güçsüz, çoğu zaman da çok kötü hissetsem de sonuna kadar sürdürmek zorundayım.

Hayatının böyle sona ermiş olması beni şaşırtmadı, çünkü Athena her zaman tehlikeyle oynaştı. Dışadönük kişilerin içedönük kişilerden daha mutsuz oldukları, bunu gidermek için de sürekli olarak ne kadar mutlu, hayatla ne kadar barışık olduklarını kendilerine kanıtlamaya çalıştıkları söylenir. Bu, en azından Athena için tamamen doğru.

Athena, herkesi mıknatıs gibi kendine çektiğinin farkındaydı; kendisini seven herkese acı çektirdi.

Ben dahil.

DEIDRE O'NEILL, OTUZ YEDİ YAŞINDA, DOKTOR, EDDA DİYE BİLİNİYOR

Bir gün tanımadığımız bir erkek telefon ederse, pek az konuşmasına, pek bir şey dememesine, özel bir şey söy-

lememesine karşın pek ender rastladığımız bir ilgi gösterirse, o gece onunla pekâlâ yatağa girebilir, hattâ âşık olduğumuzu bile sanabiliriz. Biz kadınlar böyleyizdir, bir terslik yok bunda; kendini sevgiye kolayca açmak kadının doğasında vardır.

Beni, on dokuz yaşındayken, Yüce Ana'yla ilk kez yüz yüze getiren de böyle bir sevgiydi. Athena, dans ederken ilk kez vecde geldiğinde aynı yaştaydı. Ama tek ortak yanımız da buydu: erginlenme yaşımız.

Öteki bütün yönlerimiz çok farklıydı; özellikle başkalarına davranışımız açısından apayrı, bambaşka insanlardık. Öğretmeni olarak, derinlerdeki ruhunu arayışında ona yardımcı olmak için her zaman elimden geleni yaptım. Arkadaşı olarak da -gerçi arkadaşlık duygularımızın karşılıklı olduğundan o kadar emin değilim- dünyanın onun harekete geçirmek istediği türden dönüşümlere hiç de hazır olmadığı konusunda uyarmaya çalıştım onu. Alabildiğine özgürce davranmasına ve yüreğinin isteklerinin ardından gitmesine izin vermeye razı oluncaya kadar kaç gece sabahlara kadar uyumadığımı hatırlıyorum.

Onun en büyük sorunu, yirmi birinci yüzyılda yaşayan bir yirmi ikinci yüzyıl kadını olması ve bu gerçeği hiç gizlememesiydi. Bir bedel ödedi mi? Kuşkusuz, ödedi. Ama coşkuyla taşan gerçek benliğini bastırmaya kalksaydı, çok daha büyük bir bedel ödeyecekti. Durmadan "başkaları ne der" diye kaygılanan, sürekli olarak "şu işleri bir halledeyim, ondan sonra kendimi bütünüyle hayallerime adayacağım" deyip duran, ama bir yandan da "koşullar bir türlü elvermiyor" diye yakınan kırgın ve mutsuz biri olacaktı.

Herkes en yetkin öğretmeni arar, ama öğrettikleri ne kadar yüce olursa olsun öğretmenler de bizim gibi insan. Birçokları bunu kolay kolay kabullenemiyor. Öğretmeni dersle, ritüeli vecd ile, simgeyi aktaranı simge-

nin kendisiyle karıştırmamalı. Gelenek, bizim yaşam güçleriyle karşılaşmamızla bağıntılıdır, karşılaşmamızı sağlayanlarla değil. Ama bizler zayıfız: Yüce Ana'dan bize yol göstericiler göndermesini bekleriz, o ise izlememiz gereken yolun işaretlerini gönderir yalnızca.

Özgürlüğün özlemini çekecekleri yerde kendilerine bir çoban arayanlara acımak gerekir! Herkes üstün güçle karşılaşabilir, ama üstün güç sorumluluğu başkalarına bırakanlara uzak düşer. Bu dünyada geçirdiğimiz zaman kutsaldır, her ânı bir şölen gibi yaşamamız gerekir.

Bunun önemi tümden unutuldu: Artık dinsel bayramlar bile plaja, parka ya da kayak yapmaya gitmenin bir vesilesi oldu çıktı. Artık ritüeller yok. Sıradan işler en küçük bir kutsallık edinemiyor. Yaptığımız yemeğe sevgimizi katmamız gerekirken, yemek yaparken vakit kaybetmekten yakınıyoruz. İş yaparken becerilerimizi zevk almak ve Yüce Ana'nın gücünü yaygınlaştırmak için kullanmamız gerekirken, çalışmanın Tanrı'nın bir laneti olduğunu düşünüyoruz.

Athena, insanların kendi güçlerini kabullenmeye henüz hazır olmadıklarını fark etmeksizin, hepimizin ruhundaki olağanüstü zengin dünyayı su yüzüne çıkardı.

Biz kadınlar, hayatımıza ve bilgi yoluna bir anlam ararken, kendimizi hep dört klasik arketipten biriyle özdeşleriz.

Bakire'nin (elbette cinsel bakirelikten söz etmiyorum) arayışı bütünüyle bağımsız oluşundan kaynaklanır ve öğrendiği her şey karşısına dikilen güçlüklere tek başına karşı koyabilme yeteneğinin meyvesidir.

Şehit, kendini tanımanın yolunu acıyla, teslimiyetle, çileyle bulur.

Azize, yaşamanın gerçek nedenini koşulsuz sevgide ve karşılığında hiçbir şey istemeden verme yeteneğinde bulur.

Ve son olarak Cadı, varlığını eksiksiz ve sınırsız hazzın peşine düşerek doğrular.

Kadınlar genellikle bu geleneksel dişi arketiplerinden birini seçmek zorundadırlar, ama Athena bunların dördü birdendi.

Hiç kuşkusuz, onun davranışlarını, vecde gelen ya da cezbeye tutulan herkesin gerçeklikle olan bağlarını kopardığını ileri sürerek haklı göstermeye kalkabiliriz. Oysa bu doğru değildir: Cismanî dünya ile ruhsal dünya aynı şeydir. Tanrısal olanı her bir toz zerresinde görebiliriz, bu onu ıslak bir süngerle silmemize engel değildir. Tanrısal olan yok olmaz; temiz bir yüzeye dönüşür.

Athena daha dikkatli olmalıydı. Öğrencimin hayatını ve ölümünü düşünüyorum da, kendi davranışlarımı da değiştirmeliydim diyorum kendi kendime.

LELLA ZEYNEB, ALTMIŞ DÖRT YAŞINDA, NÜMEROLOG[1]

Athena mı? Ne kadar ilginç bir ad! Bir bakalım... Maksimum sayısı dokuz. İyimser, arkadaş canlısı ve hoşsohbet, topluluk içinde hemen ilgi çeken biri. Anlayış, sevecenlik, cömertlik arayanlar ona yönelebilirler, ama tam da bu yüzden çok dikkatli olmalı, çünkü herkesten böylesine ilgi görmek aklını çelebilir, sonunda kazançlı çıkacakken zararlı çıkabilir. Ha, bir de dilini tutmayı öğrenmeli, gereğinden çok konuşmayı seviyor.

[1] Karakter çözümlemesi yapmak ya da geleceği önceden bilmek amacıyla sayıların kullanılmasına nümeroloji denir. Her harfin bir rakamı temsil ettiği Yunan ve İbrani alfabelerine benzer bir yöntem kullanan çağdaş nümeroloji, kişinin adını ve doğum tarihini bir dizi rakamla ifade etmekte ve bunlardan yola çıkarak kişinin gerçek karakteri ve geleceğinin görülebildiğini ileri sürmektedir. (Ç.N.)

Minimum sayısının on bir olması, bence önderliği çok istediğini gösteriyor. Gizemsel konulara ilgi duyuyor ve böyle konular aracılığıyla çevresindekileri uyumlu kılmaya çalışıyor.

Gel gör ki, bu, doğum günü, ayı ve yılının toplamının tek bir rakama indirgemesi olan dokuz sayısıyla doğrudan çatışıyor: Her zaman kıskanılacak, üzülecek, içine kapanacak, düşünmeden, ani kararlar verecek. Aşırı hırs, hoşgörüsüzlük, gücünü kötüye kullanma, aşırılık gibi olumsuz titreşimlerden etkilenmemeye bakmalı.

Bu çatışmadan dolayı, insanlarla duygusal bağlar kurmayı gerektirmeyen, bilgisayar uzmanlığı ya da mühendislik gibi bir meslek seçmesini öneririm.

Ne! Öldü mü? Ah, çok yazık! Peki, *ne yaptı ki?*

Athena ne mi yaptı? Her şeyden biraz yaptı, ama onun hayatını özetlemem gerekseydi şöyle derdim: Doğanın güçlerini anlayan bir rahibeydi. Ya da, kaybedeceği ya da hayattan beklediği pek az şey olduğu için başkalarından daha büyük riskleri göze alan ve sonunda egemen olduğunu sandığı güçlere dönüştü.

Süpermarket kasiyerliği, banka memureliği, emlakçilik yaptı ve bütün bu işlerde içindeki rahibeyi her zaman açığa vurdu. Onunla sekiz yıl birlikte yaşadım; şimdi ona, belleğini ve kimliğini geri getirmeyi borçluyum.

Bütün bu açıklamaları alırken en büyük güçlüğü insanları gerçek adlarını kullanmam için ikna etmekte çektim. Bazıları böyle bir hikâyeye karıştırılmak istemediklerini söylediler; bazıları duygu ve düşüncelerini gizlemeye çalıştılar. Gerçek amacımın bu olayla ilgili herkesin onu daha iyi anlamasına yardımcı olmak olduğunu ve adı belirsiz kişilerin açıklamalarına hiçbir okurun inanmayacağını söylemeye çalıştım.

En sonunda bana katıldılar, çünkü hepsi de her ne kadar önemsiz de olsa her olayın tek ve eksiksiz açıklamasını bildiklerine inanıyorlardı. Anlattıklarını kayda alırken, hiçbir şeyin kesin olmadığını, her birinin nasıl algıladığına bağlı olduğunu gördüm. Kim olduğumuzu anlamanın en iyi yolu, çoğu zaman başkalarının bizi nasıl gördüğünü öğrenmektir.

Bu, başkalarının bizden yapmamızı beklediklerini yapmamız gerektiği anlamına gelmez; ama kendimizi daha iyi anlamamıza yardımcı olur. Athena'ya, onun öyküsünü geri getirmeyi, onun efsanesini yazmayı borçluydum.

SAMİRA R. HALİL, ELLİ YEDİ YAŞINDA, EV KADINI, ATHENA'NIN ANNESİ

Rica ederim, ona Athena demeyin. Onun gerçek adı Şirin'dir. Kocamın da benim de çok sevdiğimiz, çok istediğimiz, keşke biz dünyaya getirmiş olsaydık dediğimiz kızımız Şirin Halil.

Oysa hayat karşımıza bambaşka şeyler çıkaracaktı; kaderin bize çok cömert davrandığı zamanlarda, her zaman hayallerimizi yıkabilecek bir engel çıkar.

Beyrut'ta oturuyorduk; o günlerde herkesin gözünde Ortadoğu'nun en güzel şehriydi Beyrut. Kocam başarılı bir sanayiciydi, sevişerek evlenmiştik, her yıl Avrupa'ya gidiyorduk, dostlarımız vardı, bütün önemli toplantılara davet edilirdik, bir keresinde Amerika Birleşik Devletleri başkanı evime gelmişti. Düşünün! Üç unutulmaz gün! Amerikan Gizli Servisi iki gün boyunca evimizin her köşesini aradı (aslında bir aydan fazla bir zamandır bölgedeydiler, stratejik mevzileri tutmuş-

lar, apartmanlarda daireler kiralamışlar, kılık değiştirerek dilenci ya da genç âşıklar gibi dolaşmışlardı ortalıkta). Hepsi bir gün, daha doğrusu parti verdiğimiz iki saat için. Dostlarımızın bakışlarındaki kıskançlığı ve dünyanın en güçlü adamıyla fotoğraf çektirirken duyduğumuz heyecanı hiç unutmayacağım.

Her şeyimiz vardı, en çok istediğimiz tek şey dışında: bir çocuk. O yüzden, hiçbir şeyimiz yoktu da denebilir.

Her şeyi denedik: Adaklar adadık, mucizelerin gerçekleştiği söylenen yerlere gittik, gitmediğimiz doktor, gitmediğimiz büyücü kalmadı, bir sürü hap yuttuk, şifalı sular, okunmuş iksirler içtik. İki kere yapay döllenmeyi denedim, ama ikisinde de bebeği kaybettim. İkincisinde sağ yumurtalığımı da kaybedince, bir daha hiçbir doktor böyle bir riske girmeyi göze alamadı.

Bunun üzerine, çaresizliğimizden haberdar olan dostlarımızdan biri tek çözümün evlat edinmek olduğunu söyledi. Romanya'da tanıdıkları varmış, işlemler uzun sürmezmiş.

Bir ay kadar sonra uçağa atlayıp Romanya'ya gittik. Dostumuzun, o sıralar ülkeyi yöneten diktatörle –şimdi adı aklıma gelmiyor– önemli iş ilişkileri olduğu için hiçbir bürokratik engele takılmadan, doğruca Transilvanya'nın Sibiu şehrindeki bir evlat edinme merkezine gittik. Orada bize kahveler, sigaralar, maden suları ikram ettiler; ardından belgeler geldi, imzalar atıldı, mühürler basıldı. Artık bizim tek yapmamız gereken bir çocuk seçmekti.

Bizi çocukların kaldığı çok soğuk bir binaya götürdüler. İçerisi o kadar soğuktu ki, zavallı çocukları böyle bir yerde nasıl barındırırlar diye düşünmekten alamadım kendimi. İlk ağızda, çocukların hepsini evlat edinip Lübnan'a götüreyim dedim, orada hem güneş hem de özgürlük vardı. Ama bu çılgınca bir düşünce-

di tabii. Portatif karyolalar arasında dolaştık durduk, ortalık çocuk ağlamalarından geçilmiyordu, vermek üzere olduğumuz kararın büyüklüğü bizi ürkütüyordu.

Kocam da, ben de, bir saatten fazla bir zaman hiç konuşmadık. Dışarı çıktık, birer kahve ve sigara içtikten sonra yeniden içeri girdik. Sonra birkaç kez daha. Bir süre sonra, evlat edinme merkezinin başındaki kadının gittikçe sabırsızlandığını fark ettim, bir an önce karar verelim istiyordu. O anda, garip bir annelik içgüdüsüyle –aslında başka bir kadının rahminde dünyaya gelmiş olan, ama bu enkarnasyonda benim olması gereken bir çocuk bulmuşum gibi– bebeklerden birini işaret ettim.

Kadın bir kere daha düşünmemizi salık verdi. Oysa bir an önce karar vermemiz için ne kadar sabırsızlanmıştı! Ama kararım karardı.

Yine de –Romanya hükümetinde yakınlarımız olduğunu düşündüğü için beni kırmamaya çalışarak– kocamın duymayacağı bir biçimde kulağıma fısıldadı: "Bu sizin işinize yaramaz. Bir çingenenin kızı o."

Kültürün genlerle aktarılan bir şey olmadığını anlattım ona. Bebek daha üç aylık bile değildi; bizim kızımız olacak, bizim âdetlerimize göre yetişecekti. Bizim kiliselerimize gidecek, bizim plajlarımızdan denize girecek, Fransızca kitaplar okuyacak, Beyrut'taki Amerikan Okulu'nda öğrenim görecekti. Kaldı ki, çingene kültürü hakkında hiçbir şey bilmiyordum, hâlâ da bilmem. Yalnızca oraya oraya dolaştıklarını, pek yıkanmadıklarını, güvenilmez insanlar olduklarını, küpe taktıklarını bilirim. Bir de, çocukları kaçırdıkları, arabalarına atıp götürdükleri söylenir; ama bu durumda tam tersi oluyordu, arkalarında benim için bir çocuk bırakmışlardı.

Kadın beni bir kere daha vazgeçirmeye çalıştıysa da dinlemedim, belgeleri önce ben imzaladım, sonra da

kocama imzalattım. Uçakla Beyrut'a dönerken, dünyaya bambaşka bir gözle bakıyordum: Çaresizlikten ne yapacağımı bilemezken, Tanrı yaşamam, çalışmam, mücadele etmem için bir neden vermişti bana. Artık bütün çabalarımızı haklı çıkaracak bir çocuğumuz vardı.

Şirin, akıllı uslu, güzel bir ortamda yetişti. Sanırım bütün anne babalar aynı şeyi söylerler, ama gerçekten olağanüstü bir çocuktu. Beş yaşına geldiğinde, bir gün öğleden sonra, erkek kardeşlerimden biri bir şey söyledi: Şirin, bir gün yurtdışında çalışmak isteyecek olursa, adı kökenini ele verecekti; mesela, hiçbir şeyi açığa vurmayan Athena gibi bir ad verilebilirdi. Tabii, artık, Athena adının yalnızca Yunanistan'ın başkentini çağrıştırmakla kalmadığını, aynı zamanda Yunanlıların bilgelik, akıl ve savaş tanrıçasının adı olduğunu biliyorum.

Anladığım kadarıyla, erkek kardeşim bir Arap adının ileride doğurabileceği sorunların da farkındaydı. Çünkü tüm ailemiz gibi o da politikanın çok içindeydi ve yeğenini kendisinin, bir tek kendisinin ufukta görebildiği kara bulutlardan korumak istiyordu. En şaşırtıcısı da, Şirin'in Athena sözcüğünün sesinden çok hoşlanması oldu. Daha o günden başlayarak kendine Athena demeye başladı ve onu bundan kimse vazgeçiremedi. Baktık ki çok hoşuna gidiyor, nüfus cüzdanına takma adını da geçirttik. Hevestir, geçer, diyorduk.

Bir ad, bir insanın hayatını etkileyebilir mi? Zamanla ad yapıştı kaldı.

Daha ilk başlarda, çok güçlü bir eğilimi olduğunu keşfettik; bütün vaktini kilisede geçiriyor, İncilleri ezbere biliyordu; bu hem çok iyi hem de çok kötüydü. Gittikçe daha çok din temelinde bölünen bu dünyada kızımın başının belaya girmesinden korkuyordum. İşte o günlerde, Şirin, sanki dünyada bundan daha doğal bir şey yokmuş gibi, görünmez arkadaşları olduğun-

dan söz etmeye başladı; ailece gittiğimiz kilisede melekler ve azizlerin hayallerini görüyordu. Bütün çocuklar hayal görür, ama bir yaştan sonra unuturlar. Ayrıca, oyuncak bebekler ve kaplanlar gibi cansız nesnelere canlıymış gibi davranırlar. Ne var ki, bir gün onu okuldan aldığımda, "Meryem Anamıza benzeyen, beyazlar giymiş bir kadın" gördüğünü söyleyince, gerçekten çok ileri gittiğini fark ettim.

Meleklere tabii ki ben de inanırım. Meleklerin küçük çocuklarla konuştuğuna bile inanırım, ama bir çocuk büyüklerin hayallerini görüyorsa iş değişir. Beyazlı bir kadın gördüklerini ileri süren birtakım çobanlar ve köylülerle ilgili pek çok yazı okumuşumdur; herkes bunların üstüne üşüştüğü, onlardan mucizeler beklediği için sonunda hayatları allak bullak olmuştur. Daha sonra işin içine rahipler girmiş, köyleri hac merkezi olup çıkmış, zavallıcıkların hayatı bir manastır köşesinde son bulmuştur. O yüzden, kızımın anlattıkları beni çok kaygılandırmıştı. Şirin, daha çok, makyajla, tırnaklarına oje sürmekle ilgilenecek, televizyondaki sudan dizileri ve çocuk programlarını izleyecek bir yaştaydı. Kızımda bir terslik olduğunu düşünerek bir uzmana danıştım.

"Merak etmeyin," dedi.

Çocuk psikolojisi dalında uzmanlaşmış bu çocuk doktoruna –ve bu daldaki öteki doktorların çoğuna– göre, görünmez arkadaşlar, bir çocuğun rüyalarının bir izdüşümüydü, çocuğun isteklerini keşfetmesine ve duygularını dile getirmesine yardımcı olmanın güvenli bir yoluydu.

"Tamam da, ya beyazlı kadın hayali?"

Doktor, belki de Şirin'in dünyayı bizim gibi göremediğini ya da açıklayamadığını söyledi. Ona kendisini evlat edindiğimizi söylemenin ortamını yavaş yavaş hazırlamaya başlamamızı önerdi. Çocuk doktoruna ba-

kılırsa, gerçeği Şirin'in kendisinin öğrenmesi çok daha kötü olacaktı. O zaman herkesten kuşkulanmaya başlayacak ve ne yapacağını kestirmek çok zorlaşacaktı.

O günden sonra Şirin'le konuşma tarzımızı değiştirdik. Çocuklar yaşadıklarının ne kadarını hatırlarlar, bilmiyorum; ama ona kendisini ne kadar sevdiğimizi ve hayalî bir dünyaya sığınması için bir neden olmadığını göstermeye çalışmaya başladık. Gözle görülür evreninin de hiç de kötü bir yer olmadığını, annesiyle babasının onu her türlü tehlikeye karşı koruyacağını, güneşli ve kalabalık plajlarıyla Beyrut'un çok güzel bir şehir olduğunu anlamalıydı. "Beyazlı kadın"dan hiç söz etmeden, kızımla daha çok vakit geçirir oldum; okuldaki arkadaşlarını evimize çağırıyor, onu sevgiyle sarmalamak için en küçük bir fırsatı bile kaçırmıyordum.

Doğru yoldaydık. Kocam sık sık seyahate çıkıyor, Şirin de onu özlüyordu. Kocam, Şirin'e olan sevgisinden, hayatını biraz değiştirmeye karar verdi. Şirin'in kendi kendine konuşmalarının yerini ana, baba ve kızın paylaştığı oyunlar almaya başladı.

Her şey yolunda gidiyordu. Sonra, bir gece, Şirin ağlayarak odamıza geldi; çok korktuğunu, cehennemin yakında olduğunu söylüyordu.

Evde yalnızdım. Şirin'in, kocam yine seyahate çıkmak zorunda kaldığı için üzüntüye kapılmış olabileceğini düşündüm. Ama cehennem de neyin nesiydi? Okulda ya da kilisede çocuklara neler öğretiyorlardı? Ertesi gün okula gidip öğretmeniyle konuşmaya karar verdim.

Ne ki, Şirin'in ağlaması kesilmemişti. Elinden tutup pencerenin önüne götürdüm, dolunayın aydınlattığı Akdeniz sahilini gösterdim. Şeytan falan olmadığını, gökteki yıldızlardan, apartmanımızın önündeki caddede gidip gelen insanlardan başka hiçbir şey olmadığını

anlattım. Kaygılanmamasını, korkması için bir neden olmadığını söyledimse de, ağlaması ve titremesi kesilmedi. Yatıştırmak için yarım saat kadar uğraştıktan sonra, bu kez ben kaygılanmaya başladım. Ağlamaması için yalvarıyordum; artık çocuk değildi, koca kız olmuştu. Belki de ilk kez âdet görüyor olabileceği geldi aklıma; çekinerek kan gelip gelmediğini sordum.

"Hem de çok."

Biraz pamuk aldım ve "yara"sına bakabilmem için uzanmasını istedim. Hiç önemli değildi. Ertesi gün anlatacaktım. Ama çok geçmeden henüz âdet görmediğini fark ettim. Bir süre daha ağladıktan sonra, bitkin düşmüş olmalı ki uykuya daldı.

Ve ertesi sabah, kan geldi.

Dört kişi öldürülmüştü. Benim için, halkımın alışık olduğu, bitmek bilmeyen kabile kavgalarından biriydi bu. Şirin için ise hiçbir anlam taşımıyordu, zaten gördüğü kâbusun sözünü bile etmemişti.

Bu arada, o günden sonra cehennem gittikçe yakınlaştı ve bir daha da uzaklaşmadı. Aynı gün, cinayetlerin intikamı olarak, bir otobüsteki yirmi altı Filistinli öldürüldü. Yirmi dört saat sonra, dört bir yandan gelen kurşunlar yüzünden sokakta yürümek olanaksız duruma geldi. Okullar kapatıldı. Öğretmenlerinden biri Şirin'i telaş içinde eve bıraktı ve durum gitgide kötüledi. Kocam iş gezisini yarıda kesip eve döndü; sabahtan akşama kadar telefonda hükümetteki dostlarıyla konuşuyor, ama hiç kimse doğru dürüst bir şey söylemiyordu. Şirin dışarıdan gelen silah seslerini de, kocamın evdeki bağırtılarını da duyuyor, ama ne tuhaftır ki hiçbir şey söylemiyordu. Ona bütün bunların uzun sürmeyeceğini, yakında yeniden plaja gidebileceğimizi anlatmaya çalışıyordum, ama o ya başını çevirip başka tarafa bakıyor ya da okuyacak bir kitap, dinleyecek bir plak istiyordu. Cehennem ağır ağır köklerini salarken, Şirin kitap okuyor, müzik dinliyordu.

İzin verirseniz, bu konuyu fazla uzatmamayı tercih ederim. Aldığımız tehditleri, kimin haklı, kimin suçlu, kimin masum olduğunu düşünmek istemiyorum. Şu kadarını söyleyeyim: Caddede karşıdan karşıya geçmek istediğinizde, bir tekne bulup Kıbrıs adasına gitmek, oradan bir başka tekneye atlayıp caddenin karşı tarafında karaya çıkmak zorundaydınız.

Neredeyse bir yıl boyunca, hep durumun düzeleceğini umarak, bunun geçici bir durum olduğunu, hükümetin eninde sonunda denetimi ele geçireceğini düşünerek evden dışarı çıkmadık. Bir sabah, Şirin, küçük portatif plakçalarında müzik dinlerken dans etmeye ve, "Bu iş çok, ama çok uzun sürecek," gibisinden bir şeyler söylemeye başladı.

Onu susturmaya kalktığımda, kocam kolumdan yakaladı. Şirin'in söylediklerini işittiğini, üstelik çok ciddiye aldığını fark ettim. Nedenini hiçbir zaman anlamadım ve o günden sonra da bir daha hiç sözünü etmedik. Konuşulması yasak bir konu olarak kaldı.

Ertesi gün kocam umulmadık bazı girişimlerde bulunmaya başladı ve iki hafta sonra da kendimizi Londra'ya giden bir gemide bulduk. Sonradan, rakamlar çok güvenilir olmasa da, o iç savaş yıllarında yaklaşık 45.000 kişinin öldüğünü, 180.000 kişinin yaralandığını, binlerce kişinin de evsiz barksız kaldığını öğrenecektim. Savaş türlü nedenlerle sürdü, ülke yabancı birlikler tarafından işgal edildi ve cehennem bugün de sürüyor.

Şirin, "Bu iş çok, ama çok uzun sürecek," demişti. Ne yazık ki haklıydı.

LUKÁS JESSEN-PETERSEN, OTUZ İKİ YAŞINDA, MÜHENDİS, ATHENA'NIN ESKİ KOCASI

Athena'yla tanıştığımda, evlat edinildiğini biliyordu. On dokuz yaşındaydı ve Athena'yı İngiliz sandığı için (Athena beyaz tenli, düz saçlıydı, gözleri bazen yeşile, bazen griye çalardı) Ortadoğu'yla ilgili aşağılayıcı sözler söylemek gafletinde bulunmuş bir öğrenciyle üniversitenin kafeteryasında kapışmak üzereydi.

Sömestrin ilk günü olduğu için birbirlerini tanımıyorlardı. Ama Athena yerinden fırladı, öteki kızın yakasına yapıştı ve, "Irkçı!" diye bağırmaya başladı.

Kızın gözlerinin dehşetle yuvalarından fırladığını gördüm. Az sonra olacakları görmek için can atan öteki öğrenciler ise heyecanla izliyorlardı. Ben onlardan bir sınıf büyük olduğum için, böyle bir kavganın nereye varacağını kestirebiliyordum: İkisi de kendilerini dekan yardımcısının karşısında bulacaklar, disiplin kuruluna verilecekler, sonunda büyük olasılıkla üniversiteden atılacaklar ve belki de ırkçılıktan polis soruşturması açılacaktı. Vesaire, vesaire. Sizin anlayacağınız, bu kavgadan ikisi de zararlı çıkacaktı.

"Kes sesini!" diye bağırdım ama, ne dediğimin tam olarak farkında değildim.

Kızların ikisini de tanımıyordum. Gerçi bu dünyayı kurtarmak bana kalmamıştı, dünyanın en dürüst insanı olduğum da söylenemezdi, kaldı ki ara sıra kavga etmek gençlere iyi geliyordu, ama yine de kendimi tutamadım işte.

Genç ve güzel kadına, bir kere daha, "Dur!" diye bağırdım. Güzellikte kendisinden hiç aşağı kalmayan öteki kızın gırtlağına sarılmıştı. İlkin, dönüp öfkeyle bana baktı. Sonra birden bir değişiklik oldu. Arkadaşının boğazını bırakmamıştı ama, gülümsedi.

"Sanırım 'Lütfen' demeyi unuttun," dedi.

Kafeteryada bir kahkaha koptu.

"Dur," dedim yeniden. "Lütfen."

Kızı bırakıp yanıma geldi. Herkes bize bakıyordu.

"Çok kibarsın. Sigaran var mı?"

Sigara paketini uzattım; dışarı çıkıp birer sigara yaktık. Öfkeden kudurmak üzereyken birden şaşırtıcı bir kayıtsızlığa bürünmüştü. Gülüyor, havadan sudan konuşuyor, sevdiğim pop topluluklarını soruyordu. Bana hayatım boyunca işimi yapmam öğretilmişti; ama ders zilinin çaldığını duyduğum halde, uymam gereken bu kuralı çiğneyiverdim. Orada dikilmiş, onunla sohbete dalmıştım; üniversiteyi de, kavgayı da, kafeteryayı da unutmuştum, sanki rüzgâr, soğuk ya da güneş de yoktu artık. En sıkıcı ve sıradan şeyleri söylerken bile beni ömrümün sonuna kadar etkileyeceği belli olan, bu gri gözlü genç kadın vardı bir tek.

İki saat sonra, birlikte öğle yemeği yiyorduk. Yedi saat sonra, bir barda, sınırlı bütçelerimiz elverdiğince yiyip içiyorduk. Sohbetimiz gittikçe koyulaştı ve kısa bir zaman sonra hayatıyla ilgili hemen her şeyi öğrenmiş bulunuyordum. Athena, benim sormama kalmadan, çocukluğu ve ilkgençliğiyle ilgili her şeyi bütün ayrıntılarıyla anlatıyordu. Gerçi sonradan herkese karşı böyle olduğunu fark edecektim, ama o gün kendimi dünyanın en önemli adamı gibi hissettim.

Lübnan'da patlak veren iç savaştan kaçıp Londra'ya gelmişti. Marunî Hıristiyan *[Editörün notu: Marunî Hıristiyanlar, Katolik Kilisesi'ne bağlı bir cemaattir, ama Vatikan'ın otoritesini tanımalarına karşın rahiplerin evlenmemeleri zorunlu değildir ve hem Ortadoğu hem de Ortodoks ayin usullerini uygularlar]* olan babası, Lübnan hükümeti için çalıştığından ölüm tehditleri almaya başlamış, ama yine de ülkeden ayrılıp sürgüne gidip gitmeme konusunda kararsız kalmıştı. İşte o sıralar, bir telefon konuşmasına kulak misafiri olan Athe-

na, büyüme vaktinin geldiği sonucuna varmış, bir evlat olarak sorumluluklarını yerine getirmeye ve sevdiklerini korumaya karar vermişti.

Evin içinde bir süre dans ettikten sonra vecde gelmiş gibi yapmış (bütün bunları okulda azizlerin hayatını okurlarken öğrenmişti) ve çeşitli sözler söylemeye başlamıştı. Bir çocuğun, bu söylediklerini yaparak annesiyle babasının kararını nasıl değiştirtebildiğini anlamış değilim; ama Athena'ya bakılırsa, aynen böyle olmuştu. Babasının boşinançlara saplantılı bir insan olduğunu söylüyor ve annesiyle babasının hayatını kendisinin kurtardığına gerçekten inanıyordu.

Buraya mülteci olarak gelmişler, ama aç kalmamışlar. Lübnanlılar dünyanın dört bir yanına dağılmış olduklarından, babası çok geçmeden işini yeniden düzene koymanın bir yolunu bulmuş ve hayat eskisi gibi devam etmiş. Athena iyi okullarda okumuş, dans dersleri almış –dans onun tutkusuymuş– ve liseyi bitirdikten sonra da mühendislik okumaya karar vermiş.

Londra'ya yerleştikten sonra, bir gün annesiyle babası onu kentin en pahalı lokantalarından birine yemeğe götürmüşler ve sözlerine çok dikkat ederek kendisini bebekken evlat edindiklerini açıklamışlar. Athena, çok şaşırmış görünerek ikisini de kucaklamış ve ilişkilerini hiçbir şeyin değiştirmeyeceğini söylemiş.

Oysa bir aile dostları bir öfke ânında ona "Nankör pıç kurusu!" diye bağırmış ve "annesiyle babasının 'gerçek' kızları" olmadığı için terbiyesizin teki olduğunu söylemiş meğerse. Athena da adamın kafasına bir küllük fırlatarak yüzünü yaralamış; iki gün boyunca ağlamış, ama kendisinin bir evlatlık olduğu düşüncesini de çabucak benimsemiş. Kötü yürekli aile dostları ise, yüzündeki yarayı merak edenlere, sokakta soyguncuların saldırısına uğradığını söylemekle yetinmiş.

Athena'ya ertesi gün benimle çıkıp çıkmayacağını

sordum. Bana bakire olduğunu, her pazar kiliseye gittiğini, aşk romanlarına hiç ilgi duymadığını söyledi; daha çok Ortadoğu'daki durumla ilgileniyor, Ortadoğu üstüne yazılmış ne bulursa okuyordu.

Sözün kısası, meşguldü. Çok meşguldü.

"Birçokları bir kadının tek hayalinin evlenmek ve çoluk çocuğa karışmak olduğunu sanırlar. Sana anlattıklarıma bakarak belki de hayatta çok acı çektiğimi düşünüyorsundur, ama öyle değil. Kaldı ki ben oradaydım. Beni bütün o yıkımlara karşı 'korumak' isteyen bir sürü erkek tanıdım. Unuttukları bir şey vardı: Eski Yunan'dan bu yana, savaşlara katılan insanlar ya çarpışarak ölmüşler ya da belki yaralarına karşın, belki yaraları sayesinde güçlenerek geri dönmüşlerdir. Böylesi daha iyi: Doğdum doğalı bir savaş alanında yaşadım ve hâlâ hayattayım, kimsenin beni korumasına ihtiyacım yok."

Sustu.

"Görüyor musun, ne kadar kültürlüyüm?"

"Evet, çook! Ama kendinden zayıf birine saldırırken, korunmaya ihtiyacın varmış gibi görünüyorsun. O anda üniversite hayatını bitirebilirdin."

"Haklısın. Tamam, davetini kabul ediyorum."

O günden sonra düzenli olarak görüşmeye başladık. Ona yakınlaştıkça kendi ışığımı daha çok keşfediyordum, çünkü her zaman elimden gelenin en iyisini yapmaya özendiriyordu beni. Büyü ya da batınîlik üstüne hiç kitap okumamıştı. Bunların şeytan işi olduğunu, kurtuluşun ancak Hz. İsa'nın yolundan yürümekle mümkün olabileceğini söyleyerek kestirip atıyordu. Ama Kilise'nin öğretilerine pek uygun düşmeyen şeyler söylediği de oluyordu doğrusu.

"İsa çevresine dilencileri, fahişeleri, vergi toplayıcıları ve balıkçıları toplamıştı. Bana kalırsa, böylece kutsal kıvılcımın her ruhta var olduğunu ve hiç sönme-

diğini göstermek istiyordu. Bazen öylece otururken ya da çok heyecanlandığımda, tüm Evren'le birlikte titreştiğimi hissederim. Ve o zaman, bilmediğim şeyleri bilirim, sanki Tanrı bana yol gösterir. Öyle anlar olur ki, bana her şeyin açıklandığını hissederim."

Sonra da kendi kendini düzeltirdi:

"Ama bu doğru değil tabii."

Athena her zaman iki dünya arasında yaşardı: doğru olduğunu hissettiği şeyler ve inancının ona öğrettiği şeyler.

Denklemler, hesaplar, yapı incelemeleriyle geçen bir sömestrin ardından, bir gün, üniversiteden ayrılmaya karar verdiğini açıkladı.

"Ama bu konuda bugüne kadar bana hiçbir şey söylemedin!" dedim.

"Bu konuyu kendime bile açmaktan korkuyordum, ama bu sabah kuaförümle konuştum. Sosyoloji okuyan kızının üniversiteyi bitirebilmesi için kaç yıldır sabahtan akşama kadar çalışmış durmuş. Kızı en sonunda mezun olmuş ve aylarca iş aradıktan sonra bir çimento fabrikasında sekreterlik yapmaya başlamış. Kuaförüm, bütün bunları anlattıktan sonra, büyük bir gururla, 'Bugüne bugün kızım diploma sahibi,' demesin mi! Annemle babamın birçok dostu ve onların çocuklarının çoğu da diploma sahibi. Ne ki, bu istedikleri işi yapmayı başardıkları anlamına gelmiyor. İlgisi yok. Üniversiteye gitmişler, çünkü üniversitelerin çok önemli sayıldığı bir zamanda birisi onlara bu dünyada yükselebilmek için diploma sahibi olmak gerektiğini söylemiş. Ve bu yüzden de dünya bazı olağanüstü bahçıvanlar, fırıncılar, antikacılar, heykeltıraşlar ve yazarlardan yoksun kalmış."

Böylesine kökten bir adım atmadan önce biraz daha düşünmesini istedim, ama o bana Robert Frost'tan şu dizeleri okudu:

Ormanda iki yol belirdi önümde, ve ben
Daha az yürünmüş olanı seçtim,
Bütün fark buradaydı işte.

Ertesi gün derse gelmedi. Bir sonraki buluşmamızda ne yapmayı düşündüğünü sordum.

"Evlenip çocuk yapacağım."

Bu bir ültimatom değildi. Ben yirmi yaşındaydım, o da on dokuz; böyle bir işe kalkışmak için çok erken olduğunu düşünüyordum.

Ama Athena çok ciddiydi. Ya aklımı başımdan alan biricik şeyi –o kadına olan aşkımı– kaybedecektim ya da özgürlüğümü ve geleceğin bana sunduğu tüm seçenekleri.

Doğrusunu isterseniz, karar vermek kolay oldu.

PEDER GIANCARLO FONTANA, YETMİŞ İKİ YAŞINDA

Evlenmek için kiliseye geldiklerinde çok şaşırdım; ikisi de çok gençti. Lukás Jessen-Petersen'i hiç tanımıyordum, ama aynı gün ailesinin –Danimarkalı aristokrat bir aileymiş– evliliğe kesinlikle karşı olduğunu öğrendim. Yalnızca evliliğe değil, Kilise'ye de karşıymışlar.

Babasına göre –ki açıkça yanıtlanamayacak bazı bilimsel görüşlerden yola çıkıyormuş– bütün bir dinimizin dayandığı Kitabı Mukaddes aslında bir kitap değil, yazarlarının gerçek adları da, kim oldukları da bilinmeyen altmış altı ayrı elyazmasının bir kolajıymış. İlk kitabın yazılışıyla ikincisinin yazılışı arasında nerdeyse bin yıl olduğunu, bunun da Kristof Kolomb'un

Amerika'yı keşfinden bugüne kadar geçen zamandan çok daha uzun olduğunu söylüyormuş. Üstelik gezegenimizdeki hiçbir canlı varlığın –maymunlardan papağanlara kadar– nasıl davranılacağını öğrenmek için On Emir'e ihtiyacı yokmuş. Dünyanın varlığını uyum içinde sürdürmesi için tek gereken, her varlığın doğa yasalarına uymasıymış.

Kitabı Mukaddes'i tabii ki ben de okudum, tarihini de biraz bilirim. Ama Kitabı Mukaddes'i yazan insanlar Yüce Tanrı'nın birer aracıydılar; üstelik İsa Efendimiz On Emir'den çok daha güçlü bir bağ yaratmıştı ve bu bağın adı sevgiydi. Kuşlar ve maymunlar, hatta Tanrı'nın bütün yaratıkları içgüdüleriyle hareket ederler ve yalnızca programlandıkları şeyleri yaparlar. Oysa âdemoğlu çok daha karmaşıktır ve sevgiyi ve onun tuzaklarını biliriz.

Hay Allah, görüyor musun evladım, sana Athena ve Lukás'la nasıl tanıştığımı anlatacağıma vaaz vermeye kalkışıyorum. O delikanlıyla konuşurken –konuşurken diyorum, çünkü aynı inancı paylaşmıyoruz, o yüzden de günah çıkartma hücresinin gizliliği söz konusu değil burada– ailesinin Kilise'ye karşı olmakla kalmadığını, bir yabancı olduğu için Athena'yı da pek istemediklerini öğrendim. Kitabı Mukaddes'ten bir sözü aktarmak isterim; bir inanç açıklaması değil, bir sağduyu çağrısı: "Hiçbir Edomluyu hor görmeyeceksin, çünkü o senin kardeşindir; hiçbir Mısırlıyı hor görmeyeceksin, çünkü sen onun ülkesinde bir yabancı idin."

Kusuruma bakma, yine Kitabı Mukaddes'ten sözler aktarıyorum; ama söz veriyorum, bundan sonra kendimi tutmaya çalışacağım. Delikanlıyla konuştuktan sonra iki saat kadar da Şirin'le görüştüm. Aslında belki de Athena demek gerekir, çünkü kendisine Athena denmesini istiyordu.

Athena hep kafamı karıştırmıştır. Kiliseye gelme-

ye başladığından beri tek bir amacı olduğunu düşünmüşümdür: bir azize olmak. Gerçi bundan nişanlısının haberi yoktu ama, Beyrut'ta iç savaşın patlak vermesinden kısa bir süre önce, Lisieux'lü Azize Thérèse'inkine çok benzer bir şey yaşadığını, sokakları kan revan içinde gördüğünü anlatmıştı bana. Bunu, çocukluğunda ya da ilkgençliğinde yaşadığı bir ruhsal sarsıntıya bağlamak da mümkün; ama aslında bütün yaratıcı insanlar, "cezbeye tutuldu" dediğimiz böyle durumları arada bir yaşarlar. Birden, saniyeden de kısa bir an için, tüm hayatımızın doğrulandığını, günahlarımızın bağışlandığını ve sevginin hâlâ bizi sonsuza kadar dönüştürebilecek en büyük güç olduğunu hissederiz.

Ama aynı zamanda korkuya da kapılırız. İster insan olsun, ister Tanrı, sevgiye tümüyle teslim olmak, kendi rahatımız ve karar verme yeteneğimiz de dahil her şeyden vazgeçmek demektir. Sözcüğün en derin anlamında sevmek demektir bu. İşin aslına bakarsan, bizler Tanrı'nın seçtiği biçimde kurtarılmak istemeyiz; attığımız her adımı denetim altında tutmak, her kararımızı bilinçli olarak vermek, neye bağlılık duyacağımızı seçebilmek isteriz.

Sevgide böyle olmaz; sevgi gelir, yerleşir ve her şeyi yönetmeye başlar. Ancak çok güçlü kişilikler kapılıp gitmeye açıktırlar ve Athena güçlü bir kişilikti. O kadar güçlüydü ki, saatler boyunca derin düşüncelere dalabilirdi. Müzik konusunda özel bir yeteneği vardı; çok iyi de dans ettiğini söylüyorlar, ama kilise dans için uygun bir yer olmadığından, her sabah gitarını alıp gelir, derse gitmeden önce Meryem Anamıza bir süre şarkı söylerdi.

Onu ilk dinleyişimi hâlâ hatırlarım. Bir kış sabahı erkenden kalkıp kiliseye gelebilen birkaç üyemizle sabah ayinini yeni tamamlamıştım ki, bağış kutusuna bırakılan paraları almayı unuttuğumu fark ettim. İçeri gittiğimde, her şeyi bambaşka görmemi sağlayan bir

müzik duydum; sanki her şeye bir meleğin eli değmişti. Yirmilerinde görünen genç bir kadın, bir köşeye oturmuş, gözlerini Meryem Anamızın heykelinden ayırmaksızın, cezbeye tutulmuşçasına gitarını çalıyor, ilahiler söylüyordu.

Bağış kutusunun başına gittiğimde beni fark edip durakladı, ama başımla devam etmesini işaret ettim. Sonra da sıralardan birine oturdum, gözlerimi kapadım ve dinlemeye başladım.

O anda, cennet gökyüzünden yeryüzüne indi sanki, içim içime sığmadı, sanki "cezbeye tutulmuştum". Genç kadın, yüreğimde olup biteni anlamış gibi, müzikle sessizliği harmanlamaya başladı. O çalmayı bırakınca, ben bir dua okuyordum. Sonra müzik yeniden başlıyordu.

Unutulmaz bir şey yaşadığımın farkındaydım, ancak geçip gittikten sonra anladığımız o büyülü anlardan biriydi. Ne geçmişte, ne gelecekte, tümüyle şimdideydim; sabahın, müziğin, güzelliğin, beklenmedik duanın içinde kaybolup gitmiştim. Tapınırcasına cezbeye tutulmuştum, bu dünyada olduğuma şükrediyor, ailemin karşı çıkmasına karşın bu mesleği seçtiğim için mutluluk duyuyordum. Küçük kilisenin yalınlığında, o genç kadının sesinde, her şeyi sarıp sarmalayan sabah ışığında, Tanrı'nın yüceliğinin kendini basit şeylerde açığa vurduğunu bir kere daha anladım.

Genç kadın çalmayı bıraktığında, epeyce gözyaşı dökmüştüm, aradan geçen zaman bana sonsuzluk gibi gelmişti. Başımı çevirip bakınca, onun cemaatimden biri olduğunu fark ettim. O günden sonra dost olduk, o müzik yoluyla tapınmayı her fırsatta paylaştık.

Yine de, evlenmeyi düşünmesi beni çok şaşırtmıştı. Birbirimizi iyi tanıdığımız için, kocasının ailesinin nasıl tepki göstereceğini sordum.

"Kötü, çok kötü."

Sözcükleri elimden geldiğince dikkatli seçerek, şu ya da bu nedenle evlenmek zorunda kalıp kalmadığını sordum.

"Hayır, hâlâ bakireyim. Gebe değilim."

Bu sefer de, kendi ailesine söyleyip söylemediğini sordum. Evet, söylemişti ve dehşete kapılmışlardı. Annesi gözyaşlarına boğulmuş, babası ise tehditler yağdırmıştı.

"Buraya Meryem Ana'ya müziğimle övgüler sunmaya geldiğim zaman, başkalarının ne düşüneceğini hiç dert etmiyorum. Meryem Ana'yla duygularımı paylaşıyorum, hepsi bu. Kendi başıma düşünecek yaşa geldiğimden beri de hep böyle oldu. İlahî Güç'ün kendini gösterebileceği bir aracım ben. Ve o güç şimdi benden çocuk doğurmamı istiyor, öz annemin bana asla vermediğini ona vereyim diye: koruma ve güvenlik."

"Bu dünyada hiç kimse güvende değil," diye karşılık verdim. Önünde hâlâ uzun bir gelecek vardı; yaratılış mucizesinin meydana gelmesi için çok zaman vardı. Gel gör ki, Athena kararlıydı:

"Azize Thérèse, yakalandığı hastalığa isyan etmedi; tam tersine, hastalığını Tanrı'nın yüceliğinin bir belirtisi olarak gördü. Manastıra kapanmaya karar verdiğinde henüz on beş yaşındaydı, benden çok daha küçüktü. Manastıra girmesi yasaklanınca da diretti. Gidip papayla konuşmaya karar verdi, düşünebiliyor musun? Papayla konuşmak! Ve istediğini elde etti. Şimdi o Yüce Tanrı benden çok daha basit, çok daha cömert bir istekte bulunuyor, anne olmamı istiyor. Uzun süre beklersem, çocuğuma arkadaşlık edemem, yaş farkı çok büyük olunca aynı ilgi alanlarını paylaşamayız."

Böyle çok örnek olduğunu söyledim.

Ama Athena dinlemiyor gibiydi, devam etti:

"Ancak Tanrı'nın var olduğunu ve beni dinlediğini düşündüğüm zaman mutlu oluyorum; ama başka hiç-

bir şeyin anlamı yokken, bu kadarı yaşamayı sürdürmek için yeterli değil. Mutluymuşum gibi yapıyorum; beni sevenleri, bana önem verenleri üzmemek için mutsuzluğumu gizliyorum. Geçenlerde intihar etmeyi bile düşündüm. Geceleri, yatmadan önce, kendimle uzun uzun konuşuyorum, intihar düşüncesi kafamdan çıkıp gitsin diye dua ediyorum; canıma kıyarsam, nankörlük etmiş, bir kaçışa sığınmış, dünyaya hüzün ve acı saçmış olurum. Sabahları buraya gelip Azize Thérèse'le konuşuyor, geceleri konuştuğum şeytanlardan beni kurtarmasını istiyorum. Bugüne kadar işe yaradı, ama gittikçe zayıf düşüyorum. Uzun süredir reddettiğim bir görevim olduğunu biliyorum, ama artık kabul etmeliyim. Görevim, anne olmak. Bu görevi yerine getirmeliyim, yoksa çıldıracağım. Hayatın içimde büyüdüğünü hissetmezsem, dışımdaki hayatı hiçbir zaman kabullenemeyeceğim."

LUKÁS JESSEN-PETERSEN, ATHENA'NIN ESKİ KOCASI

Viorel dünyaya geldiğinde, yirmi ikime yeni basmıştım; artık aynı üniversiteden bir öğrenciyle yeni evlenmiş bir öğrenci değildim, ailesini geçindirme sorumluluğunu üstlenmiş, omuzlarına çok ağır bir yük binmiş yetişkin biriydim. Annemle babam, düğüne bile gelmedikleri gibi, Athena'dan ayrılıp çocuğun velayetini almazsam en küçük bir parasal destek vermeyeceklerini bildirmişlerdi (daha doğrusu babam böyle demişti, yoksa annem sürekli telefonla arıyor, hem gözyaşları içinde delirmiş olmam gerektiğini, hem de torununu kucağına almak için yanıp tutuştuğunu söylüyordu).

Athena'ya ne kadar âşık olduğumu, ondan ayrılmamak için her şeyi göze alabileceğimi gördüklerinde inatlarının yavaş yavaş kırılacağını umuyordum.

Ama öyle olmadı. Artık karım ve çocuğumun geçimini sağlamak bütünüyle bana kalmıştı. Mühendislik Fakültesi'ni bırakmıştım. Tam o sıra, babamdan bir telefon geldi; bana karşı tam anlamıyla bir havuç ve sopa politikası izlemeye karar vermişti: Böyle giderse beni mirasından yoksun bırakacaktı, ama üniversiteye dönersem bana kendi deyişiyle "şartlı olarak" yardım etmeyi düşünecekti. Reddettim. Gençliğin romantikliğiyle hep çok kökten tutumlar takınırız. Sorunlarımın kendi başıma üstesinden gelebileceğimi söyledim.

Viorel doğmadan önceki dönemde, Athena kendimi daha iyi tanımama yardımcı olmaya başladı. Ama bu, cinsellik yoluyla değil –itiraf etmem gerekir ki, cinsel ilişkimiz çok sınırlıydı– müzik yoluyla oldu.

Sonradan, müziğin insanlık kadar eski olduğunu öğrenecektim. Mağara mağara dolaşan atalarımız yanlarında çok fazla şey taşıyamıyorlarmış, ama modern arkeoloji yanlarında pek az yiyeceğin yanı sıra mutlaka bir müzik âleti de bulundurduklarını gösteriyor. Genellikle bir davul. Müzik yalnızca bizi rahatlatan ya da alıp götüren bir şey değil, bundan öte bir şey, bir ideoloji. Bir insanın ne tür müzik dinlediğine bak, nasıl biri olduğunu anlarsın.

Athena'yı gebeyken dans ederken seyrede seyrede, bebeği sakinleştirmek ve ona sevildiğini hissettirmek için gitar çalarken dinleye dinleye, onun o kendine özgü dünyaya bakışının benim hayatımı da etkilemeye başladığını fark ettim ve hiç karşı koymadım. Viorel doğduğunda, onu eve getirir getirmez Albinoni'nin Adagio'sunu çaldık. Tartıştığımızda –gerçi ikisi arasında hipice bir yaklaşım dışında mantıklı bir bağ göremiyorum ama– müziğin gücü anlaşmazlıkların üstesinden gelmemizi sağlıyordu.

Ne ki, bütün bu romantizm para getirmiyordu. Ben bir barda eşlik edecek kadar bile müzik âleti çalamadığım için, sonunda bir mimarlık şirketinde geçici bir iş buldum; yapı hesapları yapıyordum. Saat başına çok düşük bir ücret verdiklerinden, sabahları çok erken çıkıp akşamları çok geç dönüyordum. O sırada uyuyor olduğu için oğlumu göremediğim gibi, yorgunluktan karımla ne konuşabiliyor, ne de sevişebiliyordum. Her gece kendi kendime şunu soruyordum: "İki yakamız ne zaman bir araya gelecek, ne zaman adam gibi bir hayat yaşayacağız?" Athena mühendislik (hukuk ya da tıp da olabilir) diploması almanın anlamsızlığından söz ederken ona büyük ölçüde katılıyordum, ama insanların hayatını tehlikeye atmamamız için gerekli olan bazı temel teknik bilgileri de edinmek zorundaydık. Oysa ben seçtiğim mesleğin eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalmıştım, benim için büyük önem taşıyan bir hayali terk etmiştim.

Kavgalar başladı. Athena, bebeğe yeterince ilgi göstermediğimden, bebeğin bir babaya ihtiyacı olduğundan yakınıyordu: Yalnızca bir çocuk istemiş olsaymış bunu kendi başına da yaparmış, o zaman benim başıma da bu kadar iş açmamış olurmuş. Birkaç kez, beni hiç anlamadığını söyleyerek kapıyı vurup gittim: En küçük bir güvencemiz yokken, yirmi yaşında çocuk sahibi olmayı kabul etmem için "delirmiş" olmalıydım. Zamanla, birbirimizden o kadar yorulduk ve bıktık ki, hiç sevişmez olduk.

Sevdiğim kadın tarafından enayi yerine konduğumu ve kullanıldığımı düşünerek depresyona girmeye başlamıştım. Athena akıl sağlığımın gittikçe bozulduğunun farkındaydı, ama bana yardımcı olacağına kendini tümüyle Viorel'e ve müziğe veriyordu. Sorunlardan kaçmak için işe sığınıyordum. Arada sırada bizimkilerle konuştuğumda, hep aynı lafları tekrarlıyorlar,

Athena'nın sırf onunla evlenmem için çocuk yaptığını söylüyorlardı.

Bu arada Athena gittikçe daha dindar oluyordu. Oğlumuzun, kendisinin seçtiği Viorel adıyla vaftiz edilmesinde diretiyordu. Viorel, Rumen adıydı. İngiltere'de Viorel adında başka kimse olduğunu hiç sanmıyorum, belki de birkaç göçmen vardır. Ama çocuğumuza bu adı koymasını Athena'nın engin düşgücüne veriyordum; hiç bilmediği geçmişiyle, Sibiu'daki yetimhanede geçirdiği günlerle tuhaf bir bağ kurmaya çalıştığının farkındaydım.

Uysal davranmaya, sesimi çıkarmamaya çalışıyordum, ama çocuk yüzünden Athena'yı kaybetmekte olduğumu hissediyordum. Ağız dalaşlarımız gittikçe sıklaşıyor, Athena ikide bir çekip gideceğini söyleyerek bana gözdağı veriyordu: Viorel'in, kavgalarımızdan "negatif enerji" almasından korkuyormuş. Bir gece yine böyle bir tehdit savurduğunda, çekip giden ben oldum. Ama biraz yatıştıktan sonra geri dönmeyi düşünüyordum.

Seçtiğim hayata, doğmasına razı olduğum çocuğa, artık benimle zerre kadar ilgilenmeyen karıma lanet okuyarak Londra sokaklarında amaçsızca dolaşmaya başladım. Bir metro istasyonunun yakınlarında rastladığım ilk bara girdim, dört kadeh viski yuvarladım. Bar on birde kapanınca, çıkıp sabaha kadar açık dükkânlardan birinden bir şişe viski aldım, meydandaki bir sıraya oturup içmeye devam ettim. O sırada yanıma gelen bazı gençler şişeyi kendilerine vermemi istediler; ben reddedince de üstüme saldırdılar. Çok geçmeden polisler geldi ve hepimizi karakola götürdüler.

İfade verdikten sonra serbest bırakıldım. Kimseden davacı olmadım, aptalca bir anlaşmazlık olduğunu söyleyerek işi geçiştirdim. Saldırıya uğramış biri olarak aylarca mahkemeye gidip gelmek istememiştim.

Ama hâlâ o kadar sarhoştum ki, tam odadan çıkarken tökezlenip düştüm, komiserin masasının önüne yığılıverdim. Komiser fena halde öfkelendiyse de, polis memuruna hakaretten falan tutuklamaya kalkışmadı, beni dışarı atmakla yetindi.

Dışarıda, bana saldıranlardan birini karşımda buldum. Şikâyetçi olmadığım için teşekkür ediyordu. Söylediğine bakılırsa, üstüm başım çamura batmış, kanlar içinde kalmıştım, eve gitmeden üstümü değiştirsem iyi olacaktı. Çekip gideceğime, bana bir iyilik yapmasını, beni dinlemesini istedim; birisiyle konuşmaya korkunç ihtiyacım vardı.

Tam bir saat, hiçbir şey demeden yakınmalarımı dinledi. Aslında onunla değil, kendimle konuşuyordum: Önümde daha koskoca bir hayat varken, büyük olasılıkla parlak bir gelecek beni beklerken –üstelik ailemin ilişkileri bana birçok kapıyı açabilecekken– bu genç yaşımda dilenci gibi sürünüyordum, sarhoş, bitkin, canından bezmiş ve beş parasız. Hem de bana azıcık sevgi göstermeyen bir kadın yüzünden.

Hikâyemi bitirdiğimde, durumumu daha açık seçik görebiliyordum artık: iki gönül bir olunca samanlık seyran olur diye düşünerek seçtiğim bir hayat. Ne gezer! Aşk bazen insanı uçuruma sürükler; işin kötüsü, sevdiklerimizi de yıkıma götürür. Evet, yalnız kendi hayatımı değil, Athena ve Viorel'in hayatlarını mahvetmek üzereydim.

O anda, bir kez daha, ana kuzusu küçük bir oğlan değil, koskoca bir adam olduğumu, o güne kadar karşıma dikilen tüm zorlukları ağırbaşlılıkla karşıladığımı düşündüm. Athena, bebeği de koynuna almış, uyuyordu. Banyoya girip yıkandım, sonra dışarı çıkıp kirli giysilerimi çöp tenekesine attım; yatağa uzandığımda, tuhaf ama, ayılmıştım.

Ertesi gün Athena'ya boşanmak istediğimi söylediğimde nedenini sordu.

"Çünkü seni seviyorum. Çünkü Viorel'i seviyorum. Çünkü, mühendis olma hayalimden vazgeçmek zorunda kaldığım için sizi suçlamaktan başka bir şey yapmadım. Biraz bekleseydik durum farklı olabilirdi, ama senin kafanda yalnızca kendi planların vardı, planlarına beni katmayı unuttun."

Athena, sanki bunu bekliyormuşçasına ya da böyle bir tepkiyi bilinçsizce de olsa kışkırtmışçasına, hiçbir şey söylemedi.

Yüreğim kan ağlıyordu, çünkü kalmam için yalvaracağını sanmıştım. Oysa Athena'nın sakin ve soğukkanlı bir hali vardı, yalnızca bebeğin konuşmalarımızı duyup uyanmasından korkuyor gibiydi. İşte o anda, beni hiçbir zaman sevmediğinden emin oldum; on dokuz yaşında çocuk sahibi olmak gibi çılgınca bir hayali gerçekleştirmek için beni kullanmıştı, hepsi o kadar.

Ev ve eşyaların ona kalabileceğini söyledim, ama kabul etmedi. Bir süre ailesinin yanında kalmayı, sonra da bir iş bulup ev tutmayı düşünüyordu. Viorel'in giderlerine katılıp katılamayacağımı sordu, ben de hemen kabul ettim.

Kalkıp onu son bir kez uzun uzun öptüm ve evi bırakmaması için ısrar ettim. Ama kararı kesindi, eşyalarını toplar toplamaz ailesinin evine geçecekti. Ben de ucuz bir otelde kalmaya başladım; her gece, telefon edip geri dönmemi istemesini, yeni bir hayata başlamayı önermesini bekliyordum. Doğrusu, gerekirse eski hayatımızı sürdürmeye de razıydım, çünkü onlardan ayrı kalınca dünyada karım ve çocuğumdan daha önemli hiçbir şeyin, hiç kimsenin olmadığını fark etmiştim.

Bir hafta sonra telefon geldi. Ne ki, tüm eşyalarını topladığını, ailesine de geri dönmeyeceğini söylüyordu, o kadar. İki hafta sonra, Basset Road'da küçük bir çatı katı tuttuğunu, her gün kucağında bebekle üç kat

tırmandığını öğrendim. Birkaç ay sonra boşanmayla ilgili son belgeleri imzaladık.

Gerçek ailem beni tümden terk etmişti. Beni dünyaya getiren aile ise sevgiyle kucak açtı bana.

Athena'dan ayrıldıktan ve büyük acılar çektikten sonra, gençliğinde bir sürü aşk öyküsü okuyan ve Romeo ile Juliet hikâyesinin kendi hayatında da tekrarlanması için deli olan birçok insanın yaptığı gibi, kötü ve sorumsuzca bir karar verip vermediğimi düşündüm. Acım hafiflediğinde –acının tek ilacı zaman– hayatın âşık olabileceğim biricik kadını karşıma çıkarmış olduğunu gördüm. Onunla birlikte olduğum her an yaşanmaya değerdi; tüm olup bitene karşın, imkân olsa, aynı şeyi yeniden yapardım.

Ama tüm yaraları iyileştiren zaman, bana tuhaf bir şey de öğretti: hayatta birden fazla insanı sevmenin mümkün olduğunu. Yeniden evlendim. Yeni karımla çok mutluyum, onsuz bir hayatı düşünemiyorum bile. Ama bu, geçmişte yaşadıklarımı yadsımak zorunda olduğum anlamına gelmiyor tabii; kaldı ki, iki hayatımı kıyaslamamaya özen gösteriyorum. Aşkın büyüklüğünü, bir yolun uzunluğunu ya da bir binanın yüksekliğini ölçer gibi ölçemezsiniz.

Athena'yla ilişkimden geriye çok önemli bir şey kaldı: bir oğul, evlenmeye karar vermemizden önce derin bir içtenlikle sözünü ettiği o büyük hayali. İkinci karımdan da bir çocuğum oldu ve şimdi babalığın zorluklarına da, güzelliklerine de on iki yıl öncekinden daha hazırlıklıyım.

Bir keresinde, hafta sonunu benimle geçirmesi için Viorel'i almaya gittiğimde, ayrılmak istediğimi söylediğim zaman neden hiç sesini çıkarmadığını, nasıl o kadar sakin kaldığını sordum Athena'ya.

"Çünkü hayatım boyunca sessizce acı çekmeyi öğrendim," diye yanıtladı.

İşte o zaman, kollarını boynuma doladı ve o gün dökmek isteyip de dökemediği gözyaşları bir anda boşandı gözlerinden.

Peder Giancarlo Fontana

Onu, her zamanki gibi kucağında bebeğiyle pazar ayinine geldiğinde gördüm. Lukás'la sorunlar yaşadığından haberim vardı, ama o haftaya kadar bunun bütün çiftler arasında yaşanan anlaşmazlıklardan biri olduğunu sanıyordum. İkisi de çevrelerine iyilik saçan insanlardan olduklarından, aralarındaki anlaşmazlıkları eninde sonunda çözeceklerini umuyordum.

Kilisede sabahleyin son gitar çalışının, Meryem Anamıza ilahiler söyleşinin üstünden nerdeyse bir yıl geçmişti. Kendini Viorel'e adamıştı. Viorel'in vaftiz ayinini ben yapmıştım, ama itiraf etmem gerekir ki hayatımda Viorel adında bir aziz duymadım. Athena yine de hiçbir pazar ayinini kaçırmıyordu, herkes gittikten sonra oturup konuşuyorduk. Tek dostunun ben olduğumu söylüyordu. Bir zamanlar Tanrı'ya ibadeti paylaşmıştık, oysa artık kendi dünyevî sorunlarını paylaşmaya ihtiyacı vardı.

Lukás'ı, tanıdığı bütün erkeklerden daha çok seviyordu; Lukás, oğlunun babası, tüm hayatı birlikte yaşamak için seçtiği adam, her şeyden vazgeçip bir aile kurma cesaretini göstermiş biriydi. Sorunlar başgösterdiğinde, Lukás'ı bunun geçici bir dönem olduğuna ikna etmeye çalışmıştı: Kendini bütünüyle oğullarına vermek zorundaydı, ama Viorel'i şımarık bir çocuk olarak yetiştirmek gibi bir niyeti yoktu. Yakında hayatın zorluklarını tek başına göğüslemesini sağlayacaktı. Ondan

sonra yeniden Lukás'ın tanıdığı kadın olacaktı, hem de çok daha fazla. Çünkü artık yaptığı seçimin getirdiği görev ve sorumlulukları daha iyi kavrıyordu. Lukás ise kendini hâlâ dışlanmış hissediyordu; o ise kendini umarsızca kocasıyla çocuğu arasında paylaştırmaya çalışıyor, ama eninde sonunda bir seçim yapması gerektiğinde hiç duraksamadan Viorel'i seçiyordu.

Psikolojiden pek anlamamakla birlikte, bu hikâyeyi ilk kez duymadığımı, erkeklerin böyle durumlarda kendilerini gerçekten de dışlanmış hissettiklerini, ama bunun uzun sürmeyeceğini söyledim. Cemaatimden başka insanlarla yaptığım sohbetlerde de benzer sorunlarla karşılaşmıştım. Athena, bir konuşmamızda, belki de fazla aceleci davrandığını söylemişti; genç yaşta anne olmak o kadar çekici gelmişti ki, çocuğun doğumundan sonra ortaya çıkan gerçek güçlükleri kestirememişti. Ama üzülüp durmanın bir yararı yoktu artık.

Athena, belki Tanrı'ya inanmadığı, belki de pazar sabahlarını oğluyla geçirmeyi tercih ettiği için kiliseye hiç gelmeyen Lukás'la konuşup konuşamayacağımı sordu. Lukás kendisi de isterse elbette konuşabilirdim. İşte tam Athena ondan böyle bir fedakârlık isteyeceği sırada, büyük fırtına koptu ve Lukás Athena'yla Viorel'i terk etti.

Athena'ya sabırlı olmasını öğütledimse de, çok derinden yaralanmıştı. Daha önce çocukluğunda da terk edildiği için, öz annesine duyduğu tüm nefret bu kez Lukás'a yönelmişti. Gerçi sonradan, anladığım kadarıyla, yeniden dost oldular. Aile bağlarını koparmak, Athena'nın gözünde, sanırım bir insanın işleyebileceği en büyük günahtı.

Pazarları kiliseye gelmeye devam ediyor, ama hemen eve dönüyordu. Oğlu ayin sırasında huysuzlanıp ağlıyor, herkesin dikkatini dağıtıyordu, ama bırakacak kimsesi yoktu. Artık pek ender yapabildiğimiz konuş-

malardan birinde, bir bankada çalıştığını, bir ev tuttuğunu, kendisini merak etmememi söyledi. Viorel'in babası (artık kocasının adını ağzına almıyordu) parasal yükümlülüklerini yerine getiriyordu.

Sonra o uğursuz pazar çıkageldi.

Olup biteni hafta içinde öğrenmiştim, kiliseye gelenlerden biri anlatmıştı. Geceler boyunca bir meleğin bana esin vermesi ve Kilise'ye mi, yoksa etten kemikten insanlara mı bağlı kalmam gerektiğini söylemesi için dua ettim durdum. Melek falan görünmeyince de üstüme danışmaya karar verdim. O da, Kilise'nin varlığını sürdürmesinin tek nedeninin dogma konusundaki katılığını her zaman koruması olduğunu, istisnalar yapılmaya başlanırsa ortaçağa geri döneceğimizi söyledi. Neler olacağını çok iyi biliyordum. Athena'ya telefon etmeyi düşündüm, ama yeni numarasını vermemişti.

O sabah, okunmuş ekmeği kaldırıp kutsarken ellerim titriyordu. Bin yılın ötesinden gelen sözleri, on iki havariden beri kuşaktan kuşağa aktarılan güçle söylemeye çalışıyordum. İşte tam o sırada, her zamanki gibi kucağında çocuğuyla sıraya giren genç kadını gördüm; kendini terk ediliş ve yalnızlıkta gösteren annelik ve sevgi mucizesini, Meryem Anamızı andırıyordu. Sıraya girmiş, kutsanmak için ağır ağır yaklaşıyordu.

Sanırım kilisedekilerin çoğu olup biteni biliyordu. Herkes bana dönmüş, ne tepki göstereceğimi bekliyordu. Sanki çevremi iyiler, günahkârlar, Ferisîler,[1] Sanedrin üyeleri,[2] havariler, tilmizler, iyi niyetli ve kötü niyetli insanlar almıştı.

---

[1] İkinci tapınak döneminin (İÖ 515-İS 70) sonlarında Filistin'de Yahudiler arasında ortaya çıkan dinsel bir topluluk. Sözlü geleneğin bağlayıcılığı, Ferisîlerin Yahudi ilahiyatına kattığı ve günümüzde de geçerli olan temel ilkelerden biridir. Sıradan halk ve yazıcılar arasından ortaya çıkan Ferisîler, siyasal bir hizip olmaktan çok, din bilginleri ve inananlardan oluşan bir topluluktu. (Ç.N.)

[2] Sanedrin, Roma yönetimindeki Filistin'de siyasal, dinsel ve yargısal çeşitli işlevler üstlenen resmî Yahudi kuruludur. Kurul sözcüğünün Yunanca karşılığı *synedrion*'dan gelen terim önce çok çeşitli organlar için kullanılmış, ama zamanla Kudüs'teki yüksek yasama ve yargı kuruluyla özdeşleşmiştir. (Ç.N.)

Athena önümde durdu ve her zamanki gibi gözlerini kapadı ve Hz. İsa'nın bedenini almak için ağzını açtı.

Hz. İsa'nın bedeni elimde kaldı.

Gözlerini açıp bana baktı; neler olduğunu anlayamamıştı.

"Sonra konuşuruz," diye fısıldadım.

Ama yerinden kımıldamadı.

"Arkanda bekleyenler var. Sonra konuşuruz."

Sırada bekleyen herkesin duyabileceği bir sesle, "Neler oluyor?" diye sordu.

"Sonra konuşuruz."

"Neden beni kutsamıyorsun? Herkesin içinde aşağılıyorsun beni, farkında değil misin? Çektiğim bunca acı yetmez mi?"

"Athena, Kilise boşanmış insanların kutsanmasını yasaklar. Bu hafta boşanma belgelerinizi imzalamışsın. Sonra konuşuruz."

Yine yerinden kımıldamayınca, arkasındakine öne gelmesini işaret ettim ve sıradaki herkesi kutsayarak Komünyon ayinini[1] tamamladım. Tam o sırada, mihraba dönmeme kalmadı, o sesi duydum.

Bu ses, artık Meryem Anamıza ilahiler okuyan, planlarından söz eden, azizlerin hayatları hakkında öğrendiklerini benimle paylaşırken kendinden geçen ve bana evlilik sorunlarını anlatırken gözleri yaşaran kızın sesi değildi. Yaralanmış, aşağılanmış, yüreği nefretle dolmuş bir hayvanın sesiydi.

"Lanet olsun bu yere!" dedi ses. "İsa'nın sözlerine hiç kulak asmayan ve onun mesajını taştan bir binaya çevirenlere lanet olsun! İsa ne demişti: 'Ey, çocuk doğuranlar ve yükü ağır olanlar, hepiniz bana gelin, size hu-

[1] Hıristiyanlıkta, Hz. İsa'nın Son Akşam Yemeği'nde ekmek ve şarabı kendi bedeni ve kanı olarak Havarilerine sunuşunu anmak amacıyla düzenlenen ayin. Özellikle Katolik Kilisesi'nde, İsa'nın bütün insanlığın kefaretini kendi kanı ve bedeniyle ödeyerek Tanrı ile insan arasında gerçekleştirdiği yeni antlaşmayı sürekli kılan temel ayin sayılır. (Ç.N.)

zur vereceğim.' Evet, benim yüküm ağır, ama İsa'ya gitmeme izin vermiyorlar. Bugün anladım ki, Kilise o sözleri şöyle değiştirmiş: 'Ey, bizim kurallarımıza uyanlar, hepiniz bana gelin, yükü ağır olanlar ise yüreğine taş bassın!'"

Ön sırada oturan kadınlardan birinin ona susmasını söylediğini duydum. Ama ben dinlemek istiyordum, dinlemeden edemezdim. Ona döndüm, başımı önüme eğdim tek yapabildiğim buydu.

"Yemin ederim, bir daha hiçbir kiliseye ayak basmayacağım. Bir kez daha bir aile tarafından terk edildim, üstelik bu kez bunun parasal sorunlarla ya da çok genç evlenenlerin toyluğuyla bir ilgisi yok. Bir anneyle çocuğunun yüzüne kapıyı çarpanlara lanet olsun! Kutsal Aile'nin yüzüne kapıyı kapatanlardan, bir dosta en çok ihtiyaç duyduğu zaman İsa'yı geri çevirenlerden ne farkınız var sizin!"

Böyle dedi ve kucağında bebeği, gözyaşlarına boğularak çıktı gitti. Duayı bitirdim, son kutsamayı yaptım ve doğruca ayin eşyası odasına girdim o pazar inanç sahipleriyle kaynaşıp kucaklaşma da olmayacaktı, boş konuşmalar da. O pazar felsefî bir ikilemle karşı karşıya geldim: Kurumun dayandığı sözlere değil, kurumun kendisine saygılı davranmayı seçmiştim.

Artık yaşlanıyorum, Tanrı beni her an alabilir. Dinime hayatım boyunca bağlı kaldım; bence, din, bütün yanlışlarına karşın, dünyayı gerçekten düzeltmeye çalışıyor. Bu belki onlarca yıl, belki yüzyıllar alacak, ama bir gün tek önemli şey sevgi ve Hz. İsa'nın o sözleri olacak: "Ey, çocuk doğuranlar ve yükü ağır olanlar, hepiniz bana gelin, size huzur vereceğim." Tüm hayatımı rahipliğe adadım ve bu kararımdan bir an bile pişmanlık duymadım. Ama, o pazar günü olduğu gibi, inancımdan değilse de insanlardan kuşku duyduğum zamanlar oldu.

Artık Athena'ya neler olduğunu biliyorum ve merak ediyorum: Her şey orada mı başladı, yoksa ruhunda zaten var mıydı? Boşandıkları için Komünyon ayinine katılamayan tüm Athena'lar ve Lukás'ları düşünüyorum; tek yapabildikleri, çarmıhta acı çeken Hz. İsa'yı düşünmek ve onun, Vatikan yasalarına her zaman uygun düşmeyen sözlerine kulak vermek. Bu insanların pek azı kiliseyi terk ediyor; çoğu, ekmek ve şarabın Hz. İsa'nın eti ve kanına dönüşmesi mucizesinin kendilerine yasaklandığını bildikleri halde, pazar ayinlerine alışkanlıkla gelmeye devam ediyor.

Athena'nın, kiliseyi terk ettiğinde, Hz. İsa'yla karşılaştığını düşlüyorum. Başına geleni aklı almadığı için kendini gözyaşları içinde Hz. İsa'nın kollarına attığını; ona, imzaladığı bir kâğıt parçası yüzünden, ruhsal düzlemde hiçbir anlam taşımayan, yalnızca nüfus ve vergi memurlarını ilgilendiren bir kâğıt parçası yüzünden dışlanmasının nedenini sorduğunu düşünüyorum.

Ve Hz. İsa, Athena'ya bakarak, şu yanıtı verebilirdi: "Yavrucuğum, ben de dışlandım. Beni oraya aldıklarından bu yana çok zaman geçti."

PAVEL PODBIELSKI, ELLİ YEDİ YAŞINDA, EV SAHİBİ

Athena'yla tek ortak yanımız, ikimizin de savaş mültecisi olmasıydı; gerçi ben Polonya'dan kaçalı elli yıldan fazla olmuştu, ama ikimiz de daha çocuk yaşta İngiltere'ye gelmiştik. Somut bazı değişikliklere uğramalarına karşın geleneklerimiz sürgünde de varlığını sürdürüyordu, cemaatler yine bir araya geliyordu, dil ve din varlığını koruyordu ve insanlar her zaman yabancısı olacakları bir yerde bile birbirlerini gözetmekten vaz-

geçmiyorlardı.

Gelenekler devam eder, ama geriye gitme isteği yavaş yavaş kaybolur. Bu istek, kendi kendimizi bile isteye aldatmaya yarayan bir umut olarak yüreklerimizde yaşar belki; ama hiçbir zaman uygulamaya konulmayacaktır. Ben hiçbir zaman Czestochowa'ya dönmeyeceğim, Athena ve ailesi de hiçbir zaman Beyrut'a dönmeyecekler.

Basset Road'daki evimin üçüncü katını Athena'ya kiraladıysam, bunun nedeni böylesi bir dayanışma duygusuydu; yoksa, genellikle çocuksuz kiracıları tercih ederim. Daha önce çocuklu bir kiracıya ev vermek gibi bir hataya düşmüştüm; sonuçta, gündüzleri ben onların gürültüsünden yakınmıştım, geceleri de onlar benim gürültümden yakınmışlardı. Her iki gürültü de kökenlerinde kutsal öğeler taşıyorlardı: ağlama ve müzik; ama ikisi de bambaşka iki dünyaya aitti, bir arada olmaları çok zordu.

Athena'yı uyardımsa da, bu işi pek ciddiye almadı ve oğlunu dert etmememi söyledi. Zaten çocuk gündüzleri büyükannesinin evinde kalıyordu, apartman da Athena'nın çalıştığı bankaya yakındı.

Evet, dediğim gibi elimden geldiğince uyardım onu; hakkını da yemeyeyim, ilk günler kahramanca dayandı. Fakat sekizinci gün kapım çaldı: Kucağında çocuğuyla kapıdaydı.

"Oğlum uyuyamıyor. Şu müziği hiç değilse bir geceliğine susturamaz mısınız?"

İçeridekiler ona baktılar.

"Neler oluyor?"

Çocuğun ağlaması bıçak gibi kesildi. Sanki annesi gibi o da, dansı yarıda kesen insanları görünce şaşırmıştı.

Kasetçaların kapat düğmesine basıp Athena'yı içeri aldıktan sonra, ayini kesmemek için müziği yeniden açtım. Athena bir köşeye oturarak çocuğunu kucağın-

da sallamaya başladı ve çocuğun davullar ve nefeslilerin gürültüsüne karşın uykuya dalışını hayretle izledi. Tören bitinceye kadar orada öylece oturdu ve konuklarla birlikte kalktı gitti. Ama beklediğim gibi, ertesi sabah işe gitmeden kapımı çaldı.

"Dün gece gördüklerimi açıklamanıza gerek yok, insanların gözleri kapalı dans edişlerinin ne anlama geldiğini biliyorum. Sık sık ben de yaparım, gözlerimi kapayıp dans ederken gönlüm ferahlar, huzura kavuşurum. Anne olmadan önce kocam ve arkadaşlarımla gittiğim kulüplerde de gözleri kapalı dans eden insanlara rastlardım. Belli ki bazıları kaygısız görünmek için öyle yapıyorlardı, ama bazıları da kendilerini gerçekten çok daha büyük güce kaptırıyorlardı. Oysa ben kendimi bildim bileli, dansı daha güçlü, benden çok daha güçlü bir şeyle bağ kurmanın bir yolu olarak görmüşümdür. Her neyse, o çalan ne müziğiydi acaba?"

"Bu pazar ne yapıyorsunuz?"

"Özel bir programım yok. Belki Viorel'i alır Regent's Park'a giderim, temiz hava alırız biraz. İleride kendime ayıracağım çok zamanım olacak; şimdilik bütün vaktimi oğluma ayırıyorum."

"İsterseniz ben de geleyim."

Regent's Park'ta yürüyüşe çıkmadan önceki iki gece, Athena ayini izlemeye geldi. Oğlu birkaç dakika içinde uykuya dalıyor, o da tek bir söz söylemeden çevresinde olup bitenleri izliyordu. Sedirde sesini çıkarmadan oturuyordu, ama ruhunun dans ettiğinden emindim.

Pazar günü öğleden sonra parkta yürürken, Athena'dan çevresinde gördüğü ve işittiği her şeye dikkat etmesini istedim: rüzgârda kıpırdayan yapraklar, göldeki dalgacıklar, ötüşen kuşlar, havlayan köpekler, ortalıkta koşuşturan çocukların bağırtıları; her şey yetişkinlere anlaşılmaz gelen tuhaf bir mantığa ayak uydurur gibiydi.

"Her şey hareket ediyor ve her şey belirli bir ritimle hareket ediyor. Ve belirli bir ritimle hareket eden her şey bir ses yaratıyor. Şu anda burada ve dünyanın her yerinde de aynı şey oluyor. Soğuktan mağaralara sığınmaya çalıştıkları çağlarda atalarımız da aynı şeyi fark etmişlerdi: Her şey hareket ediyor ve ses çıkarıyordu. İlk insanlar başlangıçta belki bundan korkmuşlardı, ama çok geçmeden korkunun yerini huşu almıştı: Bunun, bir Üstün Varlık'ın kendileriyle iletişim kurması olduğunu anlamışlardı. Ona yanıt verebilmek için, çevrelerindeki sesleri ve hareketleri taklit etmeye başladılar, dans ve müzik böyle doğdu işte. Birkaç gün önce, dansın senden çok daha güçlü bir şeyle bağ kurmanı sağladığını söylemiştin."

"Evet, dans ederken özgür bir kadın oluyorum; daha doğrusu, evrende yolculuk edebilen, şimdiyi düşünebilen, geleceği sezebilen ve salt enerjiye dönüşen özgür bir ruh oluyorum. Bu da bana müthiş bir haz veriyor, hayatım boyunca yaşadığım ve yaşayacağım her şeyin çok ötesinde bir sevinç duyuyorum. Bir zamanlar azize olmaya karar vermiştim, Tanrı'ya müzik ve dansla tapınıyordum, ama bu yol sonsuza kadar kapandı bana artık."

"Hangi yoldan söz ediyorsunuz?"

Bebek arabasındaki oğlunu doğrultup oturttu. Sorumu yanıtlamak istemediğini görünce bir daha sordum: Ağızlar açılmıyorsa, söylenecek önemli bir şey var demektir.

Hayatta ona dayatılan her şeye sessizce katlanmak zorunda kalmışçasına, en küçük bir duygu kıpırtısı göstermeden, kilisede başına gelenleri anlattı. Anladığım kadarıyla tek dostu olan rahip onu kutsamayı reddetmişti. Athena da oradaki herkese lanet okumuş, Katolik Kilisesi'ni geri dönmemek üzere terk etmişti.

"Azizler ve azizeler," dedim, "hayatlarını vakarla

yaşayan kişilerdir. Tek yapmamız gereken, burada olmamızın bir nedeni olduğunu anlamak ve kendimizi buna adamaktır. O zaman, irili ufaklı tüm acılarımıza gülebilir, her adımın bir anlamı olduğunun ayırdına vararak korkusuzca yürüyebiliriz. Kendimizi, Verteks'ten yayılan ışığın yol göstericiliğine bırakabiliriz."

"Verteks derken neyi kast ediyorsunuz? Verteks, matematikte üçgenin tepe açısıdır."

"Hayatta da en yüksek noktadır, herkes gibi hata yapan, ama en umutsuz anlarında bile yüreklerinden saçılan ışığı hiçbir zaman gözden yitirmeyenlerin ereğidir. Grubumuzda yapmaya çalıştığımız da bu işte. Verteks içimizde gizlidir, onu kabullenir ve ışığını fark edebilirsek ona erişebiliriz."

Athena'ya, evime geldiği gecelerde seyrettiği, her yaştan insanların yaptığı (o sıralar yaşları on dokuzla altmış beş arasında on kişiydik) o dansa "Verteks Arayışı" adını verdiğimi söylediğimde, bu adı nereden bulduğumu sordu.

II. Dünya Savaşı'nın hemen ardından, ailemin bazı üyelerinin Polonya'ya egemen olmaya başlayan komünist rejimden kaçmayı başardıklarını ve İngiltere'ye yerleşmeye karar verdiklerini anlattım ona. Birileri onlara yanlarında sanat yapıtları ve objeleri ile eski kitaplar getirmelerini öğütlemişti: Böyle şeyler orada çok para ediyormuş.

İngiltere'ye geldiklerinde resimler ve heykeller hemen satılmış, ama kitaplar ellerinde kalmış, zamanla toz tutmuş. Annem, dilimizi öğrenmemi, Polonya dilinde okuyup yazmamı çok istiyordu, o yüzden o kitaplar eğitimimin bir bölümünü oluşturdu. Bir gün, Thomas Malthus'un[1] bir on dokuzuncu yüzyıl baskısında, bir

[1] İngiliz iktisatçı ve nüfusbilimci Thomas Robert Malthus (1766-1834), nüfus artışının sürekli olarak gıda maddelerindeki artışın üstünde gerçekleşeceği ve bu nedenle üremeye önemli sınırlar konmadan insanların yaşam koşullarının iyileştirilemeyeceği yolundaki kuramıyla tanınır. (Ç.N.)

toplama kampında ölmüş olan dedemin iki sayfalık notlarını buldum. Miras işleriyle ilgili bir şey ya da gizli bir sevgiliye gönderilmek üzere yazılmış tutkulu bir mektup olabileceğini düşünerek okumaya başladım. Dedemin Rusya'da bir kadına âşık olduğu söylenirdi.

Anlaşılan, bir gerçek payı da yok değildi bunda. Çünkü o notlarda dedem komünist devrim sırasında Sibirya'ya yaptığı yolculuktan söz ediyordu. Sibirya'nın Dyedov denen ücra bir köyünde bir tiyatro oyuncusuna âşık olmuştu. *[Editörün notu: Bu köyün yerini haritada saptamak mümkün olmamıştır. Köyün adı bilerek değiştirilmiş ya da Stalin'in gerçekleştirdiği zorunlu göçlerden sonra burası haritadan silinmiş olabilir.]* Dedeme bakılırsa, gönlünü kaptırdığı hanım, bütün hastalıkların belirli bir dansla iyileştirilebileceğine inanan bir tarikatın üyesiydi; insanlar o dansı yaparken Verteks'ten yayılan ışıkla bağlantıya geçiyorlardı.

Köy halkı yakında başka bir yere aktarılacağı için geleneğin yok olup gitmesinden korkan tiyatro oyuncusu ve dostları, öğrendiklerini kâğıda dökmesi için dedeme yalvarmışlar. Dedem de hepsini yazmış, ama notlarını bir kitabın içinde bıraktığına bakılırsa pek de ciddiye almamış; notlar ben buluncaya kadar kitabın sayfaları arasında kalmış.

Athena dayanamadı:

"Ama dans yazılarak anlatılan bir şey değildir, dans yapılarak anlatılır."

"Çok haklısınız. Zaten notlarda da şöyle deniyordu: Bir tepeye, kutsal bir dağa tırmanan bir dağcıymışsın gibi, bitkin düşünceye kadar dans edeceksin. Soluk soluğa kalıncaya, soluğun kesilinceye kadar dans edeceksin; öyle ki, sonunda kim olduğunu unutasın, zaman ve mekânla hiçbir bağın kalmasın. Vurmalıların sesine ayak uydurarak dans edecek ve bunu her gün tekrarlayacaksın; bil ki, bir an gelecek gözlerin kendi-

liğinden kapanacak ve içinden gelen, sorularını yanıtlayan ve gizli kalmış güçlerini geliştiren bir ışık görmeye başlayacaksın."

"Siz özel bir güç geliştirdiniz mi?"

Yanıt vermedim, yalnızca topluluğumuza katılmasını önermekle yetindim. Kaldı ki, oğlu da dansçılarla aynı odada olmaktan en küçük bir rahatsızlık duymuyordu, ziller ve vurmalılar yeri göğü inletirken bile mışıl mışıl uyuyordu. Athena ertesi gün tam saatinde geldi. Üst kattaki komşum olduğunu söyleyerek dostlarımla tanıştırdım. Hiç kimse kim olduğunu söylemedi, ona da kim olduğunu sormadı. Vakti geldiğinde müziği açtım ve dans etmeye başladık.

Athena kucağında oğluyla dans ediyordu, ama çok geçmeden çocuğun uyuduğunu görünce onu sedire yatırdı. Gözlerimi kapatıp transa geçmeden hemen önce, Verteks yoluyla ne demek istediğimi Athena'nın tamı tamına anlamış olduğunu gördüm.

Pazar dışında her gün, çocuğuyla birlikte geldi. Bir-iki hoşbeşten sonra, bir dostumun Rusya steplerinden getirdiği müziği koyuyordum ve hep birlikte dermanımız kesilinceye kadar dans ediyorduk. Bir ay kadar böyle gitti, sonra Athena benden bandın bir kopyasını istedi.

"Sabahları, Viorel'i annemlere bırakıp işe gitmeden de dans etmek istiyorum."

Onu bu işten caydırmaya çalıştım.

"Bilemiyorum. Bana sorarsanız, aynı enerjiyle kenetlenmiş bir topluluk, herkesin transa geçmesini sağlayan bir ruh ortamı yaratıyor. Kaldı ki, dansı sabah evden çıkmadan yaparsanız o kadar bitkin düşersiniz ki bütün gün hiçbir iş yapamazsınız, sonunda kapının önüne koyarlar sizi."

Athena bir an düşündükten sonra şöyle dedi:

"Kolektif enerjiyle ilgili söylediklerinizde çok hak-

lısınız. Mesela, sizin topluluğunuzda dört çift, bir de sizin karınız var. Hepsi de sevgiyi bulmuşlar. O yüzden, öylesine pozitif bir titreşimi benimle paylaşabiliyorlar. Ne ki, ben kendi başımayım, daha doğrusu oğlumla birlikteyim, ama o sevgisini henüz bizim anlayabileceğimiz bir biçimde gösteremiyor. Ben de, ne yapayım, yalnızlığımı kabullenmeyi tercih ediyorum. Şimdi yalnızlığımdan kaçmaya kalkarsam, bir daha asla birlikte olacak birini bulamam. Yalnızlığımla savaşacağıma onu kabullenirsem durum değişir belki. Yalnızlık, ne kadar bastırmaya çalışırsak o kadar güçleniyor, ama yok sayarsak gücünü yitiriyor, bunu fark ettim."

"Topluluğumuza sevgiyi bulmak için mi katıldınız?"

"Bence bu kusursuz bir neden olurdu, ama öyle değil. Topluluğunuza hayatıma bir anlam aradığım için katıldım. Neden derseniz, şu anda hayatımın tek anlamı oğlum Viorel de ondan. Sonunda ya aşırı ölçüde üstüne düşerek ya da hiçbir zaman gerçekleştiremediğim hayallerimi onun üstüne yıkarak çocuğu mahvedebilirim. Sonra bir gece, dans ederken, iyileştiğimi fark ettim. Fiziksel bir hastalık söz konusu olsaydı buna mucize derdik, oysa beni mutsuz eden ruhsal bir rahatsızlıktı ve aniden yok oldu."

Ne demek istediğini anlamıştım.

"O müziğe uyarak dans etmeyi bana kimse öğretmedi," diye devam etti Athena. "Ama içimde öyle bir his var ki, ne yaptığımı biliyorum sanki."

"Bu öğrenilecek bir şey değil zaten. Parktaki yürüyüşümüzü, orada gördüklerimizi hatırlayın: doğanın kendi ritimlerini yaratışını ve kendini her âna uyarlayışını."

"Sevmeyi de kimse öğretmedi bana, ama Tanrı'yı sevdim, kocamı sevdim, oğlumu ve ailemi seviyorum. Yine de eksik bir şey var. Dans ederken çok yoruluyo-

rum ama, durduğumda Tanrı'nın bağışına erişmiş gibi hissediyorum kendimi, vecde gelmiş gibi oluyorum. Bu vecd halinin bütün gün sürmesini ve eksikliğini duyduğum şeyi, bir erkeğin aşkını bulmama yardımcı olmasını istiyorum. Dans ederken o erkeğin yüreğini görebiliyorum, ama yüzünü göremiyorum. Yakınımda olduğunu sezinliyorum, o yüzden de hep tetikte olmam gerekiyor. Sabahları dans etmeliyim ki, bütün gün çevremde olup bitenlere dikkat edebileyim."

"Vecde gelmenin ne demek olduğunu biliyorsunuz sanırım. Vecde gelmek, düpedüz 'kendinden geçmek' demektir. Bütün gün kendinden geçmiş bir durumda olmak, bedene de, ruha da fazla yüklenmek olmaz mı?"

"Olsun, bence denemeye değer."

Baktım tartışmanın bir yararı yok, bandın bir kopyasını çıkarıp verdim. O günden sonra, her sabah üst kattan gelen müzik ve dans sesleriyle uyanır oldum. Bir saate yakın bir zaman trans halinde olduktan sonra bankada nasıl çalışabildiğini çok merak ediyordum doğrusu. Bir gün koridorda karşılaştığımızda kahveye çağırdım; kahvesini içerken, elindeki bandı çoğalttığını, artık işteki arkadaşlarının birçoğunun da Verteks'i aramakta olduğunu anlattı.

"Yanlış mı yaptım? Çok mu gizliydi?"

Elbette gizli değildi. Tam tersine, nerdeyse yitip gitmiş bir geleneği korumama yardımcı oluyordu. Dedemin notlarına bakılırsa, kadınlardan biri bir gün yöreye gelen bir keşişin onlara atalarımızın da, tüm gelecek kuşakların da her birimizin içinde olduğunu anlattığını söylemişti. Kendimizi özgür kıldığımızda, tüm insanlığı özgür kılıyorduk.

"Öyleyse Sibirya'nın o köyündeki bütün insanlar şimdi buradalar, üstelik çok mutlu olmalılar. Dedenizin sayesinde, dansları bu dünyada yeniden doğuyor. Size bir şey sormak istiyorum: O notları okuduktan sonra

nasıl oldu da dans etmeye karar verdiniz? Futbolla ilgili bir şey okumuş olsaydınız, futbolcu olmaya mı karar verecektiniz?"

Böyle bir soruyla ilk kez karşılaşıyordum.

"O sıralar hastaydım. Ender görülen bir eklem iltihabına yakalanmıştım. Doktorlar, otuz beş yaşına geldiğimde kötürüm kalabileceğimi söylemişlerdi. Baktım fazla vaktim yok, kendimi sonradan hiç yapamayacağım bir şeye adamaya karar verdim. Dedemin o küçük sayfalara düştüğü notlarda, Dyedov'da yaşayanların, trans hallerinin iyileştirici güçleri olduğuna inandıkları yazıyordu."

"Demek haklıymışlar."

Bir şey demedim, ama o kadar da emin değildim. Belki doktorlar yanılmışlardı. Belki, sığınmacı bir aileden geldiğimden, hasta olma lüksüm olmadığı için, farkında olmadan öyle bir baskı uygulamıştım ki kendi kendime, bedenimde doğal bir tepkiyi harekete geçirmiştim. Belki de, dansın bir tedavi olmadığını söyleyen Katolik inancımı altüst eden bir mucize gerçekleşmişti.

Hatırlıyorum, o yeniyetmelik günlerimde, dedemin notlarında sözü edilen müziğin nasıl bir şey olduğu konusunda en küçük bir fikrim yoktu; kafama siyah bir kukuleta geçirir, çevremdeki her şeyin yok olduğunu hayal ederdim: Ruhum Dyedov'a doğru yol alır, oradaki insanların, dedemin ve sevgili tiyatrocusunun yanına göç ederdi. Yakında kötürüm kalacağımı düşünerek, onlardan bana dans etmeyi, sınırlarımın ötesine geçmeyi öğretmelerini isterdim. Bedenim hareket ettikçe yüreğimdeki ışık daha da parlaklaşırdı; kendi kendime mi öğrenirdim, geçmişin hayaletleri mi öğretirdi, bilmiyorum, ama gittikçe daha fazla öğrendiğimi hissederdim. Dahası, ayinlerinde dinledikleri müziği bile hayal ederdim. Yıllar sonra, Sibirya'ya giden bir arkadaşımdan

bana bazı plaklar getirmesini istedim. İnanmayacaksınız ama, getirdiği plaklardan birindeki müzik, Dyedov'daki danslarda çaldıklarını hayal ettiğim müziğe çok benziyordu.

En iyisi, Athena'ya bütün bunlardan hiç söz etmemekti; çok kolay etki altında kalıyordu ve bence biraz gelgeç gönüllüydü.

"Belki de sizin yaptığınız doğrudur," demekle yetindim.

Athena Ortadoğu yolculuğuna çıkmadan bir kere daha görüştük. Mutlu görünüyordu, istediği her şeyi, sevgiyi bulmuş gibiydi.

"İşteki arkadaşlarım bir topluluk oluşturdular ve kendilerine Verteks Hacıları diyorlar. Bunu dedenize borçlular."

"Aslında size borçlular, dansı siz paylaştınız onlarla. Biliyorum, gidiyorsunuz, ama ben de size bir teşekkür borçluyum; ilgi duyan birkaç kişiye ışığı yaymaya çalışıyorum, ama hep ürkek davrandım, hep insanların bütün bunları gülünç bulacaklarından korktum, oysa siz bütün bunlara bambaşka bir boyut kattınız."

"Peki, benim ne öğrendiğimi biliyor musunuz? Tamam, vecde gelmek esriyip kendinden geçmektir, ama dans da ayaklarını yerden kesmenin, bedeninle bağıntını koparmadan yeni boyutlar keşfetmenin bir yoludur. Dans ederken, ruh dünyasıyla gerçek dünya mutlu bir biçimde bir arada var olurlar. Klasik bale yapanlar neden parmaklarının ucunda dans ediyorlar, biliyor musunuz? Aynı anda hem yere değiyorlar, hem de göğe erişiyorlar da ondan."

Hatırladığım kadarıyla, bana en son bunları söyledi. Coşkuyla teslim olduğumuz bütün danslarda, beyin denetim gücünü yitirir, yürek bedenin dizginlerini ele geçirir. Verteks de işte ancak o anda ortaya çıkar. Tabii inanıyorsak.

PETER SHERNEY, KIRK YEDİ YAŞINDA, LONDRA'DAKİ BİR BANKANIN [*BANKANIN ADI VERİLMEMİŞ*] HOLLAND PARK ŞUBESİ MÜDÜRÜ

Athena'yı işe almamın tek nedeni, ailesinin en önemli müşterilerimizden biri olmasıydı; ne de olsa bu dünya karşılıklı çıkarlar dünyası. Vesveseli birine benziyordu, o yüzden kısa sürede istifa eder umuduyla ona sıkıcı bir kırtasiye işi verdim. Böylece, babasına, ona yardımcı olmak için elimden geleni yaptımsa da başaramadığımı söyleyebilecektim.

Onca yıllık müdürlük deneyimi, ağızlarını bile açmasalar insanların ruhunu okumayı öğretmişti bana. Katıldığım yöneticilik kurslarından birinde, birinden kurtulmak istiyorsan onu edepsizlik yapmaya kışkırtmak için elinden geleni yapman gerektiğini öğrenmiştik; o zaman onu işten çıkarmak için çok geçerli bir gerekçen olurdu.

Athena'yı başımdan atabilmek için her yolu denedim. Bizden aldığı aylığa muhtaç olmadığı için, ne kadar anlamsız bir iş yaptığını çok geçmeden anlayacaktı: Sabahın köründe kalk, oğlunu annenin evine bırak, akşama kadar tekdüze bir işte köle gibi çalış, oğlunu annenden alıp süpermarkete git, çocuğu uyutuncaya kadar akla karayı seç, ertesi gün yeniden otobüslerde sürün, hem de bir hiç uğruna, çok daha keyifli bir hayat yaşamak varken. Bir süre sonra gittikçe huzursuz olduğunu görünce planımla gurur duymaya başladım. Belli ki istediğim sonucu alacaktım. Oturduğu evden şikâyet etmeye başladı; geceleri ev sahibi müziği sonuna kadar açıyor, sabaha kadar uyutmuyordu.

Sonra birden bir değişiklik oldu. Değişiklik önce yalnız Athena'daydı, ama çok geçmeden bütün şubeye yayıldı.

Değişikliği nasıl mı fark ettim? Bakın, çalışanlar orkestra gibidir, iyi bir yönetici de orkestra şefine benzer; kimin ahengi bozduğunu, kimin gerçekten kendini vererek çaldığını, kimin orkestraya ayak uydurmakla yetindiğini anlar. Athena, çalgısını en küçük bir istek duymadan çalanlardandı; sanki başka yerlerdeydi, özel hayatında yaşadığı sevinç ve üzüntüleri iş arkadaşlarıyla asla paylaşmıyordu; besbelli, işten çıktıktan sonra oğluna bakmaktan başka bir şey yapmıyordu. Dedim ya, sonra birden Athena'ya bir rahatlık, bir konuşkanlık geldi, önüne gelene yeniden gençleşmenin sırrını keşfettiğini söylüyordu.

Yeniden *gençleşme,* hiç kuşkusuz, sihirli bir sözdür. Ama henüz yirmi birinde biri tarafından söyleninçe biraz gülünç olur. Yine de şube çalışanları Athena'ya inandılar ve ona bu işin sırrını sormaya başladılar.

Athena, iş yükü hiç değişmediği halde, daha verimli çalışmaya başlamıştı. O güne kadar Athena'ya "günaydın" ya da "iyi akşamlar" demekten öteye gitmeyen iş arkadaşları onu öğle yemeğine davet ediyorlar, yemekten döndüklerinde de çok mutlu görünüyorlardı. Şubenin verimliliğinde büyük bir sıçrama olmuştu.

Âşık olan insanların, bulundukları ortamı da olumlu etkilediklerini bildiğim için, hemen Athena'nın ciddi bir ilişkisi olduğunu düşündüm.

Bunu kendisine sorduğumda beni doğruladı: Daha önce hiçbir müşteriyle çıkmamıştı, ama bu son durumda doğrusu reddedememişti. Müşterilerden biriyle çıkan bir banka çalışanı normalde hemen kapının önüne konurdu. Bankanın kuralları açıktı: Müşterilerle özel ilişki kurmak yasaktı. Ama Athena'nın davranışlarının artık hemen herkesi etkilediğinin farkındaydım. Bazı iş arkadaşları işten sonra onunla bir araya geliyorlardı, yanılmıyorsam birkaçı evine bile gitmişti.

Çok tehlikeli bir durumla karşı karşıyaydım. Hiç-

bir iş deneyimi olmayan, o güne kadar utangaçlıkla saldırganlık arasında yalpalayıp duran bu genç kadın, çalışanların doğal önderi olup çıkmıştı. Onu işten atsam, herkes kıskandığımı sanacak, bana olan saygısını yitirecekti. İşten atmasam, birkaç ay içinde şubenin denetimi elimden kaçırabilirdim.

Sonunda, kısa bir süre beklemeye karar verdim; ama bu arada, bankanın içindeki "enerji"de gözle görülür bir artış vardı (enerji kelimesinden nefret ederim, çünkü elektrikten söz etmiyorsanız hiçbir anlamı yoktur bu kelimenin). Her neyse, müşterilerimiz çok daha memnun görünüyorlardı, bizi başkalarına da tavsiye etmeye başlamışlardı. Çalışanlar da memnun görünüyorlardı, hem de iş yükleri iki misline çıkmış olmasına rağmen. İşleri o kadar iyi götürüyorlardı ki, yeni eleman almama gerek kalmamıştı.

Bir gün üstlerimden bir mektup aldım. Bir grup toplantısı için Barcelona'ya gitmemi, kendi yönetim tekniklerimi oradakilere anlatmamı istiyorlardı. Onlara göre, harcamaları artırmadan kârı artırmıştım; bütün yöneticileri tek ilgilendiren de budur zaten.

İyi de, hangi yönetim tekniklerini anlatacaktım?

En azından her şeyin nasıl başladığını bildiğim için Athena'yı odama çağırdım. Şubenin verimlilik düzeyine büyük katkıda bulunduğu için kutladım; o da gülümseyerek teşekkür etti.

Yanlış anlamasını istemediğimden temkinli gidiyordum.

"Peki, erkek arkadaşınız nasıl? Sevilen birinin verecek daha çok sevgisi olduğuna inanırım ben? Ne iş yapıyor?"

"Scotland Yard'da *[Editörün notu: Londra Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis örgütü.]* çalışıyor."

Başka bir şey sormaktan vazgeçtim, ama konuşmayı sürdürmem gerekiyordu ve fazla vaktim yoktu.

"Sizde büyük bir değişiklik görüyorum, hem..."

"Bankada da bir değişiklik görüyor musunuz?"

Böyle bir soruya cevap vermek hiç de kolay değildi. Evet desem, onu gereğinden fazla güçlü kılmış olacaktım; öte yandan, ona karşı dürüst davranmazsam, istediğim cevapları bir türlü alamayacaktım.

"Evet, büyük bir değişiklik görüyorum, üstelik sizi terfi ettirmeyi düşünüyorum."

"Seyahate çıkmaya ihtiyacım var. Londra'dan ayrılıp yeni ufuklar keşfetmek istiyorum."

Seyahat de nereden çıkmıştı? Şubede işler o kadar yolunda giderken ayrılmak mı istiyordu? Biraz düşününce, bunun tam da benim istediğim çözüm olabileceğini fark ettim.

"Bana daha fazla sorumluluk verirseniz bankaya yardımım dokunabilir," diye devam etti.

Evet, bulunmaz bir fırsat veriyordu bana. Neden daha önce düşünememiştim ki? "Seyahat" demek, ondan kurtulmam ve şubenin önderliğini yeniden ele geçirmem demekti, hem de işten çıkarma yüzünden doğabilecek bir ayaklanmayla uğraşmak zorunda kalmadan. Ama bu konuyu biraz düşünmem gerekiyordu, çünkü Athena'nın bankaya yardımcı olmasından çok bana yardımcı olmasına ihtiyacım vardı. Üstlerim şubenin verimlilik düzeyinde bir yükseliş görmüşlerdi, o yüzden ya bu yükselişi sürdürecektim ya da saygınlığımı yitirmeyi, sonunda eskisinden de kötü bir duruma düşmeyi göze alacaktım. Bazen düşünüyorum da, birçok meslektaşımın verimliliği geliştirmek için pek bir şey yapmaması aslında çok mantıklı: Başaramazlarsa, yetersiz diye niteleniyorlar. Başarılı olurlarsa, o zaman da düzeyi sürekli geliştirmek zorunda kalıyorlar, ki bu da erken bir kalp krizini garantiliyor.

Bir sonraki adımı çok temkinli attım: Birinden bir sırrı öğrenmek istiyorsanız, onu ürkütmemeniz gere-

kir. İyisi mi, isteğini kabul etmiş görüneceksiniz.

"Ricanızı üstlerime ileteceğim. Aslında Barcelona'da onlarla bir toplantıya katılacağım. Sizi de bunun için çağırdım zaten. Verimliliğimizin, nasıl desem, öteki çalışanların sizinle daha iyi geçinmeye başlamalarından sonra arttığını söylemek yanlış olur mu sizce?"

"Kendileriyle daha iyi geçinmeye başlamalarından sonra desek daha doğru olur."

"Evet, ama sizin özendirmenizle, yanılıyor muyum?"

"Yanılmadığınızı çok iyi biliyorsunuz bence."

"Yoksa yönetim konusunda benim bilmediğim bir kitap mı okudunuz?"

"Ben o tür kitaplar okumam. Ricamı gerçekten dikkate alacağınıza söz veriyor musunuz?"

Aklıma Scotland Yard'daki erkek arkadaşı geldi. Söz verip de yerine getirmezsem başıma bir şey gelir miydi? Adam Athena'ya olmayacak sonuçlar alınmasını sağlayan ileri bir teknik öğretmiş olabilir miydi?

"Sözünüzü tutmasanız da size her şeyi anlatacağım, ama öğrettiklerimi uygulamazsanız aynı sonuçları alacağınızı garanti edemem."

"'Yenileşme tekniği'ni mi yani?"

"Evet."

"Yalnızca teoriyi bilmek yeterli değil mi?"

"Belki. Bana öğreten, birkaç kâğıt parçasından öğrenmişti."

Beni gücümü ya da ilkelerimi aşan kararlar almaya zorlamamasına sevinmiştim. Ama itiraf etmeliyim ki anlatacağı hikâyeye özel bir ilgi duyuyordum, çünkü gücümü ve yeteneklerimi "yeniden işler kılma"nın bir yolunu bulmayı ben de çok istiyordum. Elimden geleni yapacağıma söz verdim, Athena da Verteks dediği şeye (yoksa Aksis miydi, şimdi tam hatırlayamıyorum) ulaşmak için yaptığı uzun, esrarengiz dansı anlatmaya

başladı. Athena'nın çılgınca düşüncelerini anlaşılır bir dille not almaya çalışıyordum. Anlatacakları bir saatte bitmeyince, ertesi gün de odama gelmesini istedim; bankanın yönetim kuruluna sunulacak raporu birlikte hazırlayabilirdik. Konuşmamızın bir yerinde gülümseyerek şöyle dedi: "Anlattığım tekniği burada kullandığımız terimlerle açıklamak zorunda değilsiniz. Bence bir bankanın yönetim kurulu üyeleri de bizim gibi, etten kemikten insanlardır; eminim, geleneksel olmayan, alışılmamış yöntemlere ilgi duyacaklardır."

Athena tamamen yanılıyordu. İngiltere'de gelenek yeniliğe her zaman ağır basar. Ama işimi tehlikeye düşürmediği sürece bir risk alınabilirdi yine de. Bana tümüyle saçma gelse de, anlattıklarını özetlemem ve herkesin anlayabileceği bir hale getirmem gerekiyordu. Hepsi buydu.

Barcelona'da "rapor"umu sunmadan önce, bütün sabah kendi kendime şunu tekrarlayıp durdum: "Benim yöntemim" sonuç veriyor, önemli olan da bu. Konuyla ilgili birkaç kitap okudum ve yeni bir fikri olabildiğince etkili bir biçimde sunabilmek için elden geldiğince kışkırtıcı bir konuşma hazırlamak gerektiğini öğrendim. O yüzden de, o lüks otelin salonunda toplanmış yöneticilere ilk söylediğim, Aziz Paulus'un sözleri oldu: "Tanrı en önemli şeyi akıllı kişilerden gizledi, çünkü onlar basit şeyleri anlayamazlar." *[Editörün notu: Matta 11:25'teki "Ey Baba, gökün ve yerin Rabbi, sana şükrederim ki, sen bu şeyleri hikmetlilerden ve akıllılardan gizledin, ve onları küçük çocuklara açtın" sözünü mü, yoksa Aziz Paulus'un (Korintoslulara Birinci Mektup, 1:27) "Fakat Allah, hikmetlileri utandırmak için, dünyanın akılsız şeylerini seçti; ve Allah, kudretli şeyleri utandırmak için, dünyanın zayıf şeylerini seçti" sözünü mü kast ediyor, anlamak mümkün değil.]*

Bunu söyleyince, son iki günü grafikler ve istatis-

tikleri incelemekle geçirmiş olan dinleyiciler derin bir sessizliğe gömüldüler. Galiba işimi kaybetmek üzereyim diye düşündümse de devam ettim. Neden derseniz, her şeyden önce konuyu çok iyi araştırmıştım, söylediklerimden emindim ve güveni hak etmiştim. İkincisi, Athena'nın bu konudaki olağanüstü etkisinden nerdeyse hiç söz etmemek zorunda kalsam da, en azından söylediklerim yalan değildi.

"Bana öyle geliyor ki, bugünlerde çalışanlarımızı motive edebilmek için, kusursuz eğitim merkezlerimizde verilen eğitimle yetinmememiz gerekiyor. Her birimizin içinde bilinmeyen, gizli bir cevher vardır; bu cevher, ortaya çıktığında, mucizeler yaratabilir.

"Hepimizin çalışmak için bir nedeni var: çocuklarımızı yedirip içirmek, geçimimizi sağlamak için para kazanmak, hayatımıza bir anlam katmak, biraz güç sahibi olmak. Ne var ki, böylesi bir çalışma sürecinde her zaman sıkıcı ve yorucu dönemler olabiliyor; işin sırrı, böyle dönemlerde kendi kendimizle ya da daha yüce bir şeyle yüz yüze gelebilmekte.

"Örneğin, güzellik arayışı her zaman pratik bir şeyle bağıntılı değildir, ama yine de dünyanın en önemli şeyiymiş gibi peşinden koşarız güzelliğin. Kuşlar, ötmeyi, yiyecek bulmalarına, yırtıcılardan korunmalarına ya da parazitlerden kurtulmalarına yardımcı olacağı için öğrenmezler. Kuşlar, Darwin'e göre, kendilerine bir eş bulmanın ve türlerini sürdürmenin tek yolu bu olduğu için öterler."

Tam bu noktada, Cenevre'den gelmiş olan bir yönetici sözümü keserek sunumumun daha nesnel olması gerektiğini söyledi. Neyse ki, genel müdür araya girerek devam etmemi istedi.

"Yine, insanlık tarihinin akışını değiştiren bir kitap yazmış olan Darwin'e göre *[Editörün notu: Darwin'in, insanların bir tür maymundan evrildiğini ilk kez orta-*

ya koyduğu Türlerin Kökeni, *1859],* tutkuları harekete geçirmeyi başaranlar, aslında atalarımızın mağaralarda yaşadıkları, cinsel ayinlerin insan soyunun varlığını sürdürmesi ve evrimi için zorunlu olduğu günlerden beri süregelen bir şeyi tekrarlamaktadırlar. Şimdi soruyorum: İnsan soyunun evrimi ile bir banka şubesinin evrimi arasında ne fark var? Hiçbir fark yok. İkisi de aynı yasaya bağlı: Yalnızca en güçlü olan hayatta kalır ve gelişir."

Tam buraya geldiğimde, tabii ki, bu düşünceyi şube çalışanlarımdan Şirin Halil'in gönüllü yardımları sayesinde geliştirdiğimi, kendisine son derece minnettar olduğumu belirttim.

"Kendisine Athena denmesinden hoşlanan Şirin, işyerimize bambaşka bir coşku, bir tutku getirdi. Evet, biliyorum, kredilerden, hesap işlerinden konuşulurken duygular, tutkular asla girmez işin içine. Ama şube çalışanlarımız, müşteri hizmetlerinde daha verimli olmak için müzikten yararlanmaya başladılar."

Bu sefer bir başka yönetici sözümü keserek, bunun hiç de yeni bir fikir olmadığını, süpermarketlerin de aynı yöntemi kullandıklarını, müşterileri daha çok şey almaya kışkırtan hızlı müzikler çaldıklarını söyledi.

"Ben işyerimizde müzik çaldığımızı söylemedim. Şube çalışanlarımız farklı bir biçimde yaşamaya başladılar, çünkü Şirin ya da Athena onlara günlük işlerine *başlamadan önce* dans etmeyi öğretti. Bu, insanlarda nasıl bir mekanizmayı harekete geçirir, doğrusu bilmiyorum; ben müdür olarak sadece sonuçlardan sorumluyum, yöntemden değil. Yaptıkları dansa katılmış da değilim, ama anladığım kadarıyla o dans kendilerini yaptıkları işe daha bağlı hissetmelerini sağladı.

"Hepimiz 'vakit nakittir' özdeyişiyle yetişmişizdir. Paranın ne olduğunu çok iyi biliriz, ama *zaman* ne demektir acaba? Bir gün yirmi dört saatten ve sonsuz sa-

yıda andan oluşur. Her ânın farkında olmamız ve ister bir işle uğraşıyor, ister hayatla ilgili derin düşüncelere dalmış olalım, her ânı sonuna kadar yaşamamız gerekir. Yavaşlarsak, her şey çok daha uzun sürer. Bu hiç kuşkusuz bulaşık yıkarken de böyledir, kredi ve borçların bilançosunu çıkarırken de, bonoları denetlerken de. Tamam da, zamandan neden güzel şeyler düşünmek ve yaşamaktan mutluluk duymak için de yararlanmayalım?"

Genel müdür şaşkınlık içinde bana bakıyordu. Öğrendiklerimi tüm ayrıntılarıyla açıklamamı istediğinden emindim, ama dinleyenlerden bazıları tedirgin olmaya başlamışlardı.

"Ne demek istediğinizi çok iyi anlıyorum," dedi. "Çalışanlarınızın, kendileriyle eksiksiz bir bağlantı kurdukları gün o ânı sonuna kadar yaşayabildikleri için daha büyük bir şevkle çalıştıklarını da anlıyorum. Mükemmel sonuçlar verdiği görülen böylesine alışılmamış uygulamalara izin verme esnekliğini gösterdiğiniz için sizi kutlamalıyım. Ne var ki, madem zamandan söz ediyoruz, bunun bir konferans olduğunu ve sunumunuzu tamamlamak için sadece beş dakikanız kaldığını hatırlatmak zorundayım. Bu ilkeleri başka şubelerde de uygulayabilmemiz için, belli başlı noktaları sıralamanız mümkün mü acaba?"

Haklıydı. Bu anlattıklarım çalışanlara iyi gelebilirdi, ama meslek hayatımı tehlikeye düşürebilirdi. O yüzden, Şirin'le birlikte yazdıklarımızı özetlemeye karar verdim.

"Şirin Halil ve ben, kişisel gözlemlerimize dayanarak, ilgilenen herkesle tartışmaktan memnunluk duyacağım bazı noktalar belirledik. Bunların belli başlıları şunlar:

"1. Hepimizin bilinmeyen, büyük olasılıkla sonsu-

za kadar da bilinmeyecek bir yeteneği vardır. Yine de bu yetenek müttefikimiz olabilir. Bu yetenek, ölçülmesi ya da ekonomik bir değer verilmesi mümkün olmadığından, hiçbir zaman ciddiye alınmaz; ama ben burada başka insanlara sesleniyorum ve ne demek istediğimi en azından teoride anladığınızdan eminim.

"2. Şubemdeki çalışanlar, yanılmıyorsam Asya çöllerinden gelen bir ritme dayalı bir dans aracılığıyla bu yeteneğe nasıl erişileceğini öğrendiler. Aslında, insanlar ruhlarının söylemeye çalıştığını bedenleriyle dile getirebildikleri sürece kökeninin hiç önemi yok. *Ruh* kelimesinin yanlış anlaşılabileceğinin farkındayım, onun için *sezgi* kelimesini kullanmak istiyorum. Ama bu kelimeyi anlamak da zor gelecekse, bu iki kelime kadar anlamlı olmasa da daha bilimsel görünen *ilksel coşkular* terimini kullanalım derim.

"3. Çalışanlarımı, işe gelmeden jimnastik ya da aerobik yapmaya özendirmek yerine, onlardan en az bir saat dans etmelerini istiyorum. Bu bedeni ve zihni canlandırıyor; onlardan belli ölçüde bir yaratıcılık isteyen güne böyle başlıyorlar ve bu birikmiş enerjiyi bankadaki işlerine yönlendiriyorlar.

"4. Müşteriler ve çalışanlar aynı dünyada yaşarlar: Gerçeklik, beyne giden bir dizi elektriksel uyartıdan başka bir şey değildir. 'Gördüğümüzü' sandığımız şey, beynin tümüyle karanlık bir bölümüne giden bir enerji atışıdır. Ama başkalarıyla aynı dalga boyunu yakalarsak, o gerçekliği değiştirmeyi deneyebiliriz. Sevinç de, tıpkı heyecan ve sevgi gibi, benim anlamadığım bir biçimde bulaşıcıdır. Hüzün, depresyon ya da nefret de öyle, müşteriler ve öteki çalışanların 'sezgisel' olarak kapabilecekleri şeyler. Performansı artırmak için, bu pozitif uyartıları canlı tutacak mekanizmalar yaratmalıyız."

Bankanın Kanada'daki bir şubesinde yatırım fonları departmanını yöneten bir kadın, "Ah, ne kadar esrarengiz," diye atıldı.

Kendime olan güvenimi kaybeder gibi oldum. Anlaşılan, kimseyi ikna edememiştim. Yine de, kadının söylediğini duymazdan geldim ve bütün yaratıcılığımı kullanarak sunumumu pratik bir sonuca bağlamaya çalıştım:

"Banka, bu bulaşıcı ruh halinin nasıl işlediğini ve kârımızı nasıl gözle görülür bir biçimde artırdığını araştırmak için bir fon ayırmalı."

Bu son cümlemi fazlasıyla yeterli bulduğum için geriye kalan iki dakikamı kullanmadım. Konuşmamı bitirdiğimde yorucu bir günün de sonuna gelmiştik. Genel müdür yanıma gelerek, beni akşam yemeğine davet etti; hem de, bütün söylediklerimi desteklediğini göstermek istiyormuşçasına, bütün meslektaşlarımın önünde. Genel müdürle yemek yeme fırsatını ilk kez yakaladığım için bundan sonuna kadar yararlanayım dedim. Performanstan, bilançolardan, borsanın sorunlarından, bulunabilecek yeni pazarlardan söz ediyordum ki, genel müdür sözümü kesti: Athena'dan öğrendiklerim onu daha çok ilgilendirmişti, bu konuda daha çok şey öğrenmek istiyordu.

Sonunda, hiç beklemediğim bir şey oldu, konuşmayı daha özel konulara getirdi.

"Sunumunuzda zamandan söz ettiniz ya, ne demek istediğinizi anladım. Yılbaşı tatilindeydik, bir sabah çıkıp bahçede oturayım dedim. Kapıya bırakılmış gazeteyi alıp göz gezdirmeye başladım. Kayda değer tek bir haber yoktu, yalnızca gazetecilerin bizim bilmemiz, ilgilenmemiz, fikir sahibi olmamız gerektiğine karar verdikleri şeyler.

"Aklımdan işten birilerine telefon etmek geçtiyse de gülünç kaçacağını düşündüm, hepsi aileleriyle bir-

likteydi. Karım, çocuklarım ve torunlarımla öğle yemeği yedikten sonra uzanıp biraz kestirdim. Uyandıktan sonra oturdum, bazı notlar aldım. Ama ne yapsam vakit geçmiyordu, saat hâlâ öğleden sonra ikiydi. Üç gün daha evdeydim, işe gitmeyecektim, ama ailemle birlikte olmayı çok sevdiğim halde kendimi işe yaramaz hissetmeye başlamıştım.

"Ertesi gün, hazır boş vaktim varken gidip bir mideme baktırayım dedim; neyse ki ciddi bir şey çıkmadı. Arkasından dişçime uğradım, ama o da dişlerimde ciddi bir sorun olmadığını söyledi. Sonra yine karım, çocuklarım ve torunlarımla öğle yemeği yedim, kısa bir uyku çektim, öğleden sonra ikide uyandım ve birden kendimi vereceğim hiçbir şey olmadığını fark ettim.

"Tedirgin olmuştum, bir şeyler yapmalıydım. Aslında insanın kendisine iş icat etmesi zor değildir, her zaman yapacak bir iş buluruz. Ne bileyim, ampulleri değiştiririz, bahçedeki yaprakları süpürürüz, ortalıktaki kitapları kaldırırız, bilgisayardaki dosyaları düzenleriz falan. Ama hiçbir şey yapmamak çok daha zordur. Tam o sırada, çok önemli görünen bir şeyi hatırladım: Sayfiyedeki evimizden bir kilometre ötedeki posta kutusuna kadar gitmem, çalışma masamda unuttuğum bir Noel kartını postalamam gerekiyordu.

"Sonra birden, Noel kartını neden bugün göndermek zorundayım ki, diye düşündüm. Oturduğum yerde hiçbir şey yapmadan oturmak gerçekten o kadar zor muydu?

"Aklımdan bir sürü şey geçti: Daha olmamış şeyleri bile dert edinen arkadaşlarım; hayatlarının her ânını bana çok gülünç gelen işlerle doldurmayı başaran dostlarım; saçmasapan konuşmalar; önemli hiçbir şeyin söylenmediği telefon konuşmaları. Kendilerini göstermek için durdukları yerde iş icat eden az mı müdür

gördüm; sonra bazı çalışanlar da o gün kendilerine önemli bir iş verilmezse, acaba artık işe yaramıyor muyum diye korkuya kapılırlar. Karım, oğlumuz karısından ayrıldı diye karalar bağlar; oğlum, torunumuz, yani oğlu okulda kötü not aldı diye karalar bağlar; hepimiz notların hiç önemli olmadığını biliriz ama, torunumuz da annesini babasını üzdü diye dehşete düşer.

"Çalışma masamdan kalkmamak için kendime karşı uzun bir mücadele vermek zorunda kaldım. Ama yavaş yavaş kaygılarımdan sıyrılarak düşünceye daldım, ruhuma –ya da sezgilerime, ilksel coşkularıma ya da neye inanıyorsanız– kulak vermeye başladım. Ne ad vermeli bilmiyorum ama, bir yanım ne zamandır benimle konuşmak için yanıp tutuşuyordu anlaşılan, ama ben işten başımı alamadığım için bunun farkına bile varamamıştım.

"Bende dans falan söz konusu olmadı, bütün gürültüler ve hareketler yok oldu, sessizlik kendimle bağlantı kurmamı sağladı. İster inanın ister inanmayın, ben orada öylece otururken, canımı sıkan bütün sorunlar çözülüp dağıldı ama, o sorunlar konusunda da çok şey öğrendim. Tanrı'yı gördüğümü söyleyemem, ama ne gibi kararlar almam gerektiğini çok daha açık seçik kavradım."

Hesabı ödemeden önce, sözünü ettiğim çalışanımızı Dubai'ye göndermemi önerdi. Banka orada yeni bir şube açıyordu. Bu yeni girişim kuşkusuz bazı riskler taşıyordu. İyi bir yönetici olarak öğrenmem gereken her şeyi öğrendiğim kanısındaydı, artık geriye yalnızca sürekliliği sağlamak kalmıştı. Şubemde çalışan o hanım başka bir yerde çok yararlı katkılarda bulunabilirdi. Hiç farkında olmadan, Athena'ya vermiş olduğum sözü yerine getirmeme yardımcı oluyordu.

Londra'ya döner dönmez genel müdürün önerisini Athena'ya açtım. Hemen kabul etti. Gerçi Dubai'de Arap-

lardan çok yabancılarla iş yapacaktık, ama Arapçasının çok iyi olduğunu söyledi (aslında babasından dolayı bunu zaten biliyordum). Yardımları için teşekkür ettim, ama toplantıda yaptığım konuşma konusunda hiçbir şey sormadı, yalnızca ne zaman yola çıkması gerektiğini sormakla yetindi.

Scotland Yard'da çalışan erkek arkadaş hikâyesinin bir fantezi olup olmadığını hâlâ bilmiyorum. Doğru olsaydı Athena'nın katili şimdiye kadar çoktan yakalanmış olurdu, çünkü gazetelerin cinayetle ilgili yazdıklarının hiçbirine inanmıyorum. Malî işlerden çok iyi anladığımı söyleyebilirim, dansın şubemdekilerin daha iyi çalışmalarını sağladığını bile anlayabildiğimi söyleyebilirim, ama dünyanın en iyi polis teşkilatının nasıl olup da bazı katilleri yakaladığını, bazı katilleri yakalamadığını hiçbir zaman anlayamayacağım. Her neyse, artık ne fark eder ki.

NEBİL ALEYHİ, YAŞI BİLİNMİYOR, BEDEVİ

Athena'nın benim bir fotoğrafımı evinin baş köşesine koyduğunu öğrenince çok sevinmiştim, ama ona öğrettiklerimin işe yaradığını pek sanmıyorum. Bir gün, üç yaşında bir oğlan çocuğunu elinden tutarak, buraya, çöle geldi. Çantasını açıp bir kasetçalar çıkardı ve çadırımın önüne oturdu. Şehirdekilerin, yöre yemekleri yemek isteyen yabancılara genellikle benim adımı verdiklerini bildiğim için, ona hemen akşam yemeği henüz çok erken olduğunu söyledim.

"Ben yemek için gelmedim," dedi. "Yeğeniniz Hamid çalıştığım bankanın müşterilerinden, bana sizin bilge bir insan olduğunuzu söyledi."

"Hamid yarım akıllı bir gençtir, hem benim bilge bir insan olduğumu söyler, hem de öğütlerime kulak asmaz. Allah'ın inayeti üzerine olsun, asıl bilge kişi Hz. Muhammed'dir."

Arabasını işaret ettim.

"Bilmediğin bir yere yalnız başına gelmemeliydin, yanına bir rehbet almalıydın."

Hiçbir şey söylemeden kasetçaların düğmesine bastı. Sonra birden o genç kadının kum tepeciklerinin üstünde dans ederken gördüm; oğlu da hayranlık içinde onu seyrediyordu. Müziğin sesi bütün bir çölü kaplamıştı sanki. Dansını bitirince, hoşuma gidip gitmediğini sordu.

Hoşlanmıştım. Bizim dinimizde de, Yüce Allah'a daha yakın olmak için danstan yararlanan bir inanış vardır. *[Editörün notu: Burada Sufilikten söz ediliyor.]*

Adının Athena olduğunu söyleyen kadın, "Ben de," dedi, "çocukluğumdan beri Tanrı'ya gittikçe daha yakın olmam gerektiğini hissetmişimdir, ama hayat beni hep uzaklaştırdı Tanrı'dan. Müziğin Tanrı'ya yaklaşmanın bir yolu olduğunu keşfettim, ama yeterli değil. Ne zaman dans etsem, bir ışık görüyorum, o ışık artık daha ileriye gitmemi istiyor benden. Ama öğrenmeyi kendi başıma sürdüremiyorum; bana öğretecek birine ihtiyacım var."

"Fazla bir şey yapman gerekmiyor," dedim. "Çünkü Yüce Allah rahimdir, her zaman yanımızdadır. Dürüst bir hayat sürmen yetecektir."

Kadın pek ikna olmamış gibiydi. İşimin başımdan aşkın olduğunu, birazdan gelecek birkaç turist için yemek yapmam gerektiğini söyleyince, "Önemli değil, ben beklerim," dedi.

"Ya çocuk?"

"Siz onu merak etmeyin."

Her zamanki hazırlıklarımı yaparken, bir yandan

da kadınla oğlunu gözlüyordum. Sanki yaşıtmışlar gibi, çölde oradan oraya koşuyorlar, kahkahalar patlatarak birbirlerine kum atıyorlar, kum tepeciklerine tırmanıp aşağıya yuvarlanıyorlardı. Çok geçmeden rehber üç Alman turistle çıkageldi. Turistler yemeğe oturduklarında bira istedilerse de, dinimin içki içmemi de, alkolli içki vermemi de yasakladığını söyledim. Kadından da, oğluyla birlikte yemeğe buyurmasını rica ettim. Almanlardan biri, karşısında kadın bulunca, aşka gelip anlatmaya başladı. Bizim buralarda toprak almayı düşünüyormuş, birikmiş epeyce parası varmış, yörenin geleceğinin parlak olduğuna inanıyormuş.

Athena, "Harika," diye karşılık verdi. "Ben de aynı kanıdayım."

"Bir ara bir yerde yemek yesek, bu konuyu konuşurduk belki..."

Athena, kartvizitini uzatarak, "Olmaz," dedi, "ama dilerseniz bankama gelin, orada görüşebiliriz."

Turistler gidince çadırın önünde oturduk. Çocuk Athena'nın kucağında hemen uyudu. Sırtımıza battaniye alıp yıldızlardan geçilmeyen gökyüzünü seyre daldık. Sonunda sessizliği bozan Athena oldu:

"Hamid neden sizin için bilge insan demiş olabilir?"

"Bilmem, ona karşı sabırlı davrandığım için belki de. Bir zamanlar ona sanatımı öğretmeye çalıştımsa da işe yaramadı, Hamid'in derdi günü para kazanmaktı. Herhalde şimdi benden daha akıllı olduğunu düşünüyordur; bir evi, bir de teknesi var. Bense çölün ortasında, ara sıra buraya gelen turistlere yemek yapıyorum. Hamid yaptığım işten hoşnut olduğumu anlayamıyor."

"Öyle demeyin, bence çok iyi anlıyor. Sizden hep derin bir saygıyla söz ediyor. Bu arada, 'sanatım' derken ne demek istediniz?"

"Bugün seni dans ederken seyrettim. Eh, ben de

öyle bir şey yapıyorum işte. Ama dans eden, bedenim değil, harfler."

Şaşırmış görünüyordu.

"Ben Allahü-teâlâ'ya yakınlaşmak için hat sanatını ve her kelimenin kusursuz anlamını aramayı seçtim. Her harf, içindeki tüm gücü damıtmamızı gerektirir, anlamını oyup çıkarır gibi. Kutsal metinler, onların tüm dünyaya iletilmesine aracı olan insanın ruhunu içerir. Bu yalnızca kutsal metinler için değil, kâğıda çizdiğimiz her işaret için de geçerlidir. Çünkü hat çeken el, o hattı çizen kişinin ruhunu yansıtır."

"Bildiklerinizi bana öğretir misiniz?"

"Bir kere, senin gibi tezcanlı birinin bu uğraşın gerektirdiği sabrı gösterebileceğini sanmıyorum. Kaldı ki, bu iş senin dünyana yabancı. Gücenme ama, senin dünyanda her şey, yayınlanan şeye fazla kafa yorulmadan basılıyor."

"Yine de denemek isterim."

İşte böyle. Sonunda, ne kadar da hayat dolu ve coşkulu, bir an bile yerinde duramaz dediğim o kadın altı aydan fazla bir zaman her cuma bana geldi. Oğlu çadırın bir köşesine gidip oturuyor, kâğıt kalem alıyor ve o da yücelerde belirlenenleri resimlerinde açığa vurmaya veriyordu kendini.

Athena'nın hiç kımıldamadan oturmak ve doğru duruşu bozmamak için ne kadar zorlandığını görünce, "Kendine başka bir uğraş bulsan daha iyi olacak galiba," dedim. "Hayır, buna ihtiyacım var," diye cevapladı. "Ruhumu yatıştırmaya ihtiyacım var. Bana öğretebileceğiniz her şeyi öğreneceğim. Verteks'in ışığı devam etmemi söylüyor." Verteks'in ne olduğunu ona hiçbir zaman sormadım, zaten beni zerre kadar ilgilendirmiyordu.

İlk ders, belki de en zor dersti: "Sabır!"

Yazmak, yalnızca bir düşüncenin ifadesi değil, ay-

nı zamanda her kelimenin anlamı üstüne düşünmenin bir yoluydu. Bir Arap şairi tarafından yazılmış metinler üstünde çalışmaya başladık, çünkü Kuran'ın başka bir inançla yetiştirilmiş biri için uygun olmadığı kanısındaydım. Her harfi tek tek yazdırıyordum ki yaptığı işe yoğunlaşabilsin, her kelimenin, deyimin ya da mısranın anlamını hemen öğrenmeye yeltenmesin.

Bir öğleden sonra, yine birlikte çalışırken, "Bir zamanlar biri bana müziğin Tanrı tarafından yaratıldığını ve o hızlı hareketin insanların kendileriyle bağıntıya geçmeleri için gerekli olduğunu söylemişti," dedi Athena. "Yıllar boyunca bunun doğru olduğuna inandım, oysa şimdi dünyanın en zor işini yapmak, yavaşlamak zorunda bırakılıyorum. Sabır neden bu kadar önemli?"

"Çünkü bir şeye dikkatimizi vermemizi sağlar."

"Ama ben ruhumun sesine uyarak dans edebiliyorum, bu da zihnimi benden çok daha büyük bir şeye yoğunlaştırmaya zorluyor beni, deyim yerindeyse Tanrı'yla bağlantı kurmamı sağlıyor. Dans bugüne kadar hayatımda işim de dahil birçok şeyi değiştirmeme yardımcı oldu. Ruh daha önemli değil mi?"

"Elbette önemli, ama ruhun beyninle iletişim kurabilirse daha çok şeyi değiştirebilirsin."

Birlikte çalışmaya devam ettik. Sonunda ona duymaya henüz hazır olmadığı bir şeyi söylemek zorunda kalacağımı bildiğim için, ruhunu buna hazır kılmak için elimden geleni yapıyordum. Düşüncenin sözden önce geldiğini anlattım ona. Düşünceden önce de, onu oraya yerleştiren ilahî kıvılcımın geldiğini. Bu dünyada her şeyin, ama her şeyin bir anlamı, en küçük şeylerin bile bir önemi vardı.

"Bedenimi öyle eğittim ki," dedi, "ruhumdaki her duyumu açığa vurabilir."

"Bu sefer, bedenindeki her bir duyumu dile getirebilmeleri için, yalnızca parmaklarını eğitmen gereki-

yor. Bedeninin gücünü belli bir noktaya toplayabileceksin."

"Siz bir öğretmen misiniz?"

"Öğretmen nedir? Söyleyeyim sana: Öğretmen bir şeyler öğreten biri değil, öğrencinin zaten bildiği şeyi keşfedebilmesi için ona esin veren kişidir."

Athena'nın, çok genç olmasına karşın, bunu daha önce yaşadığını sezinledim. Yazı kişiliği ele verir, ben de Athena'nın yalnızca oğlu tarafından değil, ailesi ve yanılmıyorsam bir erkek tarafından da sevildiğinin farkında olduğunu görebiliyordum. Gizemli yetilere sahip olduğunu da görüyordum, ama bunu bildiğimi ona hiçbir zaman belli etmedim, çünkü böylesi yetiler insanı yalnızca Tanrı'yla değil, kendi sonuyla da yüz yüze getirebilir.

Athena'ya yalnızca hat sanatı tekniklerini öğretmekle kalmadım. Ona hattatların felsefesini de aktarmaya çalıştım.

"Bu yazıları yazdığın kalem yalnızca bir araç. Bilinci yoktur, onu elinde tutanın arzularına boyun eğer. Bu açıdan 'hayat' dediğimiz şeye çok benzer. Bu dünyada birçok insan bir rolü oynar, kendilerini yönlendiren bir Görünmez El olduğunun farkında değildirler. Şu anda, ruhunun bütün meramı senin ellerinde, harfleri yazdığın kalemde. Bunun ne kadar önemli olduğunu anlamaya çalış."

"Anlıyorum, üstelik belli bir zarafet vermenin önemli olduğunu da görüyorum. Belirli bir biçimde oturmam, kullanacağım gereçlere saygı duymam gerektiğini, ancak ondan sonra işe koyulabileceğimi söylüyorsunuz."

Evet, tam da bunu söylüyordum; kullandığı kaleme saygı duyduğu zaman, yazmayı öğrenebilmek için gönül açıklığı ve zarafet edinmesi gerektiğini kavrayacaktı.

"Zarafet yüzeysel bir şey değildir, insanlığın hayatı ve yapılan işi saygın kılmak için bulduğu yoldur. O yüzden, şu oturuşta kendini rahatsız hissediyorsan, onun zoraki ya da yapay bir şey olduğunu sanmamalısın: Tam da zor olduğu için gerçektir. Bu oturuş, kâğıdın da, kalemin de senin gösterdiğin çabadan onurlandıkları anlamına gelir. Kâğıt düz, renksiz bir yüzey olmaktan çıkar, üstüne yerleştirilen şeylerin derinliğini edinir. Yazının kusursuz olmasını istiyorsan, zarafet doğru duruştur. Hayatta da böyledir: Tüm fazlalıklardan kurtulduğumuz zaman yalınlığı ve konsantrasyonu keşfederiz. İlk başta rahatsız gibi görünse de, duruş ne kadar yalın ve ölçülü olursa yazı da o kadar güzel olur."

Athena arada sırada işinden söz açardı. Yaptığı işten keyif aldığını ve kısa bir süre önce güçlü bir emirden iş teklifi aldığını söylüyordu. Emir bir gün dostu olan müdürle görüşmek için bankaya gelmiş (aslında emirler hiçbir zaman para çekmek için bankaya gitmezler, adamlarını gönderirler), Athena'yla konuşurken arazi satışlarının başına geçecek birini aradığını söylemiş, böyle bir işle ilgilenip ilgilenmeyeceğini sormuştu.

Çölün ortasında ya da ücra bir liman şehrinde kim arazi satın almak ister ki? Neyse, bir şey demedim. Şimdi bakıyorum da, iyi etmişim diye düşünüyorum.

Ne zaman turistlere denk gelse erkek turistlerden birinin onunla mutlaka gönül eğlendirmeye kalkmasına karşın, Athena sevdiği adamdan yalnızca bir kez söz etti. Turistlerin laflarını duymazdan gelirdi, ama bir gün içlerinden biri erkek arkadaşını tanıdığını söyleyecek oldu. Beti benzi kireç kesilen Athena hemen dönüp oğluna baktı; neyse ki çocuk konuşmaları dinlemiyordu.

"Onu nereden tanıyorsunuz?"

"Tanıdığım falan yok," dedi adam. "Biriyle birlikte olup olmadığınızı anlamak için sordum."

Athena hiçbir şey söylemedi, ama bu konuşmadan hayatındaki adamın oğlunun babası olmadığını çıkardım.

Bir gün her zamankinden erken geldi. Bankadaki işini bıraktığını, emlakçiliğe başladığını söyledi: Artık daha fazla boş vakti olacaktı. Derse daha erken başlayamayacağımı söyledim, işim başımdan aşkındı.

"Ben iki şeyi birleştirebilirim: hareket ve durgunluk; coşku ve konsantrasyon."

Arabasına gidip kasetçalarını getirdi ve o günden sonra her dersten önce çölde dans etmeye başladı; küçük çocuk da kahkahalar atarak çevresinde koşup duruyordu. Danstan sonra meşk almaya oturduğunda, eli çok daha düzgün oluyordu.

"İki tür yazı vardır," diye anlatıyordum. "Birincisi, sahih olmakla birlikte ruhtan yoksundur. Hattat yazma tekniğinde ustalaşmışsa da yalnızca işin zanaatına odaklanmıştır. O yüzden yazı gelişmez, kendini tekrar eder. Hattat da hiçbir gelişme göstermez; yaptığı işi kalıplaşmış, beylik bir uğraş olarak gördüğü için bir gün yazmayı bırakır.

"İkincisinde hem büyük teknik vardır, hem de ruh. Bunun için, hattatın meramının kelimeyle uyum içinde olması gerekir. O zaman, en hüzünlü mısralar bile yürek paralayıcı olmaktan çıkarlar, yolda karşılaşılan basit olgulara dönüşürler."

O sırada yanımıza gelen çocuk, kusursuz bir Arapçayla, "Bu çizdiklerini ne yapıyorsun?" diye sordu. Konuştuklarımızı anlamıyor olsa da, annesinin yaptığı işi paylaşmak istiyordu.

"Satıyorum."

"Ben de çizdiklerimi satabilir miyim?"

"Satmalısın. Bir gün bu yoldan zengin olacak ve annene yardım edeceksin."

Bu sözlerim çok hoşuna gitmişti; hemen köşesine

döndü, yapmakta olduğu renkli kelebek resminin başına oturdu.

"Peki, ben ne yapacağım?" diye sordu Athena.

"Doğru biçimde oturmanın, ruhunu yatıştırmanın, yüreğini temiz tutmanın ve her kelimenin her harfine saygı göstermenin ne kadar büyük bir çaba gerektirdiğini biliyorsun artık. Bu arada, alıştırmalara devam et. Uzun alıştırmalardan sonra, zorunlu hareketleri hiç düşünmeden yapmaya başlarsın; senin bir parçan olur o hareketler. Ama o aşamaya ulaşman için durmadan tekrar ederek alıştırma yapmalısın. Bu çok uzun bir zaman alabilir.

"Çeliğe biçim veren bir demirci ustası düşün. Bilmeyen göz, demirci ustasının hep aynı çekiç darbelerini indirdiğini sanır; ama hat eğitimi görmüş biri, demircinin çekiç vuruşlarının hiçbirinin bir olmadığını bilir. Gerçi el hep aynı hareketi tekrarlar, ama çeliğe yaklaşırken çekici nasıl vuracağını, daha güçlü mü, yoksa daha hafif mi indireceğini anlar. Aynı şey alıştırmalardaki tekrarlamalar için de geçerlidir: Sana hep aynı şeyi yapıyormuşsun gibi gelebilir, ama hiçbiri aynı değildir. Bir an gelir, artık düşünmeden yapmaya başlarsın. Sen harf, mürekkep, kâğıt, kelime olursun."

O an, bir yıl kadar sonra geldi. Athena artık Dubai'de herkesçe tanınıyor, müşterilerine yemek için benim çadırımı salık veriyordu. Bana yemeğe gelenlerden, işlerinin çok iyi gittiğini duyuyordum: Çölde arazi satıyordu! Bir gece, maiyetiyle birlikte emirin kendisi geldi. Korkuya kapılmıştım, hiç beklemiyordum; ama çekinecek hiçbir şey olmadığını söyledi ve yanında çalışan kadın için yaptıklarımdan dolayı bana teşekkür etti.

"Athena mükemmel bir insan, senden öğrendiklerini çok iyi değerlendiriyor. Onu şirketime ortak etmeyi düşünüyorum. Öteki satış elemanlarımı da sana hat öğrenmeye yollasam fena olmayacak, Athena da bir ay izne ayrılmak üzere zaten."

"Ben yardım edemem," diye karşılık verdim. "Hat sanatı, Yüce Allah'ın bize sunduğu yollardan yalnızca bir tanesi. Nesnelliği ve sabırlı olmayı, saygıyı ve zarafeti öğretir bize, ama bütün bunları..."

"Dans yoluyla da öğrenebiliriz," dedi yanımızda duran Athena.

"Ya da arazi satarak," diye ekledim.

Emir maiyetiyle birlikte gittikten ve uykusu gelen küçük çocuk çadırın bir köşesine uzandıktan sonra, hat gereçlerini getirip Athena'dan bir şeyler yazmasını istedim. Bir kelimenin tam ortasındayken, kalemi elinden aldım. Söylenmesi gerekeni söylemenin tam zamanıydı. Dışarı çıkıp çölde biraz yürümeyi önerdim.

"Öğrenmen gerekeni öğrendin," dedim. "Yazın her geçen gün biraz daha sana özgü, biraz daha doğal bir biçime bürünüyor. Artık güzelliğin bir tekrarından ibaret değil, kişisel, yaratıcı bir nitelik aldı. Bütün büyük hattatların bildiğini, kuralları unutmak için onları bilmek ve onlara saygı göstermek gerektiğini kavradın artık.

"Artık bunu öğrenmene yardımcı olan araçlara ihtiyacın yok. Artık kâğıda, mürekkebe, kaleme ihtiyacın yok; çünkü yolun kendisi, seni bu yola yönelten şeyden daha önemli. Bir keresinde, sana dans etmeyi öğreten kişinin müziği yalnızca kafasında hayal ederek de dans edebildiğini anlatmıştın."

"Öyleydi."

"Eğer bütün kelimeler bitişik olsaydı bir anlam çıkmazdı ya da en azından anlamı çıkarmak çok zor olurdu. Boşluklar çok önemlidir."

Başıyla doğruladı.

"Diyeceğim, kelimelerde ustalaştın, ama henüz boşluklarda ustalaşmadın. Zihnini yoğunlaştırdığın zaman elin kusursuz, bir kelimeden öbürüne geçerken yolunu şaşırıyor."

"Nereden biliyorsunuz?"

"Haklı mıyım?"

"Tamamen. Bir sonraki kelimeye odaklanmadan bir an kafam karışıyor. Düşünmek istemediğim şeyler baskın geliyor."

"Ve o şeylerin ne olduğunu biliyorsun."

Biliyordu, ama hiçbir şey söylemedi. Çadıra döndüğümüzde, uyuyan oğlunu kucağına alıp salladı. Kendini tutmaya çalışıyordu ama, gözleri dolu dolu olmuştu.

"Emir, tatile gideceğini söyledi."

Arabanın kapısını açtı, anahtarı çevirip motoru çalıştırdı. Bir süre, çölün sessizliğinde yalnızca motorun sesi duyuldu.

Sonunda, "Ne demek istediğini biliyorum," dedi. "Yazarken de, dans ederken de, her şeyi yaratan El yol gösteriyor bana. Uyurken Viorel'e baktığımda, onun babasına olan aşkımın meyvesi olduğunu bildiğini biliyorum, babasını bir yıldan fazladır görmediğim halde. Ama ben..."

Yeniden sessizliğe gömüldü. Sessizliği, kelimeler arasındaki boşluktu.

"Ama beşiğimi ilk sallayan eli bilmiyorum. Beni bu dünyanın kitabına yazan eli bilmiyorum."

Başımı salladım.

"Sizce önemli mi bu?"

"İlle de önemli olması gerekmez. Ama senin durumun farklı; şöyle diyeyim, sen o ele dokunmadıkça yazın gelişmeyecek."

"Beni sevmek için en küçük bir çaba göstermemiş birini arayıp bulmayı neden dert ettiğimi anlamıyorum."

Arabanın kapısını kapattı, gülümsedi ve çekip gitti. Son söylediklerine rağmen, ilk olarak ne yapacağını biliyordum.

İş hayatındaki başarılar, para kazanma yeteneği, yeni bir aşk bulmanın sevinci, oğluyla –torunumla– oynarken duyduğu mutluluk hep ikinci plana itilmişti sanki. Şirin öz annesini aramaya karar verdiğini söyleyince, ne yalan söyleyeyim, çok korkmuştum.

Tabii, ilk başta, evlat edinme merkezinin çoktan kapanmış, bütün belgelerin kayıplara karışmış olacağını, Athena'nın başvuracağı yetkililerin katı davranacaklarını, hatta hükümet kısa bir süre önce yıkıldığı için Romanya'ya gitmenin mümkün olmayacağını, Athena'yı dünyaya getiren kadının çoktan ölmüş olabileceğini düşünerek kendimi avutmuştum. Ne ki, avuntum uzun sürmedi: Kızım aklına eseni mutlaka yapardı, engel tanımayan bir insandı.

Bu konu o güne kadar aile içinde tabu sayılmıştı. Şirin evlat edinildiğini biliyordu, çünkü Beyrut'taki psikiyatr anlayacak yaşa geldiğinde bu konuyu ona açıklamamı öğütlemişti. Ama Şirin nereden geldiğini öğrenmek için hiçbir zaman istekli görünmemişti. O günlerde biz nasıl Beyrutluysak, o da Beyrutluydu.

Bir dostlarımızın evlat edindikleri bir erkek çocuk, ailenin bir öz kızı dünyaya gelince, on altı yaşında intihar etmişti. O yüzden, bir daha da çocuk yapmaya kalkışmamış; Athena'ya bizim her şeyimiz olduğunu hissettirmek için elimizden geleni yapmıştık. Hepsi boşunaymış. Aman Tanrım, çocuklar ne kadar nankör oluyor!

Kızımı iyi tanıyordum, bu konuyu onunla tartışmanın bir yararı yoktu. Kocam da, ben de, günlerce uyku uyumadık. Her gün sabahtan akşama kadar aynı soruyla karşılaşıyorduk: "Romanya'da nerede doğmuşum?" Viorel'in sanki olup biteni anlıyormuş gibi sürekli ağlaması durumu daha da kötüleştiriyordu.

Yeniden bir psikiyatra gittim ve hayatta her şeyi olan genç bir kadının neden hep bu kadar hoşnutsuz olduğunu sordum.

Adam, "Hepimiz nereden geldiğimizi öğrenmek isteriz," dedi. "Felsefî düzeyde, bütün insanların temel sorusu budur. Kızınızın durumuna gelince, bence köklerini aramak istemesi son derece akla uygun. Siz merak etmez miydiniz?"

"Hayır, etmezdim. Tam tersine, beni daha çaresiz, küçücük bir bebekken başından atmış birini aramaya kalkışmanın tehlikeli olduğunu düşünürdüm."

Ama psikiyatr diretiyordu: "Kızınızı karşınıza alacağınıza ona yardım etmeye çalışın. Belki de artık bunun sizin için bir sorun olmaktan çıktığını görünce vazgeçecektir. Yakınlarından uzakta yaşadığı bir yıl onda böyle bir duygusal ihtiyaç yaratmış olmalı, şimdi sizi kışkırtarak bu ihtiyacını gidermeye çalışıyor belki de. Sadece sevildiğinden emin olmak istiyor."

Psikiyatra Şirin gitseydi çok daha iyi olacaktı, davranışının nedenlerini anlayabilecekti.

"Kendinizden emin olduğunuzu, bunu bir tehdit olarak görmediğinizi gösterin. Sonunda yine de kararını değiştirmezse, gerekli bilgileri vermekten çekinmeyin. Anladığım kadarıyla, her zaman zor bir çocuk olmuş. Belki de bu arayıştan daha güçlü bir kişilik olarak çıkacaktır."

Psikiyatra çocukları olup olmadığını sordum. Çocuğu olmadığını öğrenince, öğüt almak için yanlış kişiye başvurduğum sonucuna vardım.

O gece televizyonun karşısında otururken, Şirin aynı konuyu açtı.

"Ne izliyorsunuz?"

"Haberleri."

"Neden?"

"Lübnan'da neler olduğunu öğrenmek için," diye karşılık verdi kocam.

Tuzağı anlamıştım, ama artık çok geçti. Şirin fırsatı kaçırmadı.

"Gördünüz mü, doğduğunuz ülkede neler olduğunu merak ediyorsunuz. Ne zamandır İngiltere'de yaşıyorsunuz, dostlarınız var, babam iyi para kazanıyor, güvenli bir ortamdasınız, ama yine de Lübnan'da çıkan gazeteleri alıyorsunuz. Beyrut'la ilgili ufacık bir haber yakalamak için durmadan zap yapıyorsunuz. Yakında her şeyin eskisi gibi olacağını hayal ediyor, savaşın asla bitmeyeceğini kavramıyorsunuz. Demek istediğim, köklerinizle bağ kuramadığınız zaman dünyayla bağlarınız kopmuş gibi hissediyorsunuz kendinizi. Benim neler hissettiğimi anlamak bu kadar zor mu?"

"Sen bizim kızımızsın."

"Kızınız olduğum için gurur duyuyorum. Her zaman da kızınız olacağım. Yalvarırım, size olan sevgimden kuşku duymayın, benim için yaptıklarınızdan dolayı size minnettarım. Tek istediğim, doğduğum yere gidebilme şansını tanımanız bana; belki öz anneme beni niçin terk ettiğini sorarım, belki de hiçbir şey söylemeden gözlerinin içine bakarım. Bunu hiç değilse bir denemeliyim, yoksa kendimi bir korkak gibi hissedeceğim ve boşlukları hiçbir zaman anlamayacağım."

"Boşlukları mı?"

"Dubai'deyken hat sanatını öğrendim. Dilediğim zaman dans ediyorum, ama esler olmasa müzik de olmaz, boşluklar olmasa cümleler de olmaz. Bir şey yaparken kendimi eksiksiz hissediyorum, ama insanın günün yirmi dört saati bir şey yapması mümkün değil. Durduğum zaman, bir şeyin eksik olduğunu hissediyorum. Bana hep yerinde duramayan biri olduğumu söylemişsinizdir, ama ne yapayım, elimde değil. Sakin sakin oturup televizyon seyretmeyi ben de isterdim, ama yapamıyorum. Beynimi durduramıyorum. Bazen çıldıracak gibi oluyorum. Dans ediyorum, yazı yazıyorum,

arazi satıyorum, Viorel'e bakıyorum, elime ne geçerse okuyorum, bütün bunları yapmadan edemiyorum. Sizce normal mi bu?"

Kocam, "Belki de senin yaradılışın böyle," dedi.

Konuşmamız, her zaman olduğu gibi, Viorel'in ağlamaya başlaması, Şirin'in sessizliğe gömülmesi ve benim de çocukların anababalarının hakkını hiçbir zaman teslim etmediklerini düşünmemle son buldu. Ne ki, ertesi sabah kahvaltıda kocam konuyu yeniden açtı.

"Bir süre önce, sen Ortadoğu'dayken, Beyrut'a, evimize geri dönüp dönemeyeceğimizi düşündüm. Bir zamanlar oturduğumuz sokağa gittim. Evin yerinde yeller esiyor, ama yabancı işgaline ve ardı arası kesilmeyen saldırılara rağmen ülkeyi yavaş yavaş yeniden inşa ediyorlar. Bir an büyük bir coşkuya kapıldım. Belki de tam o anda her şeye yeniden başlamak gerekiyordu. Ama beni gerçeğe döndüren de, o 'her şeye yeniden başlamak' deyimi oldu. Benim için artık çok geçti. Artık yapmakta olduğum şeyleri yapmaya devam etmekten başka bir şey istemiyorum, yeni bir maceraya atılacak halim yok.

"İşten sonra birlikte içki içtiğim dostlarımı aradım. Çoğu ülkeden ayrılmıştı, kalanlar ise kendilerini güvende hissetmediklerini söyleyip duruyorlardı. Eskiden sık sık uğradığım yerlerin önünden geçerken kendimi bir yabancı gibi hissettim, oradaki hiçbir şey artık bana ait değildi sanki. En kötüsü de ne, biliyor musun, kendimi yeniden doğduğum şehirde bulduğumda, bir gün geri dönme hayalimin yavaş yavaş kaybolduğunu fark ettim. Ama yine de gitmem gerekiyordu. Sürgün şarkıları hâlâ yüreğimde, ama bir daha Lübnan'da yaşamayacağımı biliyorum artık. Garip ama, Beyrut'ta geçirdiğim günler, şimdi yaşamakta olduğum yeri daha iyi anlamamı, Londra'da yaşadığım her anı daha iyi değerlendirmemi sağladı."

"Babacığım, bana ne söylemeye çalışıyorsunuz?"

"Haklı olduğunu. Belki de en iyisi, o boşlukları anlamak. Sen yokken biz Viorel'e bakarız."

Yatak odasından evlat edinme belgelerinin bulunduğu sarı dosyayı getirip Şirin'e verdi, onu öptükten sonra artık işe gitmesi gerektiğini söyledi.

HERON RYAN, GAZETECİ

1990 yılıydı, otelin altıncı katının perceresinden bütün bir sabah hükümet binasına bakıp durmuştum. Dama bir süre önce bir bayrak dikilmişti, tam da megalomanyak diktatörün bir helikoptere binerek kaçtığı yere; diktatör kaçmıştı ama, çok geçmeden yirmi iki yıldır ezdiği insanlar tarafından yakalanarak idam edilmişti.

Washington'a rakip olacak bir başkent yaratmayı planlayan Ceaucescu, tüm eski evlerin yerle bir edilmesini emretmişti. Ne yazık ki, Bükreş bir savaş ya da doğal afet dışında en feci yıkıma uğrayan şehir olarak ün kazanmıştı.

Bükreş'e vardığım gün, çevirmenimle birlikte kısa bir yürüyüşe çıkayım dedim. Sokaklarda tek gördüğüm, yoksulluk ve şaşkınlık oldu; sanki ne bir gelecek vardı, ne bir geçmiş, ne de bir şimdi. İnsanlar, ülkelerinde, hatta dünyada olup bitenlerden habersiz, bir ruhlar âleminde dolaşır gibiydiler. Oraya on yıl sonra yeniden gidip de tüm ülkenin küller arasından yeniden doğmakta olduğunu gördüğümde, insanların her türlü güçlüğü alt edebileceğini ve Rumen halkının bunu çok iyi kanıtladığını anlayacaktım.

Ama o kasvetli sabah, iç karartıcı bir otelin kasvetli lobisinde tek düşündüğüm, BBC'ye hazırladığım bel-

geselin son araştırmalarını gerçekleştirebilmem için çevirmenimin bir araba ve yeterince benzin bulup bulamayacağıydı. Çevirmenin arayışı uzadıkça kaygılarım büyüyordu. Amacıma ulaşamadan İngiltere'ye geri dönmek zorunda mı kalacaktım? Tarihçilerle yaptığım sözleşmelere, senaryoya, söyleşilerin çekimine az para yatırmamıştım, ama BBC'dekiler son sözleşmeyi imzalamadan önce Dracula'nın şatosunun ne durumda olduğunu görmemi istemişlerdi. Seyahat beklediğimden pahalıya çıkacağa benziyordu.

Kız arkadaşıma telefon etmek istediğimde, hat almak için bir saat kadar beklemem gerektiği söylendi. Oysa çevirmenim her an arabayla gelebilirdi, kaybedecek vaktim yoktu, o yüzden beklemeyi göze alamadım.

Bir İngiliz gazetesi arandımsa da bulamadım. Kafamdaki kaygıları dağıtmak için, mümkün olduğu kadar belli etmeden, çevremde çay içen insanları izlemeye başladım; bir yıl önce meydana gelmiş ayaklanmaları, Timisoara'da sivillerin soğukkanlı bir biçimde öldürülüşünü, halk ile hızla ellerinden giden iktidara umarsızca tutunmaya çalışan gizli polis arasındaki sokak çatışmalarını unutmuş görünüyorlardı. Üç Amerikalı gözüme çarptı, sonra bir moda dergisi okuyan ilginç bir kadın gördüm, bir masanın çevresindeki birtakım adamlar ise anlamadığım bir dilde bağıra bağıra konuşuyorlardı.

Tam kalkıp çevirmenimi görür müyüm diye kapıya gitmek üzereydim ki, içeriye bir kadın girdi. Yirmilerinde olmalıydı. Bir masaya oturup kahvaltı söylediğinde İngilizce konuştuğunu duydum. Erkeklerin hiçbiri onu fark etmemişti, ama moda dergisini karıştıran öteki kadın başını kaldırıp baktı.

Belki sıkıntıdan, belki otel gittikçe içimi kararttığından, cesaretimi toplayıp yanına gittim.

"Bağışlayın, pek yaptığım bir şey değil. Bence kahvaltı günün en özel yemeğidir."

Gülümseyerek adını söylediğinde, hemen kuşkulandım. Çok kolay olmuştu, belki de bir fahişeydi. Ama İngilizcesi kusursuzdu ve çok sade giyinmişti. Hiç soru sormadan kendimden söz etmeye başlamıştım ki, yan masadaki kadının elindeki dergiyi bırakıp bizi dinlemeye başladığını fark ettim.

"Londra'da BBC için çalışan bağımsız bir yapımcıyım. Şu anda, Transilvanya'ya gitmenin bir yolunu arıyorum..."

Gözlerinin parladığını fark ettim.

"...vampir efsanesiyle ilgili belgeselimi bitirmem gerekiyor."

Durdum. Vampir konusu herkesin merakını uyandırırdı, ama o en küçük bir ilgi duymamıştı.

"Otobüsle gidebilirsiniz," dedi. "Ama orada aradığınızı bulacağınızı sanmıyorum. Dracula hakkında daha çok şey öğrenmek istiyorsanız kitabı okuyun. Zaten yazarı da ömründe gelmemiş Romanya'ya."

"Ya siz, Transilvanya'yı bilir misiniz?"

"Bilmem."

Bunu yanıt verir gibi söylememişti, kimbilir belki de tam bir Britanyalı gibi konuşmasına karşın İngilizce anadili olmadığı için.

"Ama ben de oraya gidiyorum," diye devam etti. "Otobüsle tabii."

Giysilerine bakılırsa, yollara düşüp dünyanın egzotik yerlerini gezen maceracı biri değildi. Aklıma yeniden fahişe olabileceği geldi; belki de bana yaklaşmak istiyordu.

"Sizi arabayla götürebilirim."

"Gerek yok, biletimi aldım bile."

Önerimi geri çevirişinin de oyunun bir parçası olabileceğini düşünerek direttimse de kabul ettiremedim. Bu yolculuğu yalnız başına yapması gerekiyormuş. Nereli olduğunu sorduğumda hemen yanıt vermedi. Bir süre sonra, "Dedim ya, Transilvanyalıyım," dedi.

"Tam olarak öyle dememiştiniz ya, neyse. Ama madem oralısınız, belki de film için mekân seçmeme yardımcı olursunuz..."

Aklımdan onu biraz daha tanımanın iyi olacağını geçiriyordum, çünkü bir fahişe olabileceği düşüncesini kafamdan hâlâ atamadığım halde benimle gelmesini *çok istiyordum.* Bu önerimi de kibarca geri çevirdi. Tam o sırada öteki kadın genç kadını korumak istercesine lâfa karışınca, arada kaldığımı düşünerek kalkmaya karar verdim.

Çok geçmeden çevirmenim soluk soluğa çıkageldi. Her şeyi ayarlamıştı, ama bu işin bana pahalıya patlayacağını sanıyordu. Odama çıkıp sabah erkenden topladığım çantamı aldım, çevirmenin bulduğu Rus külüstürüne atladım. Yanıma küçük kameramı, eşyalarımı, bir-iki şişe maden suyu, birkaç sandviç almıştım. Ama arabayı uzanıp giden, nerdeyse bomboş yollarda sürerken, yalnızca kaygılarımın değil, aklımdan çıkmamakta direnen o genç kadının yüzünün de benimle birlikte geldiğinin farkına vardım.

İzleyen günlerde, bir yandan Dracula'nın tarihsel kişiliğini konu alan senaryoyu toparlamaya, bir yandan da o yörede yaşayanlar ve aydınlarla –beklendiği gibi, pek başarılı olmasa da– vampir efsanesi üstüne söyleşiler yapmaya çalışırken, yavaş yavaş artık tek sorunumun İngiliz televizyonu için belgesel çekmek olmaktan çıktığını, Bükreş'teki otelin kahvesinde tanıştığım o kibirli, mesafeli, kendine pek güvenen genç kadını görmek için yanıp tutuştuğumu fark ettim. Oralarda bir yerde olmalıydı. Onun hakkında adı dışında hiçbir şey bilmediğim halde, efsanedeki vampir gibi tüm gücümü emip yok ediyordu sanki.

Bu, benim dünyamda da, birlikte yaşadığım insanların dünyasında da, saçma, anlamsız, akıl almaz bir şeydi.

"Buraya ne yapmak için geldiğinizi bilmiyorum, ama ne olursa olsun sonuna kadar gitmelisiniz."

Şaşkın şaşkın yüzüme baktı.

"Kimsiniz siz?"

Okumakta olduğum dergiden söz etmeye başladım. Birlikte oturduğu adam bir süre sonra kalkıp gitti. Artık kim olduğumu söyleyebilirdim ona.

"Ne iş yaptığımı soruyorsanız, yıllar önce doktor çıktığımı söyleyebilirim, ama yanılmıyorsam öğrenmek istediğiniz bu değil."

Sustum.

"Sanırım, birazdan, zekice sorularla burada, korkunç bir baskı dönemini yeni yeni atlatmakta olan bir ülkede ne aradığımı öğrenmeye çalışacaksınız."

"Öyleyse açık konuşayım. Buraya ne yapmaya geldiniz?"

Öğretmenimin cenazesi için geldiğimi, çünkü onun böyle bir saygıyı hak ettiğini düşündüğümü söyleyebilirdim. Ama bu konuyu açmak tedbirsizlik olacaktı. Vampirlerle hiç ilgilenmiyor olabilirdi, ama *öğretmen* kelimesi mutlaka dikkatini çekecekti. Yine de, yalan söylememeye yeminli olduğumdan, yarım yamalak anlatmak zorunda kaldım.

"Mircea Eliade adında bir yazarın yaşadığı yeri görmek istedim. Herhalde adını duymamışsınızdır, ama uzun yıllar Fransa ve ABD'de yaşamış olan Eliade efsaneler konusunda dünya çapında bir otoriteydi."

Genç kadın, hiç ilgilenmiyormuş gibi, saatine baktı.

Devam ettim:

"Üstelik vampirlerden söz etmiyorum, örneğin sizinle aynı yolu izleyen insanlardan söz ediyorum."

Tam kahvesinden bir yudum almak üzereyken dur-

du: "Siz devlet görevlisi misiniz? Yoksa annemle babamın beni izletmek için tuttuğu biri misiniz?"

Bu sefer konuşmayı sürdürüp sürdürmeme konusunda ben ortada kalmıştım. Aşırı saldırgan bir tepki göstermişti. Ama nasıl bir ruh hali içinde olduğunu, tedirginliğini görebiliyordum. Onun yaşındaki halime çok benziyordu: İçten ve dıştan o kadar çok yara almıştım ki, insanları fiziksel düzlemde iyileştirmek, ruhsal düzlemde yollarını bulmalarına yardımcı olmak için karşı konulmaz bir istek duymaya başlamıştım. İçimden, "Yaraların sana yardımcı olacak, yavrucuğum," demek, dergimi alıp gitmek geldi.

Öyle yapsaydım, Athena belki de bambaşka bir yol tutacak, belki de bugün hayatta ve sevdiği adamla birlikte yaşıyor olacaktı. Oğlunu yetiştirecek, onun büyüdüğünü, evlendiğini, çoluk çocuk sahibi olduğunu görecekti. Belki de büyük bir emlak şirketi kuracak, zengin olacaktı. Başarı ve mutluluğa erişmek için gerekli bütün nitelikler vardı onda. Geçmişin yara izlerini arkasına alabilecek kadar acı çekmişti, çok kısa bir süre sonra kaygılarından kurtulacaktı, yolu açıktı.

Öyleyse neden kalkıp gitmedim de, konuşmayı sürdürmeye çalıştım? Yanıtı çok basit: meraktan. O kasvetli otelde çevresine böylesine ışık saçan birinin ne aradığını merak ediyordum.

Devam ettim: "*Mircea Eliade, Okültizm, Büyücülük ve Kültürel Biçimler* gibi tuhaf başlıkları olan kitaplar yazmıştı. Ya da *Kutsal ve Dındışı* örneğin. Öğretmenim" –bu kelimeyi ağzımdan kaçırmıştım, ama ya beni dinlemiyordu ya da duymamış gibi yaptı– "bu konulara tutkundu. Bana öyle geliyor ki, sizin de ilgilendiğiniz bir konu bu."

Yeniden saatine baktı.

"Sibiu'ya gidiyorum," dedi. "Otobüsüm bir saate kadar kalkıyor. Madem merak ediyorsunuz söyleye-

yim, annemi arıyorum. Ortadoğu'da emlakçilik yapıyorum, bir oğlum var, yakında dört yaşına basacak, kocamdan ayrıldım, annem babam Londra'da yaşıyorlar. Annem babam dedimse, beni evlat edinmişler, bebekken terk edilmişim."

Belli ki çok kavrayışlı, cin gibi biriydi ve henüz farkında olmasa da bana çok benziyordu.

"Evet, gerçekten de merak ediyordum."

"Bu kadar yolu sırf bir yazarı araştırmak için mi geldiniz? Yaşadığınız yerde hiç kütüphane yok mu?"

"Aslına bakarsanız, Eliade üniversiteyi bitirdikten sonra Romanya'dan ayrılmış. O yüzden, onun çalışmaları hakkında daha çok bilgi edinmek için Paris'e, Londra'ya ya da son nefesini verdiği Chicago'ya gitmem gerekirdi. Ama benim yaptığım, bildiğiniz anlamda bir araştırma değil. Onun yaşadığı toprakları görmek istedim. Hem benim hayatımı, hem de saygı duyduğum birçok insanın hayatını derinden etkileyen düşünceleri kaleme alırken ona esin veren şeyi hissetmek istedim."

"Tıp konusunda da yazmış mı?"

Sorusunu yanıtlamasam daha iyi olacak diye düşündüm. Anlaşılan, *öğretmenim* kelimesini kaçırmamıştı, bunun mesleğimle bağıntılı olduğunu sanıyordu.

Genç kadın yerinden kalktı. Galiba neden söz ettiğimi anlamıştı. Yüzünden, daha da parlak bir ışık saçılıyordu. Ben böylesi bir sezgi gücüne ancak bana çok benzeyen biriyle yakınlaştığım zaman erişirim.

"Benimle otobüs terminaline kadar gelir miydiniz?" diye sordu.

Gitmemem için bir neden yoktu. Uçağım gece geç saatte kalkıyordu, önümde sıkıcı, koskoca bir gün vardı. Hiç değilse yanımda konuşabileceğim biri olurdu.

Yukarı çıktı, ellerinde çantaları, kafasında bir dizi soruyla geri döndü. Otel çıkar çıkmaz da sorgulamaya başladı.

"Belki sizi bir daha hiç görmeyeceğim," dedi, "ama ortak bir yanımız olduğunu hissediyorum. Bir daha birbirimizle konuşma fırsatı bulamayabileceğimize göre, bana açık seçik yanıtlar vermeniz mümkün mü?"

Başımla mümkün olduğunu belirttim.

"Okuduğunuz bütün o kitapları göz önüne alırsak, dans ederek bir ışık görmemizi sağlayan transa benzer bir duruma gelebileceğimize inanıyor musunuz? Ve ışığın bize, mutlu olup olmadığımızdan başka bir şey söylemediğine?"

İyi bir soruydu!

"Elbette inanıyorum, ama bu yalnızca dansla olmaz, dikkatimizi odaklandırmamızı ve bedeni ruhtan ayırmamızı mümkün kılan her şeyle olur. Örneğin, yogayla, duayla ya da Budistlerin meditasyonuyla."

"Ya da hat sanatıyla."

"Bu hiç aklıma gelmemişti, ama mümkün tabii. Bedenin ruhu özgür kıldığı anlarda ruh ya göğe yükselir ya da cehenneme iner, insanın ruh haline bakar. Her iki durumda da, öğrenmesi gerekeni öğrenir: yok etmeyi ya da iyileştirmeyi. Ama ben artık yollarla ilgilenmiyorum; benim tarikatımda... Dinliyor musunuz beni?"

"Hayır."

Sokağın ortasında durmuş, terk edilmiş gibi görünen küçük bir kıza bakakalmıştı. Elini çantasına atacak oldu.

"Yapma," dedim. "Karşı kaldırımdaki hain hain bakan kadını gördün mü? Kızı buraya sırf..."

"Umurumda değil."

Çantasından birkaç bozukluk çıkardı. Elini yakaladım.

"Ona yiyecek bir şeyler alalım, daha iyi."

Küçük kıza bizimle birlikte hemen oradaki kahveye gelmesini söyledim ve ona bir sandviç aldım. Gü-

lümseyerek teşekkür etti. Karşı kaldırımdaki kadının gözleri nefretle parıldadı, ama yanımda yürümekten olan genç kadın bana ilk kez saygıyla baktı.

"Ne diyordunuz?" diye sordu.

"Önemli değil. Az önce size ne olduğunun farkında mısınız? Dans ederken olduğu gibi kendinizden geçtiniz, vecde geldiniz."

"Hayır, yanılıyorsunuz."

"Yanılmıyorum. Bilinçdışı olarak aklınıza bir şey geldi. Belki de, evlat edinilmeseydim ben de sokaklarda böyle dileniyor olacaktım diye geçirdiniz aklınızdan. O anda beyniniz tepki vermeyi durdurdu. Ruhunuz sizi terk etti ve cehenneme inerek geçmişinizin iblisleriyle karşılaştı. Onun için karşı kaldırımdaki kadını fark etmediniz vecd durumuna girmiştiniz, sizi düşüncede iyi, ama uygulamada amaçsız bir şey yapmaya sürükleyen dağınık, düzensiz bir trans durumuna. Sanki şeydeymişsiniz gibi..."

"İki harf arasındaki boşluktaymışım gibi. Müzikte bir notanın bittiği, ama bir sonraki notanın henüz başlamadığı andaki gibi."

"Evet, ama böyle bir kendinden geçme tehlikeli olabilir."

Az kalsın şöyle diyecektim: "Bu, korkunun yol açtığı vecd halidir. İnsanı kötürüm eder, tepkisiz kılar; beden yanıt vermez, ruh ise artık orada değildir. Kader karşınıza sizi evlat edinenleri çıkarmamış olsaydı başınıza neler gelecekti, işte bütün o başınıza gelebilecekler karşısında dehşete kapıldınız." Ama demedim, çünkü valizlerini yere bırakmış, karşıma dikilmişti.

"Kimsiniz siz? Bütün bunları neden söylüyorsunuz?"

"Doktor olarak Deidre O'Neill diye bilirler beni. Tanıştığımıza memnun oldum. Sizin adınız ne?"

"Athena. Ama pasaportumda Şirin Halil yazıyor."

"Athena adını size kim verdi?"

"Önemli biri değil. Ama ben size adınızı sormadım ki, kim olduğunuzu ve benimle neden konuştuğunuzu sordum. Neden ben de sizinle konuşma ihtiyacı hissettim? Sırf kahvede ikimizden başka kadın olmadığı için mi? Hiç sanmıyorum. Üstelik hayatıma uyan şeyler söylüyorsunuz."

Valizlerini yerden aldı ve yeniden otobüs terminaline doğru yürümeye başladık.

"Bir adım daha var: Edda. Ama bu adı almam bir rastlantı değil, zaten bizi bir araya getiren de rastlantı değil bence."

Otobüs terminalinin kapısına gelmiştik; girenler, çıkanlar, bir sürü insan, üniformalı askerler, çiftçiler, sanki hâlâ 1950'lerde yaşıyorlarmış gibi giyinmiş güzel kadınlar.

"Rastlantı değildi de neydi peki?"

Otobüsünün kalkmasına daha yarım saat vardı. Ona şöyle diyebilirdim: "Bana Edda adını veren Yüce Ana'ydı. Bazı seçilmiş ruhlar özel bir ışık saçarlar ve birbirlerini cezbedip kendilerine çekerler. Siz de –Şirin mi diyeyim, Athena mı, bilmiyorum– o ruhlardan birisiniz, fakat bu gücü kendi yararınıza kullanabilmek için çok çaba harcamalısınız."

Ona, kendi kişiliği aracılığıyla bu dünya ve öbür dünyayla bağlantı kurmaya çalışan, ama sonunda hep kendi hayatını mahveden cadının, başkalarına hizmet eden, enerji saçan, fakat karşılığında hiçbir şey kazanmayan cadının klasik yolunu izlediğini söyleyebilirdim.

Bütün yollar farklı olduğu halde, her zaman insanların bir araya geldikleri, birlikte coşup kendilerinden geçtikleri, karşılaştıkları zorlukları tartıştıkları ve kendilerini Yüce Ana'nın Yeniden Doğuşu'na hazırlıkladıkları bir nokta olduğunu açıklayabilirdim. Kutsal Işık'la

bağ kurmanın bir insanın yaşayabileceği en büyük gerçeklik olduğunu, ama yüzyıllarca zulüm gördüğümüz ve bundan birçok şey öğrendiğimiz için, benim tarikatımda bu bağın yalnız başına kurulamayacağını söyleyebilirdim.

"Ben otobüsü beklerken bir kahve içer misiniz?"

Hayır, içmeyecektim. Oturup konuşursak, o aşamada ancak yanlış anlaşılabilecek şeyler söylemekten korkuyordum.

"Bazı insanlar hayatımda çok önemli olmuştur," diye devam etti. "Mesela, ev sahibim ya da Dubai yakınlarındaki çölde tanıştığım hattat. Kimbilir, belki bana öyle şeyler söylersiniz ki, onlarla paylaşabilir, böylece bana öğrettikleri onca şeyin borcunu ödemiş olurum."

Demek daha önce öğretmenleri olmuştu, işte bu harikaydı! Ruhu olgunlaşmış olmalıydı. Onun için gerekli olan tek şey eğitimini devam ettirmesiydi, yoksa tüm edindiklerini yitirebilirdi. Ama ben doğru kişi miydim?

Yüce Ana'dan bana esin vermesini, ne yapmam gerektiğini söylemesini istedimse de yanıt alamadım. Doğrusu, hiç şaşırmadım, çünkü ne zaman kendi başıma bir karar vermem gerekse böyle davranır.

Athena'ya kartvizitimi verdikten sonra onunkini istedim. Dubai diye haritada bulamayacağım bir ülkede bir adres verdi bana.

Onu biraz daha sınamak için bir espri yapayım dedim. "Üç İngilizin Bükreş'te bir kahvede buluşması biraz rastlantı sayılmaz mı?"

"Kartvizitinizden İskoç olduğunuz anlaşılıyor. Kahvede karşılaştığım adamsa anladığım kadarıyla İngiltere'de çalışıyor, ama onun hakkında başka hiçbir şey bilmiyorum." Derin bir nefes aldı. "Ben... Rumenim."

Hemen otele dönüp bavullarımı toplamam gerektiğini söyleyerek kalktım.

Artık beni nerede bulacağını biliyordu. Yeniden karşılaşacağımız yazılmışsa karşılaşırdık. En güzeli, bırakacaksın kader hayatlarımıza karışsın, hepimiz için en doğru kararı versin.

VOŞO "BUŞALO", ALTMIŞ BEŞ YAŞINDA, LOKANTA SAHİBİ

Buraya gelen o çok bilmiş Avrupalılar en iyi hizmeti görmeyi hak ettiklerini, bizi diledikleri gibi soru yağmuruna tutabileceklerini, bizim de bütün o soruları yanıtlamak zorunda olduğumuzu sanırlar. Ama bir yandan da, bize "gezginler" ya da "Romanlar" gibi pohpohlayıcı adlar vererek, geçmişte bize karşı yaptıkları yanlışları düzeltmeye kalkmaktan geri kalmazlar.

Düpedüz çingene deseler de, bizi bütün dünyanın gözünde lanetli kılan o hikâyelere bir son verseler, olmaz mı? Bizi, bir kadınla Şeytan arasındaki yasak ilişkinin meyvesi olmakla suçlayıp dururlar. İsa çarmıha gerilirken çivileri bizden birinin çaktığını, arabalarımızla evlerinin yakınından geçerken annelerin çok dikkatli olmaları gerektiğini, çocuklarını kaçırıp köle gibi kullandığımızı anlatmaktan bıkmazlar.

Bu yüzden tarih boyunca sık sık kıyıma uğramadık mı? Ortaçağda bize karşı cadı avına kalkışmadılar mı? Alman mahkemelerinde yüzyıllarca tanıklığımız kabul görmedi. Ben daha Naziler tüm Avrupa'yı ezip geçmeden önce doğdum; babamı, ceketine diktikleri o aşağılayıcı kara üçgenle, Polonya'daki bir toplama kampına götürdüklerini gördüm. Kamplarda zorla ça-

lıştırılan beş yüz bin çingeneden sadece beş bini hayatta kaldı.

Bütün bunları hiç kimse, ama hiç kimse duymak istemiyor.

Kabilelerin çoğunun yerleşmeye karar verdiği bu kahrolası yörede kültürümüz, dinimiz ve dilimiz daha geçen yıla kadar yasaktı. Şehirde yaşayan birine çingeneler hakkında ne düşündüğünü sorsanız, hemen, "Topu hırsızdır," der size. Bitmek bilmeyen göçebeliğimize son verip normal bir hayat sürmeye, kolayca bulanabileceğimiz yerlerde yaşamaya ne kadar çalışırsak çalışalım, ırkçılık devam ediyor. Çocuklarımız sınıfın en arka sırasında oturtuluyor ve durmadan hakarete uğruyorlar.

Bir de, bir şey sorulduğunda doğru yanıt vermediğimizden, kendimizi gizlemeye çalıştığımızdan, kökenlerimizi hiçbir zaman açıkça kabul etmediğimizden yakınıyorlar. Neden öyle yapalım ki? Bir çingenenin neye benzediğini bilmeyen mi var? Herkes kendini bizim "lanetler"imizden nasıl "koruyacağını" çok iyi biliyor.

O kendini beğenmiş, entelektüel genç kadın karşıma dikilip gülümseyerek bizim kültürümüzden, bizim soyumuzdan geldiğini ileri sürdüğünde doğrusu hemen huylandım. Büyük Şef, Karpatlar'ın Dâhisi, Yüce Önder falan dedikleri o kaçık diktatör hesabına çalışan Securitate, yani gizli polis tarafından gönderilmediğini nereden bilecektim? Herifi yargılayıp kurşuna dizdiklerini söylüyorlar, ama ben inanmıyorum. Oğlu şimdilik ortalıktan kaybolmuş olabilir, ama buralarda hâlâ güçlü biri.

Gel gör ki, genç kadın diretti; komik bir şey varmış gibi gülümseyerek annesinin çingene olduğunu, onu bulmak istediğini söyledi. Üstelik annesinin adını da, soyadını da biliyordu. Böyle bir bilgiyi Securitate'nin yardımı olmadan nasıl edinebilirdi ki?

Devlet babaya yakın olanlarla iyi geçinmek gerekir. Ona hiçbir şey bilmediğimi, namusuyla yaşamaya karar vermiş zavallı bir çingene olduğumu anlatmaya çalıştımsa da kulak asmadı: Annesini bulmak istiyordu. Annesinin kim olduğunu biliyordum, yirmi yıldan fazla bir zaman önce çocuğunu yetimhaneye bıraktığını, bir daha da ondan haber alamadığını biliyordum. Küçük dağları ben yarattım diyen bir demirci çok ısrar ettiği için annesini eve almak zorunda kalmıştık. Ama karşıma dikilen o entelektüel genç kadının gerçekten Liliana'nın kızı olduğunu kim garanti edebilirdi ki? Annesini bulmaya kalkışmadan önce hiç değilse bazı âdetlerimize saygı göstermeli, mesela kırmızı elbise giymemeliydi, kadınlar yalnızca düğün günlerinde kırmızı giyerler. Ayrıca erkeklerin ayranını kabartmamak için daha uzun bir eteklik giymeliydi. Evet, daha saygılı davranmalıydı.

Oradan oraya göç edip duranlar için zaman yoktur, yalnızca mekân vardır, o yüzden olup biteni bugün gibi hatırlarız. Çok uzaklardan gelmişiz, kimine göre Hindistan'dan, kimine göre Mısır'dan; ama her şey az önce olmuş gibi geçmişi yanımızda taşırız. Kaldı ki, geçmişte gördüğümüz baskılar bugün de sürüyor.

Genç kadın kibar davranmaya ve bizim kültürümüzü bildiğini göstermeye çalışıyordu, ama bunun beni pek ırgaladığı yoktu. Geleneklerimizi tabii ki bilecekti.

"Şehirdekiler sizin bir Rom Baro, kabile reisi olduğunuzu söylediler. Buraya gelmeden tarihimizle ilgili çok şey öğrendim."

"Lütfen, 'tarihimiz' deme. O *benim* tarihim, *benim* karımın tarihi, *benim* çocuklarımın tarihi, *benim* kabilemin tarihi. Sen Avrupalısın. Sen beş yaşında sokakta taşlandın mı?"

"Sanırım durum düzeliyor artık."

"Hep durum düzeliyor derler, sonra birden daha da kötüleşir."

Ben ne desem gülümsüyordu. Bir viski söyledi. Bizim kadınlar asla böyle bir şey yapmazlar.

Buraya bir içki içmeye ya da kendine birini bulmaya gelmiş olsaydı, ona da her müşteriye davrandığım gibi davranırdım. Müşterilere hem yakınlık ve özen göstermeyi, hem de mesafeli durmayı öğrendim, çünkü bu işte böyle olmak gerekiyor. Müşterilerim çingeneler hakkında bilgi edinmek istedikleri zaman, onlara acayip hikâyeler anlatır, gecenin geç saatlerinde çalacak çalgıcıları mutlaka dinlemelerini öğütlerim. Kültürümüz hakkında birkaç laf da ettim mi, bizimle ilgili her şeyi öğrendiklerini sanırlar.

Ama o genç kadın sıradan bir turist değildi; bizim soyumuzdan geldiğini söylüyordu.

Bana bir kez daha devletten aldığı belgeyi gösterdi. Devletin insanları öldürdüğüne, çalıp çırptığına, yalan söylediğine inanırım, ama sahte belge vermeyi göze alamazlar. O yüzden bu genç kadın gerçekten Liliana'nın kızı olmalıydı, belgede adı, soyadı ve adresi vardı. Televizyondan öğrenmiştim: Hani şu Karpatlar'ın Dâhisi, Halkın Babası, Yüce Önderimiz dedikleri herif var ya, bütün yiyeceğimizi dışarıya satıp bizi aç bırakan, halk açlıktan ölürken saraylarda keyif çatıp altın çatal bıçaklarla yemek yiyen o herif ve aşağılık karısı, Securitate görevlilerini yetimhanelere gönderir, bebek seçtirirler, sonra da onları suikastçı olarak yetiştirirlermiş.

Ama yetimhanelerden hep erkek çocukları alırlarmış, kız çocuklarını değil. O genç kadın belki gerçekten Liliana'nın kızıdır.

Belgeye bir kere daha göz atarken, ona annesinin nerede olduğunu söyleyeyim mi, söylemeyeyim mi, karar veremiyordum. Liliana, "bizden biri" olduğunu ileri süren bu enteli görmeyi hak ediyordu. Liliana, bu ka-

dının gözlerinin içine bakmayı hak ediyordu. Bana sorarsanız, halkına ihanet edip bir *gace*'yle *[Editörün notu: yabancı]* yattığında, ailesini utanca boğduğunda yeterince acı çekmişti. Belki de acılarının son bulmasının, kızının yaşadığını, üstelik annesini yoksulluktan kurtarabilecek kadar zengin olduğunu görmesinin zamanı gelmişti.

Belki de bu genç kadın böyle bir bilgi için bana para verebilirdi; sonra kabilemize bir yararı da dokunabilirdi, şu içinde yaşadığımız karışık dönemde. Herkes Karpatlar'ın Dâhisi'nin öldüğünü söylüyor, hattâ idamının fotoğraflarını gösteriyorlardı, ama yarın geri gelmeyeceğini kim bilebilirdi, belki de bir kurnazlık yapmış, bütün bunları kimin gerçekten kendisinden yana olduğunu, kimin ilk fırsatta kendisine ihanet edeceğini anlamak için düzenlemişti.

Çalgıcılar çok geçmeden çalmaya başlayacaklardı, onun için bir an önce konuya girsem iyi olacaktı.

"Bu kadını nerede bulabileceğini biliyorum," dedim dostça bir sesle. "Seni ona götürebilirim. Ama vereceğim bilgi sana pahalıya patlar."

"Bunu bekliyordum," diyerek, aklımdan geçenden çok daha fazla bir para uzattı bana.

"Bu verdiğin taksi parasına bile yetmez."

"Beni oraya götürürsen sana bir bu kadar daha veririm."

O anda, kalkıştığı işten ilk kez kuşku duyduğunu fark ettim. Birden içine bir korku düşmüş gibiydi. Hemen tezgâhın üstüne bıraktığı parayı kaptım.

"Yarın seni Liliana'ya götürürüm."

Elleri titriyordu. Bir viski daha söylemişti ki, birden bardan içeri bir adam girdi, genç kadını görünce kıpkırmızı kesildi ve doğruca yanına geldi. Anladığım kadarıyla daha bir gün önce tanışmışlardı, ama çoktandır tanışıyorlarmış gibi konuşuyorlardı. Adam tutkuyla

bakıyordu ona. Kadın da bunun bal gibi farkındaydı ve kuyruk sallıyordu. Adam bir şişe şarap söyledi, birlikte bir masaya oturdular, genç kadın annesini unutmuş görünüyordu.

Ama paranın geri kalanını da istiyordum. Şarabı masaya götürdüğümde, ertesi sabah onda otelinde olacağımı söyledim.

HERON RYAN, GAZETECİ

İlk kadehten sonra, durup dururken, Scotland Yard'da görevli bir sevgilisi olduğunu söyledi. Tabii ki yalandı. Bakışımdan anlamış olmalıydı, beni kendinden uzak tutmaya çalışıyordu.

Eşit olalım diye, benim de bir kız arkadaşım olduğunu söyledim.

Müzik başladıktan on dakika sonra yerinden kalktı. O âna kadar pek bir şey konuşmamıştık, vampirlerle ilgili araştırmam konusunda tek bir soru sormamıştı. Havadan sudan konuşmuş, kentle ilgili izlenimlerimizi anlatmış, yolların bozukluğundan yakınmıştık. Ama yerinden kalkar kalkmaz, kendini tüm görkemiyle gözler önüne seren bir tanrıçaya, melekleri ve şeytanları yanına çağıran bir rahibeye dönüştü. Yalnız ben değil, lokantadaki herkes bakakaldı.

Gözlerini kapamıştı; kim olduğunun, nerede olduğunun, neden orada olduğunun ayırdında değildi sanki. Boşlukta yüzercesine dans ederken sanki geçmişini geri çağırıyor, şimdiyi açığa vuruyor, geleceği öngörüyordu. Dansında baştan çıkarıcılıkla saflık, açık saçıklıkla Tanrı esini, Tanrı'ya tapınmayla doğaya tapınma birbirine karışıyordu.

Herkes yemek yemeyi bıraktı, olup biteni seyretmeye başladı. Athena artık müziğe ayak uydurmayı bırakmıştı, çalgıcılar ona ayak uydurmaya çabalıyorlardı. Sibiu şehrindeki eski bir binanın bodrum katındaki lokanta, İsis'e tapınanların bereket ayinleri için toplandıkları bir Mısır tapınağına dönüşmüştü. Kızarmış et ve şarabın kokusu, hepimizi kendinden geçiren, bu dünyayı terk edip bilinmeyen bir boyuta geçmemizi sağlayan bir tütsüye dönüşmüştü sanki.

Yaylı ve üflemeli çalgılar susmuştu, yalnızca vurmalılar çalıyordu. Athena, kan ter içinde, artık orada değilmişçesine dans ediyor, çıplak ayaklarıyla ahşap döşemeyi dövüyordu. Bluzu ikide bir omuzlarından kaydığı için, kadının biri yerinden kalktı, boynuna göğüslerini örtecek biçimde bir eşarp bağladı. Athena eşarbın farkına bile varmadı, başka bir âlemdeydi, bize açılmayan başka dünyaların sınırlarında dolaşıyordu.

Lokantadakiler müziğe uyarak el çırpmaya başlamışlardı, Athena gittikçe daha hızlı dans ediyor, hızdan güç alarak fırıl fırıl dönüyor, oradan oraya sıçrıyor, biz zavallı ölümlülerin Yüce Tanrı'ya sunmak istediğimiz her şeyi kapıyordu.

Birden durdu. Onunla birlikte herkes durdu, vurmalılar sustu. Gözleri hâlâ kapalıydı, ama yanaklarından yaşlar boşanıyordu. Kollarını havaya kaldırdı ve haykırdı: "Öldüğüm zaman beni ayakta gömün, çünkü bütün ömrüm dizlerimin üstünde geçti."

Kimse sesini çıkarmadı. Athena, derin bir uykudan uyanıyormuşçasına gözlerini açtı, hiçbir şey olmamış gibi masaya geri döndü. Orkestra yeniden çalmaya başladığında birkaç çift ortaya atılıp eğlenmeye çalıştıysa da olmadı, içerisi bambaşka bir havaya bürünmüştü. Çok geçmeden hesaplarını ödemeye, lokantadan ayrılmaya başladılar.

Athena'nın kendine gelir gibi olduğunu görünce, "Nasılsın, bir şeyin yok ya?" diye sordum.

"Korkuyorum. Gitmek istemediğim bir yere nasıl gidileceğini öğrendim."

"Seninle gelmemi ister misin?"

Başını salladı.

Sonraki günlerde belgeselle ilgili araştırmamı tamamladım, çevirmenimi kiraladığımız arabayla Bükreş'e geri gönderdim, ben de sırf Athena'yı yeniden görmek için Sibiu'da kaldım. Hayatım boyunca mantığımın yolundan yürümüşümdür; aşkın ansızın karşımıza çıkan bir şey değil beslenip geliştirilecek bir şey olduğuna inanmışımdır, ama Athena'yı bir daha göremezsem hayatımın önemli bir parçasını Transilvanya'da bırakacağımı hissediyordum, belki bunu çok sonra fark edecektim, ama öyleydi işte. Zaman geçmek bilmiyordu, sıkıntıdan birkaç kez terminale gittim, Bükreş otobüslerinin saatlerine baktım, bağımsız bir film yönetmeni olarak dar bütçemi aşıp BBC'ye ve kız arkadaşıma telefon ettim. Onlara, henüz gerekli malzemenin tümünü toplayamadığımı, daha eksiklerim olduğunu, belki bir hafta daha kalmam gerekebileceğini anlattım; Rumenlerin, Dracula'nın korkunç öyküsünü sevgili Transilvanyalılarına yakıştıranlara çok sinirlendiklerini, o yüzden bir sürü zorluk çıkardıklarını söyledim. Sonunda yapımcılarımı yeterince inandırmış olacağım ki, gerektiği kadar kalmama izin verdiler.

Şehirdeki tek otelde kalıyorduk; bir gün beni lobide gördü ve birden ilk karşılaşmamızı hatırladı sanki. Bu kez o beni davet etti; sevinçten havaya uçtumsa da ona belli etmemeye çalıştım. Yoksa beni önemsiyor muydu?

Sonradan, dansını bitirdikten sonra haykırdığı sözlerin çok eski bir çingene deyişi olduğunu öğrenecektim.

LILIANA, TERZİ, YAŞI VE SOYADI BİLİNMİYOR

Her şeyi şimdi olup bitmiş gibi anlatıyorum, çünkü bizim için zaman yoktur, yalnızca mekân vardır. Ha dün olmuş, ha bugün, fark etmez.

O dünyaya geldiğinde erkeğimin yanımda olmaması kabile töresine aykırıydı. Ebeler bir *gace*'yle, bir yabancıyla yattığımı biliyorlardı sanki. Saçlarımı çözdüler, göbek bağını kesip birkaç düğüm attılar ve bebeği kucağıma verdiler. Geleneklerimiz, bebeğin babaya ait bir beze sarılmasını gerektirir; bebeğimin babasından bir atkı kalmıştı, onun kokusunu taşıyan bir atkı, bazen uzun uzun koklar, onu yanımda hissederdim, ama artık o koku silinip gidecekti.

Bebeği atkıya sarıp topraktan güç alsın diye yere bıraktım. Orada öylece oturuyordum, ama aslında kararımı vermiştim.

Ebeler bir ad seçmemi söylediler, ama kimseye söylememem gerekiyordu, bebeğin adı ancak vaftiz töreninden sonra açıklanabilirdi. Ebeler, kutsal yağı ve iki hafta boyunca bebeğin boynunda asılı durması gereken muskaları verdiler. İçlerinden biri hiç üzülmememi, çocuğuma tüm kabilenin bakacağını, başlangıçta beni epeyce kınasalar da çok geçmeden her şeyi unutacaklarını söyledi. Bir de öğüt verdiler: Günbatımıyla gündoğumu arasında kesinlikle sokağa çıkmamalıydım, *tsinvari*'ler *[Editörün notu: kötü ruhlar]* saldırıp bizi ele geçirirse hayatımız cehenneme dönebilirdi.

Bir hafta sonra, gün doğar doğmaz kendimi dışarı attım, doğruca Sibiu'daki evlat edinme merkezine gittim. Bebeği kapının eşiğine bıraktım. Nasıl olsa iyi yürekli biri onu içeri alır diyordum. Ama tam o sırada karşımda beliren bir hemşire beni kolumdan tuttuğu

gibi içeri soktu. Bana demediğini bırakmadı: Benim gibilere alışkınmışlar, ama dünyaya bir çocuk getirmenin sorumluluğundan kolay kolay kurtulamazmışım.

"Tabii," dedi, "bir çingeneden başka ne beklenir ki? Hem habire çocuk yaparsınız, hem de bırakır kaçarsınız!"

Önüme bir başvuru formu koydular. Doldurmak zorundaymışım. Gel gör ki, okumam yazmam olmadığı için yine hakaretlere uğradım. Hemşire, bir kere daha, "Tabii, bir çingeneden başka ne beklenir ki?" dedi. "Sakın yanlış bilgi vererek bizi aldatmaya kalkma. Yoksa hapsi boylarsın." Sırf korkudan, doğru söyledim.

Çocuğuma son bir defa baktım ve tek düşünebildiğim şu oldu: Benim adsız çocuğum, sevgiden hiç yoksun kalma e mi, ömrün boyunca hep sevil.

Sonra, ormanda saatlerce yürüdüm. Gebeyken geceler boyunca çocuğu ve onu içime bırakan adamı hem çok sevmiş, hem de onlardan nefret etmiştim. Yürürken hep o geceleri hatırlıyordum.

Bütün kadınlar gibi, bir gün yakışıklı prensimle karşılaşıp evleneceğimi, bir sürü çocuğumuz olacağını, herkesin ailemize imrenerek bakacağını hayal etmiştim. Oysa birçok kadın gibi, bana bunların bir tekini bile veremeyecek bir erkeğe vurulmuştum. Onunla, çocuğumun hiçbir zaman anlamayacağı unutulmaz güzellikte şeyler paylaşmıştım. Evet, çocuğum bunu hiçbir zaman anlamayacaktı, çünkü kabilemizde her zaman bir *gace* olarak görülecek, piç damgası yiyecekti. Aslında ben bütün bunlara katlanabilirdim, ama gebe olduğumu fark ettiğimden beri çektiğim acıları onun da çekmesini istemiyordum. Hüngür hüngür ağlamaya, üstümü başımı paralamaya, her yanımı tırmalamaya başladım; tırmıkların acısı belki beni sıradan hayata dönmeyi, kabileye getirdiğim utançla yüz yüze gelmeyi düşünmekten vazgeçirir diyordum. Önünde so-

nunda biri çocuğun bakımını üstlenecek, ben de büyüdüğünde onu bir gün yeniden görebilmenin umuduyla yaşayacaktım hep.

Gözyaşlarım dinmek bilmiyordu; yere oturdum ve kollarımı bir ağacın gövdesine doladım. Ne ki, gözyaşlarım ve yaralarımdan akan kanlar ağacın gövdesine değer değmez, tüm bedenim tuhaf bir huzura kavuştu. Sanki bir ses hiç merak etmememi, kan ve gözyaşlarımın çocuğun önündeki yolu temizlediğini, acılarımı hafiflettiğini söylüyordu. O gün bugündür ne zaman çaresizliğe kapılsam o sesi hatırlar, yeniden huzura kavuşurum.

Belki de bu yüzden, onu bizim kabilenin Rom Baro'suyla birlikte karşımda görünce hiç şaşırmadım. Herif kahvesini içti, bir içki yuvarladı, sonra yılışık yılışık sırıtıp gitti. O ses bana kızımın bir gün geri geleceğini söylemişti ya, gelmişti işte, karşımda duruyordu. Çok güzeldi, babasına benziyordu. Bana karşı neler hissettiğini bilmiyordum; belki de onu terk ettiğim için benden nefret ediyordu. Onu neden terk ettiğimi açıklamam gerekmiyordu; bunu açıklamanın mümkünü yoktu.

Çok uzun bir süre hiç konuşmadan, gülmeden, ağlamadan, hiçbir şey yapmadan birbirimize baktık. Neler hissettiğim onu ilgilendiriyor muydu, bilmiyorum, ama ruhumun derinliklerinden bir sevgi dalgası yükseldi.

"Aç mısın? Bir şeyler yer misin?"

İçgüdü. Her şeyin ötesinde içgüdü. Başıyla evet dedi. Oturma odası, yatak odası, mutfak ve dikiş odası olarak kullandığım küçük odaya geçtik. Şaşkın şaşkın çevresine bakındığını gördüm, ama belli etmedim. Ocağa gidip iki çanak etli sebze çorbası getirdim. Biraz da koyu kahvem vardı. Tam şeker atıyordum ki, ilk kez konuştu:

"Teşekkür ederim, ben şeker istemem. İngilizce konuştuğunu bilmiyordum."

İngilizceyi babasından öğrenmiştim, dilimin ucuna kadar geldi, ama söylemedim. Sessizce yemeğimizi yedik; bir süre sonra bana her şey olağan gelmeye başladı: Kızımla birlikteydim; çok uzaklara gitmiş, ama artık geri dönmüştü; benim geçtiğim yollara hiç benzemeyen yollardan geçmiş ve evine dönmüştü. Bunun bir hayal olduğunu biliyordum, ama yaşadığım onca acı gerçekten sonra biraz hayal kurmanın bir zararı yoktu.

Duvardaki resmi göstererek, "Şu azize kim?" diye sordu.

"Azize Sara, çingenelerin koruyucu azizesi. Hep onun Fransa'daki kilisesini ziyaret etmek istemişimdir, ama yurtdışına çıkamıyorum. Bir türlü pasaport alamadım, zaten..."

Tam, "Pasaportum olsa da param yoktu," diyecektim ki kendimi tuttum. Ondan para falan istediğimi sanabilirdi.

"...işten seyahate gidecek vakit mi kalıyor?"

Yeniden bir sessizlik oldu. Çorbasını bitirip bir sigara yaktı. Bakışlarından bir şey çıkarmak mümkün değildi, en küçük bir duygu belirtisi yoktu.

"Beni bir daha göreceğini düşünmüş müydün?"

Elbette düşünmüştüm. Bir gün önce de, Rom Baro'nun karısından lokantaya geldiğini duymuştum.

"Fırtına çıkacak. Biraz uyumak ister misin?"

"Ben bir şey duyamıyorum. Rüzgârın sesi eskisi gibi. Oturup konuşmayı tercih ederim."

"İnan bana, benim vaktim bol. Geri kalan ömrümü senin yanında geçirebilirim."

"Öyle deme."

Dediğini duymamış gibi yaparak, "...ama sen yorgunsun," diye devam ettim. Fırtına çıkacağını anlarım.

Bütün fırtınalar yıkım getirir, ama yağmurla birlikte hem tarlalar sulanır, hem de gökyüzünden bilgelik yağar. Bütün fırtınalar gelir geçer. Ne kadar şiddetliyse o kadar kısa sürer.

Tanrı'ya çok şükür, fırtınaları atlatmayı öğrendim.

Çok geçmeden, tüm Denizlerin Kutsal Meryemleri beni duymuş gibi, ilk yağmur damlaları teneke dama düşmeye başladı. Genç kadın sigarasını bitirince elinden tuttum, götürüp yatağıma yatırdım. Yatar yatmaz uykuya daldı.

Ne kadar uyudu, bilmiyorum. Hiçbir şey düşünmeden onu seyrediyordum; bir zamanlar ormanda duyduğum ses bana her şeyin iyi gittiğini, hiç kaygılanmamamı söylüyordu: Kader insanları olmadık yollara sürüklüyordu, ama başımıza geleni çözüp anlayabildiğimiz sürece bunda bir kötülük yoktu. Onu yetimhaneden kurtaran, büyüten, böyle başına buyruk bir kadın olarak yetiştiren kimdi, bilmiyordum. Ama kızımın hayatta kalmasını, daha iyi bir hayata kavuşmasını sağlayan aileye dua etmeye başladım. Ama dua ederken kıskançlığa, umarsızlığa kapıldım, içime bir hüzün çöktü ve Azize Sara ile konuşmayı kestim. Onu bana geri getirmesi gerçekten bu kadar önemli miydi? Yitirdiğim ve bir daha asla geri alamayacağım her şey karşımda duruyordu.

Ama karşımda duran, aynı zamanda aşkımın ete kemiğe bürünmüş ifadesiydi. Her şey yeniden gözlerimin önünden geçti: İntihar etmeyi, daha sonraları da çocuğu aldırmayı düşündüğüm günleri, buraları terk edip gücümün yettiğince uzaklara gitmeyi düşündüğüm günleri hatırladım; ağacın gövdesine damlayan kan ve gözyaşlarımı, doğayla konuşmaya başladığım günleri hatırladım. Doğayla o zamandan beri artarak süren konuşmalarımı kabilemden pek anlayan yoktu. Ormanda dolaşırken karşılaştığım koruyucum anlıyordu, ama o da kısa bir süre önce ölmüştü.

Koruyucum derdi ki: "Işık değişkendir, rüzgâr onu söndürür, şimşek yakar, hiçbir zaman güneş gibi durduğu yerde parlamaz, ama yine de uğrunda savaşmaya değer."

O beni kabullenen ve kabilemizi benim yeniden onların dünyasının bir parçası olabileceğime inandıran tek kişiydi. Kabileden kovulmamamı sağlayan manevi otoriteye sahip tek kişiydi.

Ne yazık ki, kızımı bir kez olsun göremeden ölmüştü. Kızım yatağımda uyurken, koruyucum için gözyaşları döküyordum. Kızım, belli ki çok rahat yaşamaya alışmıştı. Aklıma bir sürü soru geliyordu: Onu evlat edinenler kimlerdi, nerede yaşıyordu, üniversiteye gitmiş miydi, sevdiği biri var mıydı, hayatta neler yapmayı tasarlıyordu? Ama ben onu bulmak için yollara düşmemiştim ki. Benim soru sormam değil, soruları yanıtlamam gerekiyordu.

Gözlerini açtı. Saçlarına dokunmak, yıllardır yüreğimde gizlediğim sevgimi ona göstermek istedimse de, nasıl bir tepki göstereceğini bilemediğim için hiçbir şey yapmadım.

"Buraya şeyi öğrenmek için mi..."

"Hayır, bir annenin kızını neden terk ettiğini öğrenmek için gelmedim. Bir annenin kızını terk etmesi için bir neden olamaz."

Sözleri yüreğimi dağlamıştı, ama ne diyeceğimi bilemiyordum.

"Kimim ben? Damarlarımda hangi kan akıyor? Dün senin burada olduğunu öğrendiğimde büyük bir korkuya kapıldım. Nereden başlayayım? Sanırım bütün çingeneler gibi sen de iskambil falına bakarak geleceği okuyabiliyorsundur."

"Hayır, yanılıyorsun. Biz yalnızca *gace*'lerin falına bakarız, geçimimizi sağlamak için. Kendi aramızda ne iskambil falına bakarız, ne de el falına, asla geleceği okumaya kalkmayız. Sen de..."

"Ben de sizdenim. Beni dünyaya getiren kadın beni uzaklara yollamış olsa da."

"Evet."

"O zaman burada ne arıyorum ben? Yüzünü gördüğüme göre artık Londra'ya dönebilirim. Tatilim bitmek üzere."

"Babanı bilmek istiyor musun?"

"Hayır, onu hiç merak etmiyorum."

Birden ona yardım edebileceğimi fark ettim. Ağzımdan çıkan, sanki bir başkasının sesiydi: "Benim damarlarımda, senin yüreğinde akan kanı anlamaya çalış."

Benim ağzımdan öğretmenim konuşmuştu. Yeniden gözlerini kapadı ve on iki saate yakın bir zaman uyudu.

Ertesi gün onu Sibiu dışına, yörenin farklı evlerinin sergilendiği bir açıkhava müzesine götürdüm. İlk kez ona kahvaltı hazırlamanın keyfini yaşadım. Epeyce dinlenmiş, gerginliğini üstünden atmıştı, benimle ilgili değil de çingene kültürüyle ilgili sorular soruyordu. Biraz kendi hayatından söz etti. Anneanne olduğumu öğrendim! Kocasından da, onu evlat edinenlerden de hiç söz açmadı. Çok uzaklardaki bir ülkede arazi satışıyla uğraştığını, yakında işinin başına döneceğini söyledi.

Ona kötülükleri kovmak için nasıl muska yapılacağını gösterebileceğimi söyledimse de pek ilgilenmedi. Buna karşılık, otların iyileştirici özelliklerinden söz açtığımda, otları nasıl tanıyacağını öğretmemi istedi. Yürümekte olduğumuz parkta ona bildiğim her şeyi anlatmaya çalıştım. Ama ülkesine –İngiltere'de yaşadığını öğrenmiştim artık– döner dönmez her şeyi unutacağından emindim.

"Biz toprağın sahibi değiliz, toprak bizim sahibimiz. Eskiden durmadan yolculuğa çıkardık, çevremiz-

deki her şey bizimdi: bitkiler, su, arabalarımızla geçtiğimiz topraklar. Yasalarımız doğa yasalarıydı: Güçlü olan ayakta kalırdı ve biz zayıflar, ebedî sürgünler gücümüzü gizlemeyi, ancak gerekli olduğunda kullanmayı öğrenmiştik. Biz Tanrı'nın evreni yarattığına inanmayız. Tanrı'nın evren olduğuna, bizim onun içinde, onun da bizim içimizde olduğuna inanırız. Ama..."

Önce bir durakladım, ama sonra devam etmeye karar verdim; bunları anlatırken koruyucumu anmış oluyordum.

"...bana sorarsan, 'tanrı'ya 'tanrıça' ya da 'Ana' demeliyiz. Kızını yetimhaneye bırakan kadın gibi değil de, tehlikeyle yüz yüze geldiğimizde bizi koruyan, hepimizin içindeki Kadın gibi. Bizler hiçbir şeyin acı çekmek anlamına gelmediğini, her şeyin Yaratan'ı yüceltmenin bir biçimi olduğunu kavrayarak gündelik işlerimizi sevgi ve coşkuyla yaparken, o her zaman bizim yanımızda olur."

Athena –artık adını biliyordum– parktaki evlerden birine bakıyordu.

"Nedir bu? Bir kilise mi?"

Onunla birlikte geçirdiğim saatler gücüme yeniden kavuşmamı sağlamıştı. Konuyu değiştirmeye çalışıp çalışmadığını sordum. Yanıt vermeden bir an düşündü.

"Hayır, konuyu değiştirmeye çalıştığım yok. Gerçi buraya gelmeden okuduklarıma bakılırsa söylediklerinin çingene gelenekleriyle hiçbir ilgisi yok, ama yine de anlatacaklarını dinlemek istiyorum."

"Bunları bana koruyucum öğretti. O çingenelerin bilmediği şeyleri bilirdi, kabilenin beni yeniden kabullenmesini sağladı. Ondan bir şeyler öğrendikçe, anne olmanın nimetlerini reddetmiş olan ben yavaş yavaş Yüce Ana'nın gücünün farkına vardım."

Küçük bir çalıyı gösterdim. "Eğer bir gün oğlunun

ateşi çıkarsa, onu bunun gibi küçük bir bitkinin yanına bırak ve yapraklarını salla. Çocuğun ateşi bitkiye geçecektir. Yüreğin daraldığı zaman da aynı şeyi yapabilirsin."

"Koruyucunu anlatsana bana."

"Koruyucum, Yaratan'ın başlangıçta çok yalnız olduğu için konuşabileceği birini yarattığını öğretmişti bana. Sonra o iki yaratık sevişmişler ve bir üçüncü kişiyi yaratmışlar, ondan sonra da binlerle, milyonlarla çoğalmışlar. Demin gördüğümüz o *kiliseyi sormuştun:* Ne zaman yapıldığını bilmediğim gibi merak da etmiyorum. Benim tapınağım bu park, gökyüzü, gölün suyu, onu besleyen ırmak. Benim halkım kan bağıyla bağlı olduğum insanlar değil, düşüncelerimi paylaşan insanlar. Benim ayinim o insanlarla birlikte olmak ve çevremdeki her şeyi yüceltmek. Eve ne zaman dönmeyi düşünüyorsun?"

"Sanırım yarın. Seni rahatsız etmek istemiyorum."

Bir kez daha yüreğimden yaralamıştı, ama hiçbir şey diyemezdim.

"Neden rahatsız edecekmişsin, istediğin kadar kalabilirsin. Sormamın tek nedeni, gelişini buradakilerle kutlamak istiyorum da ondan. Senin için bir sakıncası yoksa bu gece bir kutlama düzenleyebiliriz."

Sesini çıkarmadığına göre bir itirazı yoktu. Eve dönünce biraz daha yemek verdim. Sibiu'daki otele gidip üstünü değiştirmesi gerektiğini söyledi. Geri döndüğünde her şeyi ayarlamıştım. Şehrin güneyindeki bir tepeye tırmandık; az önce yakılmış bir ateşin çevresine oturduk; çalıp oynuyor, şarkılar söylüyor, hikâyeler anlatıyorduk. Rom Baro çok iyi dans ettiğini söylemişti, ama Athena dansa katılmıyor, izlemekle yetiniyordu. Yıllardır ilk kez kendimi mutlu hissediyordum: Kızım için bir eğlenti düzenleme fırsatı bulmuştum. birlik-

teydik, sağ ve sağlıklıydık, Yüce Ana bizi sevgisiyle sarıp sarmalamıştı, böylesi bir mucizeyi kutlamak gerekirdi.

Eğlenti bittikten sonra, o gece otelde kalacağını söyledi. Yoksa birbirimizi bir daha görmeyecek miydik? "Nereden çıkarıyorsun?" dedi. Ertesi gün gelecekti.

Bütün bir hafta, kızımla birlikte Evren'i ululamanın coşkusunu paylaştık. Bir gece yanında bir arkadaşıyla geldi, ama adamın sevgilisi de, çocuğunun babası da olmadığını açıkça belli etmeye özen gösteriyordu. Athena'dan on yaş kadar büyük görünen adam, ayinlerimizde kime tapındığımızı sordu. Birine tapınmanın -koruyucuma göre- o kişiyi dünyamızın dışına yerleştirmek anlamına geldiğini söyledim. Biz birine ya da bir şeye tapınmıyorduk, yalnızca Tanrı'yla söyleşiyorduk.

"Peki, dua ediyor musunuz?"

"Ben kendi payıma Azize Sara'ya dua ederim, ama biz burada her şeyin bir parçasıyız, yaptığımız şey de dua etmekten çok kutlamak."

Athena'nın verdiğim yanıttan gurur duyduğunu hissettim, oysa ben aslında koruyucumun sözlerini tekrarlıyordum.

"Peki, Evren'i hepimiz tek başımıza kutlayabilecekken bunu neden topluca yapıyorsunuz?"

"Çünkü onlar benim, ben de onlarım."

Tam o sırada Athena dönüp bana baktı; galiba bu kez ben onun yüreğini yaralamıştım.

"Yarın dönüyorum," dedi.

"Gitmeden gel de, annenle vedalaş."

Onca gündür anne sözcüğünü ilk kez kullanıyordum. Sesim titrememişti, dosdoğru gözlerinin içine bakmıştım; karşımdakinin her şeye karşın benim kanımdan olduğunu, benim dölyatağımın meyvesi olduğunu biliyordum. O anda, dünyanın yetişkinlerin bize öğrettiği gibi hayaletler ve lanetlerle dolu olmadığını

yeni anlamış küçük bir kız gibi davranıyordum. Bu dünya sevgi doluydu, kendini nasıl gösterirse göstersin, hatalarımızı bağışlayan, günahlarımızdan arınmamızı sağlayan bir sevgiyle doluydu.

Athena beni uzun uzun kucakladı. Sonra saçımı örtmek için taktığım başörtüsünü düzeltti; kocam yoktu, evli değildim ama, artık bakire olmadığım için çingene geleneğine göre başörtüsü takmam gerekiyordu. Uzaktan da olsa hep sevdiğim ve korktuğum varlık gidince ben ne yapacaktım? Ben herkestim ve herkes bendi, benim yalnızlığımdı.

Ertesi gün Athena elinde bir demet çiçekle geldi. Odamı toparladıktan sonra, yıllardır dikiş dikmekten gözlerimin yorgun düştüğünü, gözlük takmam gerektiğini söyledi. Gelişini birlikte kutladığım dostlarımın da kabileyle bir sorun yaşayıp yaşadıklarını sordu. Ben de kabileyle bir sorunları olmadığını, çok saygın bir insan olan koruyucumun bize çok şey öğrettiğini, dünyanın dört bir yanında müritleri olduğunu anlattım. Athena gelmeden kısa bir süre önce ölmüştü.

"Bir gün ona bir kedi sürtündü. Bizde kedinin sürtündüğü kişinin öleceğine inanılır, o yüzden hepimiz çok korktuk. Aslında böylesi uğursuzluklara karşı bir büyü de vardır, ama koruyucum artık gitme vaktinin geldiğini söyledi: Yeniden bir çocuk olarak doğmak ve bir süre Yüce Ana'nın kollarında dinlenmek için, var olduğunu bildiği öteki dünyalara doğru yolculuğa çıkması gerekiyormuş. Buralardaki bir ormanda toprağa verildi. Çok sade bir gömme töreni düzenlendi, ama dünyanın dört bir yanından insanlar geldi."

"Gelenler arasında otuz beş yaşlarında, esmer bir kadın var mıydı?"

"Emin değilim, ama galiba vardı. Neden sordun?"

"Bükreş'te kaldığım otelde tanıştığım bir kadın bir dostunun cenazesine geldiğini söylemişti. Sanırım 'öğretmenim' dediği birinden söz ediyordu."

Sonra çingenelerden biraz daha söz etmemi istedi, ama çingeneler hakkında birçok şeyi çoktan öğrenmiştim; zaten töreler ve gelenekleri bir yana bırakırsak, tarihimiz hakkında o kadar az şey biliriz ki. Ona bir gün Fransa'ya gitmesini, Saintes-Maries-de-la-Mer adlı küçük köydeki Azize Sara tasvirine benim adıma bir şal sunmasını önerdim.

"Buraya hayatımda bir eksiklik olduğu için geldim," dedi. "Boşlukları doldurmam gerekiyordu, senin yüzünü görmemin yeterli olacağını sanmıştım. Ama yeterli değilmiş. Sevilip sevilmediğimi de anlamam gerekiyormuş..."

"Seviliyorsun."

Uzun bir süre sustum. Onu terk ettiğimden beri söylemek istediğim şeyi en sonunda söylemiştim. Çok heyecanlanmasın diye devam ettim:

"Senden bir şey isteyeceğim."

"Elbette."

"Bağışlamanı istiyorum."

Dudağını ısırdı.

"Ben hiç yerimde duramam, hep tezcanlı biri oldum. Çok çalışıyorum, oğluma çok vakit ayırıyorum, çılgınlar gibi dans ediyorum, hat sanatını öğrendim, satış kurslarına gidiyorum, kitap delisiyim, durmadan okuyorum. Ama bence bütün bunlar o hiçbir şeyin olmadığı anlardan kaçmanın bir yolu, çünkü o boşluklar bana içinde sevginin kırıntısı olmayan mutlak bir boşluk duygusu veriyor. Annemle babam benden hiçbir şeyi esirgemediler, ama ben onları hep hayal kırıklığına uğrattım. Oysa burada seninle birlikteyken, doğayı ve Yüce Ana'yı coşkuyla kutlarken, o boşlukların dolmaya başladığını fark ettim. Davulcunun davula yeniden vurmak üzere elini kaldırdığı arıdaki duraklamalara dönüştüler. Sanırım artık gidebilirim. Gönül rahatlığına kavuşmuş olarak gideceğimi söylemiyorum, çünkü hayatı-

mı alıştığım tempoda sürdürmem gerekiyor. Ama buradan acılar içinde ayrıldığımı da söyleyemem. Bütün çingeneler Yüce Ana'ya inanırlar mı?"

"Onlara sorarsan, hiçbiri inandığını söylemez. Yerleştikleri yerlerin inançları ve âdetlerini benimsemişlerdir. Dinsel açıdan bakıldığında, bizi birleştiren tek şey Azize Sara'ya tapınmamız ve hayatta en az bir kere onun Saintes-Maries-de-la-Mer'deki mezarına bir hac yolculuğu yapmaktır. Bazı kabileler ona Kali Sara, yani Kara Sara derler. Ya da Lourdes'da bilinen adıyla Çingenelerin Bakiresi."

Athena, bir süre sonra, "Artık gitmem gerekiyor," dedi. "Geçen gün tanıştığın arkadaşım da benimle geliyor."

"İyi bir adama benziyor."

"Tam bir anne gibi konuştun."

"Ben senin annenim zaten."

"Ben de senin kızınım."

Beni kucakladı, bu kez gözlerinden yaşlar akıyordu. Ben de ona sarıldım, kaderin –ya da korkumun– bizi ayırdığı günden beri hep hayal ettiğim gibi saçlarını okşadım. Kendine dikkat etmesini istedim, o da bana çok şey öğrendiğini söyledi.

"Daha çok şey öğreneceksin; bu günlerde hepimiz evlere, şehirlere tıkılmış durumdayız, işimizden başka bir şey görmez olduk, ama senin kanında kervanların, göçebeliklerin, Yüce Ana'nın varlığımızı sürdürmemiz için önümüze koyduğu öğretilerin zamanı var. Öğren, ama öğrenirken her zaman yanında başkaları da olsun. Yalnız başına arama, çünkü yanlış bir adım attığında yanında sana doğru yolu gösterecek kimseyi bulamazsın."

Hâlâ bana sarılmış ağlıyor, yanımda kalmasına izin vermem için nerdeyse yalvarıyordu. Gözyaşlarıma engel olması için koruyucuma dua ediyordum, çünkü Athena'nın hep iyi yaşamasını, daha da iyi bir hayata ka-

vuşmasını istiyordum. Burada, Transilvanya'da kalsa, benim sevgimden başka hiçbir şey bulamayacaktı. Gerçi sevginin insanın bütün bir varlığı için yeterli olduğuna inanıyordum, ama yine de yanımda kalmak için bütün bir geleceğini feda etmesini isteyemezdim ondan.

Athena alnıma bir öpücük kondurdu ve hoşçakal bile demeden çıktı gitti, belki de bir gün geri döneceğini düşünüyordu. Her Noel'de hiç dikiş dikmeden bütün bir yıl geçinmeme yetecek kadar para gönderdi; kabiledeki herkesin arkamda aptal kadın diye düşündüğünü bilsem de hiçbir zaman bankaya gidip o paraları almadım.

Altı ay önce para göndermeyi kesti. O "boşluklar"ı doldurmak için terzilik yapmaya ihtiyacım olduğunu anlamış olmalı.

Onu yeniden görmek için neler vermezdim, ama biliyorum ki bir daha hiç gelmeyecek. Şimdi herhalde büyük bir yönetici olmuş, sevdiği adamla evlenmiştir. Herhalde bir sürü torunum olmuştur; eğer öyleyse soyum devam edecek, hatalarım bağışlanacak demektir.

SAMİRA R. HALİL, EV KADINI

Şirin eve döner dönmez, işlerin beklediğimden çok daha yolunda gitmiş olduğunu anladım: Sevinçten uçuyordu, şaşkın şaşkın bakan Viorel'i kucakladı, bağrına bastı. Anlaşılan, Tanrı dualarımı işitmişti; Şirin'in artık kendisiyle ilgili öğreneceği bir şey kalmamıştı, sanki artık normal hayata ayak uydurabilecek, çocuğunu büyütecek, yeniden evlenecek, onu aynı anda hem coşkun, hem de düşkün kılan o tuhaf tedirginlikten tamamen kurtulacaktı.

"Seni seviyorum, anneciğim."

Bu sefer ben sarılıp kucakladım onu. Ne yalan söyleyeyim, onun uzaklarda olduğu geceler boyunca, birini gönderip Viorel'i aldıracağı, bir daha da geri dönmeyeceği korkusuyla gözüme uyku girmemişti.

Yemeğini yiyip yıkandıktan sonra öz annesiyle buluşmasından söz açtı, biz gittiğimizde bir yetimhane bulmaktan başka bir şey düşünmediğim için hayal meyal hatırlayabildiğim Transilvanya'yı anlattı. Dubai'ye ne zaman döneceğini sordum.

"Gelecek hafta, ama önce İskoçya'ya gidip birini göreceğim."

Bir erkek!

Neden gülümsediğimi anlamış gibi, "Bir kadın," diye atıldı. "Bir görevim olduğunu düşünüyorum. "Orada hayatı ve doğayı coşkuyla selamlarken, varlığından haberim bile olmayan şeyler keşfettim. Yalnızca dans ederek ulaşabileceğimi sandığım şeyin her yerde olduğunu fark ettim. Bir kadının yüzünde. Gördüm orada..."

Korkuya kapılmıştım. Oğlunu yetiştirmek, işinde başarılı olmak, daha fazla para kazanmak, yeniden evlenmek ve bildiğimiz Tanrı'ya saygıda kusur etmemekten başka bir görevi olmadığını anlattım ona.

Ama Şirin'in dinlediği yoktu.

"Bir gece ateşin başında oturmuş, içip eğleniyor, sohbet ediyor, müzik dinliyorduk. Oraya gittiğimden beri, lokantadakini saymazsak, hiç dans etme ihtiyacı duymamıştım, bambaşka bir şey için güç topluyordum sanki. Birden çevremdeki her şeyin canlandığını, nabız gibi attığını hissettim, Evren'le bir olmuştum sanki. Ateşin alevlerinde bana sevecenlikle gülümseyen bir kadının yüzünü görür gibi oldum ve sevinçten ağlamaya başladım."

Tepeden tırnağa ürperdim. Yoksa çingeneler büyü mü yapmışlardı? Ama o anda, daha okul çağındayken

"beyazlı bir kadın" gördüğünü söyleyen küçük kızımın yüzü geldi gözümün önüne.

"Sakın böyle şeylere kafanı takma, bunlar şeytan işi. Şimdiye kadar bizim böyle şeylerle ilgilendiğimizi gördün mü, neden sen de herkes gibi normal bir hayat yaşamıyorsun?"

Öz annesini bulmak için çıktığı yolculuğun ona iyi geldiğini düşünmekte belli ki acele etmiştim. Yine de her zamanki gibi saldırganca bir tepki göstermedi, gülümseyerek devam etti:

"Normal dediğin nedir ki? Yedi sülalemize yetecek kadar paramız varken, babam neden hâlâ durmadan çalışıp didinir, anlamam. Dürüst bir insan, kazandığını hak ederek kazanıyor, biliyorum, ama her zaman biraz övünerek işinin başından aşkın olduğunu söylüyor. Neden? Ne için?"

"Onurlu bir insan da ondan, çok çalışmayı seviyor."

"Ben eskiden sizinle otururken, babam akşam eve geldiğinde hemen ev ödevimi yapıp yapmadığımı sorar, örnekler vererek işinin ne kadar önemli olduğunu anlatırdı. Sonra televizyonu açar, Lübnan'daki politik durum hakkında birkaç yorum yapar, yatmadan önce de teknik bir kitap okurdu. Ama her zaman meşguldü. Sen de ondan farklı değildin. Okulun en iyi giyinen kızı bendim; beni partilere götürürdün; evin her zaman tertemiz olmasını isterdin; bana hep çok iyi davrandın, hep sevecen oldun, her zaman kusursuz olmamı istedin. İyi de, şimdi yaşlılığınızda ne olacak? Ben büyüdüm, evden ayrıldım, kendi hayatımı yaşıyorum, peki siz ne yapacaksınız?"

"Dünyayı gezeceğiz, dinlenmeyi hak ettik."

"Peki, bunu neden şimdi, sağlığınız yerindeyken yapmıyorsunuz?"

Aslında ben de kendime aynı soruyu sorup duruyordum, ama kocamın çalışmaya ihtiyacı olduğunu dü-

şünüyordum, para için değil, işe yaradığını hissetmek, bir sürgünün de onurlu işler yapabileceğini kanıtlamak için. Evde kalıp dinleneyim dediği zaman bile bir bahane uydurup çalışma odasına kapanır, iş arkadaşlarına telefonlar eder, rahatlıkla bekletilebilecek kararlar alırdı. Onu tiyatroya, sinemaya, müzelere gitmeye zorlardım; giderdi de, ama hep zoraki, sıkıldığı çok belli olurdu. Varsa yoksa şirket ve iş.

O gün Şirin'le ilk defa kızım gibi değil de arkadaşım gibi konuştum, ama sözlerimi dikkatle seçerek ve onun anlayabileceği bir dille konuşmaya özen göstererek.

"Yani sen şimdi babanın da o 'boşluklar'ı doldurmaya çalıştığını mı söylüyorsun?"

"Gerçi çalışmaktan asla vazgeçmeyeceğini düşünüyorum, ama beni yanıltır da bir gün kendini emekliye ayırırsa derin bir bunalıma girecek. Bundan eminim. Yıllar sonra kazandığı özgürlüğü ne yapacağını bilemeyecek. Herkes onu iş hayatındaki parlak başarılarından dolayı gönülden kutlayacak, şirketini ne kadar müthiş yönettin, ardında ne kadar önemli bir miras bıraktın falan diyecekler, ama artık kimse ona vakit ayırmayacak, hayat akıp gidiyor ve herkes hayatın akışı içinde kısılıp kalıyor. Babacığım kendini yine bir sürgün gibi hissedecek, ama bu sefer sığınabileceği bir ülke olmayacak."

"Daha iyi bir fikrin var mı?"

"Bir tek şey söyleyebilirim: Aynı şeyin benim başıma da gelmesini istemiyorum. Çok tedirginim, ama sakın yanlış anlama, ne seni suçluyorum, ne de babacığımı, ama değişmeye, hem de hızla değişmeye ihtiyacım var."

DEIDRE O'NEILL, EDDA DİYE BİLİNİYOR

Athena zifirî karanlıkta oturuyordu.

Oğlan tabii hemen çıktı odadan. Geceleri korku hüküm sürer, geçmişin canavarları hortlar, çingeneler gibi, eski öğretmenim –Anamız ruhunu huzura kavuştursun, geri döneceği güne kadar sevilip sayılsın– gibi yollara düşüp oradan oraya göç ettiğimiz günler geri gelir.

Işığı kapattığımdan beri Athena ne yapacağını şaşırmıştı. Oğlunu sorup duruyordu; merak etmemesini, her şeyi bana bırakmasını söyledim. Odadan çıkıp televizyonu açtım, bir çizgi film kanalı bulup sesi kıstım; çocuk televizyonun karşısında hipnotize olmuş gibi oturdu kaldı, sorun çözülmüştü. Eskiden ne yapıyorlardı, merak ediyorum, çünkü Athena'nın katılacağı ayine eskiden gelen kadınlar da herhalde çocuklarını getiriyorlardı ve o günlerde televizyon diye bir şey yoktu. Öğretmenler o zaman ne yapıyorlardı acaba?

Neyse ki, bir de bununla uğraşmak zorunda değilim.

Çocuğun televizyon –farklı bir gerçekliğe giden geçit– karşısındaki durumu, Athena'nın içine girmesini sağlayacağım durumun aynısıydı. Her şey hem çok basittir, hem de çok karmaşık! Basittir, çünkü tek gereken bir tutum değişikliğidir: Artık mutluluğu aramazsın. O andan başlayarak bağımsızsındır; hayatı başkalarının gözleriyle değil, kendi gözlerinle görürsün. Yaşıyor olmanın serüvenini aramaya çıkarsın.

Aynı zamanda karmaşıktır da: Herkes bana mutluluğun ulaşılmaya değer tek hedef olduğunu öğrettiği halde neden mutluluğu aramıyorum? Neden hiç kimsenin gitmediği bir yoldan gitmenin riskini göze alıyorum?

Kaldı ki, *mutluluk nedir?*

Mutluluğun aşk olduğunu söylüyorlar. Oysa aşk mutluluk getirmez, hiçbir zaman da getirmemiştir. Tam tersine, sürekli bir kaygı durumudur aşk, bir savaş meydanıdır; kendi kendimize sürekli olarak acaba doğru mu yapıyorum diye sorduğumuz uykusuz gecelerdir. Gerçek aşk, vecd ile ıstıraptan oluşur.

Peki, ya huzur? Yüce Anamıza bakalım, hiçbir zaman huzur içinde değildir. Kış yazla savaşır, güneşle ay hiçbir zaman bir araya gelmez, kaplan köpekten korkan insanı kovalar, köpek fareyi kovalayan kediyi kovalar, fare de insanı korkutur.

Para mutluluk getirir. İyi de o zaman, yüksek bir hayat düzeyi sağlayacak parayı kazanan herkesin çalışmayı bırakması gerekirdi. Oysa insanlar o kadar para kazanınca eskisinden de tedirgin bir duruma geliyorlar, her şeyi kaybetmekten korkuyorlar sanki. Paranın parayı çektiği doğru. Yoksulluk mutsuzluk getirebilir, ama para ille de mutluluk getirmez.

Hayatımın büyük bir bölümünü mutluluğu arayarak geçirdim; oysa şimdi zevkin peşindeyim. Zevk sevişmeye benzer, başlar ve biter. Haz almak istiyorum. Hoşnut olmak istiyorum, ama mutluluk başka. Artık o tuzağa düşmüyorum.

Birtakım insanlarla bir aradayken o önemli soruyu sorarak onları kışkırtmak istiyorum: "Mutlu musunuz?" Hepsi de, "Evet, mutluyum," diyor.

O zaman şunu soruyorum: "Ama daha fazlasını istemiyor musunuz? Daha ileri gitmek istemiyor musunuz?" Hepsi de, "Elbette," diye yanıt veriyorlar.

O zaman da, "Demek mutlu değilsiniz," deyiveriyorum. Hemen konuyu değiştiriyorlar.

Athena'nın oturduğu odaya dönmem gerekiyordu. Karanlıktı. Ayak seslerimi duyduğunu hissettim; bir kibrit çakıldı ve bir mum yandı.

"Evrensel Arzu'yla kuşatılmışız. Mutluluk değil, arzu. Arzu asla dinmez, dindi mi arzu olmaktan çıkar."

"Oğlum nerede?"

"Oğlun gayet iyi; televizyon seyrediyor. Sadece muma bakmanı istiyorum; konuşma, hiçbir şey söyleme. Yalnızca inan."

"Neye inanayım?"

"Hiçbir şey söylememeni istedim senden. Sadece inan, hiçbir şeyden kuşku duyma. Yaşıyorsun ve evrenindeki tek nokta bu mum. Buna inan. Yolun seni hedefine götüreceği düşüncesini kafandan at. Aslolan, attığımız her adımla vardığımızdır. Her sabah kendi kendine şöyle de: 'Vardım.' Böyle yaptığın zaman, günün her saniyesiyle bağlantıda kalmanın çok daha kolay olduğunu göreceksin."

Sustum.

Biraz sonra, "Mumun alevi dünyanı aydınlatıyor," dedim. "Muma sor: 'Ben kimim?'"

Yine susup devam ettim: "Yanıtını tahmin edebiliyorum. Ben falancayım. Şunları, şunları yaşadım. Bir oğlum var. Dubai'de çalışıyorum. Şimdi muma tekrar sor: 'Ben kim değilim?'"

Bir kez daha sustum, sonra devam ettim: "Muhtemelen şöyle dedin: Hoşnut biri değilim. Oğlu ve kocasından başka hiçbir şeyle ilgilenmeyen, bir evi, bir bahçesi, yaz tatillerini geçireceği bir yeri olmasını isteyen tipik bir anne değilim. Öyle değil mi? Artık konuşabilirsin."

"Evet, öyle."

"Tamam, doğru yoldayız. Sen de benim gibi hoşnutsuz bir insansın. Senin 'gerçekliğin' başkalarının 'gerçekliği' ile uyuşmuyor. Ve oğlunun senin gibi olacağından korkuyorsun, haklı mıyım?"

"Evet."

"Yine de kendine engel olamayacağını biliyorsun. Mücadele ediyorsun, ama kuşkularını denetim altına alamıyorsun. Gözlerini mumdan ayırma. Şu anda mum

senin evrenin. Tüm dikkatini kendinde topluyor; bulunduğun odayı biraz aydınlatıyor. Derin nefes al, havayı mümkün olduğunca ciğerlerinde tut, sonra bırak nefesini. Bunu beş kere tekrarla."

Dediğimi yaptı.

"Bu egzersiz ruhunu yatıştırmış olmalı. Şimdi daha önce dediğimi hatırla: inan. Yeteneklerine inan; varmak istediğin yere vardığına inan. Bugün öğleden sonra çay içerken anlattıklarını hatırlıyor musun? Hayatının belirli bir ânında, çalıştığın bankadaki insanlara dans etmeyi öğreterek onların davranışını değiştirmişsin. Oysa öyle değil. Sen onların her şeyini değiştirdin, çünkü dans aracılığıyla gerçekliklerini değiştirdin. Verteks hikâyesine inanıyordun; bunu ilk kez duyuyorum, ama ilginç bir şeye benziyor. Dans etmeyi seviyor ve yaptığın şeye inanıyordun. Sevmediğin bir şeye inanamazsın, öyle değil mi?"

Athena, gözlerini mumun alevinden ayırmadan başını salladı.

"İnanç, Arzu değildir. İnanç, İrade'dir. Arzu tatmin edilmesi gereken bir şeydir, İrade ise bir güçtür. İrade, bankada yaptığın gibi, çevremizdeki mekânı değiştirir. Ama bunun için Arzu'ya da ihtiyacın vardır. Lütfen, zihnini muma yoğunlaştır!

"Oğlun karanlıktan korktuğu için odadan çıktı, televizyon seyretmeye gitti. Herhangi bir şeyi karanlığa yükleyebiliriz, genellikle kafamızdaki hayaletleri yükleriz. Bu çocuklar için de böyledir, büyükler için de. Şimdi yavaş yavaş sağ kolunu kaldır."

Kolunu kaldırdı. Sol kolunu da kaldırmasını istedim. Göğüslerine baktım, benimkilerden çok daha güzeldiler.

"Şimdi yavaş yavaş indir kollarını. Gözlerini kapa ve derin bir nefes al. Işığı açıyorum. Tamam, ayinimiz bitmiştir. Gel, oturma odasına gidelim."

Ayağa kalkarken biraz zorlandı. Söylediğim pozisyonda oturmaktan bacakları uyuşmuştu.

Viorel uyumuştu. Televizyonu kapattım. Mutfağa geçtik.

"Bütün bunlar ne içindi?" diye sordu.

"Seni günlük gerçekliğin dışına çıkarmak istedim, o kadar. Dikkatini başka bir şey üstünde toplamanı da isteyebilirdim, fakat ben karanlığı ve mum alevini seviyorum. Ama sen benim ne yapmaya çalıştığımı öğrenmek istiyorsun, değil mi?"

Athena, bavullarını toplayıp işe dönmesi gerekirken, oğlunu kucağına alıp trenle beş saatlik yoldan geldiğini söyledi. Bunun için İskoçya'ya kadar gelmesine ne gerek varmış, evinde oturarak da bir muma bakabilirmiş.

"Gelmen gerekiyordu," diye karşılık verdim. "Yalnız olmadığını, senin bağlantılı olduğun şeyle başkalarının da bağlantılı olduğunu bilmen gerekiyordu. Yalnızca bunu bilmek bile inanmanı sağlar."

"Neye inanmamı?"

"Doğru yolda olduğuna. Az önce de dediğim gibi, attığın her adımda bir yere vardığına."

"Ne yolu? Romanya'ya annemi bulmaya giderek sonunda o kadar ihtiyaç duyduğum huzura kavuşacağımı sanıyordum, ama öyle bir şey olmadı. Sen hangi yoldan söz ediyorsun?"

"En küçük bir fikrim yok. Bunu ancak öğretmeye başladığın zaman keşfedeceksin. Dubai'ye döndüğünde kendine bir öğrenci bul."

"Dans ya da hat sanatı öğretmekten mi söz ediyorsun?"

"Bunlar zaten bildiğin şeyler. Senin bilmediğin bir şeyi öğretmen gerekir, Yüce Ana'nın senin aracılığıyla açığa vurmak istediği bir şeyi."

Bana delirmişim gibi baktı.

"Doğru söylüyorum," dedim. "Senden niçin derin

nefes almanı ve kollarını yukarıya kaldırmanı istediğimi sanıyorsun ki? Senden daha çok şey bildiğime inanasın diye mi? Bu doğru değil. Seni alışmış olduğun dünyadan çekip almanın bir yoluydu sana yaptırdıklarım. Senden Yüce Ana'ya şükretmeni, onun ne kadar olağanüstü olduğunu ya da bir ateşin alevlerinde onun yüzünün ışıdığını gördüğünü söylemeni istemedim. Yalnızca o saçma ve hiçbir amacı olmayan şeyleri yapmanı, kollarını havaya kaldırıp tüm dikkatini muma vermeni istedim. Bu kadarı yeterli, her fırsatta çevremizdeki gerçekliğe uymayan bir şey yapmamız yeterli.

"Öğrencinin gerçekleştireceği ritüelleri yaratmaya başladığında sana yol gösterilecek. Çıraklık da burada başlar, koruyucum böyle demişti. Dediklerimi yerine getirmek istiyorsan, tamam; ama istemiyorsan ve hayatını şimdiki gibi sürdüreceksen, eninde sonunda 'doyumsuzluk' denen duvara toslayacağını bilesin."

Taksi çağırdım, araba gelene kadar biraz modadan ve erkeklerden konuştuk, sonra Athena gitti. Kendisine meydan okunmasından asla çekinmeyen biri olduğu için beni dinleyeceğinden emindim.

Araba hareket ederken, arkasından, "İnsanlara farklı olmayı öğret. Hepsi bu!" diye bağırdım.

Hayatın zevki farklı olmaktaydı. Mutluluk, zaten sahip olduklarıyla –bir sevgili, bir oğul, bir iş– tatmin olma duygusuydu. Oysa Athena, tıpkı benim gibi, dünyaya böyle bir hayat yaşamaya gelmemişti.

HERON RYAN, GAZETECİ

Âşık olduğumu kabul etmem tabii ki mümkün değildi; zaten beni seven, sıkıntılarımı da, sevinçlerimi de paylaşan bir kız arkadaşım vardı.

Sibiu'daki buluşmalarımız da, yaşadığımız bazı olaylar da her yolculukta meydana gelebilecek olağan şeylerdi, böyle şeyler daha önceki yolculuklarımda da başıma gelmişti. Normal dünyamızın dışına çıkıp her zamanki engeller ve önyargıları ardımızda bıraktığımız zaman serüvenlere daha açık oluruz.

İngiltere'ye döndüğümde ilk işim, yapımcılara, Dracula'nın tarihsel kişiliği üstüne bir belgesel çekmenin saçmalığını anlatmak oldu; kaçık bir İrlandalı bir kitap yazmış, Transilvanya'yı cehenneme çevirmişti, oysa Transilvanya dünyanın en güzel yerlerinden biriydi. Yapımcılar elbette bundan hiç hoşlanmadılar, ama ne düşündükleri artık umurumda bile değildi. Televizyondan ayrıldım ve dünyanın en saygın gazetelerinden birine geçtim.

Tam o sıralar, Athena'yı yeniden görmek istediğimi fark etmeye başlamıştım.

Telefon ettim; yakında Dubai'ye dönecekti, ama dönmeden bir gezintiye çıkmayı kararlaştırdık. Bana Londra'yı gezdirecekti.

Nereye gittiğine bakmadan gelen ilk otobüse atladık, sonra da rasgele bir kadın yolcu seçip onun ineceği yerde inmeye karar verdik. Kadın Temple'da inince biz de indik. Bir dilencinin önünden para vermeden geçince adam arkamızdan sövüp saymaya başladı. O da böyle iletişim kuruyor herhalde, deyip yürüdük.

Az sonra, bir telefon kulübesini parçalamaya çalışan bir adam gördük. Hemen polis çağırayım dedimse de Athena engel oldu; belki de adamcağız sevgilisi tarafından terk edilmişti de öfkesini telefon kulübesinden alıyordu. Kim bilir, belki de konuşacağı hiç kimse yoktu da başkalarının telefona sarılıp iş görüşmeleri yapmaları ya da sevgilileriyle konuşmaları ağırına gitmişti.

Athena gözlerimi kapatıp üstümüzdeki giysileri ayrıntılarıyla tarif etmemi istedi; doğrusu gafil avlanmıştım, hemen her şeyi yanlış söyledim.

Sonra gazetedeki masamın üstünde neler olduğunu sordu, bazı kâğıtların sırf tembelliğimden ötürü, onlarla ilgilenmediğim için orada durduğunu söyledi.

"O kâğıtların da bir hayatı ve duyguları, istekleri ve anlatacak hikâyeleri olduğunu hiç düşündün mü? Bence hayata hak ettiği özeni göstermiyorsun sen."

Ertesi gün işe gittiğimde hepsini tek tek elden geçireceğime söz verdim.

Ellerinde bir haritayla dolaşan yabancı bir çift, Athena'ya bir yer sordu. Athena da, oraya nasıl gideceklerini çok ayrıntılı bir biçimde, ama tamamen yanlış tarif etti.

"Onlara söylediğin her şey yanlıştı!"

"Önemli değil. Kaybolmaları istedim, ilginç yerler keşfetmenin en iyi yolu kaybolmaktır. Hayatına bir hayal katmaya çalış; bütün bir insanlık binlerce yıllık gözlemden sonra tepemizdeki gökyüzüne bir yığın akılcı açıklama getirmiş. Bugüne kadar yıldızlar hakkında öğrendiğin ne varsa unut, bırak yıldızlar yeniden meleklere ya da çocuklara ya da şu anda ne istiyorsan ona dönüşsünler. Korkma, kimse aptal demez sana, ne de olsa bir oyun bu, tam tersine hayatını zenginleştirir."

Ertesi gün işe gittiğimde, masamda duran her bir kâğıt parçasını gazeteye değil de, özel olarak bana gönderilmiş birer mesaj olarak ele aldım. Öğleye doğru, yayın yönetmeni yardımcısına gittim, çingenelerin tapındığı Tanrıça hakkında bir makale yazmayı düşündüğümü söyledim. Önerim çok beğenildi ve çingenelerin Kâbe'si, Saintes-Maries-de-la-Mer'deki kutlamalara gitmem kararlaştırıldı.

İnanmayacaksınız ama, Athena benimle gelmeye hiç de istekli görünmedi. Başka bir adamla yolculuğa gitmesinden, erkek arkadaşının –hani şu benden uzak tutmaya çalıştığı hayalî polisin– hiç hoşlanmayacağını söyledi.

"Annene, Azize Sara'ya yeni bir atkı alacağına söz vermemiş miydin?"

"Evet, vermiştim, ama yolum oraya düşerse. Ama böyle bir durum yok. Bir gün yolum düşerse sözümü yerine getiririm."

Bir sonraki pazar günü Dubai'ye dönüyordu, ama önce oğlunu da alıp Bükreş'te tanıştığımızı söylediği kadını görmeye İskoçya'ya gidecekti. Ben öyle birini hatırlamıyordum, ama belki de "İskoçya'daki hayalî kadın" da tıpkı "hayalî erkek arkadaş"ı gibi bir bahaneydi, o yüzden hiç ısrar etmedim. Ama kıskanmadığımı da söyleyemem. Yoksa başkalarını bana tercih mi ediyordu?

Benimki tuhaf bir kıskançlıktı. Ortadoğu'ya gitmem ve ekonomi sayfalarında sözü edilen emlak patlaması hakkında bir makale yazmam istenecek olursa hiç reddetmem, sırf Athena'ya daha yakın olabilmek için gayrimenkuller, ekonomi, politika ve petrolle ilgili her şeyi okurum, diye geçirdim aklımdan.

Saintes-Maries-de-la-Mer gezimden harika bir makale çıktı. Efsaneye göre, Sara o küçük sahil kasabasında yaşayan bir çingeneydi; Hz. İsa'nın teyzesi Meryem Salome[1] Romalıların zulmünden kaçanlarla birlikte oraya gelmişti. Sara da onlara yardım etmiş ve sonunda Hıristiyan olmuştu.

Kutlamalarda, sunağın altına gömülmüş olan iki kadının kemikleri mahfazadan çıkartılıyor, karavanlarına binip rengârenk giysileri ve çalgılarıyla Avrupa'nın dört bir yanından akın akın gelen çingeneler kutsanıyordu. Sonra, Sara'nın güzel giysiler giydirilmiş

[1] Burada sözü edilen Salome, Kitabı Mukaddes'te Vaftizci Yahya'nın başını istediği anlatılan Salome'yle karıştırılmamalıdır. Burada adı anılan Salome, Yeni Ahit'in Markos bölümünde (15:40), Hz. İsa'nın çarmıha gerilişi anlatılırken adı geçen Salome'dir: "Orada uzaktan bakmakta olan kadınlar arasında, Galilede iken İsanın ardınca gidip kendisine hizmet eden Mecdelli Meryem, ve küçük Yakub ile Yosesin anası Meryem, ve Salome, ve onunla beraber Yeruşalime çıkmış olan başka bir çok kadınlar vardı." (Ç.N.)

heykeli kilisenin yakınlarında saklandığı yerden getiriliyor -çünkü Sara Vatikan tarafından hiçbir zaman azize olarak kabul edilmemişti- ve gül yaprakları serpiştirilmiş dar sokaklardan ilahilerle geçilerek deniz kıyısına götürülüyordu. Geleneksel giysilere bürünmüş dört çingene kutsal kalıntıları çiçeklerle bezeli bir tekneye koyuyor, sonra da tekneyi denize salıyordu. Böylece Romalılardan kaçanların oraya gelişi ve Sara'yla buluşmaları yeniden canlandırılıyordu. Daha sonra çalgılar çalınıyor, eğlentiler düzenleniyor, şarkılar söyleniyor, sokaklarda boğalar koşturuluyordu.

Antoine Locadour adında bir tarihçi, bana yardımcı oldu, makalemi Tanrıça'yla ilgili ilginç bilgilerle zenginleştirmemi sağladı. Gazetenin gezi bölümü için yazdığım iki sayfalık yazıyı Athena'ya gönderdim. Bir süre sonra dostça bir yanıt geldi, makalemi gönderdiğim için teşekkür ediyordu, hepsi o kadar, hiçbir yorum yoktu.

Neyse, hiç değilse gerçekten Dubai'de olduğunu öğrenmiştim.

ANTOINE LOCADOUR, 74 YAŞINDA, TARİHÇİ, ICP,[1] FRANSA

Sara, dünyadaki birçok kara Meryem'den biri olarak nitelenebilir. Efsaneye göre, Sara-la-Kali, Kara Sara soylu bir ailedendi ve yeryüzünün gizlerini biliyordu. Ben, Sara'nın, bazılarının Yüce Ana dedikleri Yaratılış Tanrıçası'nın pek çok belirtisinden biri olduğuna inanıyorum.

Hemen belirteyim ki, pagan geleneklerine ilgi du-

[1] Institut Catholique de Paris - Paris Katolik Enstitüsü. (Ç.N.)

yan insanların sayısının her geçen gün artması beni hiç şaşırtmıyor. Neden mi? Çünkü Tanrı Baba tapınmanın düzen ve disipliniyle ilgilidir, buna karşılık Tanrıça Ana tüm alışılmış yasak ve tabuların ötesinde sevginin önemini gösterir.

Bu aslında hiç de yeni bir şey sayılmaz. Bir din kurallarını ne zaman sertleştirmeye kalksa, hiç de azımsanmayacak sayıda insan o dinden kopar ve tinsel bağlar konusunda daha geniş bir özgürlüğün peşine düşer. Ortaçağda Katolik Kilisesi birtakım vergiler dayatmaktan ve görkemli manastırlar açmaktan başka pek bir şey yapmaz olduğunda da böyle olmuştu; "büyücülük" denen olgu buna karşı bir tepkiydi ve devrimci niteliğinden ötürü bastırılmasına karşın, ardında varlığını yüzyıllarca sürdüren kökler ve gelenekler bıraktı.

Pagan geleneğine göre, doğaya tapınma kutsal kitapların yüceltilmesinden daha önemlidir. Tanrıça her şeydedir ve her şey Tanrıça'nın bir parçasıdır. Dünya, onun iyiliğinin bir ifadesinden başka bir şey değildir. Taoculuk ve Budacılık gibi yaratan ile yaratılan arasından hiçbir ayrım yapmayan birçok felsefî sistem vardır. İnsanlar artık hayatın gizemini çözmeye çalışmıyorlar, onun bir parçası olmayı seçiyorlar. Taoculuk ya da Budacılıkta dişi kişilikler yok, ama onlar da "her şey birdir" düşüncesini temel alıyorlar.

Genellikle birtakım keyfî ahlak kurallarının çiğnenmesi olarak tanımlanan "günah" dediğimiz şey, Yüce Ana'ya tapımda yoktur. Cinsellik ve âdetler, doğanın bir parçası oldukları ve kötülüğün meyveleri olarak görülmedikleri için, genellikle daha özgürdürler.

Yeni paganlık, insanoğlunun, varoluşunu doğrulamak için tinsel arayışını hâlâ sürdürmekle birlikte, kurumsallaştırılmış bir din olmadan da yaşayabileceğini gösteriyor. Tanrı eğer Ana ise, o zaman başka insanlarla bir araya gelerek onun dişi ruhunu hoşnut etmek

için ona ritüellerle, dans, ateş, su, hava, toprak, şarkılar, müzik, çiçekler ve güzellik içeren ritüellerle tapınmamız yeterlidir.

Bu, son yıllarda yükselen bir eğilim gösteriyor. Dünya tarihinde, Ruh'un en sonunda Madde'yle kaynaştığı, ikisinin birleşip dönüştüğü çok önemli bir âna tanıklık ediyor olabiliriz. Bu arada, izleyicilerini kaybetmekte olan örgütlü dinsel kurumlardan çok çeşitli bir tepki geleceğini tahmin ediyorum. Köktendincilikte bir yükseliş olacaktır.

Bir tarihçi olarak, tüm verileri toplamakla ve özgürce tapınmak ile boyun eğmeyi görev bilmek arasındaki, dünyayı çekip çeviren Tanrı ile dünyanın bir parçası olan Tanrıça arasındaki, bir araya gelerek kendiliğinden ayinler düzenleyen insanlar ile safları sıklaştırıp yalnızca ne yapmaları ve ne yapmamaları gerektiğini öğrenen insanlar arasındaki karşıtlığı çözümlemekle yetiniyorum.

İyimser olmak ve insanların en sonunda tinsel dünyaya giden yolu bulduklarına inanmak isterdim, ama belirtiler hiç de olumlu değil. Geçmişte çok sık görüldüğü gibi, yeni bir tutucu karşıkoyuş Ana tapımını bir kez bastırabilir.

ANDREA MCCAIN, TİYATRO OYUNCUSU

Tarafsız olmak ve hayranlıkla başlayıp nefretle sona eren bir hikâyeyi anlatmak çok zor, ama deneyeceğim; evet, ilk kez Victoria Caddesi'ndeki bir apartman dairesinde tanıştığım Athena'yı elimden geldiğince anlatmaya çalışacağım.

Dubai'den bol parayla dönmüştü; büyünün sırlarıyla ilgili bütün bildiklerini paylaşmak için yanıp tu-

tuşuyordu. Bu sefer Ortadoğu'da yalnızca dört ay kalmıştı: İki süpermarketin yapılacağı arazilerin satışından çok yüksek bir komisyon almış, oğluyla birlikte üç yıl geçinebilecek kadar para kazanmıştı, kaldı ki istediği zaman geri dönüp yeniden işinin başına geçebilirdi. Artık vaktini en iyi biçimde değerlendirmeli, henüz gençken yapabileceklerini yapmalı, tüm öğrendiklerini başkalarına öğretmeliydi.

Doğrusu beni biraz gönülsüzce karşıladı.

"Ne istiyorsun?"

"Çalıştığım tiyatroda Tanrı'nın dişi yüzüyle ilgili yeni bir oyun sahneliyoruz. Bir gazeteci dostum, senin Balkan dağlarında bir süre çingenelerle yaşadığını ve orada yaşadıklarını bana seve seve anlatabileceğini söyledi."

"Yani Yüce Ana'yı sırf bir oyun için öğrenmek istiyorsun, öyle mi?"

"Sen niçin öğrendin ki?"

Athena durdu, beni tepeden tırnağa süzdükten sonra gülümsedi.

"Haklısın. Bu benim öğretmen olarak ilk dersim: Öğrenmek isteyenlere öğret. Neden öğrenmek istedikleri hiç önemli değil."

"Nasıl? Anlamadım."

"Boş ver."

"Tiyatronun kökleri dinseldir," diye devam ettim. "Tiyatro Yunanistan'da şarap, yeniden doğuş ve bereket tanrısı Dionysos onuruna düzenlenen bolluk ayinleriyle doğmuştur. Kaldı ki, çok eski zamanlardan beri insanların kutsal olanla bütünleşmek için başka birisiymiş gibi yaptıkları ritüeller düzenlediklerine inanılır."

"Bu da ikinci dersim, teşekkür ederim."

"Hiç anlamıyorum. Ben buraya öğrenmeye geldim, öğretmeye değil."

Bu kadın gittikçe sinirimi bozuyordu. Yoksa benimle alay mı ediyordu?

"Koruyucum..."

"Koruyucun mu?"

"Başka bir zaman anlatırım. Koruyucum, öğrenmem gerekeni ancak kızdırılıp kışkırtılırsam öğreneceğimi söylemişti. Dubai'den döndüğümden beri bunu bana gösteren ilk sen oldun. Koruyucum haklıymış."

Oyunla ilgili araştırma yaparken birçok kişinin fikrine başvurduğumu, ama hiçbirinden olağandışı bir şey öğrenemediğimi, buna karşılık araştırmamı sürdürürken konuya gittikçe daha fazla ilgi duyduğumu anlattım. Ayrıca başvurduğum kişilerin, ne istedikleri konusunda şaşkın ve belirsiz göründüklerini söyledim.

"Örneğin?"

Örneğin, cinsellik. Gittiğim bazı yerlerde cinsellik tam bir tabuydu. Bazı yerlerde ise tam bir özgürlüğü savunmakla kalmıyorlar, orjileri bile teşvik ediyorlardı. Athena daha ayrıntılı anlatmamı istedi, ama daha ayrıntılı anlatmamı beni sınamak için mi, yoksa başkalarının bu konuda ne düşündüklerini hiç bilmediği için mi istediğini anlayamadım.

Ama ben daha sorusunu yanıtlayamadan, "Dans ederken tutkuya kapılıyor musun?" dedi. "Bedeninde çok daha büyük bir güç toplandığını hissediyor musun? Dans ederken kendin olmaktan çıktığın oluyor mu?"

Ne diyeceğimi bilemedim. Gece kulüplerinde ya da arkadaşların evlerinde düzenlenen partilerde dans ederken şehvete geldiğim oluyordu. Başlangıçta cilveleşiyor, erkeklerin arzulu bakışlarının tadını çıkarıyordum, ama gece ilerledikçe sanki daha çok kendime dönüyordum, artık birini baştan çıkarıp çıkarmamak benim için önemini yitiriyordu.

Athena devam etti:

"Tiyatro ritüelse dans da ritüel. Dahası, karşındakiyle yakınlık kurmanın en eski yollarından biri. Dans

ederken, bizi dünyaya bağlayan bağlar önyargılardan ve korkulardan arınıyor sanki, kendin olmanın tadını çıkarıyorsun."

Onu daha saygılı dinlemeye başlamıştım.

"Ama dans bittikten sonra eski halimize geri dönüyoruz; aslında inandığımızdan daha önemli olmayan çalışan ürkek insanlara dönüşüyoruz yeniden."

Evet, kendimi tam da dediği gibi hissediyordum. Yoksa bu herkeste böyle mi oluyordu?

"Erkek arkadaşın var mı?"

Gaia[1] efsanesini araştırmak için gittiğim yerlerden birinde bir "druid"in[2] benden önünde sevişmemi istediğini hatırladım. Hem saçma, hem de ürkütücüydü, bu insanlar ruhsal arayışı ne cesaretle kötü amaçlarına âlet ediyorlardı?

Athena, "Erkek arkadaşın var mı?" diye sordu yeniden.

"Var."

Başka bir şey demedi. Parmağını dudaklarına götürerek susmamı işaret etti.

Ve birden daha yeni tanıştığım birinin karşısında susmanın benim için ne kadar zor olduğunu fark ettim. Genellikle sıradan bir konu açılır, havadan, trafikten, gidilebilecek iyi lokantalardan falan konuşulur. Bir CD' çalar ile CD'lerin durduğu küçük bir rafın bulunduğu bembeyaz salondaki kanepede oturuyorduk. Ne bir kitap vardı, ne de duvarlarda bir resim. Ortadoğu'ya gitmiş olduğu için evinde oralardan bazı objeler ve hatıra eşyaları bulacağımı ummuştum. Oysa evin içi bomboştu, bu sessizlik de üstüne tuz biber ekiyordu.

---

[1] Eski Yunan mitolojyasında, Yer'i simgeleyen tanrıça. Uranos'un (Gök) annesi ve karısıdır. Uranos'tan olan son çocuğu Titan Kronos, onu Uranos'tan ayırır. Gaia, Yunanistan'da. Helenlerin Zeus tapımını yaymalarından önce tapınılan ana tanrıça olabilir. Daha sonra tapımı yaygınlaşmayan Gaia, düşlerin kaynağı ve küçük çocuklarla bitkilerin besleyicisi olarak betimlenmiştir. (Ç.N.)

[2] Eski Keltlerde rahiplik, öğretmenlik, yargıçlık gibi işlevler de üstlenmiş bilgin. Druid'lerle ilgili bilinen ilk belgeler IO 3. yüzyıldan kalmadır. (Ç.N.)

Gri gözlerini gözlerime dikmişti, ama gözlerimi kaçırmadım. İçgüdü belki de. Korkmadım demenin, meydan okuma karşısında sağlam durmanın bir yolu. Ne var ki, her şey -sessizlik, o bembeyaz oda, caddeden geçen arabaların gürültüsü- gerçekdışı gelmeye başlamıştı. Orada hiç konuşmadan daha ne kadar oturacaktık?

Aklımdan bir sürü şey geçmeye başladı. Oraya oyunum için malzeme bulmaya mı gitmiştim, yoksa aslında bilgi, bilgelik, güç peşinde miydim? Beni oraya, bir cadıyla, evet bir cadıyla karşılaşmaya sürükleyen neydi? Bir türlü anlayamıyordum...

Yeniyetmeliğimin düşleri düştü aklıma. Gerçek bir cadıyla tanışmayı, ondan büyü yapmayı öğrenmeyi, böylece arkadaşlarının hem saygı duyduğu hem de korktuğu biri olmayı hangimiz istemezdik ki? Gençliğinde hangi kadın, kadınların yüzyıllardır uğradığı baskılar karşısında öfkeye kapılmamış, hangi kadın yitik kimliğini geri almanın en iyi yolunun cadı olmak olduğunu aklından geçirmemiştir ki? O evreyi ben de yaşamıştım; bağımsızdım, tiyatronun rekabetlerle dolu dünyasında canımın istediğini yapıyordum, peki öyleyse neden bir türlü kendimden hoşnut olamıyordum, neden hep merakla sınayıp duruyordum?

Athena'yla aşağı yukarı aynı yaşlarda olmalıydık... yoksa ben daha mı büyüktüm? Bir erkek arkadaşı var mıydı?

Bana biraz daha yanaştı. İyice sokuldu. İçime bir korku düştü. Yoksa lezbiyen miydi?

Gözlerimi kaçırmadım, ama istediğim anda fırlayıp çıkayım diye belli etmeden kapıyı kolladım. Beni o eve gidip daha önce hiç görmediğim biriyle buluşmaya, orada ağzımı açmadan ve hiçbir şey öğrenmeden boş yere oturmaya kimse zorlamamıştı. Bu kadın ne istiyordu?

O sessizliği belki de. Kaslarım gerilmeye başlamış-

tı. Yalnız ve çaresizdim. O anda konuşmak ve başımın belada olduğu düşüncesini kafamdan atmak için neler vermezdim. Benim kim olduğumu nereden bilebilirdi ki? İnsan ne söylüyorsa odur!

Bana hayatımla ilgili bir şey sormuş muydu? Bir erkek arkadaşım olup olmadığını sormuştu, o kadar. Tiyatroyla ilgili bir sürü şey anlatmak istemiş, ama anlatamamıştım. Ya onun çingene ataları, Transilvanya denen o vampirler ülkesinde yaşadıkları hakkında duyduklarım?

Aklım takılmıştı: Bu danışma bana kaça patlayacaktı? Korkuyordum. Hiç kuşku yok ki baştan sormam gerekirdi. Umarım bir servet ödemek zorunda kalmazdım. Ödemeyecek olursam, büyü yapıp beni doğduğuma pişman eder miydi acaba?

Kalkıp teşekkür etmek, oraya suspus oturmaya gelmediğimi söylemek geçti içimden. Bir psikiyatriste gittiğinizde konuşmanız gerekir. Kiliseye gittiğinizde rahibin vaazını dinlersiniz. Büyü peşindeyseniz, size dünyayı açıklayacak ve izlemeniz gereken bir dizi ritüel verecek bir öğretmen bulursunuz. Peki, bu suskunluk neyin nesiydi? Neden beni bu kadar rahatsız ediyordu?

Kafamı kurcalayan soruların ardı arası kesilmiyor, orada neden ağzımızı açmadan oturduğumuzu bir türlü anlayamıyordum. Vakit geçmek bilmiyordu; belki beş-on dakika hiç konuşmadan öyle oturduktan sonra birden gülümsedi.

O zaman ben de gülümsedim; biraz olsun rahatlamıştım.

"Farklı olmaya çalış. Hepsi bu."

"Hepsi bu mu? Hiç konuşmadan oturmak farklı olmak mı? Şu anda Londra'da belki binlerce insan birisiyle konuşmak için can atıyordur, sense kalkmış bana konuşmamanın farklı olmak olduğunu söylüyorsun, öyle mi?"

"Şimdi konuştuğuna ve evreni yeniden düzenlediğine göre, sonunda senin haklı olduğuna, benim haksız olduğuma inandıracaksın kendini. Oysa sen de yaşayıp gördün işte: Susmak *farklı.*"

"Hiç de hoş bir şey değil. İnsana bir şey öğretmiyor."

Tepkime aldırmamış görünüyordu.

"Hangi tiyatroda çalışıyorsun?"

En sonunda hayatımla ilgilenmişti! Bir mesleği, daha bir sürü şeyi olan normal bir insan konumuna dönmüştüm yeniden! Onu sahnelediğimiz oyuna davet ettim, belki de intikamımı ancak Athena'nın yapamadığı bir şeyi yaptığımı göstererek alabileceğimi düşünmüştüm. Susup oturmak zorunda bırakıldığım için kendimi aşağılanmış hissediyordum.

Tiyatroya oğluyla birlikte gelip gelemeyeceğini sordu, ben de gelemeyeceğini söyledim, çocukları almıyorlardı.

"İyi, oğlanı anneme bırakabilirim. Tiyatroya gitmeyeli asırlar olmuştu."

Danışma için para almadı. Tiyatrodaki arkadaşlarıma bu gizemli kadınla buluşmamı anlattığımda hepsi de onunla tanışacakları günü dört gözle beklemeye başladı; yeni tanıştığı birinden yalnızca hiç konuşmadan oturmasını isteyen birini çok merak etmişlerdi.

Athena kararlaştırdığımız gün tiyatroya geldi. Oyunu seyrettikten sonra soyunma odasına gelip merhaba dedi, ama oyunu beğenip beğenmediği konusunda hiçbir şey söylemedi. Arkadaşlarım oyundan sonra uğradığımız bara onu da davet etmemi önerdiler. Bara gidildiğinde Athena susup oturmak yerine, ilk buluşmamızda yanıtsız kalmış bir soruyu yanıtlamaya koyuldu.

"Sevişmenin ayinin yerini almasını hiç kimse istemez, Yüce Ana bile. Sevgi her zaman olmalıdır. Sen öyle insanlara rastladığını söylememiş miydin? Bence dikkatli olmalısın."

Arkadaşlarım neden söz ettiğini hiç anlamamışlardı, ama konu çok ilgilerini çekti ve Athena'yı soru yağmuruna tuttular. Bir şey kafamı karıştırdı. Athena'nın verdiği yanıtlar son derece akademikti, sanki sözünü ettiği şeyleri pek yaşamamıştı. Baştan çıkarma oyunundan, doğurganlık ayinlerinden söz ettikten sonra, belki de ben ilk buluşmamızda tiyatronun Yunanistan'da doğduğunu söylemiş olduğum için sözlerini bir Yunan söylencesiyle bitirdi. Bütün bir hafta bu konuyla ilgili kitaplar okumuş olmalıydı.

"Binlerce yıllık erkek egemenliğinden sonra Yüce Ana tapımına geri dönüyoruz. Yunanlılar ona Gaia diyorlardı. Söylenceye göre, Gaia Kaos'tan doğmuştu, başka bir deyişle evrenden önce var olan düzensiz boşluktan. Aşk tanrısı Eros da onunla birlikte Kaos'tan çıkmıştı. Daha sonra Deniz'i ve Gök'ü doğurdu Gaia."

Arkadaşlarım, "Peki, babaları kimdi?" diye sordular.

"Hiç kimse. Parthenogenesis diye teknik bir terim vardır, yumurtanın bir erkek tarafından döllenmesine gerek kalmadan üremeyi, kendi kendine doğurmayı ifade eder. Bir de bizim daha alışık olduğumuz mistik bir terim vardır: Günahsız Gebelik.

"Sonradan Yunanistan'ın Elysion Çayırları'nı[1] dolduracak olan bütün tanrılar Gaia'dan doğmadır, sevgili Dionysos'umuz da. Ama erkekler kentlerdeki temel politik gücü ele geçirdikten sonra Gaia unutuldu ve onun yerini Zeus, Ares, Apollon ve öbürleri aldı. Bunların hepsi de fazlasıyla yetkindiler, ama hiçbirinde her şeyi doğuran Yüce Ana'nın büyüleyiciliği yoktu."

Athena daha sonra bizi sahnelediğimiz oyunla ilgili soru yağmuruna tuttu. Yönetmenimiz bize ders vermeyi düşünüp düşünmeyeceğini sordu.

"Ne dersi?"

[1] Eski Yunan mitologyasında, tanrıların ölümsüzlük bağışladığı kahramanların gönderildiği cennet. Elysion'a ancak tanrılarca kayırılanlar girebilir ve oradan ölümsüzlüğe kavuşur. (Ç.N.)

"Bildiklerinizi öğretirsiniz."

"Doğrusunu isterseniz, tiyatronun kökenleri konusunda tüm bildiklerimi bu hafta öğrendim. Ben her şeyi öğrenmeye gerek duydukça öğrenirim. Edda böyle yapmamı söylemişti."

Demek haklıydım!

"Ama hayatın bana öğrettiği başka şeyleri sizlerle paylaşabilirim."

Hepsi seve seve kabul etti. Hiçbiri Edda'nın kim olduğunu sormadı.

DEIDRE O'NEILL, EDDA DİYE BİLİNİYOR

Athena'ya dedim ki: Sırf aptalca sorular sormak için buraya ikide bir gelmek zorunda değilsin. Madem bir grup seni öğretmeni olarak görmeye karar vermiş, neden bu fırsatı değerlendirip öğretmen olmayasın.

Benim her zaman yaptığımı yap.

Kendini dünyanın en değersiz yaratığı gibi hissettiğin zaman bile kendini iyi hissetmeye çalış. Bütün olumsuz düşünceleri silip at ve ruhunu ve bedenini Yüce Ana'nın ellerine bırak; kendini dansa, suskunluğa ya da oğlunu okula götürmek, yemek yapmak, evi derleyip toplamak gibi sıradan, gündelik etkinliklere teslim et. Eğer zihnin yaşadığın âna odaklanmışsa her şey tapınmadır.

Hiç kimseyi hiçbir şeye ikna etmeye çalışma. Bir şeyi bilmediğinde ya sor ya da git öğren. Ama bir şey yaparken sessiz akan ırmak gibi ol ve kendini daha büyük güce aç. İnan –ilk buluşmamızda da böyle demiştim–, sadece yapabileceğine inan.

İlk başta kafan karışacak ve kendini güvensiz his-

sedeceksin. Sonra yavaş yavaş herkesin aldatıldığını sandığına inanmaya başlayacaksın. Bu doğru değil. Bilgin var, bütün iş bunun ayırdında olmakta. Bu gezegendeki bütün insanlar çok kolay hüzne kapılırlar, hastalıktan, istiladan, saldırıdan, ölümden korkarlar. Yitirdikleri yaşama sevincine yeniden kavuşmalarını sağlamaya çalış.

Açık ol.

Gününün her dakikasında seni geliştiren düşüncelerle kendini yeniden programla. Kendini tedirgin hissettiğin ya da kafanın karışık olduğunu sandığın zaman kendine gülmeye çalış. Kuşkular ve kaygılar içinde kıvranan, dünyada kendi sorunlarının başka bir sorun olmadığını sanan o kadına kahkahalarla gül. Yüce Ana'dan doğmuş olmana, onun bir belirtisi olmana karşın hâlâ bütün kuralları koyan Tanrı'nın bir erkek olduğuna inanmanın saçmalığına gül. Sorunlarımızın çoğu kurallara uymaktan kaynaklanır.

Zihnini yoğunlaştır.

Eğer zihnini odaklandıracak hiçbir şey bulamıyorsan, nefes alıp verişine odaklan. Yüce Ana'nın ışık ırmağı senin burnundan akıp gidiyor. Yüreğinin atışını dinle, denetleyemediğin düşünceleri izle, birden yerinden kalkıp "yararlı" bir şey yapma isteğini denetim altına al. Her gün birkaç dakika hiçbir şey yapmadan otur ve bu süreden mümkün olduğunca çok şey edinmeye çalış.

Bulaşık yıkarken dua et. Yıkanacak tabaklar olduğuna şükret; çünkü bu, yiyecek bir şeyler olduğunu, birilerini doyurduğunu, birileriyle ilgilendiğini, yemek yapıp sofra kurduğunu gösterir. O anda yıkayacak tek bir tabağı olmayan, sofra kuracağı hiç kimsesi olmayan milyonlarca insanı düşün.

Bazı kadınlar, ben bulaşık yıkamam, erkekler yıkasın, derler. Tamam, erkekler istiyorlarsa bulaşıkları yı-

kasınlar da, bunun eşitlikle ne ilgisi var? Ertesi gün feminist davaya karşı çıkmakla suçlanacağımı bile bile düşündüğüm her şeyi yazdığım bir makalem yayınlanacak olsa da, basit şeyler yapmanın yanlış bir yanı yok. Çok saçma! Sanki bulaşık yıkarsam, sutyen takarsam ya da birisi benim için kapıyı açarsa kadın olarak aşağılanacakmışım gibi. Aslında bir erkeğin koşup benim için kapıyı açmasına bayılıyorum. Davranış töresine bakılırsa, bu, "Güçsüz olduğu için bana ihtiyacı var!" anlamına geliyor; ama benim ruhumda şöyle yazıyor: "Bana bir tanrıça gibi davranılıyor. Ben bir kraliçeyim." Benim feminist dava için çalışmak gibi bir derdim yok, çünkü erkekler de, kadınlar da Yüce Ana'nın, Kutsal Birlik'in birer belirtisi. Hiç kimse ondan büyük olamaz.

Seni öğrendiğin şeyler üstüne ders verirken görmeyi çok isterdim. Hayatın ana amacı budur: aydınlatma! Kendini bir konuya yönlendirirsin, şöyle bir durup kendine bakarsın ve ne kadar becerikli olduğuna şaşıp kalırsın. Bankadaki işini hatırlıyor musun? Belki de orada olup bitenin senin bedeninden, gözlerinden, ellerinden fışkıran gücün bir sonucu olduğunu hiçbir zaman doğru dürüst anlamamışsındır.

Diyeceksin ki: "Hayır, her şey dansın bir sonucuydu."

Oysa dans yalnızca bir ritüeldi. Ritüel nedir? Ritüel, tekdüze bir şeyi, Birliği yönlendirebilen, farklı, ritimli bir şeye dönüştürmektir. O yüzden, bir kere daha, bulaşık yıkarken bile farklı ol diyorum. Ellerin ritmi korusun, ama aynı hareketi iki kere tekrarlamasın.

İşine yarayacaksa, bazı imgeleri gözünde canlandır, örneğin çiçekler, kuşlar, ormandaki ağaçlar. Ama buraya ilk gelişinde zihnini odakladığın mum gibi tek tek nesneler olmasın. Toplu bir şey düşünmeye çalış. Ne fark edeceksin biliyor musun? Düşünceni kendinin seçmediğini.

Bir örnek vereyim: Uçmakta olan bir kuş sürüsü getir gözünün önüne. Kaç kuş gördün? On bir mi, on dokuz mu, beş mi? Biraz belirsiz, ama tam olarak kaç kuş olduğunu bilmiyorsun. Peki, bu düşünce nereden geldi? Birisi koydu oraya. Kuşların, ağaçların, taşların, çiçeklerin tam olarak kaç tane olduğunu bilen birisi. O kısacık anda sana egemen olan, gücünü sana gösteren birisi.

Sen ne olduğuna inanıyorsan osundur.

"Olumlu düşünmek" gerektiğine inanan ve kendi kendilerine durmadan sevildiklerini, güçlü ve yetenekli olduklarını söyleyen insanlar gibi olma. Böyle yapmaya ihtiyacın yok, çünkü öyle olduğunu zaten biliyorsun. Bundan kuşkuya düşersen --ki bence gelişmenin bu evresinde sık sık olur– önerdiğim gibi yap. Sandığından daha iyi olduğunu kanıtlamaya çalışmak yerine, sadece gül. Kaygılarına ve güvensizliklerine gül. Endişelerine alaycı bir gözle bak. İlk başta zor gelebilir, ama yavaş yavaş alışırsın.

Şimdi git, senin her şeyi bildiğini düşünen o insanlarla buluş. Onların haklı olduğuna inandır kendini, çünkü hepimiz her şeyi biliriz, bu sadece bir inanma sorunudur.

İnan.

Sana Bükreş'te, ilk karşılaşmamızda dediğim gibi, gruplar çok önemlidir, çünkü bizi gelişmeye zorlarlar. Eğer yalnızsan tek yapabileceğin kendine gülmektir, ama başkalarıyla birlikteysen gülersin ve hemen ardından eyleme geçersin. Gruplar bizi harekete geçirirler. Eğilimlerimizi seçmemizi sağlarlar. Gruplar kolektif bir enerji yaratırlar ve herkes herkesi etkilediği için daha kolay vecde gelirsin.

Tabii gruplar bizi yıkıma da sürükleyebilir, ama bu hayatın ve insanlık durumunun bir parçasıdır başkalarıyla birlikte yaşamak. Ve varlığını sürdürmek için bir içgüdü geliştirememişsen, Yüce Ana'nın söylediklerinden hiçbir şey anlamamışsın demektir.

Sen şanslısın. Bir grup senden kendilerine bir şey öğretmeni istemiş, böylece bir öğretmen olacaksın.

HERON RYAN, GAZETECİ

Athena, oyuncularla ilk buluşmasından önce evime geldi. Azize Sara'yla ilgili makalemin yayınlanmasından sonra onun dünyasını anladığıma inanmaya başlamıştı, oysa hiç de öyle değildi. Sadece onun ilgisini çekmek istiyordum. Görünmez bir gerçekliğin hayatımıza karışabileceği düşüncesini kabullenmeye çalışıyordum, ne ki böyle yapmamın biricik nedeni âşık olduğuma inanmaya yanaşmamamdı. Aşkın usul usul, yok edici bir biçimde büyümekte olduğunu nereden bilebilirdim ki?

Kendi dünyamdan hoşnuttum, hayatımı değiştirmeye zorlansam da hiç değiştirmek istemiyordum.

Athena, gelir gelmez, "Korkuyorum," dedi. "Ama gitmeliyim, benden istediklerini yapmam gerekiyor. İnanmaya ihtiyacım var."

"Onca şey yaşadın hayatında. Çingenelerden, çöldeki erenlerden onca şey öğrendin..."

"Pek öyle sayılmaz. Hem öğrenmek nedir ki: Bir sürü bilgi edinmek mi, yoksa hayatını değiştirmek mi?"

O akşam yemeğe çıkıp biraz dans etmeyi önerdim. Yemeği kabul etti, ama dansı geri çevirdi.

Evin içine göz gezdirirken, "Söyle," dedi. "Öğrenmek bir yığın kitabı raflara dizmek midir, yoksa artık işe yaramayan ne varsa hepsini bir yana bırakıp hafifleyerek yoluna devam etmek mi?"

Raflarda onca paraya satın aldığım, okumak, notlar almak için onca zaman harcadığım kitaplarım duruyordu. Kişiliğim, eğitimim, gerçek öğretmenlerim.

"Kaç kitabın var? Diyelim binden fazla. Büyük olasılıkla çoğunu bir daha eline bile almayacaksın. Onları inanmadığın için bırakmıyorsun."

"İnanmadığım için mi?"

"Evet, inanmıyorsun, işte bu kadar. İnanan kişi benim yaptığımı yapar; Andrea tiyatroyla ilgili sorular sorduğunda gittim, tiyatro üstüne bir sürü kitap okudum, ama sonra da bıraktım Yüce Ana benim ağzımdan konuşsun, o konuşurken bir şeyler keşfettim. İşte o keşifleri yaparken, bütün o yazarların okurun hayalgücünü kışkırtmak için bile bile bıraktıkları boşlukları doldurursun. Boşlukları doldurduğun zaman da kendi yeteneklerine inanmaya başlarsın.

"Kim bilir bu kitapları okumak için can atan, ama parası olmadığı için alamayan kaç kişi vardır. Oysa sen sırf evine gelen arkadaşlarının hayranlığını kazanmak için bu koskoca durağan enerjinin ortasında oturuyorsun. Yoksa onlardan hiçbir şey öğrenmediğini düşünüyor, onlara yeniden başvurma gereğini mi duyuyorsun?"

Bana acımasızlık ettiğini düşünüyordum, çok rahatsız olmuştum.

"Demek bu kütüphaneye ihtiyacım olmadığı kanısındasın, öyle mi?"

"Ben okumana karşı değilim, ama bütün bu kitaplara neden bağlı kalasın ki? Şimdi hemen kendimizi dışarı atsak, lokantaya gitmeden bu kitapların çoğunu gelene geçene dağıtsak. Ne dersin?"

"Hepsi arabama sığmaz."

"Bir kamyon tutarız."

"O zaman da lokantaya geç kalırız. Üstelik sen buraya kendini güvensiz hissettiğin için geldin, bana kitaplarımı ne yapmam gerektiğini söylemek için değil. Kitaplarım olmadan kendimi çıplak hissederim."

"Çıplak mı, yoksa cahil mi?"

"Kültürsüz demek daha doğru belki de."

"Demek senin kültürün yüreğinde değil, kütüphanende."

Yetmişti artık. Hemen lokantaya telefon edip bir masa ayırttım, on beş dakikaya kadar orada olacağımızı söyledim. Athena'yı evime getiren sorundan kaçmaya çalışıyordum. O kadar büyük bir güvensizlik içindeydi ki, kendisiyle yüzleşmesi gerekirken bana saldırıyordu. Aslında bir erkeğe ihtiyacı vardı; kimbilir, belki de ne kadar ileri gideceğimi anlamak için beni yokluyor, sırf onun uğruna neleri göze alabileceğimi görmek için kadınca hilelere başvuruyordu.

Doğrusu, sadece onun yanında olmak bile beni var etmeye yetiyordu sanki. Duymak istediği bu muydu yoksa? Tamam, yemekte söylerim öyleyse, diye geçirdim aklımdan. Onun için her şeyi yapabilirdim, birlikte olduğum kadını bile terk edebilirdim, ama kitaplarımdan ayrılmaya razı olmayacaktım.

Takside genellikle hiç konuşmadığım bir konudan, Marx, Jung, İngiliz İşçi Partisi ya da bir gazetenin gündelik sorunlarından çok daha karmaşık bulduğum aşktan söz açmaya hazırlanıyordum ki, yeniden tiyatro topluluğundan söz etmeye başladı.

"Dert etme," dedim. Elini tutmamak için kendimi zor tutuyordum. "Her şey yolunda gidecek. Hat sanatından söz et onlara. Danstan söz et. Bildiğin şeyleri anlat."

"Öyle yaparsam, neleri bilmediğimi hiç anlayamam. Oraya gittiğimde, zihnimi dizginlemeli, yüreğimi konuşturmalıyım. Ama ilk kez bir şey yaptığım için korkuyorum açıkçası."

"Seninle gelmemi ister misin?"

Hiç duraksamadan kabul etti. Lokantada masamıza oturur oturmaz şarap söyledik ve içmeye başladık. Gerçi doğru dürüst tanımadığım birine ilanı aşk etmek

çok saçma geliyordu, ama duygularımı açıklayabilecek cesareti toplamak için içtiğimin farkındaydım. Belli ki, o da bilmediği şeylerden söz etmekten korktuğu için içiyordu.

İkinci kadehten sonra, ne kadar tedirgin olduğunu fark ettim. Elini tutmak istedimse de usulca geri çekti.

"Korkmamam gerekiyor."

"Korkmakta bir sakınca yok, Athena. Ben sık sık korkarım, ama mecbur kaldığımda korktuğum şeyle yüzleşmekten çekinmem."

Ben de tedirgindim. Kadehleri yeniden doldurdum. Garson ikide bir başımıza dikilip ne yiyeceğimizi sordukça biraz sonra gelmesini söyleyip duruyordum.

Aklıma geldiği gibi konuşuyordum. Athena kibarca dinliyordu, ama sanki orada değildi, çok uzaklarda, hayaletlerle dolu karanlık bir dünyadaydı sanki. Bir ara yeniden İskoçya'daki kadından, onun söylediklerinden söz açtı. İnsanın bilmediği bir şeyi öğretmesinin ona saçma gelip gelmediğini sordum.

"Sana hiç sevmeyi öğreten olmadı mı?" diye karşılık verdi.

Yoksa aklımdan geçenleri mi okuyordu?

"Belli ki," diye devam etti, "sen de herkes gibi sevme yetisine sahipsin. Sevmeyi nasıl öğrendin? Aslında öğrenmedin, inanıyorsun, o kadar. İnanıyorsun, o yüzden seviyorsun."

"Athena..."

Bir an duraksadım, sonra sözümü tamamladım. Ama ağzımdan çıkan, aklımdan geçen değildi.

"...sanırım yemeğimizi söylesek iyi olacak."

Dünyamı altüst eden şeylerden söz etmeye henüz hazır olmadığımı fark etmiştim. Garsonu çağırıp birkaç meze, sonra birkaç meze daha, bir ana yemek, bir puding ve bir şişe şarap daha söyledim. Ne kadar vaktim olursa o kadar iyiydi.

"Sende bir tuhaflık var. Kitapların için söylediklerim yüzünden mi? Bana ne, canın ne istiyorsa öyle yap. Senin dünyanı değiştirmek bana mı kaldı? Üstüme vazife olmayan işlere burnumu sokup dururum zaten."

Bu "dünyamın değişmesi" işini daha birkaç saniye önce aklımdan geçirmiştim.

"Athena, sen bana hep... yok, boş ver, hani Sibiu'da o çingene müziği çalınan bara gitmiştik ya, orada olan bir şeyden söz etmek istiyorum."

"Lokanta demek istiyorsun herhalde?"

"Evet, lokantada. Bugün kitaplardan konuştuk, toplayıp biriktirdiğimiz, boşluk dolduran şeylerden. Sen haklısın belki de. Seni o gece dans ederken gördüğümden beri yapmak istediğim bir şey var. Yüreğime gittikçe yük oluyor."

"Ne demek istediğini anlamıyorum."

"Tabii ki anlıyorsun. Aşktan söz ediyorum, şu anda keşfetmekte olduğum, ama kendini açığa vurmadan yok etmek için elimden geleni yaptığım aşktan. Buna karşılık vermeni isterdim. Salt benimle ilgili bir şey değil, bana ait bir şey değil. Salt seninle ilgili bir şey de değil, çünkü hayatımda başka biri var, ama yine de karşılık versen mutlu olacağım. Senin ülkenden bir Arap şairi, Halil Cibran şöyle der: *'İstendiği zaman vermek iyi bir şeydir, ama istenmeden vermek daha iyi bir şeydir.'* Bu gece söylemem gereken her şeyi söylemezsem, olayları gerçekten yaşayan biri olmak yerine olayları izlemekle yetinen bir seyirci olmaktan öteye gidemeyeceğim."

Derin bir soluk aldım. Şarap dilimi çözmüştü.

İkimiz de kadehleri başımıza diktik. Az sonra yemekleri getiren garson mezelerle ilgili bilgi verdi, nasıl yapıldıklarını anlattı. Athena gözlerini gözlerime dikmişti. Andrea da, ilk buluşmalarında Athena'nın gözlerini gözlerine diktiğini, karşısındakine gözdağı vermek için böyle yaptığını sandığını söylemişti.

Korkunç bir sessizlik oldu. Scotland Yard'da çalıştığını söylediği o meşhur, görünmez erkek arkadaşını ya da ertesi gün vereceği dersi bahane ederek kalkıp gideceğini düşünüyordum.

"Kişinin sonsuza dek elinde tutabileceği bir nesne var mı? Bugün elde olanlar, bir gün gelecek, mutlaka başka ellere verilecek. Ağaçlar, saklandığında çürüyecek olanı yaşayabilsin diye verirler, çünkü vermezlerse ölüp giderler."

İçtiği şaraptan dolayı alçak sesle ve ağır ağır konuşuyordu, ama sesi yine de çevremizdeki bütün sesleri bastırıyordu.

"Sadaka ne demek, almanın cesaret ve güveninden daha büyük bir erdem olabilir mi? Malından mülkünden verdiğinde çok şey vermiş sayılmazsın. Ancak kendinden verdiğinde gerçekten vermiş olursun."

Bütün bunları hiç gülümsemeden söyledi. Sanki karşımda bir sfenks vardı.

"Bunları demin o sözünü aktardığın şair yazmış. Okulda öğrenmiştim, ama bu sözleri yazdığı kitaba ihtiyacım yok. Onun sözlerini yüreğimde saklıyorum."

Şarabından bir yudum daha aldı. Ben de bir yudum aldım. Aşkıma karşılık verip vermeyeceğini bir türlü soramıyordum, ama kendimi daha bir hafiflemiş hissediyordum.

"Belki de haklısın. Kitaplarımı halk kütüphanesine bağışlayacağım, yalnızca bir gün yeniden okumayı düşündüklerimi saklayacağım."

"Şu anda bunu mu konuşmak istiyorsun?"

"Hayır. Sadece konuşmayı nasıl sürdüreceğimi bilemiyorum."

"O zaman yiyelim, yemeğimizin tadını çıkaralım. İyi fikir, değil mi?"

Hayır, bence hiç de iyi bir fikir değildi. Aslında ondan başka bir şey öğrenmek istiyor, ama sormaya kor-

kuyordum. O yüzden de, o kadar çok yemek söylediğim için pişmanlık duyarak kütüphaneler, kitaplar ve şairlerden dem vurup duruyordum. Artık kaçmak isteyen bendim, çünkü konuşmayı nasıl sürdüreceğimi bilemiyordum.

Sonunda, tiyatrodaki ilk dersinde orada olacağıma söz verdirdi bana. Bence bu bir şeyi gösteriyordu: Bana ihtiyacı vardı, onu Transilvanya'daki lokantada dans ederken gördüğümden beri farkında olmadan önermeyi düşlediğim, ama ancak o gece anlayabildiğim şeyi kabul etmişti.

Ya da, Athena'nın deyişiyle, o gece inanmanın ne olduğunu anlamıştım.

ANDREA MCCAIN, TİYATRO OYUNCUSU

Elbette bütün suç bende. Ben olmasaydım, tabii ki Athena o sabah bizim tiyatroya gelip bizi bir araya toplamayacak, nefes alıp vermeyi ve bedenimizin her bölümünün ayırdına varmayı içeren bir gevşeme egzersizi yaptırmayacaktı.

"Baldırlarınızı gevşetin..."

Hepimiz dediğini yaptık; bu tür egzersizleri daha önce yüzlerce kez yapmış olmamıza karşın, sanki bir tanrıçanın, hepimizden daha çok bilen birinin karşısındaymışız gibiydik. Ardından neler geleceğini merak ediyorduk. "Şimdi yüzünüzü gevşetin ve derin derin nefes alın."

Acaba gerçekten bize yeni bir şey öğrettiğini mi sanıyordu? Biz ondan bir konuşma yapmasını bekliyorduk. Neyse, kendime hâkim olmalıyım. Olup biteni anlatayım, daha iyi. Gevşeme egzersizinin ardından bir

sessizlik geldi ve şaşkınlıktan ne yapacağımızı bilemedik. Sonradan arkadaşlarımla konuştuğumda anladım ki, aslında hepimiz egzersizin bittiğini, kalkıp oturmamız gerektiğini düşünmüş, ama yapamamıştık. Geçmek bilmeyen on beş dakika boyunca uzandığımız yerde kaldık, zoraki bir meditasyonun içinde bulduk kendimizi.

Sonra Athena yeniden konuştu:

"Bu arada benden yeterince kuşkulanmışsınızdır. Birkaçınızın sabırsızlandığını fark ettim. Ama şimdi sizden bir tek şey isteyeceğim: Üçe kadar saydığımda farklı olun. Farklı olun derken başka biri olun, bir hayvan ya da bir ev olun demek istemiyorum. Tiyatro derslerinde öğrendiğiniz her şeyi unutmaya çalışın. Sizden oyuncu olmanızı ve yeteneklerinizi ortaya koymanızı istemiyorum. Sizden insan olmaktan çıkmanızı ve kendinizi bilmediğiniz bir şeye dönüştürmenizi istiyorum."

Hepimiz yerde gözlerimiz kapalı yattığımız için kimse kimsenin ne yaptığını göremiyordu. Athena oyununu bu belirsizlik üstüne kuruyordu.

"Birazdan size birkaç sözcük söyleyeceğim, siz de hemen o sözcüklerin çağrıştırdığı bazı görüntüleri canlandıracaksınız kafanızda. Önceden edinilmiş düşüncelerle zehirlenmiş olduğunuzu unutmayın; örneğin, *kader* diyecek olsam, büyük olasılıkla gelecekteki hayatınızı düşünmeye başlayacaksınız. *Kırmızı* diyecek olsam, belki psikoanalitik bir yorum yapacaksınız. Benim istediğim bu değil. Dediğim gibi, farklı olmanızı istiyorum."

Gerçekte ne istediğini açıklayamıyordu. Gerçi kimse sesini çıkarmıyordu ama, ben kibarlıklarından bir şey demediklerinden, bu "ders"ten sonra Athena'yı bir daha çağırmayacaklarından emindim. Dahası, hiç düşünmeden Athena'yı seçmekle enayilik ettiğimi bile söyleyebilirlerdi.

"İlk sözcük, *kutsal*."

Sırf sıkılmamak için oyuna katılmaya karar verdim. Annemi, erkek arkadaşımı, ileride doğuracağım çocukları, parlak bir meslek hayatını geçirdim aklımdan.

"Kutsal anlamına gelen bir hareket yapın."

Tüm sevdiklerimi kucaklıyormuşum gibi kollarımı göğsümde kavuşturdum. Sonradan çoğunun kollarını iki yana açıp bir haç oluşturduğunu, kadınlardan birinin ise sevişiyormuş gibi bacaklarını açtığını öğrenecektim.

"Yeniden gevşeyin ve her şeyi unutun, gözlerinizi kapalı tutun. Sizi eleştirdiğimi sanmayın ama, gördüğüm kadarıyla kutsal olduğunu düşündüğünüz şeyi biçimlendiriyorsunuz. Benim istediğim bu değil. Bir sonra söyleyeceğim sözcüğü dünyada belirdiği biçimiyle tanımlamaya kalkmayın. Tüm kanalları açın ve bırakın gerçekliğin zehri o kanallardan akıp gitsin. Soyut olun, o zaman sizi yönelttiğim dünyaya girdiğinizi göreceksiniz."

Bu son söylediğinde gerçek bir buyurganlık vardı, tiyatrodaki enerjinin değiştiğini fark ettim. Ses bizi nereye götürmek istediğini biliyordu artık. Athena artık bir konuşmacı değil, bir öğretmendi.

Yer, dedi.

Birden ne demek istediğini anladım. Artık önemli olan hayalgücüm değil, toprakla temas halindeki bedenimdi. Ben yer olmuştum.

"Yer'i temsil eden bir hareket yapın."

Hiç kımıldamadım. Sahnenin toprağı olmuştum.

"Harika," dedi Athena. "Hiçbiriniz kımıldamadınız. İlk kez hepiniz aynı duyguyu yaşadınız. Bir şeyi tanımlamak yerine, kendinizi bir düşünceye dönüştürdünüz."

Yeniden sustu; bu suskunluk yanılmıyorsam beş

dakika kadar sürdü, ama bize çok uzun geldi. Ne yapacağımızı bilemedik. Acaba Athena nasıl devam edeceğini bilmediği için mi susmuştu, yoksa bizim yoğun çalışmaya ne kadar alışık olduğumuzdan habersiz olduğu için mi?

"Üçüncü bir sözcük söyleyeceğim."

Durdu.

"Merkez."

Tümüyle bilinçdışı bir biçimde tüm hayat enerjimin göbeğime gittiğini ve orada sapsarı ışıdığını hissettim. Korkmuştum. Biri dokunsa ölebilirdim.

"Merkez için bir hareket yapın!"

Bunu bir komut verircesine söyledi. Hemen ellerimi kendimi korumak istercesine karnıma koydum.

"Harika," dedi Athena. "Artık oturabilirsiniz."

Gözlerimi açtım ve tepemde sönük sahne ışıklarını gördüm, uzak ve donuk. Yüzümü ovalayıp ayağa kalktığımda, arkadaşlarımın şaşkın göründüklerini fark ettim.

Yönetmen, "Konferans bu muydu?" diye sordu.

"Konferans diyorsanız konferans olsun."

"Eh, geldiğiniz için teşekkür ederiz. Şimdi, kusura bakmazsanız, yeni oyunumuzun provalarına başlamamız gerekiyor."

"Ama daha bitirmedim ki."

"Belki bir daha sefere."

Yönetmenin tepkisi karşısında herkes afallamıştı. İlk başlarda kuşku duyduysak da, sanırım bu oturumdan hoşlanmıştık; bir kere farklıydı, birtakım nesneler ya da insanlara öykünmek yoktu, elmaları ya da mumları gözümüzde canlandırmaya çalışmamıştık. Ayin yapar gibi daire olup el ele tutuşmamıştık. Biraz saçma gelmişti ama, bizi nereye vardıracağını öğrenmek istiyorduk.

Athena, en küçük bir duygulanım göstermeden,

eğilip çantasını aldı. Tam o sırada sahnenin önünden bir ses geldi:

"Muhteşem!"

Heron gelmişti. Heron gazetesindeki tiyatro eleştirmenlerini tanıdığı ve tüm basınla yakın ilişkiler içinde olduğu için bizim eleştirmen ondan çekinirdi.

"Birer birey olmaktan çıktınız, birer düşünceye dönüştünüz. Ama madem işiniz başınızdan aşkın, yapılacak bir şey yok. Hiç dert değil, Athena, biz de birlikte çalışacak başka bir grup buluruz. O zaman 'konferans'ının sonunu görebilirim. Çok tanıdıklarım var benim."

Ben hâlâ tüm bedenimde dolaşıp göbeğimde toplanan ışığı düşünüyordum. Kimdi bu kadın? Arkadaşlarım da aynı şeyi yaşamışlar mıydı?

Yüzlerimizdeki şaşkınlığın farkına varan yönetmen, "Bir dakika," dedi. "Bugünkü provayı erteleyebiliriz belki..."

"Hayır, buna hiç gerek yok. Hem benim gazeteye dönüp bu kadınla ilgili bir şeyler yazmam gerekiyor. İşinizden geri kalmayın. Az önce harika bir hikâye bulduğumu fark ettim."

Athena, iki erkeğin kapışması karşısında şaşırıp kaldıysa da, hiç belli etmedi. Sahneden indi, Heron'la birlikte çıkıp gitti. Biz de hemen yönetmene dönüp neden öyle tepki gösterdiğini sorduk.

"Andrea, doğrusunu istersen, o bardaki cinsellikle ilgili konuşmayı az önce içine düştüğümüz saçmalıktan çok daha ilginç buldum. İkide bir nasıl susup kaldığını fark ettin mi? Bir sonra ne yapacağını bilmiyordu!"

Yaşlıca erkek oyunculardan biri, "Ama ben tuhaf bir duyguya kapıldım," dedi. "Kadın *merkez* dediğinde, sanki tüm hayat enerjim birden göbeğimde odaklandı. Daha önce hiç böyle bir şey yaşamamıştım."

Kadın oyunculardan biri de, "Sahi mi? Emin misin?" diye atıldı. Anlaşılan, aynı şeyi o da yaşamıştı.

Yönetmen, araya girerek, "O kadın cadının teki bence," dedi. "Biz işimize bakalım."

Her zamanki germe egzersizlerini, ısınma hareketlerini, meditasyonumuzu yapmaya başladık; hep kitaba bağlı kalarak. Birkaç doğaçlamanın ardından doğruca yeni metni okumaya giriştik. Athena'nın varlığı yavaş yavaş kaybolup gidiyor, her şey eski durumuna dönüyordu: Yunanlıların binlerce yıl önce yarattıkları bir tiyatro, başka birisiymiş gibi davranmaya çalıştığımız bir ritüel.

Ama bütün bunlar oyunculuktan başka bir şey değildi, oysa Athena öyle yapmıyordu. Özellikle yönetmenin onun için söylediğinden sonra Athena'yı yeniden görmeye karar vermiştim.

HERON RYAN, GAZETECİ

Athena'nın haberi olmadan, oyunculara söylediklerinin hepsini yapmıştım; yalnızca, sahnede olan biteni göreyim diye gözlerimi kapamamıştım. "Merkez için bir hareket yapın," dediği anda elimi göbeğime koymuş ve yönetmen de dahil herkesin aynı şeyi yaptığını görünce çok şaşırmıştım. Neler oluyordu?

O gün öğleden sonra, ülkeye gelen bir devlet başkanıyla ilgili sıkıcı bir makale yazmam gerektiği için yüreğim kararıyordu. Telefon görüşmeleri arasında biraz eğleneyim diye, gazetedeki arkadaşlara *merkez* sözcüğünü söylediğimde hangi hareketi yapacaklarını sordum. Çoğu siyasal partilerle ilgili matrak yorumlar yaptı. Biri Yer'in merkezinden söz etti. Bir başkası elini kalbine götürdü. Ama herhangi bir şeyin merkezi olarak hiçbirinin aklına göbeği gelmedi. Her neyse, so-

nunda yazacağım konuyla ilgili ilginç bilgiler verebilecek birini bulabildim.

Eve döndüğümde, Andrea banyo yapmış, sofrayı kurmuş, akşam yemeği için beni bekliyordu. Çok pahalı bir şarap açtı, kadehleri doldurdu, birini bana uzattı.

"Dün geceki yemek nasıl geçti?"

İnsan bir yalanı ne kadar sürdürebilir? Karşımda oturan kadını kaybetmek istemiyordum; hayatımın hiçbir anlamının kalmadığı, yönümü şaşırdığım günlerde bütün güçlüklere katlanarak her zaman destek olmuştu bana. Onu seviyordum, ama körü körüne içine daldığım çılgın dünyada yüreğim çok uzaklardaydı; muhtemelen bildiği, ama kabullenemediği bir şeyi, kendinde iki kişiye yetecek kadar yer olduğunu nasıl benimseyeceğini bilemiyordu.

Bir olasılık uğruna kesin olan bir şeyi feda etmeyi göze alamayacağım için, lokantada Athena'yla aramızda *geçenleri geçiştirmeye* çalıştım; aslına bakılırsa, aşktan çok çekmiş bir şairden karşılıklı dizeler okumak dışında *hiçbir şey olmamıştı.*

"Athena anlaşılması zor bir insan."

Andrea güldü.

"Erkekler tam da bu yüzden onu büyüleyici buluyorlar. Sizin o hızla yok olan koruyucu içgüdünüzü canlandırıyor."

En iyisi konuyu değiştirmekti. Her zaman kadınların erkeklerin ruhunda olup bitenleri anlama konusunda olağanüstü bir yeteneğe sahip olduklarına inanmışımdır. Kadınların hepsi cadıdır.

"Deminden beri bugün tiyatroda olanları düşünüyorum. Senin haberin yok, ama egzersizler boyunca gözlerimi hep açık tuttum."

"Sen gözlerini hep açık tutarsın zaten. Sanırım gazetecilikten gelen bir şey. Herhalde hep birlikte aynı şeyi yaptığımız andan söz edeceksin şimdi. Provadan sonra barda uzun uzun bunu konuştuk."

"Bir tarihçi bana bir Yunan tapınağından *[Editörün notu: Delphoi'daki Apollon tapınağı]* söz etti; orada gelecekten haber verirlermiş ve 'göbek' dedikleri bir mermer taş varmış. O dönemin söylencelerinde Delphoi'dan gezegenin merkezi olarak söz edilirmiş. Gazetenin arşivinde biraz araştırma yaptım: Ürdün'deki Petra kentinde de yalnızca gezegenin merkezini değil, tüm evrenin merkezini simgeleyen bir 'konik göbek' var. Her iki 'göbek' de dünyanın enerjisinin geçtiği ekseni göstermeye, yalnızca 'görünmez' haritada olan bir şeyi görünür kılmaya çalışıyor. Kudüs'e de dünyanın göbeği diyorlar, Büyük Okyanus'taki bir adaya da; bir yer daha var, ama ikisini bağdaştıramadığım için adını hatırlayamadım şimdi."

"Dans gibi!"

"Ne?"

"Yok bir şey."

"Hayır, ne demek istediğini anladım, göbek dansı, bilinen en eski dans, her şey göbeğin çevresinde döner. Transilvanya'da Athena'yı dans ederken gördüğümü anlatmıştım sana. Tabii ki giyinikti, ama..."

"Bütün hareket göbeğinden başlıyor ve oradan yavaş yavaş bedeninin tümüne yayılıyordu."

Haklıydı.

Konuyu yine değiştirsem iyi olacaktı; en iyisi, tiyatrodan, gazetedeki sıkıcı işlerden konuşmak, biraz daha şarap içmek, sonra da dışarıda yağmur yağarken yatağa girip sevişmekti. Tam orgazm olurken Andrea'nın tüm bedeninin göbeğinde odaklandığını fark ettim. Bunu daha önce birçok kez görmüş, ama hiç düşünmemiştim.

ANTOINE LOCADOUR, TARİHÇİ

Heron, hafta sonuna kadar tüm bilgileri toplamam için bana o kadar sık telefon ediyordu ki, Fransa telefonları bir servet tutmuş olsa gerek. Göbekle bozmuştu, oysa bu konu bana hiç de ilginç ve çekici gelmiyordu. Ama neylersin, İngilizlerin bakış açısı Fransızlardan çok farklı; ben de ne yapayım, habire soru sormaktan vazgeçtim, bilimin bu konuda ne dediğini araştırmaya çalıştım.

Çok geçmeden, tarihsel bilgilerin yeterli olmadığını fark ettim. Orada bir anıt, burada bir dolmen bulabiliyordum; ama tuhaf olan, antikçağın tüm kültürlerinin bu konuda birleşiyor ve kutsal saydıkları yerleri tanımlamak için aynı sözcüğü kullanıyor olmalarıydı. Bunu daha önce hiç fark etmemiştim, ilgimi çekmeye başladı. Onca benzerlik karşısında, bütün bunları tamamlayacak bir şey aramaya koyuldum: insan davranışı ve inançlar.

İlk akla gelen ve en mantıklı görünen açıklama, ana rahminde göbek kordonundan beslendiğimiz için göbeği hayatın merkezi olarak gördüğümüzdü, ama bu açıklamayı hemen bir yana bırakmam gerekti. Bir psikolog bu görüşün hiçbir anlam taşımadığını belirtti: İnsanoğlunun ana düşüncesi her zaman göbek kordonunu "kesmek" yönündeydi, ondan sonra da beyin ve kalp daha önemli simgeler durumuna geliyordu.

Ne zaman bir şeyle çok fazla ilgilensek, çevremizdeki her şey onunla ilintili görünmeye başlar (gizemciler bu ilintiye "belirti" derler, kuşkucular "rastlantı", psikologlar da "dikkat toplaşımı", ama benim tarihçilerin ne dediklerini bulmam gerekiyordu). Bir gece henüz çok genç olan kızım eve göbeğinde bir piercing'le geldi.

"Neden taktın bunu?"

"Canım öyle istedi."

Her şeye bir neden bulması gereken bir tarihçi için bile son derece doğal ve dürüst bir açıklama. Odasına gittiğimde en sevdiği kadın pop yıldızının bir posteriyle karşılaştım. Duvardaki o fotoğrafta kadının karnı çıplaktı, göbeği ise gerçekten de dünyanın merkezine benziyordu.

Heron'a telefon edip bu konuyla neden bu kadar ilgilendiğini sordum. O zaman bana ilk kez tiyatroda olup bitenlerden söz etti, insanların bir komuta aynı anda, kendiliğinden nasıl aynı karşılığı verdiklerini anlattı. Ama kızımdan daha fazla bilgi almam mümkün olmadı, ben de birkaç uzmana danışmaya karar verdim.

Başlangıçta kimse ilgilenmedi. En sonunda, geçerli terapi yöntemlerinde kökten bir değişiklik yapmaya başlamış olan François Shepka adında Hintli bir psikolog buldum *[Editörün notu: Psikolog, adının ve milliyetinin değiştirilmesini istemiştir].* Shepka'ya göre, travmaların çocukluğa dönüşle çözülebileceği düşüncesi hiçbir zaman işe yaramamıştı. Yetişkinlikte üstesinden gelinmiş birçok sorun sonradan yeniden su yüzüne çıkıyor ve yetişkinler başarısızlıkları ve yenilgilerinden anababalarını sorumlu tutuyorlardı. Göbek gibi saçma konularla ilgili bir sohbet, Fransa'daki çeşitli psikanaliz kurumlarına savaş açmış olan Shepka'yı rahatlatacağa benziyordu.

Gerçekten de yakından ilgilendi, ama başlangıçta doğrudan konuya girmedi. Gelmiş geçmiş en saygın psikanalizcilerden biri olan Carl Gustav Jung'a göre, hepimiz aynı pınarın suyunu içiyorduk. Buna "dünyanın ruhu" deniyordu. Bağımsız bireyler olmak için ne kadar çaba harcarsak harcayalım, belleğimizin bir bölümü aynı kalıyordu. Hepimiz güzellik, dans, tanrısallık ve müzik idealini arıyorduk.

Bu arada, dedi Shepka, toplum bu ideallerin ger-

çekte nasıl belirmesi gerektiğini tanımlamaya çalışır. Örneğin, şimdilerde ideal güzellik zayıf olmaktır, ama binlerce yıl öncenin tanrıça imgeleri şişmandı. Aynı şey mutluluk için de geçerlidir: Bir dizi kural vardır, eğer bu kurallara uymazsan bilincin mutlu olduğun düşüncesini reddeder.

Jung bireysel gelişmeyi dört aşamaya ayırmıştı. Birincisi, Persona'ydı, her gün kullandığımız bir tür maske, kimmişiz gibi yapıyorsak o. Dünyanın bizim çevremizde döndüğüne, mükemmel anababalar olduğumuza, çocuklarımızın bizi anlamadığına, patronlarımızın bize haksızlık ettiklerine, her insanın hayalinin hiç çalışmamak ve sürekli gezmek olduğuna inanırız. Birçoğu bu durumda bir yanlışlık olduğunu fark eder, ama hiçbir şeyi değiştirmek istemediğinden bu düşünceyi kafasından hemen silip atar. Pek azı yanlışlığın ne olduğunu anlamaya çalışır ve sonunda Gölge'yi bulur.

Gölge, bize nasıl davranmamız gerektiğini buyuran karanlık yanımızdır. Kendimizi Persona'dan özgür kılmaya çalıştığımız zaman içimizde bir ışık yakar ve örümcek ağlarını, korkaklığı, kötülüğü görürüz. Gölge ilerlememizi durdurmak için oradadır ve bunu genellikle başarır da. Ne ki bazıları, "Evet, bazı hatalarım var, ama yeterince iyiyim ve ilerlemek istiyorum," diyerek kendi örümcek ağlarıyla karşılaşmalarının üstesinden gelmeyi başarırlar.

İşte o anda, Gölge ortadan kaybolur ve Ruh'la bağlantıya geçeriz.

Jung, Ruh derken dinsel anlamda "ruh"tan söz etmez; Dünyanın Ruhu'na, tüm bilginin kaynağına bir geri dönüşten söz eder. İçgüdüler keskinleşir, duygulanımlar, heyecanlar aşırılaşır, belirtileri yorumlayışımız mantıktan daha önemli bir duruma gelir, gerçekliği algılayışımız artık eskisi kadar katı olmaz. Alışık olmadığımız şeylerle mücadele etmeye ve kendimizin de hiç ummadığı biçimlerde davranmaya başlarız.

Ve bu sürekli enerji akışını yönlendirebilirsek, onu Jung'un erkekler için Yaşlı Bilge, kadınlar için de Yüce Ana adını verdiği çok somut bir merkezin çevresinde örgütleyebileceğimizi keşfederiz.

Bunun kendini ortaya koymasına izin vermek tehlikelidir. Genellikle, bu aşamaya erişenler kendilerini bir aziz, bir ruh terbiyecisi, bir peygamber olarak görmeye yönelirler. Yaşlı Bilge ya da Yüce Ana'nın enerjisiyle bağıntıya geçmek büyük bir olgunluk ister.

Dostum, İsviçreli psikanalizcinin tanımladığı bu dört aşamayı açıkladıktan sonra, "Jung çıldırdı," dedi. "Kendi Yaşlı Bilge'siyle bağıntı kurduktan sonra, kendisine Philemon adında bir cinin yön verdiğini söylemeye başladı."

"Ve sonunda..."

"...göbek simgesine geliyoruz. Bu dört aşama yalnızca tek tek insanlar için değil, toplumlar için de geçerlidir. Batı uygarlığının bir Persona'sı vardır, yani bize yol gösteren düşünceler. Bu Persona, değişimlere ayak uydurmaya çalışırken Gölge'yle bağıntıya geçer ve böylece kolektif enerjinin iyiye de, kötüye de yönlendirilebileceği kitle gösterileri çıkar karşımıza. Birden, şu ya da bu nedenle, Persona da Gölge de artık insanlara yetmez olur ve işte o zaman sıçrama ânı, Ruh' la bilinçdışı bağıntı kurma ânı gelir. Ortaya yeni değerler çıkmaya başlar."

"Bunu fark ettim. Tanrı'nın dişi yüzüne tapımda bir yeniden diriliş fark ettim."

"Çok güzel bir örnek. Bu sürecin sonunda o yeni değerler yerleşecek olursa, tüm bir insan soyu simgelerle, yani günümüz kuşaklarının atalarının bilgileriyle iletişim kurdukları şifreli dille bağlantı kurar. O yeniden doğum simgelerinden biri de göbektir. Hinduizmde yaratan ve yok eden olduğuna inanılan Vişnu'nun göbeğinde, tüm döngüleri yönetecek tanrı oturur. *Yogi*'ler,

göbeği, insan bedenindeki kutsal noktalardan, *çakra*' lardan[1] biri olarak kabul ederler. İlkel kabileler anıtlarını genellikle dünyanın göbeği olduğuna inandıkları yerlere dikmişlerdir. Güney Amerika'da vecde ulaşanlar, insanın gerçek biçiminin, öteki insanlara göbekten çıkan bağlarla bağlanan parlak bir yumurta olduğunu söylerler. Meditasyonu hızlandırdığına inanılan ve *mandala*[2] adı verilen çizim, bunun simgesel bir ifadesidir."

Bütün bu bilgileri, İngiltere'de bulunan Heron'a anlaştığımız tarihten önce ilettim. Ona, bir grup insanın aynı garip tepkiyi vermesini sağlayabilen bir kadının çok büyük bir güce sahip olağandışı biri olması gerektiğini söyledim. O kadını daha yakından gözlemesini salık verdim.

Daha önce hiç düşünmediğim bu konuyu hemen unutmaya çalıştım. Ne var ki, kızım bende bir tuhaflık olduğunu, yalnızca kendimi düşündüğümü, sözün kısası gözümü insanların göbeklerinden ayıramadığımı söyledi!

DEIDRE O'NEILL, EDDA DİYE BİLİNİYOR

"Tam bir fiyaskoydu. Birilerine bir şeyler öğretebileceğim düşüncesini nereden soktun kafama? Neden başkalarının önünde küçük düşmemi istedin? Seni kafamdan silip atmam gerekirdi. Dans etmeyi dans ede-

[1] Hindu dini ve Budacılığın bazı kollarının insan bedeniyle ilgili gizemli uygulamalarında, bedendeki çok sayıda ruhsal merkeze verilen ad. (Ç.N.)

[2] Hinduizmde ve Tantra Budacılığında kutsal ayinlerde ve meditasyon sırasında kullanılan simgesel çizim. Evreni temsil eden *mandala*, tanrıları içine alan kutsanmış bir bölge ve evrensel güçlerin toplanma noktasıdır. *Mandala* kâğıt ya da kumaş üstüne renkli olarak çizilebilir, bir zemin üstüne beyaz ya da renkli ipliklerle işlenebilir ya da pirinç unuyla çizilebilir. (Ç.N.)

rek öğrendim. Hat sanatını yaza yaza öğrendim. Ama gücümü aşan, beceremeyeceğim bir şey yapmamı istemek kötülükten başka bir şey değildi. O yüzden İskoçya trenine atlayıp buraya kadar geldim, senden ne kadar nefret ettiğimi göresin diye!"

Gözyaşlarını tutamıyordu. Neyse ki çocuğunu yanında getirmemişti, çünkü hem avazı çıktığı kadar bağırıyordu, hem de ağzı şarap kokuyordu. İçeri girmesini söyledim. Kapımın önünde bağırıp durması hiç de iyi olmayacaktı, zaten adım çıkmış, milletin diline düşmüştüm. Evime bir sürü kadın ve erkek geliyor, Şeytan adına seks âlemleri düzenliyorum diye laf çıkarmışlardı.

Ama kapının ağzında durmuş, bağırıyordu: "Hep senin yüzünden! Küçük düşürdün beni!"

Komşulardan birinin penceresi açıldı, ardından biri daha penceresini açıp kafasını dışarı çıkardı. Neylersin, dünyanın tekerine çomak sokuyorsan komşularını kızdırmayı göze almalısın. Ben de Athena'ya yaklaşıp tam da yapmamı istediği şeyi yaptım: Kollarımı boynuna doladım.

Başını omzuma yaslamış, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Usulca kolundan tutup merdivenlerden çıkardım, içeri aldım. Koruyucumdan öğrendiğim için kimseye söylemediğim tarife göre bir çay yaptım. Bir dikişte içti. Anladım ki, bana hâlâ güveniyordu.

"Ben neden böyleyim?" diye sordu.

Anlaşılan, alkolün etkisi geçmişti.

"Beni deli gibi seven erkekler var. Bana tapan, beni örnek alan bir oğlum var. Beni evlat edinen insanları gerçek annem babam olarak görüyorum, gerekirse benim için canlarını vereceklerini biliyorum. Gidip öz annemi bulduğumda geçmişimdeki tüm boşlukları doldurdum. Bir üç yıl daha hiç çalışmadan hayatın tadını çıkaracak kadar param var, ama yine de mutlu değilim!

"Kendimi çok kötü ve suçlu hissediyorum, çünkü Tanrı bana acıların üstesinden gelmem için güç verdiği, herkesin gözünde saygınlık kazanmamı sağlayan mucizeler sunduğu halde bir türlü olamıyorum. Hep daha fazlasını istiyorum. O tiyatroya hiç gitmemem gerekirdi, zaferler listeme bir yenilgi daha ekledim!"

"Yanlış yaptığını mı düşünüyorsun?"

Bana şaşkınlık içinde baktı.

"Bunu neden soruyorsun?"

Hiçbir şey söylemedim, onun yanıt vermesini bekledim.

"Hayır, doğru yaptım. Oraya bir gazeteci arkadaşımla gitmiştim, ne yapacağım konusunda en küçük bir fikrim yoktu, ama birden her şey kendiliğinden gelmeye başladı. Yüce Ana'nın varlığını yanımda hissettim, bana yön verdiğini, yol gösterdiğini, kendime hiç güvenim yokken sesimi güvenli kıldığını hissettim."

"O zaman neden yakınıyorsun?"

"Çünkü kimse bir şey anlamadı."

"Önemli mi yani? İskoçya'ya kadar gelip bana herkesin önünde hakaretler yağdırmanı gerektirecek kadar önemli mi?"

"Elbette önemli! Her şeyi yapabiliyorsam, doğru yaptığımı da biliyorsam, nasıl oluyor da şu kadarcık sevilmiyorum, azıcık hayranlık uyandırmıyorum?"

Sorun anlaşılmıştı. Elinden tuttum, haftalar önce gözünde bir mumu canlandırarak tefekküre dalmasını sağladığım odaya götürdüm. Çayın etkisini göstermeye başladığından emindim, ama yine de oturup biraz sakinleşmeye çalışmasını söyledim. Odama gidip yuvarlak bir ayna aldım, getirip önüne koydum.

"Her şeyin var, üstelik bütün bunları savaşarak elde ettin. Şimdi şu gözyaşlarına bak. Yüzüne, yüzündeki şu acıya bak. Aynadaki kadına bak, ama bu sefer gülme, onu anlamaya çalış."

Söylediklerimi yapması için biraz bekledim. İstediğim gibi trans haline geçmekte olduğunu görünce devam ettim:

"Hayatın sırrı nedir? Buna 'Tanrı'nın lütfuna erişme' ya da 'kutsanma' diyoruz. Herkes sahip olduklarıyla yetinmeye çabalar. Benden başka, senden başka herkes. Yazık ki, daha yüce bir şey adına küçük bir özveride bulunmak zorunda kalacak herkes.

"Hayalgücümüz çevremizdeki dünyadan daha engindir; sınırlarımızın ötesine geçeriz. Buna 'büyücülük' derler, neyse ki artık hiçbir şey eskisi gibi değil, yoksa ikimizi de çoktan yakmışlardı. Kadınları yakmaktan vazgeçtiklerinde, bilim bizim bu davranışlarımıza bir açıklama buldu, bunun kadınlara özgü bir 'isteri' olduğu söylendi. Evet, artık bizi yakmıyorlar, ama yine de sorunlar çıkıyor, özellikle de işyerlerinde. Ama merak etme, bir gün gelecek, buna 'bilgelik' diyecekler. Aynaya bakmaya devam et. Kimi görüyorsun?"

"Bir kadını."

"Onun ötesinde?"

Duraksadı. Yeniden sorunca, "Başka bir kadını görüyorum," dedi, "benden daha güvenilir ve daha akıllı bir kadını. Bana ait olmayan bir ruh sanki, ama yine de benim bir parçam."

"Tamam. Şimdi senden simyanın en önemli simgelerinden birini gözünde canlandırmanı istiyorum: Bir daire oluşturup kendi kuyruğunu yutan bir yılan. Canlandırabiliyor musun gözünde?"

Başıyla evet dedi.

"Senin ve benim gibi insanlar için hayat böyledir işte. Biz kendimizi durmadan yok eder ve yeniden oluştururuz. Hayatında her şey aynı yolu izlemiş: kaybolmuşluktan bulunmuşluğa, ayrılıktan yeni bir aşka; bir bankada çalışmaktan çölde arazi satmaya doğru giden bir yol. Yalnızca bir tek şey aynı kalmış: oğlun. Oğlun

bütün bunları birleştiren bağ ve buna saygı duymalısın."

Yeniden ağlamaya başladı, ama bu kez gözyaşları farklıydı.

"Buraya, alevler arasında bir kadın yüzü gördüğün için geldin. O yüz şimdi aynada görebildiğin yüz, onun için ona saygı göster. Başkalarının düşüncesinin ağırlığı altında ezilme, çünkü bu düşünce belki birkaç yıl, belki otuz-kırk yıl, belki de birkaç yüzyıl sonra değişmiş olacak. Başkalarının ancak gelecekte yaşayacaklarını sen şimdi yaşa.

"Ne istiyorsun? Mutlu olmayı isteyemezsin, çünkü bu hem çok kolay, hem de çok sıkıcı. Yalnızca âşık olmayı isteyemezsin, çünkü bu olanaksız. Ne istiyorsun? Hayatını doğrulamak, hayatını elden geldiğince yoğun yaşamak istiyorsun. Bu hem bir tuzak, hem de bir coşku kaynağı. Hem bu tehlikeye karşı uyanık olmaya, hem de aynaya yansıyan o imgenin ötesindeki kadın olmanın coşkusu ve serüvenini yaşamaya çalış."

Gözleri kapandı, ama sözlerimin ruhuna işlediğini ve orada kök salacağını anladım.

"Riski göze alıp öğretmeye devam etmek istiyorsan, devam et. Ama devam etmek istemiyorsan da, bilki daha şimdiden çoğu insanın ötesine geçmiş bulunuyorsun."

Bedeni gevşemeye başlamıştı. Onu kollarıma aldığımda başını göğsüme yasladı, uykuya daldı.

Kulağına birkaç bir şey daha fısıldamaya çalıştım, çünkü ben de aynı aşamalardan geçmiştim, bu işin ne kadar zor olduğunu biliyordum bunu hem koruyucumdan öğrenmiştim, hem de yaşadığım acılardan. Yine de, o zorluk bütün o deneyimi belki de daha ilginç kılıyordu.

Hangi deneyimi? Hem bir insan, hem de bir tanrı olarak yaşamak. Gerilimden dinginliğe geçmek. Din-

ginlikten transa. Transtan başkalarıyla daha yoğun bağlantıya geçmek. O bağlantıdan yeniden gerilime dönmek ve bunun böyle sürüp gitmesi, tıpkı kendi kuyruğunu yutan yılan gibi.

Hiç de kolay bir iş değildi, çünkü acı çekmekten, reddedilmekten, kaybetmekten korkmayan koşulsuz sevgiyi gerektiriyordu.

Bu sudan bir kez içen, susuzluğunu başka pınarlarda dindiremez.

ANDREA MCCAIN, TİYATRO OYUNCUSU

"Geçen gün, kendi kendini yaratan ve bir erkeğin katkısına gerek duymadan çocuk doğuran Gaia'dan söz ettin. Çok haklı olarak, Yüce Ana'nın yerini sonunda erkek tanrıların aldığını söyledin. Ama senin gözde tanrıçanın soyundan inen Hera'yı unuttun. Hera daha önemli, çünkü daha işbilir. Yeri ve göğü yönetir, mevsimler ve fırtınalar ondan sorulur. Senin de sözünü ettiğin Yunanlılara bakılırsa, gökyüzünde gördüğümüz Samanyolu, Hera'nın memelerinden fışkıran sütten oluşmuştur.[1] Memeleri çok güzel olmalı ki, gücü her şeye yeten Zeus'un Hera'yı kandırıp sevişmeye razı edebilmek için kendini bir kuşa dönüştürdüğü söylenir."

Knightsbridge'de büyük bir alışveriş merkezinde dolaşıyorduk. Ona telefon edip, "Seninle konuşmak istiyorum," demiştim; o da kış indiriminin başladığını söyleyerek alışveriş merkezine gitmemizi önermişti. Oysa bir yerde oturup bir fincan çay içmeyi ya da sakin bir lokantada öğle yemeği yemeyi tercih ederdim.

[1] Türkçede "Samanyolu" adını verdiğimiz gökada, birçok Batı dilinde "Sütsü Yol" diye anılır. Örneğin, İngilizcede "Milky Way", Fransızcada "Voie lactée". (Ç.N.)

"Oğlun bu kalabalıkta kaybolabilir."

"Sen onu merak etme. Anlatmaya devam et."

"Hera, Zeus'un dolap çevirdiğini anlamış ve onu kendisiyle evlenmeye zorlamış. Ne var ki, Olympos'un yüce tanrısı düğünden hemen sonra yeniden çapkınlık yapmaya başlamış, ölümlü ölümsüz demeden karşısına çıkan her kadını baştan çıkarmış. Ama Hera kocasına sadık kalmış. Kocasını suçlayacağına, oynaklıklarından ötürü kadınları suçlamış."

"Hepimiz böyle yapmıyor muyuz?"

Ne demek istediğini anlamadığım için duymazlıktan gelerek anlatmaya devam ettim:

"Gel gör ki, Hera çok geçmeden fikir değiştirmiş, Zeus'u kendi silahıyla vurmaya, bir tanrı ya da erkeği koynuna almaya karar vermiş. Baksana, bir yere otursak da bir kahve içsek, ne dersin?"

Ama Athena tam o sırada bir iç çamaşırı mağazasına giriverdi.

Ten renginde, kışkırtıcı bir sutyenle külotlu çorabı göstererek, "Nasıl, sence güzel mi?" diye sordu.

"Evet, çok güzel de, seni bunların içinde gören olacak mı?"

"Elbette. Ne o, yoksa sen beni azize falan mı sandın? Sen Hera'yı anlatmaya devam etsene."

"Zeus, Hera'nın bu tutumu karşısında küplere binmişse de Hera oralı olmamış, evliliğini hiçe sayarak dilediği gibi yaşıyormuş. Gerçekten bir erkek arkadaşın var mı senin?"

"Evet."

"Hiç görmedim de."

Kasaya gidip parayı ödedi, iç çamaşırını çantasına attı.

"Viorel'in karnı acıktı, Yunan söylenceleriyle hiç ilgilenmediğinden eminim, çabuk ol da Hera'nın hikâyesini bir an önce bitir."

"Sonu çok saçma, ama anlatayım. Sevdiği kadını kaybedeceğinden korkan Zeus yeniden evleneceği söylentisini yaymış. Hera durumu öğrenince fazla ileri gittiğini anlamış. Onunla bununla oynaşıyormuş ama, Zeus'tan ayrılmayı aklının ucundan bile geçirmiyormuş."

"Desene, hep aynı hikâye."

"Senin anlayacağın, Hera düğün törenine gidip ortalığı birbirine katmaya karar vermiş. Ama düğüne gittiğinde ne görsün, Zeus bir heykelle evlenmiyor mu?"

"Peki, ne yapmış Hera?"

"Basmış kahkahayı. Kahkahaları Zeus'la arasındaki buzları eritmiş, Hera da yeniden göklerin ecesi olmuş."

"Harika. Senin de başına gelirse..."

"Ne gelirse?"

"Sevdiğin adam kendine başka bir kadın bulursa kahkahayı basmayı unutma."

"Ben tanrıça mıyım? İntikamım çok acı olur. Her neyse, erkek arkadaşını neden hiç görmedim?"

"Çok çalışıyor da ondan."

"Onunla nerede tanıştın?"

"Bir zamanlar çalıştığım bankada. Orada hesabı vardı. Şimdi, kusura bakmazsan, oğlum beni bekliyor. Haklısın, gözümü üstünden ayırırsam bu kalabalıkta kaybolabilir. Ha, aklıma gelmişken, önümüzdeki hafta benim evde toplanıyoruz. Tabii sen de davetlisin."

"Tamam, kimin düzenlediğini biliyorum zaten."

Athena iki yanağımdan usulca öpüp uzaklaştı. Ama hiç değilse mesajı almıştı.

O gün öğleden sonra tiyatroya gittiğimde, yönetmen, bir grup oyuncunun "o kadın"ın evine gitmesini ayarladığım için bana çok kızdığını söylemeden edemedi. Oysa fikir benden çıkmamıştı. Heron şu göbek konusuna kafayı takmış ve bana öteki oyunculardan bazılarının yarım kalmış "konferans"ı sürdürmek isteyebileceğini söylemişti.

"Oldu bil," demiştim ben de, "zaten ben de sormayı düşünüyordum."

Elbette sormayı düşünüyordum ama, bunun nedeni Heron'un Athena'nın evine yalnız başına gitmesini istememmemdi.

Bütün oyuncular gelmişti, ama yönetmen yeni bir okuma provası yapmaktan vazgeçti, programı değiştirmeye karar verdi.

"Bugün bir psikodrama *[Editörün notu: İnsanların yaşadıkları olayları dilledikleri gibi oynamalarını sağlayan bir terapi tekniği]* egzersizi yapacağız."

Buna hiç gerek yoktu. Oyun yazarının anlattığı olaylarda karakterlerin nasıl davranacaklarını hepimiz biliyorduk.

"Ben bir konu önerebilir miyim?"

Herkes dönüp bana baktı. Yönetmen çok şaşırmıştı.

"Bu da ne demek oluyor, bir isyan mı?"

"Hayır, isyan falan değil. Bakın, anlatayım. Şöyle bir olayı canlandıracağız: Bir adam, topluluk açısından önem taşıyan bir ritüeli, diyelim güz hasadını kutlamak için bir grup insanı güçbela bir araya getirmeyi başarıyor. Bu arada, ortaya tuhaf bir kadın çıkıyor ve adamın köyünün geleneklerini yaşatmak için bir araya getirdiği grup kadının güzelliği ve kadınla ilgili bazı söylentiler –örneğin, kadının kılık değiştirmiş bir tanrıça olduğu söylentisi– yüzünden dağılıyor ve herkes ritüeli bırakıp kadını görmeye gidiyor."

Kadın oyunculardan biri, "Ama bunun provasını yaptığımız oyunla hiçbir ilgisi yok ki!" diye atıldı.

Oysa yönetmen nereye varmak istediğimi anlamıştı.

"Harika bir fikir. Hemen başlayalım."

Sonra bana dönüp, "Andrea, sen köye gelen kadın olabilirsin," dedi. "Böylece köydeki durumu daha iyi kavrayabilirsin. Ben de gelenekleri korumaya çalışan o

aklı başında adam olayım. Grup, kiliseye giden, cumartesi günleri toplanıp köyün sorunlarını çözmeye çalışan ve genellikle birbirlerine yardım eden çiftlerden oluşacak."

Yere uzanıp bir süre gevşeme hareketleri yaptık, sonra da aslında çok basit olan gerçek egzersize başladık. Ana karakter (bu durumda ben) çeşitli durumlar yaratıyor, ötekiler de bu durumlar karşısındaki tepkilerini ortaya koyuyorlardı.

Gevşeme hareketleri biter bitmez, kendimi Athena'ya dönüştürdüm. Hayalimde, buyruğu altına alacağı kullar arayan Şeytan gibi dünyayı dolaşıyordu, ama Gaia'nın, her şeyi bilen ve her şeyi yaratan tanrıçanın kılığına bürünmüştü. Öbür oyuncular on beş dakika kadar "çiftler" oluşturarak birbirlerini tanıdılar, çocuklar, çiftlikler, anlayış ve dostluğu kapsayan ortak bir geçmiş yarattılar. Bu küçük evrenin tamamlandığını hissettiğimde, sahnenin bir köşesine oturdum ve sevgiden söz etmeye başladım.

"İşte şimdi bu küçük köydeyiz ve siz benim bir yabancı olduğumu düşünüyorsunuz, zaten size anlatacaklarımla da o yüzden ilgileniyorsunuz. Hiç seyahat etmemişsiniz, şu dağların ardında neler olduğunu bilmiyorsunuz, ama ben söyleyeyim: Dünyaya şükretmeye hiç gerek yok. Dünya bu topluluğa her zaman cömert davranacak. Önemli olan, insanlara şükretmek. Seyahat etmeyi çok sevdiğinizi, çok istediğinizi söylüyorsunuz, ama *sevgi* sözcüğünü yanlış kullanıyorsunuz. Sevgi insanlar arasında bir ilişkidir.

"Hasadın iyi olmasını arzu ediyorsunuz, o yüzden dünyayı sevmeye karar vermişsiniz. Bu da çok saçma: Sevgi ne arzudur, ne bilgi, ne de hayranlık. Bir meydan okumadır, görünmez bir ateştir. O yüzden, benim bu dünyada bir yabancı olduğumu sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Bana hiçbir şey yabancı değil, çünkü ben güçle

ve ateşle geldim, buradan giderken de hiç kimse eskisi gibi olmayacak. Ben gerçek sevgiyi getirdim, kitaplarda yazan ya da masallardaki sevgiyi değil."

"Çiftler"den birindeki "koca" gözlerini benden ayıramıyordu. "Karısı" çılgına döndü.

Egzersizin geri kalan bölümünde, yönetmen –ya da aklı başında adam– gelenekleri korumanın, dünyaya şükretmenin, dünyadan bu yıl da geçen yılki kadar cömert olmasını istemenin önemini anlatabilmek için elinden geleni yaptı. Bense yalnızca sevgiden söz ettim.

"Bu adam dünyanın ritüellere ihtiyacı olduğunu söylüyor; oysa birbirinizi yeterince severseniz bereketli bir hasat kaldıracağınızdan hiç kuşkum yok, çünkü sevgi her şeyi dönüştüren bir duygudur. Ama ne görüyorum? Dostluk. Tutku çok zaman önce ölüp gitmiş, çünkü hepiniz birbirinize alışmışsınız. Bu yüzden dünya size geçen yıl ne verdiyse onu veriyor, ne fazlasını, ne eksiğini. Ve bu yüzden, ruhlarınızın karanlığında, hayatınızda hiçbir şeyin değişmediğinden yakınıp duruyorsunuz sessizce. Neden? Çünkü hayatınız büyük bir meydan okumayla karşılaşmadan sürüp gitsin diye, her şeyi değiştiren gücü hep denetim altında tutmaya çalışmışsınız."

Aklı başında adam açıklamaya çalıştı: "Topluluğumuz varlığını sürdürdüyse, bunu sevgiyi bile çekip çeviren yasalara her zaman saygı göstermiş olmamıza borçluyuz. Her kim ki topluluğun yararını düşünmeden âşık olur, sürekli olarak eşine acı verme, yeni aşkını öfkelendirme, kurup geliştirdiği her şeyi yitirme korkusuyla yaşamaya mahkûm olacaktır. Hiçbir bağı, hiçbir geçmişi olmayan bir yabancı dilediğini söyleyebilir, ama bizim bulunduğumuz yere ne büyük zorluklarla geldiğimizi bilemez. Çocuklarımız için ne büyük özverilerde bulunduğumuzu bilemez. Dünyanın bize cömert davranması için, huzur içinde yaşamak için, ge-

leceğimiz için gerekli şeyleri biriktirebilmek için yorulmak bilmeden nasıl çalıştığımızı bilemez."

Tam bir saat boyunca, ben her şeyi yutan tutkuyu savundum, aklı başında adam da huzur ve gönül rahatlığı getiren duygudan söz etti. Sonunda, bir de baktım, ben kendi kendime konuşuyorum, tüm topluluk onun çevresine toplanmış.

Rolümü büyük bir haz duyarak ve hiç farkında olmadan inanarak oynamıştım. Ama her şeye karşın, yabancı kadın köyden ayrılırken kimseyi inandırmış değildi.

Bu da beni çok, ama çok mutlu etti.

HERON RYAN, GAZETECİ

Eski bir dostum her zaman şöyle der: "İnsanlar bildiklerinin yüzde yirmi beşini öğretmenlerinden, yüzde yirmi beşini kendilerine kulak vererek, yüzde yirmi beşini dostlarından, yüzde yirmi beşini de zamandan öğrenirler." Athena'nın tiyatroda başlattığı dersi tamamlamaya çalıştığı evindeki ilk buluşmada doğrusu nereden ve kimden öğrendiğimizi pek anlayamadım.

Evinin küçük oturma odasında oğluyla birlikte bizi bekliyordu. Duvarlar tümüyle beyaza boyanmıştı ve odada ses sisteminin durduğu bir sehpayla bir yığın CD dışında hiçbir şey yoktu. Oğlunun da orada olması garibime gitti, dersten sıkılmayacak mıydı? Athena'nın tiyatroda kaldığımız yerden devam edeceğini, tek sözcüklük buyruklar vereceğini sanıyordum. Meğer başka planları varmış. Sibirya'dan bir müzik çalacağını, bizim sadece dinlememizi istediğini söyledi.

Hepsi bu kadar.

"Ben meditasyondan bir şey anlamıyorum," dedi. "Bakıyorum, insanlar gözleri kapalı, dudaklarında bir gülümseyiş ya da yüzlerinde çok ciddi ve kibirli bir ifadeyle, hiçbir şeye odaklanmadan öyle oturuyorlar, üstelik Tanrı'yla ya da Tanrıça'yla bağıntı kurduklarına inanarak. Bence birlikte biraz müzik dinleyelim, daha iyi."

Herkes, Athena'nın ne yapacağını bilemediğini düşünerek bir kez daha tedirginliğe kapılmıştı. Ama tiyatronun bütün oyuncuları oradaydı, yönetmen bile. Andrea'ya bakılırsa, düşman kampına casusluk yapmaya gelmişti.

Müzik kesildi.

"Bu sefer melodiyle hiçbir bağıntısı olmayan bir ritimle dans etmenizi istiyorum."

Athena müziği yeniden başlattı, sesi iyice açtı ve hiç de zarif olmayan bir biçimde dans etmeye başladı. Yalnızca son oyunumuzda sarhoş kralı oynamış olan yaşlıca bir oyuncu Athena'nın söylediğini yaptı. Başka hiç kimse yerinden kımıldamadı. Biraz gergin gibiydiler. Kadınlardan biri saatine baktı, yalnızca on dakika olmuştu.

Athena durup çevresine baktı.

"Niye öyle duruyorsunuz?"

Kadın oyunculardan biri, ürkek bir sesle, "Doğrusu," dedi, "söylediğinizi yapmak biraz saçma geldi de. Biz hep uyum konusunda eğitildik, uyumsuzluk için değil."

"Yalnızca dediğimi yapın. Açıklamam mı gerekiyor? Peki, açıklayayım. Değişiklikler ancak yapmaya alıştığımız her şeyin tam tersini yaptığımız zaman gerçekleşir."

Sonra, "sarhoş kral"a dönerek, "Müziğin ritmine uymadan dans etmeyi neden kabul ettin?" diye sordu.

"Bilmem, bende ritim duygusu hiç yoktur ki."

Herkes kahkahalarla gülünce tepemizdeki kara bulut dağılır gibi oldu.

"Pekâlâ, yeniden başlıyorum. Ya beni izleyin ya da çıkın gidin. Bu sefer dersin ne zaman sona ereceğine ben karar vereceğim. Bir insanın yapabileceği en saldırgan şeylerden biri de, iyi ya da güzel olduğuna inandığı şeyin tam tersini yapmaktır; biz bugün işte bunu yapacağız. Hepimiz kötü dans edeceğiz."

Bu da yeni bir deneydi işte, ev sahibesini utandırmamak için hepimiz dediğini yaptık, özellikle kötü dans etmeye özen göstermeye başladık. Çok zorlanıyordum, çünkü insanın doğal eğilimi o olağanüstü, gizemli vurmalıların ritmine uyma yönündedir. Çalgıcılara ve besteciye hakaret ediyormuşum gibi hissediyordum kendimi. Bedenim ikide bir uyumsuzluğa başkaldırmaya kalkıyor, söylendiği gibi dans etmek için kendimi zorlamam gerekiyordu. Athena'nın oğlu da durmadan gülerek dans ediyordu; sonra birden durdu ve bitkin düşmüşçesine sedire oturdu. CD tam ortasında sustu.

"Durun."

Hepimiz durduk.

"Daha önce hiç yapmadığım bir şey yapacağım."

Gözlerini kapadı ve başını ellerinin arasına aldı.

"Daha önce hiç ritme uymadan dans etmemiştim..."

Demek yaptığımız deney Athena için daha da kötüydü.

"Kendimi iyi hissetmiyorum..."

Yönetmen ve ben ayağa fırladık. Andrea'nın öfkeli bakışları arasında Athena'ya yöneldim. Ama daha yanına varamadan, ikimizin de yerimize dönmemizi istedi.

"Bir şey söylemek isteyen var mı?" Sesi titrek ve ürkekti; daha ellerini yüzünden çekmemişti.

"Ben varım."

Andrea'ydı bu.

"Önce oğlumu al ve annesinin iyi olduğunu söyle. Ama bir süre böyle kalmam gerekiyor."

Viorel korkmuş görünüyordu. Andrea onu kucağına aldı, öpüp okşadı.

"Ne diyeceksin?"

"Hiç. Vazgeçtim."

"Bence çocuğu görünce vazgeçtin, ama ne diyeceksen de."

Athena yavaş yavaş ellerini yüzünden çekip başını kaldırdı. Yüzü bir yabancının yüzüydü.

"Yok, bir şey demeyeceğim."

"Pekâlâ," dedi Athena. Sonra yaşlıca oyuncuya dönerek, "Sen," dedi, "yarın doktora gitmelisin. Uyku uyuyamaman ve geceleri sürekli tuvalete kalkman ciddi bir durum. Prostat kanseri."

Adamın yüzü kireç gibi oldu.

Athena bu kez yönetmene döndü, "Ve sen," dedi, "cinsel kimliğini kabul et. Korkma. Kadınlardan nefret ettiğini, erkeklerden hoşlandığını kabul et."

"Sen ne diyorsun..."

"Sözümü kesme. Bunu Athena yüzünden söylemiyorum. Yalnızca senin cinselliğinden söz ediyorum. Erkeklerden hoşlanıyorsun ve bence bunda bir yanlışlık yok."

Athena yüzünden söylemiyorum da ne demekti? *Kendisi Athena*'ydı!

"Ve sen," dedi beni göstererek. "Buraya gel. Önümde diz çök."

Andrea'dan korkmama ve herkesin bana bakmasından utanmama karşın dediğini yaptım.

"Başını eğ. Ensene dokunacağım."

Parmaklarını ensemde hissettim, o kadar. Bir dakika kadar böyle kaldıktan sonra ayağa kalkıp yerime dönmemi buyurdu.

"Bundan böyle uyku hapı alman gerekmeyecek. Artık rahatça uyku uyuyabileceksin."

Andrea'ya baktım. Bir şey demesinden çekiniyordum, ama o da benim kadar şaşkın görünüyordu.

Kadın oyunculardan biri, yanılmıyorsam en genci, elini kaldırdı.

"Bir şey diyeceğim, ama önce kiminle konuştuğumu bilmem gerekiyor."

"Aya Sofya'yla."[1]

Kız, "Acaba..." dedikten sonra utanarak çevresine baktı. Yönetmen başıyla devam etmesini onaylayınca da, "...annem iyi mi acaba?" diye sordu.

"Annen yanı başında. Dün, sen evden çıkarken, çantanı unutmanı sağladı. Çantanı almak için geri döndüğünde anahtarın içeride kaldığını, eve giremeyeceğini fark ettin. Çilingir bulana kadar bir saat geçti, oysa o arada randevuna yetişip seni bekleyen adamla görüşebilir, istediğin işi elde edebilirdin. Ama o sabah her şey planladığın gibi gitseydi, altı ay içinde bir araba kazasında ölecektin. Çantanı evde unutman hayatını değiştirdi."

Kız ağlamaya başlamıştı.

"Başka soru sormak isteyen var mı?"

Bu kez elini kaldıran yönetmendi.

"O adam beni seviyor mu?"

Demek doğruydu. Kızın annesiyle ilgili hikâye odadakileri allak bullak etmişti.

"Yanlış soru soruyorsun. Bilmen gereken, ona ihtiyacı olan sevgiyi verecek durumda olup olmadığın. Bir şey olsun ya da olmasın, önemli değil. Sevebildiğini bilmen yeterli. O olmazsa başkası olur. Bir pınar bulmuşsun, bırak aksın, dünyanı doldursun. Bir şey yapacağın zaman, emin olmak için bekleme. Bir şey verirsen alırsın, ama bazen hiç beklemediğin bir yerden alırsın."

Bu sözler benim için de geçerliydi. Sonra Athena –ya da her kimse– Andrea'ya döndü.

"Sen!"

Kanım donmuştu.

---

[1] Yunanca Hagia Sophia, "Tanrısal Bilgelik". (Ç.N.)

"Yarattığın evreni kaybetmeye hazır olmalısın."

"Evrenden neyi kastediyorsun?"

"Şu anda sahip olduğunu sandığın şeyi. Dünyanı zindana çevirmişsin, ama onu özgür kılman gerektiğini biliyorsun. Duymak istemesen bile ne demek istediğimi anladığını biliyorum."

"Anlıyorum."

Benden söz ettiklerinden emindim. Yoksa bütün bunlar Athena'nın kurduğu bir tuzak mıydı?

"Hepsi bu kadar," dedi. "Çocuğu bana getir."

Viorel gitmek istemedi; annesinde meydana gelen değişim onu ürkütmüştü. Ama Andrea çocuğu usulca elinden tutup annesinin yanına götürdü.

Athena -ya da Aya Sofya ya da Şirin ya da her kimse– tıpkı bana yaptığı gibi parmaklarını oğlanın ensesine bastırdı.

"Gördüklerinden korkma, evladım. Onları kovmaya çabalama, çünkü nasıl olsa gidecekler. Meleklerin varlığının tadını çıkar mümkünken. Şu anda korkuyorsun, ama odada bu kadar insan olduğunu bilmeseydin daha çok korkabilirdin. Benim anneni kucakladığımı ve onun ağzından konuşmak istediğimi görünce gülmeyi ve dans etmeyi kestin. Ama biliyorsun ki, annen bana izin vermemiş olsaydı böyle bir şey yapmazdım. Ben daha önce hep ışık biçiminde belirdim ve hâlâ da o ışığım, ama bugün konuşmaya karar verdim."

Küçük çocuk kollarını onun boynuna doladı.

"Artık gidebilirsiniz. Beni onunla yalnız bırakın."

Anneyi oğluyla baş başa bırakarak, birer birer evden ayrıldık. Taksiyle eve dönerken Andrea'yla konuşmaya çalıştımsa da orada olanları asla konuşmak istemediğini söyledi.

Bir şey demedim. İçime bir hüzün çökmüştü. Andrea'yı kaybetmek benim için hiç de kolay değildi. Öte yandan, müthiş rahatlamıştım. Akşam Athena'nın evin-

de olup bitenler ikimizde de büyük değişimlere yol açmıştı, bu da çok sevdiğim bir kadını karşıma alıp ona başka birini sevdiğimi anlatmak zorunda kalmayacağım anlamına geliyordu.

Ben de hiçbir şey söylemeyi yeğledim. Eve vardığımızda televizyonu açtım, Andrea ise banyo yapmaya gitti. Gözlerimi kapadım. Uyandığımda sabah olmuş, oda aydınlanmıştı. On saat uyumuştum. Yanıbaşımda bir not buldum: Andrea beni uyandırmak istemediğini, bana kahve bıraktığını, tiyatroda olacağını söylüyordu. Romantik bir nottu, kâğıdı küçük bir kalp biçiminde kesmiş, dudak izini bırakmıştı.

"Yarattığı evreni kaybetmeye" hiç niyeti yoktu. Belli ki, savaşacaktı. Ve benim hayatım kâbusa dönecekti.

O akşam telefon ettiğinde sakindi. Yaşlı oyuncunun doktora gittiğini söyledi. Muayene sonucunda prostatının büyümüş olduğu anlaşılmıştı. Daha sonra kan tahlili yapılmış, PSA'sı çok yüksek çıkmıştı. Biyopsi için parça almışlardı, ama klinik belirtiler habis bir tümör bulunma olasılığının yüksek olduğunu gösteriyordu.

"Yine de doktor şanslı olduğunu söylemiş, en kötü olasılıkta bile ameliyat olanağı varmış, tedavi şansı yüzde doksan dokuzmuş."

DEIDRE O'NEILL, EDDA DİYE BİLİNİYOR

Aya Sofya da nereden çıktı! O Athena'ydı, ama ruhunda akıp giden ırmağın en derin yerine dokunarak Yüce Ana'yla bağlantı kurmuştu.

Tüm yaptığı, başka bir gerçeklikte olup biteni gör-

mekti. O genç oyuncunun artık hayatta olmayan annesi zamanın dışında bir yerde yaşadığı için olayların akışını değiştirebiliyordu; biz insanlar ise ancak şimdiyle ilgili şeyleri bilebiliriz. Ama farkında olunmayan bir hastalığı daha da kötülemeden keşfetmek, sinir sistemlerine dokunmak ve aslında hepimizin erişebileceği enerjileri özgür kılmak, azımsanacak bir şey olmasa gerek.

Hiç kuşku yok ki, birçokları yakılarak öldürüldü ya da yurtlarından sürüldü, birçokları gizlenmek ya da ruhlarındaki Yüce Ana yalımını bastırmak zorunda kaldı. Ben hiçbir zaman Athena'nın Güç'le bağlantı kurmasını sağlamadım. Buna Athena kendisi karar verdi, çünkü Yüce Ana çoktan çeşitli belirtiler sunmuştu ona: Athena dans ederken Ana ışık oluyordu, Athena hat sanatını öğrenirken Ana harflere dönüşüyordu, ona ateşin ve aynanın içinden görünüyordu. Ana tüm bu olayları kışkırtıncaya kadar, öğrencim onunla nasıl yaşanacağını bilmiyordu.

Herkese farklı olmalarını söyleyen Athena, aslında tüm ölümlülerden farklı değildi. Onun kendi ritmi, kendi denetim mekanizması vardı. Çoğundan daha meraklı biri miydi? Herhalde. Kurban olma düşüncesinin üstesinden gelmeyi başarmış mıydı? Kesinlikle. Öğrendiklerini, ister banka memuru ister tiyatro oyuncusu olsunlar, başkalarıyla paylaşma ihtiyacı mı duyuyordu? Bazı durumlar için böyle olduğu söylenebilir, ama bazı durumlarda da öğrendiklerini paylaşmaya ben özendiriyordum onu, çünkü yalnızlık insana göre değildir, kendimizi ancak başkalarının gözlerinde gördüğümüz zaman tanıyabiliriz.

Ama benim elimden gelen bu kadardı.

Yüce Ana belki de o gece görünmek istemiş ve Athena'nın kulağına şöyle fısıldamıştı: "Bugüne kadar öğrendiğin her şeye karşı gel. Sen ki ritmin âşığısın, rit-

min bedeninden geçmesine izin ver, ama ona boyun eğme." Athena o egzersizi bu yüzden önermişti. Bilinçaltı Yüce Ana'yı benimsemeye çoktan hazırdı, ama Athena kendisi hâlâ müziğe uyarak dans ediyordu, o yüzden de hiçbir dış öğe kendini ortaya koyamıyordu.

Aynı şey benim de başıma gelmişti. Benim için meditasyon yapmanın ve ışıkla bağlantı kurmanın en iyi yolu örgü örmekti; annemden çocukluğumda öğrenmiştim örgü örmeyi. İlmikleri saymayı, şişleri kullanmayı, aynı işlemi durmadan uyum içinde tekrarlayarak çok güzel şeyler yaratmayı çok iyi öğrenmiştim. Bir gün koruyucum benden hiç olmadık bir biçimde örgü örmemi istedi! Bu da beni müthiş rahatsız etti, çünkü sevgiyle, sabırla, kendimi bütünüyle vererek örgü örmeyi öğrenmiştim. Yine de, koruyucum çok kötü bir biçimde örgü örmem için diretti.

Bana tamamen saçma ve gülünç gelse de tam iki saat onun dediği gibi örgü ördüm. Başıma ağrılar giriyordu, ama örgü şişlerinin ellerime yön vermesine karşı koymak zorundaydım. Bir şeyi kötü yapmak kolaydır, herkes yapabilir. Öyleyse koruyucum neden benden böyle bir şey istiyordu? Çünkü geometri ve mükemmellik takıntımı biliyordu.

Ve birden bir şey oldu: Şişleri kullanmayı bıraktım ve büyük bir boşluk hissettim. Çok geçmeden o boşluğun sıcak, sevgi dolu, dostça bir varlıkla dolduğunu fark ettim. Artık çevremdeki her şey farklıydı, normalde söylemeye asla cesaret edemeyeceğim şeyleri söyleyebileceğimi hissediyordum. Bilincimi yitirmiş değildim; hâlâ kendim olduğumun ayırdındaydım; gel gör ki, tuhaf ama, ben olmaya alışkın olduğum kişi değildim.

İşte bunun için, orada olmamama karşın o gece olup biteni, Athena'nın, ruhu müziğe uyarken bedeninin tümüyle ters yöne gittiğini "görebiliyorum". Bir süre sonra ruhu bedeninden kopmuş, bir boşluk açılmış ve Ana en sonunda içeri girebilmiştir.

Ya da belki de, Yüce Ana'dan kaynaklanan bir kıvılcım belirmiştir. Çok eskilerden gelen, ama gencecik bir kıvılcım. Bilge, ama kadirimutlak değil. Özel, ama hiç kibirli değil. Athena'nın algıları değişmiş ve çocukken görmüş olduğu şeyleri görmeye başlamıştır: bu dünyayı dolduran koşut evrenler. Böyle anlarda insanların yalnızca fiziksel bedenlerini değil, duygulanımlarını da görebiliriz. Kimileri kedilerin böyle bir gücü olduğunu söylerler, ben de buna inananlardanım.

Fiziksel dünya ile tinsel dünya arasında bir tür örtü vardır, rengi, yoğunluğu ve ışığı değişen bir örtü; gizemcilerin "*aura*" dedikleri şey. Ondan sonra her şey kolaydır. *Aura* neler olup bittiğini söyler sana. Ben orada olsaydım, Athena bedenimin çevresinde sarı benekli menekşe rengi bir örtü görecekti. Bu, önümde hâlâ uzun bir *yol* olduğu ve bu dünyadaki görevimin henüz tamamlanmadığı anlamına gelir.

İnsanların *aura*'larına saydam biçimler karışmıştır, bunlara genellikle "hayalet" deriz. Genç kadının annesi için böyle bir durum söz konusuydu ve bir insanın kaderi ancak böyle durumlarda değişebilir. O genç oyuncunun, annesinin iyi olup olmadığını sormadan önce bile annesinin yanı başında olduğunu bildiğinden emin olduğumu söyleyebilirim; onu şaşırtan tek şey, çantayla ilgili hikâyeydi.

Ritme uymadan dans etmeleri istenince herkesin gerçekten de gözü korkmuştu. Neden mi? Çünkü birçok şeyi "yapılmaları gerektiği gibi" yapmaya alışmışızdır. Hiçbirimiz birtakım hareketleri yanlış yapmaktan hoşlanmayız, hele yanlış yaptığımızın farkındaysak. Aslında Athena da hoşlanmaz. Sevdiği her şeye aykırı düşen bir şey yapılmasını önermek onun için kolay olmamıştı herhalde.

O noktada savaşı Yüce Ana'nın kazanmış olmasından memnunum. Baksanıza, bir insan kanserden kur-

tulmuş, başka biri cinselliğini kabullenmiş, bir başkası uyku hapı almaktan vazgeçmiş. Ve bütün bunlar, Athena'nın ritmi bozması, araba son hız giderken birden frene basarak her şeyi altüst etmesi sayesinde olmuş.

Benim örgü örmeme dönecek olursak; kötü örgü örme yöntemini uzunca bir süre kullandım, ta ki ışığı hiçbir zoraki yola başvurmadan kışkırtmayı becerinceye kadar. Artık öğrendim ve alıştım. Athena'ya da aynı şey olmuştu. Algı Kapıları'nın nerede olduğunu öğrendik mi onları açmak da, kapamak da kolaydır, o zaman kendi "tuhaf" davranışlarımıza alışırız.

Kuşkusuz, ondan sonra çok daha hızlı ve çok daha iyi örgü örmeye başladığımı da söylemeliyim, tıpkı Athena'nın o engelleri yıkmaya bir kez cesaret ettikten sonra çok daha ruhunu vererek ve çok daha uyumlu dans etmesi gibi.

ANDREA MCCAIN, TİYATRO OYUNCUSU

Olay büyük bir hızla yayıldı. Tiyatronun kapalı olduğu ertesi pazartesi Athena'nın evi tıklım tıklım doldu. Herkes arkadaşlarını da getirmişti. Athena ilk akşamki gibi yaptı; bizi ritme uymadan dans etmeye yöneltti, Aya Sofya'yla bağıntı kurabilmek için o kolektif enerjiye ihtiyaç duyuyordu sanki. Oğlan da oradaydı ve gözümü ondan ayırmıyordum. Sedire oturduktan sonra müzik durdu ve trans başladı.

Ardından sorular geldi. Tahmin edebileceğiniz gibi, ilk üç soru aşkla ilgiliydi: Benimle olmayı sürdürecek mi? Beni seviyor mu? Beni aldatıyor mu? Athena hiçbir yanıt vermedi. Soru soran dördüncü kişi de, yanıt alamadığını görünce, sesini yükselterek, "Bilmek

istiyorum, beni aldatıyor mu, aldatmıyor mu?" diye sordu.

"Aya Sofya'yım ben, evrensel bilgeliğim. Ben dünyaya gelirken yanımda bir tek Sevgi vardı. Ben her şeyin başlangıcıyım; benden önce yalnızca kargaşa vardı. O yüzden, kargaşada hüküm süren güçleri denetim altına almak isteyen, Aya Sofya'ya soru sormasın. Benim için, her şeyde Sevgi vardır. Sevgi istenemez, çünkü başlı başına bir amaçtır. Sevgi ihanet edemez, çünkü sahip olmayla hiçbir ilgisi yoktur. Sevgi hapsedilemez, çünkü bir ırmaktır Sevgi, taşar, sel olur. Onu hapsetmeye kalkan, onu besleyen pınarın önünü keser; bir yere kapatılan su ise durgunlaşır, bozulur ve kokar."

Aya Sofya, topluluktakilere göz gezdirdi; çoğu ilk kez geliyordu. Sonra da gördüklerini tek tek söylemeye başladı: hastalık tehlikesi, işte sorunlar, anababalarla çocuklar arasında sürtüşmeler, cinsellik, var olan ama ayırdına varılmamış yetenekler. Otuzlarındaki bir kadına dönüp şöyle dediğini hatırlıyorum: "Baban sana hep neyin nasıl olacağını ve bir kadının nasıl davranması gerektiğini söylemiş. Hep hayallerinle savaşmışsın, 'İstiyorum,' demeyi hiç düşünmemişsin. Her zaman 'Yapmalıyım'lar, 'Umuyorum'lar, 'Gerekiyor'lar baskın çıkmış, oysa sen harika bir şarkıcısın. Bir yıllık bir çalışma sonunda olağanüstü bir gelişme gösterirsin."

"Ama benim bir kocam ve bir çocuğum var."

"Athena'nın da çocuğu var. Kocan ilk başta öfkelense de sonunda kabullenecektir. Üstelik bunu bilmen için Aya Sofya olman gerekmiyor."

"Belki de fazla yaşlıyım."

"Kim olduğunu kabul etmeye yanaşmıyorsun, ama bu benim sorunum değil. Ben söylenmesi gerekeni söyledim."

Küçücük odada yeterince yer olmadığı için oturamayan, kış yeni bitmiş olmasına karşın durmadan ter-

leyen, böyle bir olaya katıldıkları için kendilerini bir tuhaf hisseden herkes giderek Aya Sofya'nın öğütlerinden payına düşeni aldı.

En son ben kalmıştım.

"Artık iki kişi olmaktan çıkmak, bir kişi olmak istiyorsan, herkes gittikten sonra burada kal."

Bu sefer oğlu kucağımda değildi. Olup biten her şeyi izliyordu; anlaşılan, ilk oturumdan sonra yapılan konuşmalar korkusunun geçmesine yetmişti.

Başımı sallayarak tamam dedim. Önceki oturumda Athena oğluyla baş başa kalmak istediğini söylemiş ve herkes çıkıp gitmişti. Bu kez öyle olmadı, Aya Sofya ritüel sona ermeden bir vaaz verdi.

"Buraya kesin yanıtlar almak için gelmediniz. Benim görevim, sizin kışkırtmak, harekete geçirmek. Eskiden yönetenler de, yönetilenler de gelecekten haber veren kâhinlere giderlermiş. Oysa geleceği o kadar bilemezsiniz, çünkü geleceğe şimdi alınan kararlar yön verir. Bisikleti sürmeye devam edin, çünkü pedal çevirmeyi bırakırsanız düşersiniz.

"Aranızda, Aya Sofya'nın yalnızca olmasını beklediğiniz şeyleri doğrulamasını istediği için gelenleriniz varsa, lütfen bir daha gelmesinler. Ya da dans etmeye başlayın ve çevrenizdekilerin de dans etmelerini sağlayın. Kader ölüp gitmiş olan bir evrende yaşamak isteyenlere aman tanımayacaktır. Yeni dünya, göğü sudan ayırmak için Sevgi'yle gelmiş olan Yüce Ana'nın dünyasıdır. Başarısız olduğuna inanan herkes her zaman başarısız olacaktır. Farklı davranamayacağına karar veren herkes alışılmış olan tarafından yok edilecektir. Tüm değişiklikleri engellemeye karar veren herkes toza dönüşecektir. Dans etmeyen ve başkalarının da dans etmesini önleyen herkese lanet olsun!"

Gözlerinden kıvılcımlar saçılıyordu.

"Gidebilirsiniz."

Herkes kalktı, giderlerken çocuğunun yüzünde bir şaşkınlık vardı. Huzur bulmak için gelmişler, oysa kışkırtmayla karşılaşmışlardı. Sevginin nasıl denetim altına alınacağını öğrenmek istedikleri için gelmişler, ama her şeyi yutan alevin her zaman her şeyi yakıp yok edeceğini öğrenmişlerdi. Kendi kararlarının doğru kararlar olduğundan, kocalarının, karılarının ve patronlarının kendilerinden memnun olduklarından emin olmak istemişler, ama yalnızca kuşku sözcükleriyle karşılaşmışlardı.

Yine de aralarında gülümseyenler vardı. Dansın önemini anlamışlardı, bundan böyle hiç kuşku yok ki ruhlarını ve bedenlerini dansın sürükleyişine bırakacaklar, ama her zaman olduğu gibi bir bedel ödemek zorunda kalacaklardı.

Odada yalnızca oğlan, Aya Sofya, Heron ve ben kalmıştık.

"Bir tek senin kalmanı istemiştim."

Heron, hiçbir şey demeden paltosunu alıp çıktı.

Aya Sofya bana bakıyordu. Yavaş yavaş yeniden Athena'ya dönüştüğünü izledim. Bu değişim ancak öfkeli bir çocukta meydana gelen değişimle karşılaştırılarak tarif edilebilir: Çocuğun gözlerindeki öfkeyi görebiliriz, ama ilgisi başka bir yere yönelip de öfkesi dağıldı mı bambaşka bir çocuk olur, artık az önce ağlamakta olan çocuk değildir. Deyim yerindeyse, "varlık", kullandığı araç konsantrasyonunu kaybeder kaybetmez kayıplara karışmıştır sanki.

Artık karşımda bitkin düşmüş bir kadın vardı.

"Bana biraz çay yap."

Bana emir veriyordu! Ve artık evrensel bilgelik olmaktan çıkmış, yalnızca erkek arkadaşımın ilgi duyduğu ya da âşık olduğu biri olmuştu. Bu ilişki bizi nereye götürecekti?

Ama bir fincan çay yapmak beni küçük düşürecek

değildi ya. Mutfağa gidip biraz su kaynattım, içine birkaç papatya yaprağı atıp salona döndüm. Çocuk Athena'nın kucağında uyuyakalmıştı.

"Benden hoşlanmıyorsun," dedi.

Yanıt vermedim.

"Ben de senden hoşlanmıyorum," diye devam etti. "Güzel ve zarif bir kadınsın, iyi bir oyuncusun, ailem çok istediği halde bende olmayan bir kültür ve eğitim düzeyin var. Ama aynı zamanda güvensiz, kibirli ve kuşkucusun. Aya Sofya'nın dediği gibi, bir kişi olabilecekken iki kişisin."

"Transtayken söylediklerini hatırladığını bilmiyordum, çünkü o zaman iki kişisin: Athena ve Aya Sofya."

"İki adım olabilir, ama ben yalnızca bir kişiyim ya da dünyadaki bütün insanlarım. Benim konuşmak istediğim de bu işte. Ben hem bir kişi, hem de herkes olduğum için, transa geçtiğimde beliren kıvılcım bana kesin buyruklar veriyor. Trans boyunca yarı bilinçli kalıyorum elbette, ama bilinmeyen bir yerimden gelen şeyler söylüyorum, sanki Yüce Ana'nın memesinden süt emiyormuşum, sanki ruhlarımızın içinden akan ve tüm yeryüzüne bilgi taşıyan sütü içiyormuşum gibi. Geçen hafta, bu yeni biçimle ilk kez bağlantı kurduğumda, bana saçma gelen bir mesaj aldım: Sana öğretmem gerektiği bildirildi."

Sustu.

"Açık söyleyeyim, deliye döndüm, çünkü senden hiç hoşlanmıyorum."

Yine sustu, bu kez suskunluğu daha uzun sürdü.

"Ama bugün o kaynaktan aynı mesaj bir daha geldi, o yüzden sana bir şans tanıyorum."

"Ona neden Aya Sofya diyorsun?"

"Benim fikrimdi. Aya Sofya, bir kitapta gördüğüm olağanüstü güzellikte bir caminin adı. İstersen benim öğrencim olabilirsin. O ilk gün seni buraya getiren de

buydu. İçimdeki Aya Sofya'yı keşfettiğim hayatımın bu yeni aşamasını tümüyle buna borçluyum; bir gün şu kapıdan içeri girdin ve şöyle dedin: 'Ben tiyatrocuyum, Tanrı'nın dişi yüzüyle ilgili yeni bir oyun sahneliyoruz. Bir gazeteci dostum, senin Balkan dağlarında bir süre çingenelerle yaşadığını ve orada yaşadıklarını bana seve seve anlatabileceğini söyledi.'"

"Bildiğin her şeyi öğretecek misin bana?"

"Hayır, bilmediğim her şeyi anlatacağım. Seninle kurduğum bağlantı içinde öğreneceğim; bunu seninle ilk karşılaştığımızda da söylemiştim, şimdi de söylüyorum. Öğrenmem gerekeni öğrenir öğrenmez, yollarımızı ayıracağız."

"Hoşlanmadığın birine bir şey öğretebilir misin?"

"Hoşlanmadığım birini sevebilir ve ona saygı duyabilirim. Transa girdiğim iki durumda da senin *aura*'nı gördüm ve hayatımda gördüğüm en gelişmiş esintiydi. Önerimi kabul edersen, bu dünyada bir etki uyandırabilirsin."

"Bana *aura*'ları nasıl göreceğimi mi öğreteceksin?"

"İlk kez başıma gelinceye kadar böyle bir yeteneğim olduğunu ben de bilmiyordum. Eğer doğru yoldaysan sen de öğrenirsin."

İşte o zaman benim de hoşlanmadığım birini sevebileceğimi fark ettim. Önerisini kabul ettiğimi söyledim.

"Öyleyse, önerimi kabul edişini bir ritüele dönüştürelim. Ritüel bizi bilinmeyen bir dünyaya yollar, ama o dünyada olan biteni hafife alamayacağımızı biliriz. Evet demek yetmez, hayatını riske atman gerekir, hem de hiç düşünmeden. Eğer sen sandığım kadınsan, 'Biraz düşünmeliyim,' demezsin. Şöyle dersin..."

"Ben hazırım. Haydi, başlayalım ritüele. Sahi, bu ritüeli nereden öğrendin?"

"Şimdi öğreneceğim. Yüce Ana'dan gelen kıvılcımla bağıntı kurmak için artık kendimi normal ritmimden ayırmam gerekmiyor, çünkü o kıvılcım içine bir kez yerleşti mi onu yeniden bulmak kolaydır. Birçok başka giriş ve çıkış arasına gizlenmiş olmasına karşın hangi kapıyı açmam gerektiğini biliyorum. Yalnızca biraz sessizlik gerekiyor."

Yeniden sessizlik!

Orada oturmuş, gözlerimizi ardına kadar açmış, sanki birazdan ölümüne bir kavgaya girecekmiş gibi bakıyorduk. Ritüeller! Athena'nın kapısını ilk çalışımdan önce de birçok ritüele katılmış, ama sonunda kendimi hep kullanılmış ve alçalmış hissetmiş, görebildiğim ama açamadığım bir kapının önünde kalmıştım sanki. Ritüeller!

Athena, onun için hazırladığım çaydan biraz içti, hepsi o kadar.

"Ritüel bitti. Senden benim için bir şey yapmanı istedim, sen de yaptın. Ve ben de kabul ettim. Şimdi sen benden bir şey iste."

O saat Heron geldi aklıma, ama ondan söz açmanın zamanı değildi.

"Giysilerini çıkar."

Neden diye sormadı. Uyuduğundan emin olmak için çocuğa baktı ve hemen kazağını çıkarmaya koyuldu.

"Yok, aslında hiçbir mecburiyetin yok," dedim. "Neden böyle bir şey istedim, ben de bilmiyorum."

Ama soyunmaya devam etti, önce bluzunu, ardından pantolonunu, sonra da sutyenini çıkardı. Memeleri çok güzeldi, bu kadar güzelini hiç görmemiştim. Sonunda külotunu da çıkardı. Ve işte, karşımda çırılçıplaktı.

"Kutsa beni," dedi.

"Öğretmen"imi kutsamak mı? Ama ilk adımı atmıştım bir kere, artık duramazdım, parmaklarımı fincana daldırdım ve Athena'nın bedenine çay serptim.

"Bu bitki nasıl çaya dönüştüyse, su nasıl bitkiyle kaynaştıysa, beni de seni öyle kutsuyorum ve Yüce Ana'dan bu suyun çıktığı kaynağın hiçbir zaman kurumamasını, bu bitkinin geldiği toprağın her zaman verimli ve cömert olmasını diliyorum."

Ağzımdan çıkan sözcükler karşısında şaşkınlığa kapılmıştım. Ne içimden gelmişlerdi, ne de dışımdan. Sanki o sözcükleri çok eskiden beri biliyordum ve bu sözleri daha önce sayısız kez söylemiştim.

"Kutsandın işte. Artık giyinebilirsin."

Ama Athena oralı olmadı, gülümsüyordu. Acaba ne istiyordu? Aya Sofya *aura*'ları görebildiğine göre, bir kadınla sevişmek için en küçük bir istek duymadığımı anlamış olmalıydı.

"Bir dakika."

Oğlanı kucağına alıp odasına götürdü ve hemen geri döndü.

"Sen de giysilerini çıkar."

Kimdi bunu isteyen? Benim gizli gücümden söz eden, beni kusursuz bir mürit olarak gören Aya Sofya mı? Yoksa pek tanımadığım, ama hayatın sınırlarını aşmayı ve her türlü merakını gidermeyi öğrettiği, her şeyi yapabilecek bir kadın gibi görünen Athena mı?

Geri çekilmenin mümkün olmadığı bir hesaplaşmaya girişmiştik. Tıpkı Athena gibi soğukkanlılıkla soyundum, yüzümde aynı gülümseyiş, gözlerimde aynı bakış.

Elimi eline aldı, sedire oturduk.

Sonraki yarım saat boyunca hem Athena, hem de Aya Sofya oradaydı; bundan sonra hangi adımları atacağımı öğrenmek istiyorlardı. Bana bu soruyu sorarlarken, aslında her şeyin benden önce yazılmış olduğunu gördüm: Daha önce kapıların kapalı olmasının tek nedeni, o kapıları bir tek benim açabileceğimin farkına varmamış olmamdı.

HERON RYAN, GAZETECİ

Yayın yönetmeni yardımcısının getirdiği video kaseti gösterim odasında seyrettik.

Video 26 Nisan 1986 sabahı çekilmişti; sıradan bir kasabada sıradan bir hayatı gösteriyordu. Bir adam oturmuş, kahvesini içiyor. Bir anne bebeğini gezdiriyor. İnsanlar acele acele işlerine gidiyorlar. Birkaç kişi durakta otobüs bekliyor. Bir adam meydandaki bankta oturmuş, gazete okuyor.

Ama kasette bir sorun vardı. Ekranda yatay çizgiler beliriyordu, gösterici düğmesinin ayarlanması gerekiyordu sanki. Düğmeyi ayarlamak için yerimden kalkıyordum ki yayın yönetmeni yardımcısı engel oldu.

"Bu kendisi böyle. İzlemeye devam et."

Küçük taşra kasabasından görüntüler devam ediyordu, gündelik hayattan sıradan sahneler dışında ilgi çekecek hiçbir şey yoktu.

"Belki de bazıları oradan iki kilometre uzakta bir kaza olduğunu biliyorlar," dedi şefim. "Belki de otuz kişinin öldüğünü biliyorlar, hiç de az değil, ama kasaba halkının gündelik hayatını değiştirecek kadar da değil."

Bu kez ekranda park etmekte olan okul otobüsleri belirmişti. Orada günlerce kalacaklardı. Görüntüler gittikçe bozuluyordu.

"Göstericiden değil, radyasyondan. Video KGB tarafından çekilmiş. 26 Nisan gecesi, sabaha karşı biri yirmi üç geçe, Ukrayna'nın Çernobil kasabasında insanoğlunun yol açtığı en korkunç felaket meydana geldi. Nükleer reaktör patladığında, bölgedeki insanlar Hiroşima'ya atılan bombadan saçılan radyasyonun doksan katına maruz kaldılar. Tüm bölgenin hemen boşaltılması gerekiyordu, ama hiç kimse bir şey söylemedi, ne de olsa, hükümetin hata yapmış olması düşünülemezdi.

Bir hafta sonra, yerel gazetenin otuz ikinci sayfasında, işçilerin öldüğünü bildiren, ama hiçbir açıklama getirmeyen beş satırlık bir haber çıktı. Bu arada, eski Sovyetler Birliği'nin dört bir yanında 1 Mayıs kutlamaları yapıldı ve Ukrayna'nın başkenti Kiev'de insanlar, havada dolaşan görünmez ölümden habersiz, geçit törenine katıldılar.

"Oraya gidip Çernobil'in şimdi ne durumda olduğunu yazmanı istiyorum. Gazetenin özel muhabirliğine getirildin. Hem yüzde yirmi zam alacaksın, hem de gazeteye istediğin haberi önerebileceksin."

Aslında sevinçten uçmam gerekiyordu, oysa sevinmek şöyle dursun derin bir kaygıya kapıldım. Üstelik kaygımı belli etmemek zorundaydım. Onunla tartışmak, o sıra hayatımda iki kadın bulunduğunu, Londra'dan ayrılmak istemediğimi, kafamın çok karışık olduğunu söylemek olanaksızdı. Ne zaman gitmem gerektiğini sordum. Şefime bakılırsa, bir an önce gitmem gerekiyordu, çünkü başka ülkelerin de nükleer enerji üretimlerini büyük ölçüde artırdıkları yolunda söylentiler dolaşıyordu.

Onurlu bir uzlaşmaya varmaktan başka çarem kalmamıştı: Önce uzmanlarla görüşüp konuyu iyice kavramam gerektiğini, gerekli bilgileri topladıktan sonra hemen yola çıkabileceğimi söyledim.

Neyse ki şefim önerimi kabul etti, elimi sıkıp beni kutladı. Andrea'yla konuşamadım, çünkü eve gittiğimde daha tiyatrodan dönmemişti. Hemen uyumuşum, sabah uyandığımda ise başucumda bir not buldum: Erkenden işe gittiğini, kahvenin masada hazır olduğunu yazmıştı.

Gazeteye vardığımda, "beni terfi ettirmiş" olan şefimin suyuna gitmeye çalıştım, radyasyon ve enerji konusunda uzman kişilere telefonlar ettim. Bu arada, Çernobil felaketinin dünyada toplam dokuz milyon in-

sanı doğrudan etkilediğini, bunun üç-dört milyonunun da çocuk olduğunu öğrendim. John Gofmans adlı uzmana bakılırsa, başlangıçtaki otuz ölümü 475.000 ölümcül kanser vakası, bir o kadar da ölümcül olmayan kanser vakası izlemişti.

Toplam iki bin köy ve kasaba haritadan silinmişti. Beyaz Rusya Sağlık Bakanlığı'na göre, yüksek radyoaktivitenin sürmesi sonucunda, 2005-2010 yılları arasında tiroid kanseri vakalarında büyük bir artış meydana gelecekti. Bir başka uzman ise, radyasyona doğrudan maruz kalan dokuz milyon insanın yanı sıra dünyanın birçok ülkesindeki altmış beş milyondan fazla insanın radyasyon bulaşmış besin maddelerini tüketerek dolaylı olarak etkilendiğini açıklıyordu.

Özenle ele alınması gereken ciddi bir sorundu. Gazeteden çıkmadan yayın yönetmeni yardımcısının odasına uğrayıp Çernobil'e kazanın yıldönümünde gitmemin daha iyi olacağını söyledim: Bu arada daha fazla araştırma yapabilecek, daha başka uzmanlarla da görüşebilecek, Britanya hükümetinin faciaya nasıl yaklaştığını öğrenebilecektim. Şef kabul etti.

Athena'ya telefon ettim. Madem Scotland Yard'dan biriyle çıkıyordu bana yardımcı olabilirdi, üstelik hem Çernobil'le ilgili bilgiler artık gizli tutulmuyordu, hem de Sovyetler Birliği çoktan dağılmıştı. Athena "erkek arkadaşı"yla konuşacağına söz verdi, ama istediğim yanıtı alacağını garanti edemiyordu.

Ayrıca, ertesi gün İskoçya'ya gidiyordu ve bir sonraki grup toplantısına ancak günü gününe yetişebilecekti.

"Ne grubu?"

Grup dediğine bakılırsa toplantılar düzenli bir hale gelmişti.

Ben ne zaman buluşabileceğimizi, yarım kalmış konuşmamızı ne zaman bir sonuca bağlayabileceğimi-

zi öğrenmek istiyordum. Oysa Athena'nın işi başından aşkındı. Eve gidip haberleri izledim, bir başıma yemeğimi yedim, sonra Andrea'yı tiyatrodan almak için yeniden dışarı çıktım. Tiyatroya vardığımda oyunun sonu oynanıyordu. Oyunu izlerken, şaşkınlık içinde, sahnedeki Andrea'nın iki yıla yakın bir zamandır birlikte olduğum Andrea'ya hiç benzemediğini fark ettim. Sahnedeki her hareketinde büyülü bir şey vardı; monologları ve diyaloglarında alışılmamış bir yoğunluk seziliyordu. Karşımda bir yabancı, birlikte olmaktan hoşlanacağım bir kadın vardı; ama birden Andrea'nın zaten benimle birlikte olduğunu, yabancı olmadığını fark ettim.

Eve dönerken, "Athena'yla konuşman nasıl geçti?" diye sordum.

"İyi geçti. Sen gazetede neler yaptın?"

Konuyu değiştiren oydu. Terfi aldığımdan, Çernobil'den söz açtım, ama pek ilgilenmiyor gibiydi. Elde etmek istediğim kadını elde edemeden elimde olan kadını kaybetmekte olduğumu düşünmeye başlamıştım. Ama eve varır varmaz birlikte banyo yapmamızı önerdi ve çok geçmeden kendimizi yatakta bulduk. Bu arada, müziği sonuna kadar açmıştı, vurmalılar gümbür gümbür çalıyordu (söylediğine göre bir kopyasını çıkarmayı başarmıştı). Komşuları kafama takmamamı, insanların komşularını düşünmekten kendi hayatlarını yaşayamadıklarını söylüyordu.

Ondan sonra olup bitenler aklımı başımdan aldı. Benimle vahşice sevişen bu kadın sonunda cinselliğini mi keşfetmişti, yoksa öteki kadın mı öğretmişti böyle sevişmeyi, o mu kışkırtmıştı onu böyle sevişmeye? Onu daha önce hiç böyle görmemiştim. Beni hoyratça okşarken, durmadan, "Bugün ben senin erkeğinim, sen benim kadınımsın," diyordu.

Bir saate yakın böyle seviştik ve daha önce hiç göze alamadığım şeyler yaşadım. Öyle anlar oldu ki, utan-

dım, Andrea'dan durmasını istemek geçti içimden, ama ipler bütünüyle onun elindeydi, yapabileceğim hiçbir şey yoktu, tümden teslim oldum. Ama kendimi çok tuhaf hissettiğimi söylemeliyim.

Sonunda bitkin düştüm, oysa Andrea sanki daha bir canlanmıştı.

"Uyumadan önce bir şey söylemek istiyorum," dedi. "Eğer göze alırsan, tanrılar ve tanrıçalarla sevişebilirsin. Bugün bunu yaşadın. Uyumadan bil ki, içindeki Yüce Ana'yı uyandırdım bugün."

Bunu Athena'dan mı öğrendin, diye sormak istedim, ama cesaret edemedim.

"Söyle bakalım, bir geceliğine kadın olmak hoşuna gitti mi?"

"Gitti. Her zaman hoşuma gider mi bilmiyorum, ama hem korktuğumu, hem de büyük zevk aldığımı söyleyebilirim."

"Az önce yaşadıklarını daha önce hep yaşamak istemiş olduğunu söyle bana."

İnsan bir şeye kapılıp gidebilir, ama sonradan bunu soğukkanlılıkla konuşmak başka bir şeydir. Yanıtımı bildiğinden emin olmama karşın hiçbir şey söylemedim.

"Anladım ki," diye devam etti Andrea, "bu benim içimde varmış da benim haberim yokmuş. Bugün sahnede oynadığım karakter gibi, yüzündeki maske düşüyordu. Bende dikkatini çeken farklı bir şey oldu mu?"

"Elbette. Özel bir ışık saçıyordun."

"Karizma kadınlarda ve erkeklerde kendini gösteren o ilahî güç. Herkes görebildiği, hatta duyarsız insanlar bile görebildiği için kimseye göstermemiz gerekmeyen o doğaüstü güç. Ama bu yalnızca biz çıplakken, bu dünya için öldüğümüz, kendimiz için yeniden doğduğumuzda olur. Dün gece ben öldüm. Bu gece sahneye çıkıp da yapmak istediğimi tamı tamına yapa-

bildiğimi gördüğümde küllerimden yeniden doğdum. Hep kimsem o olmak istiyordum, ama bunu bir türlü başaramıyordum. Hep başkalarını etkilemeye, zekice sözler söylemeye, annemi babamı memnun etmeye çalışıyor, gerçekten yapmak istediğim şeyleri yapabilmek için her yola başvuruyordum. Hep yolumda kan, gözyaşı ve irade gücüyle ilerlemeye çabalıyordum, ama dün gece yanlış yolda olduğumu anladım. Hayalim benden bunu istemiyor. Yalnızca kendimi hayalime teslim etmem ve acı çektiğimi görsem bile dişimi sıkmam gerekiyor, çünkü acı geçer gider."

"Bütün bunları bana neden anlatıyorsun?"

"Bırak da bitireyim. Acı çekmenin tek kural gibi göründüğü o yolculukta, savaşmaya değmeyecek şeyler uğrunda savaşıyordum. Sevgi örneğin. İnsan sevgiyi ya hisseder ya da hissetmez, bu dünyada onu sana hissettirecek bir güç yoktur. Birbirimizi seviyormuş gibi yapabiliriz. Birbirimize alışabiliriz. Bir ömür boyu birlikte yaşayabilir, çocuklar yetiştirebilir, her gece sevişebilir, orgazma ulaşabilir, ama yine de bütün bu yaptıklarımızda korkunç bir boşluk olduğunu, çok önemli bir şeyin eksik kaldığını düşünebiliriz. Kadınlarla erkekler arasındaki ilişkiler konusunda tüm öğrendiklerime baktığımda, aslında uğrunda mücadele etmeye değmeyecek şeylere karşı mücadele etmeye çalıştığımı görüyorum. Buna sen de dahilsin.

"Bugünkü sevişmemizde ben her şeyimi verirken senin de elinden gelenin en iyisini yaptığını gördüm, ama fark ettim ki senin elinden gelenin en iyisini yapman artık beni ilgilendirmiyor. Bu gece senin yanında uyuyacağım, ama yarın gidiyorum. Tiyatro benim ritüelim, dile getirmek ve geliştirmek istediğim her şeyi tiyatroda dile getirebiliyor, geliştirebiliyorum."

Yaptığım her şeyden pişmanlık duymaya başladım Transilvanya'ya gittiğime, orada hayatımı mahvedebi-

lecek bir kadınla tanıştığıma, o ilk "grup" toplantısını ayarladığıma, lokantada aşkımı itiraf ettiğime pişman olmuştum. O anda Athena'dan nefret ettim.

"Ne düşündüğünü biliyorum," dedi Andrea. "Arkadaşın Athena'nın beynimi yıkadığını düşünüyorsun, ama doğru değil."

"Bu gece sevişirken bir kadın gibi davranmış olsam da bir erkeğim ben. Soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan bir türdenim, çünkü ortalıkta pek fazla erkek görmüyorum. Benim göze aldığımı pek az insan göze alırdı."

"Haklı olduğuna eminim, zaten bu yüzden sana hayranlık duyuyorum, ama bana kim olduğumu, ne istediğimi, neyi arzuladığımı sormayacak mısın?"

Sordum.

"Her şeyi istiyorum. Hem yabanıllığı, hem de sevecenliği istiyorum. Komşuları hem sinirlendirmek, hem de yatıştırmak istiyorum. Yatağımda bir kadın istemiyorum, erkek istiyorum, senin gibi gerçek erkekleri. Beni seviyor ya da kullanıyor olmaları hiç önemli değil. Benim sevgim bundan çok daha büyük. Ben özgürce sevmek ve çevremdeki insanların da özgürce sevmelerine izin vermek istiyorum

"Athena'yla bastırılmış enerjiyi uyandırmanın basit yollarını konuştuk, sevişmek gibi ya da, 'Ben şimdi buradayım,' diyerek sokakta yürümek gibi. Çok özel bir şey değil, gizli bir ritüel falan da değil. Athena'yla buluşmamızı birazcık farklı kılan, ikimizin de çıplak olmasıydı. Bundan böyle her pazartesi buluşacağız ve söyleyeceğim bir şey varsa her oturumdan sonra söyleyeceğim. Athena'nın dostu olmak gibi bir isteğim yok. Tıpkı onun bir şeyleri paylaşma ihtiyacı duyduğunda İskoçya'ya kadar gidip hani şu senin de bildiğin halde hiç sözünü etmediğin Edda denen o kadınla konuştuğu gibi.

"Onunla buluştuğumu hatırlayamıyorum bile!"

Andrea'nın yavaş yavaş yatışmakta olduğunu fark ediyordum. Gidip kahve yaptım. Kahvelerimizi içerken Andrea yeniden gülümsedi ve gazetedeki terfimi sordu. Sonra o pazartesi toplantılarının kendisini kaygılandırmaya başladığını söyledi: O sabah herkesin bir arkadaşını çağırdığını, arkadaşların da kendi arkadaşlarını çağırdıklarını öğrenmişti, oysa Athena'nın evi çok küçüktü. O akşam olup biten her şeyin Andrea'nın sadece bir sinir nöbeti geçirmesinden ya da âdet öncesi gergin olmasından ya da kıskançlık duymasından kaynaklandığını düşünmek için olağanüstü bir çaba harcadım.

Ona sımsıkı sarıldım, o da başını göğsüme yasladı. Çok yorgun olmama karşın uyumasını bekledim. O gece hiç rüya görmedim. Hiçbir beklentim yoktu.

Ertesi sabah uyandığımda tüm giysilerini alıp gitmişti. Anahtar masanın üstündeydi. Bir veda mektubu bile bırakmamıştı.

DEIDRE O'NEILL, EDDA DİYE BİLİNİYOR

İnsanlar cadılar, cinler, periler, kırklara karışanlar, cin çarpmış çocuklarla ilgili hikâyeler okumayı pek severler. Beş köşeli yıldızlardan, kılıçlardan, toplu tapınmalardan geçilmeyen ayinlerin gösterildiği filmlere bayılırlar. Bir diyeceğim yok, insanların hayalgüçlerinin dizginlerini salıvermeye ve belirli evrelerden geçmeye ihtiyacı vardır. Bu evrelerden hilesiz hurdasız geçebilen herkes eninde sonunda Gelenek'le bağlantı kurar.

Gerçek Gelenek şudur: Öğretmen müride ne yapması gerektiğini asla söylemez. İkisi, durmadan değiş-

şen algılar, genişleyen ufuklar, kapanan kapılar, kimi zaman yollarını keser gibi görünen, ama aslında asla aşılmaması, izlenmesi gereken ırmaklarla karşılaşıldığında aynı "yabancılaşma"nın tedirginliğini paylaşan yol arkadaşlarıdır, o kadar.

Öğretmenle mürit arasında tek bir fark vardır; öğretmen müritten biraz daha az korkar. Sonradan, bir masaya ya da bir ateşin başına oturup konuştuklarında, daha deneyimli olan şöyle diyebilir: "Neden öyle yapmıyorsun?" Ama hiçbir zaman, "O yoldan gidersen benim vardığım yere varırsın," demez, çünkü hiçbir yol ve hiçbir hedef birbirine benzemez.

Mürit daha önce karşılaştığı şeylerden korksa da, hatta daha sonra karşılaşabileceği şeylerden daha da çok korksa bile, gerçek öğretmen müride dünyasının dengesini altüst etme cesaretini verir.

Britanya hükümetince yürütülen bir değişim programı uyarınca Romanya'ya gittiğimde, insanlara yardım etmek için yanıp tutuşan, genç, hevesli bir doktordum. Bavulum ilaçlarla, kafam önyargılarla dolu olarak yola çıkmıştım. İnsanların nasıl davranmaları gerektiği, mutlu olmak için neye ihtiyacımız olduğu, yüreğimizde yaşatmamız gereken hayaller, insan ilişkilerinin nasıl gelişeceği konusunda açık seçik düşüncelerim vardı. Bükreş'e o çılgın, kanlı diktatörlüğün sürdüğü günlerde vardım ve bir aşı kampanyasına katılmak üzere doğruca Transilvanya'ya gittim.

Karmaşık bir satranç tahtasında bir piyondan başka bir şey olmadığımın, idealistliğimin görünmez eller tarafından yönlendirildiğinin, insancıl amaçlar uğruna yapıldığına inandığım her şeyin ardında diktatörün oğlu tarafından yönetilen hükümeti sağlamlaştırmak, Britanya'nın Sovyetler'in egemenliğindeki bir pazarda silah satmasını sağlamak gibi gizli emellerin yattığının farkında değildim.

Elimizdeki aşıların yöre halkına yetmediğini, yöreyi kasıp kavuran başka hastalıklar olduğunu, birçok kez istememe karşın gerekli malzemenin bir türlü gelmediğini gördüğümde büyük bir hayal kırıklığına uğradım. Bana üstüme vazife olmayan işlerle uğraşmamam söyleniyordu.

Kendimi güçsüz ve çaresiz hissettim, büyük bir öfkeye kapıldım. Yoksulluğu gözlerimle görmüştüm, biraz kaynak sağlasalar bir şeyler yapılabilir diye düşünüyordum, ama kimsenin sonuç almak gibi bir derdi yoktu. Hükümetimizin tek derdi, gazetelerde birkaç haber çıkartmaktı; o zaman siyasal partilere ve seçmenlerine dünyanın dört bir yanına insancıl görevlerle ekipler gönderdiklerini söyleyebileceklerdi. Ne kadar iyi niyetli olduklarını gösterebileceklerdi. Silah satmak dışında tabii.

Umutsuzluğa kapılmıştım. Bu nasıl bir dünyaydı? Bir gece buz gibi ormanda yürüyüşe çıktım, adaleti olmayan Tanrı'ya lanet yağdırıyordum. Bir meşe ağacının altına oturmuştum ki, koruyucum yanıma yaklaştı. Soğuktan ölebileceğimi söyleyince, "Ben doktorum, vücudun dayanıklılık sınırlarını bilirim," diye yanıtladım. "O sınırlara yaklaştığımı hissedersem kampa geri dönerim. Peki, siz burada ne yapıyorsunuz?"

"Bütün erkeklerin sağır olduğu bir dünyada, beni duyabilen bir kadınla konuşuyorum."

Beni kast ettiğini sanmıştım ama, sözünü ettiği kadın ormandı. O adamı birtakım hareketler yaparak, anlamadığım bir şeyler söyleyerek ağaçlar arasında dolanırken gördüğümde gönlüme su serpildi. Demek bu dünyada kendi kendine konuşan bir tek ben değilim, diye düşündüm. Kampa geri dönmek üzere yerimden kalktığımda koruyucum yeniden yanıma geldi.

"Kim olduğunu biliyorum," dedi. "Köydekiler çok dürüst, iyi kalpli, yardımsever bir insan olduğunu söy-

lüyorlar, ama ben sende başka bir şey daha görüyorum: öfke ve hayal kırıklığı."

Hükümetin ajanı olabilirdi, ama tutuklanma riskini göze alarak içimden geçen her şeyi ona anlatmaya karar verdim. Çalıştığım sahra hastanesine kadar yürüdük, onu o sırada boş olan yatakhaneye götürdüm (bütün meslektaşlarım kasabada düzenlenen bayram şenliklerinde eğleniyorlardı), bir içki içip içmeyeceğini sordum. Cebinden bir şişe çıkardı.

"*Palinka*," dedi. Alkol derecesi çok yüksek geleneksel bir Rumen içkisiydi *palinka*. "İçkiler benden."

Birlikte içmeye başladık, ama hızla sarhoş olduğumu fark etmedim bile. Ne durumda olduğumu ancak tuvalete gitmeye çalışırken bir şeye takılıp kendimi yerde bulduğumda anlayabildim.

"Kımıldama," dedi. "Önündekilere bak."

Önümden bir karınca ordusu geçiyordu.

"Bunların hepsi akıllı olduklarını sanırlar. Bellekleri, zekâları, örgütlenme güçleri, fedakârlık ruhları vardır. Yazın topladıkları yiyecekleri kış için biriktirirler. Bak, şu soğuk bahar gününde yine çalışmaya gidiyorlar. Yarın bir atom bombası bu dünyayı yok etse bunlar sağ kalırlar."

"Bütün bunları nereden öğrendiniz?"

"Ben biyoloji okudum."

"Öyleyse neden kendi halkınızın hayat koşullarını düzeltmeye çalışmıyorsunuz? Ormanın ortasında ağaçlarla konuşarak ne yaptığınızı sanıyorsunuz?"

"Bir kere ormanda yalnız değildim; yalnız ağaçlar yoktu ki, sen de dinliyordun beni. Ama madem merak ediyorsun söyleyeyim, biyologluğu bıraktım, demirci oldum."

Güçlükle ayağa kalktım. Hâlâ başım dönüyordu, ama zavallı adamın içine düştüğü durumu anlayabilecek kadar düşünebiliyordum. Üniversiteyi bitirmesine

karşın iş bulamamıştı. Ona aynı duruma benim ülkemde de rastlandığını söyledim.

"Hayır, sandığın gibi değil. Biyolojiyi demircilik yapmak istediğim için bıraktım. Çeliğe çekiçle biçim verirken tuhaf bir ezgi yaratan, ortalığa kıvılcımlar saçan, kıpkızıl madeni suya daldırıp dumanlar çıkartan o adamlar daha çocukken bile büyülerdi beni. Biyologluk yaparken mutlu değildim, çünkü benim hayalim katı madene yumuşak biçimler vermekti. Sonra, bir gün bir koruyucu belirdi karşımda."

"Koruyucu mu?"

"O karıncaların neler yapmaya programlanmış olduklarını görseydin, 'Ne kadar muhteşem!' diye bağırırdın. Muhafızlar genetik olarak kraliçeyi korumak için kendilerini feda etmeye hazırdırlar, işçiler kendilerinden on kat ağır yaprakları taşıyabilirler, mühendisler fırtınalara ve sellere dayanıklı tüneller açarlar. Karıncalar düşmanlarıyla ölesiye çarpışırlar, topluluk uğruna acı çekerler, üstelik hiçbir zaman, 'Neden böyle yapıyoruz?' diye sormadan. İnsanlar karıncaların kusursuz toplumunu taklit etmeye çalışırlar; ben de bir biyolog olarak üstüme düşeni yapıyordum, ta ki bir gün biri karşıma dikilip, 'Yaptığın iş sana mutluluk veriyor mu?' diye soruncaya kadar. 'Elbette mutluluk veriyor,' dedim. 'İnsanlara yararlı oluyorum.' Bu kez, 'Peki, sence bu yeterli mi?' diye sordu.

"Yeterli olup olmadığını bilmiyordum, ama dediklerini kibirli ve bencilce bulduğumu söyledim. 'Olabilir,' diye yanıt verdi. 'Ama insan insan olalı yapılmış olanı tekrarlamaktan, her şeyi durmadan düzenleyip örgütlemekten başka bir şey elde etmeyeceksin.'

"'Ama dünya ilerledi,' dedim. Tarih bilip bilmediğimi sordu. Tabii ki biliyordum. Bir soru daha sordu: 'Binlerce yıl önce piramitler gibi muazzam yapılar inşa etmiyor muyduk? Tanrılara tapınmıyor muyduk, ku-

maş dokumuyor muyduk, ateş yakmıyor muyduk, kendimize sevgili ya da eş bulmuyor muyduk, birbirimizle yazışmıyor muyduk? Elbette bütün bunları yapıyorduk. Kölelerin yerine ücretli köleleri getirmeyi başardık, ama sağladığımız bütün gelişmeler bilim alanında oldu. İnsanlar bugün hâlâ atalarının sorduğu soruları soruyorlar. Sözün kısası, hiçbir gelişme göstermediler.' İşte o zaman, bana bu soruları soranın gökyüzünden gönderilmiş biri, bir melek, bir koruyucu olduğunu anladım."

"Ona neden koruyucu diyorsunuz?"

"Çünkü bana iki gelenek olduğunu anlattı: Biri bize yüzyıllardır aynı şeyi tekrarlatıp duran gelenek, öbürü de bilinmeyenin kapısını açan gelenek. Ne ki, ikinci gelenek zor, rahatsız edici ve tehlikelidir ve çok fazla izleyici toplarsa, arıları örnek alarak onca zamanda oluşturulan toplumun yıkımına yol açar sonunda. O yüzden, ikinci gelenek yeraltına inmiştir; varlığını yüzyıllardır sürdürüyor olmasını izleyicilerinin gizli bir işaret dili yaratmış olmalarına borçludur."

"Başka sorular da sordunuz mu?"

"Elbette sordum, çünkü kabullenmeye yanaşmasam da yaptığım işten hoşnut olmadığımı biliyordu. Şöyle dedi koruyucum: 'Haritada gösterilmeyen yollara adım atmaktan korkuyorum, ama korkmama karşın o yollara adım attığımda hayatım çok daha ilginç oluyor.' Gelenek'i biraz daha anlatmasını isteyince şöyle bir şey söyledi: 'Tanrı yalnızca erkek olduğu sürece her zaman yeterince yiyeceğimiz ve yaşayacak bir yerimiz olacak. Ama Yüce Ana özgürlüğünü yeniden elde ettiğinde, uyku nedir bilmeyebilir ve yalnızca aşkla yaşamak zorunda kalabiliriz ya da coşku ile işi dengeleyebiliriz.' Sonra da şunu sordu koruyucum: 'Biyolog olmasaydın ne olmak isterdin?' 'Demirci olmak isterdim,' diye karşılık verdim, 'ama demirciler pek para

kazanmıyorlar.' O da dedi ki: 'Tamam, olmadığın biri olmaktan sıkıldığın zaman git eğlen, hayatını yaşa, madene çekiçle biçim ver. Zamanla bunun sana zevkten de öte bir şey verdiğini, anlam verdiğini göreceksin.' 'Peki, sözünü ettiğiniz bu geleneği nasıl izleyeceğim?' diye soracak oldum. 'Dedim ya, simgelerle,' diye yanıtladı. 'Sen yapmak istediğin şeyi yapmaya başla bir kere, her şeyin açıklığa kavuştuğunu göreceksin. Tanrı'nın Ana olduğuna, çocuklarını gözettiğine, onların başına bir kötülük gelmesine asla izin vermediğine inan. Ben böyle yaptım ve hayatta kaldım. Aynı şeyi yapan, ama böyle yaptıkları için çılgın ya da güvenilmez damgası yiyen, boşinançlara saplandıkları düşünülen başka insanlar da olduğunu gördüm. Çok eski zamanlardan başlayarak esin kaynaklarını doğada arayan insanlar. Piramitler yapıyoruz ama, simgeler de geliştiriyoruz.'

"Böyle dedikten sonra çıktı gitti, onu bir daha görmedim. Yalnız ondan sonra simgelerin belirmeye başladığını biliyorum, çünkü o konuşma gözlerimi açmıştı. Gerçi zor oldu ama, bir akşam aileme bir erkeğin hayal edebileceği her şeye sahip olduğum halde mutsuz olduğumu, aslında bu dünyaya demirci olmak için gelmiş olduğumu anlattım. Karım karşı çıktı: 'Sen çingene olarak doğdun, bulunduğun yere gelinceye kadar az mı aşağılandın, şimdi yeniden en başa dönmek mi istiyorsun?' Oysa oğlum çok heyecanlandı, çünkü o da köyümüzdeki demircileri seyretmeyi çok seviyor, büyük kentlerdeki laboratuvarlardan nefret ediyordu.

"Bir yandan biyoloji araştırmalarımı sürdürürken, bir yandan da bir demircinin yanında çıraklık yapmaya başlamıştım. Gerçi bitkin düşüyordum, ama eskisinden çok daha mutluydum. Sonunda işimden ayrıldım ve kendi demirhanemi açtım, gel gör ki işler daha başından kötü gitti. Tam hayata inanmaya başlarken her şey çok kötü gitmeye başlamıştı. Bir gün başımı kaldırmadan çalışırken önümde bir simge belirdi.

"Demirhaneye gelen işlenmemiş çeliği araba parçalarına, tarım araçlarına, mutfak âletlerine dönüştürmem gerekiyordu. Bunun nasıl yapıldığını bilir misin? Önce metali kıpkızıl kesilinceye kadar ısıtırsın, sonra gereken biçimi alıncaya kadar en ağır çekiçle acımasızca döversin. Sonra metali soğuk su dolu bir kovaya daldırırsın, ani sıcaklık değişimi karşısında metal coz diye bir ses çıkarır. Bu işlemi oluşturduğun nesne kusursuz bir biçim alıncaya kadar tekrarlaman gerekir, bir kere yetmez."

Demirci uzun bir süre sustu, sonra bir sigara yakıp devam etti.

"Bazen çelik bütün bu işlemlere dayanamaz. Isı, çekiç darbeleri, soğuk su derken çatlayıverir. Anlarım ki sağlam bir saban demiri ya da motor şaftı çıkmayacak. O zaman çatlayan çeliği demirhanenin girişindeki hurda yığınına atarım."

Yine uzun bir sessizlik oldu, sonra demirci sözlerini şöyle tamamladı: "Tanrı'nın beni acıların ateşinden geçirdiğini biliyorum. Hayatın indirdiği darbeleri kabullendim, bazen kendimi çeliğe onca acı veren su kadar soğuk ve kayıtsız hissediyorum. Ama şöyle yakarıyorum: 'Yalvarırım, Tanrı'm, Ana'cığım, ben istediğin biçimi alıncaya kadar vazgeçme. En iyisi nasıl olacaksa öyle yap, istediğin kadar uzun sürsün, ama beni sakın hurda yığınına atma.'"

O adamla konuşmam sona erdiğinde belki de sarhoştum, ama biliyordum ki hayatım değişmişti. Öğrendiğimiz her şeyin ardında bir gelenek vardı ve bilerek ya da bilmeden, Tanrı'nın dişi yüzünü göstermesini sağlayabilen insanları arayıp bulma ihtiyacı duyuyordum. Hükümetime ve siyaset dünyasında çevrilen tüm dolaplara sövüp saymak yerine, gerçekten yapmak istediğim şeyi yapmaya, insanları iyileştirmeye karar verdim. Başka hiçbir şey beni ilgilendirmiyordu.

Gerekli kaynaklardan yoksun olduğum için yörenin insanlarına başvurdum, onlar da beni sağlık otları dünyasına yönlendirdiler. Halk arasında yüzlerce yıl geriye giden ve teknik bilgilerden çok deneyimlere dayanarak kuşaktan kuşağa geçen bir gelenek olduğunu keşfettim. Onların yardımıyla, yapabileceğimden çok daha fazlasını yapabilirdim, çünkü orada bir üniversite görevini tamamlamak, hükümetimin silah satmasına yardımcı olmak ya da istemeye istemeye de olsa parti propagandası yapmak için bulunmuyordum. İnsanları iyileştirmek beni mutlu ettiği için oradaydım.

Bu beni doğaya, sözlü geleneğe ve bitkilere daha yakın kıldı. İngiltere'ye döndüğümde öteki doktorlarla konuşmaya karar verdim ve onlara şunu sordum: "Her zaman hangi ilaçları yazacağınızı tam olarak biliyor musunuz, yoksa bazen sezgilerinizle mi hareket ediyorsunuz?" Rahat konuşabilecekleri bir ortamda olduklarında, hemen hemen hepsi de sık sık bir ses tarafından yönlendirildiklerini ve o sese kulak vermedikleri zaman sonunda mutlaka yanlış tedavi uyguladıklarını söylediler. Hiç kuşku yok ki, var olan teknolojiden sonuna kadar yararlanıyorlardı, ama tedavinin gerçek anlamının ve verilebilecek en doğru kararın bulunduğu bir köşe, karanlık bir köşe olduğunu da biliyorlardı.

Koruyucum, yalnızca çingene bir demirci olmasına karşın, dünyamı allak bullak etmişti. Yılda en az bir kez onun köyüne gidiyordum; olan biteni farklı bir gözle görmeye cesaret ettiğimizde hayatın nasıl gözlerimizin önüne serildiğinden konuşuyorduk. Bir gidişimde başka müritleriyle tanıştım, hep birlikte korkularımızı ve başarılarımızı tartıştık. Koruyucum şöyle dedi: "Benim de çok korktuğum oluyor, ama tam da o korktuğum anlarda ötemde bir bilgelik keşfediyor ve ilerliyorum."

Şimdilerde Edinburgh'da pratisyen hekimlik ya-

parak epey para kazanıyorum; Londra'ya gitsem daha da fazla kazanırım, ama elimden geldiğince hayatın tadını çıkarmayı ve kendime vakit ayırmayı tercih ediyorum. Eskilerin tedavi yöntemlerini, Gizli Geleneği, günümüz tıbbının en modern teknikleriyle, Hipokrat Geleneği'yle birleştiriyorum. Bu konuda bir yazı yazıyorum, "bilim" dünyasından birçokları yazımı bir tıp dergisinde okuduklarında, gizliden gizliye hep yapmak istedikleri şeyleri yapmaya cesaret edecekler.

Bütün hastalıkların kaynağının zihin olduğuna inanmıyorum; gerçek hastalıklar da var. Bence antibiyotikler ve antiviraller insanlık adına büyük bir ilerlemeydi. Apandisiti olan bir hastamın yalnızca meditasyonla iyileştirilebileceğine inanmıyorum; bir an önce iyi bir cerrah tarafından ameliyat edilmesi gerekir. O yüzden, her adımımı hem cesaret hem de korkuyla, teknikle esini birleştirerek atıyorum. Bütün bunları kime söyleyeceğim konusunda da temkinliyim, çünkü büyücü doktor damgasını vuruverirler, o zaman da kurtarabileceğim birçok hayata yazık olur.

Bir şeyden emin olmadığım zaman Yüce Ana'dan yardım istiyorum. Bugüne kadar beni hiç yanıtsız bırakmadı. Ama bana her zaman temkinli olmamı öğütledi. Sanırım aynı şeyi Athena'ya da birçok kez öğütlemiştir, ama Athena keşfetmeye başladığı dünya karşısında o kadar büyülenmişti ki Yüce Ana'nın öğüdüne kulak asmadı.

LONDRA'DA YAYINLANAN BİR GAZETE,
24 AĞUSTOS 1991

PORTOBELLO CADISI

LONDRA (© Jeremy Lutton) – "Tanrı'ya inanmamamın bir nedeni de bu. İnananların nasıl davrandıklarını görmüyor musunuz!" Portobello Caddesi'ndeki satıcılardan Robert Wilson'ın tepkisi böyle oldu.

Bütün dünyada antikacı dükkânları ve cumartesi günleri kurulan bitpazarıyla tanınan bu cadde dün gece savaş meydanına döndü; ortalığı yatıştırmak için Kensington ve Chelsea'den en az elli polis müdahale etmek zorunda kaldı. Kavgada beş kişi hafif yaralandı. Yaklaşık iki saat süren bu meydan savaşının ardındaki neden, Peder Ian Buck'ın "İngiltere'nin orta yerindeki Şeytan tapımı"nı protesto etmek için düzenlediği gösteriydi.

Peder Buck'a göre, son altı aydır bir grup şüpheli kişi pazartesi geceleri mahalleye uyku uyutmuyordu; pazartesi geceleri Şeytan çağırıyorlardı. Ayinlere bilgelik tanrıçasından esinlenerek kendine Athena adını veren Şirin H. Halil adında Lübnanlı bir kadın önderlik ediyordu.

Bir süre önce eski bir Doğu Hint Adaları kumpanyasının antreposunda iki yüz kadar kişi toplantı yapmaya başlamıştı, ama bu sayı giderek arttı ve son haftalarda içeri girip ayine katılmak isteyen bir o kadar kişi daha dışarıda toplanmaya başladı.

Peder Buck, yaptığı sözlü başvurulardan, gönderdiği dilekçelerden ve yerel gazetelere yazdığı mektuplardan bir sonuç alamayınca cemaati harekete geçirmeye karar verdi ve "şeytana tapanlar"ın içeri girmesini önlemek amacıyla cemaat üyelerini dün akşam saat 19:00'da antreponun önünde toplanmaya çağırdı.

Soruşturma yeni başlatıldığı için kimliğini açıklamak istemeyen bir yetkili şöyle dedi: "İlk şikâyeti alır almaz olay yerine birini gönderdiysek de, uyuşturucu bulunamadığı gibi yasadışı bir faaliyet izine de rastlanamadı. Müziği saat tam onda kapattıkları için gürültü kirliliği yasasını da çiğnememiş oluyorlar, o yüzden yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Ne de olsa İngiltere'de ibadet özgürlüğü var."

Peder Buck ise olaylara farklı bir yorum getiriyor.

"Aslında bu Portobello cadısının, bu sahtekâr kadının, devletin tepesindeki kişilerle bağlantıları var. Vergi yükümlülerinin kanun ve nizamı sağlaması için para ödedikleri polisin hiçbir şey yapmamasının nedeni de bu. Her şeyin serbest olduğu bir çağda yaşıyoruz, bu sınırsız özgürlük demokrasiyi yok ediyor."

Peder bu gruptan daha başından beri kuşkulandığını söylüyor. Yıkık dökük eski bir binayı kiralamışlar ve günlerce çalışıp onarmışlar. "Bu da," diyor peder, "onların bir tarikata bağlı olduklarının ve beyinlerinin yıkandığının açık bir kanıtı, bugün kim bedavaya çalışır ki." Cemaat üyeleri-

nin mahallede hayır işleri yapıp yapmadıkları sorusunu ise Peder Buck şöyle yanıtlıyor: "Evet, yapıyoruz, ama Hz. İsa adına yapıyoruz."

Şirin Halil dün akşam oğlu ve bazı arkadaşlarıyla birlikte, izleyicilerinin kendisini bekledikleri antrepoya geldiğinde, Peder Buck'ın cemaati tarafından engellendi. Ellerinde pankartlar bulunan cemaat üyeleri, megafonlarla mahalle halkını kendilerine katılmaya çağırıyorlardı. Sözlü sataşmalar çok geçmeden kavgaya dönüştü ve bir süre sonra iki taraf da kontrolden çıktı.

Şirin Halil ya da Athena'nın izleyicilerinden, tanınmış tiyatro oyuncusu Andrea McCain, "Hz. İsa adına savaştıklarını söylüyorlar, oysa asıl istedikleri insanların 'biz hepimiz tanrıyız' diyen İsa'nın öğretilerini görmezden gelmeye devam etmeleri," dedi. Sağ gözünün üstünden hafif yaralanan ve ayakta tedavi gören Bayan McCain mahalleden hemen ayrıldığı için, muhabirimiz kendisinin tarikatla bağları konusunda daha fazla bilgi edinemedi.

Düzen sağlandıktan sonra, Bayan Halil bir yandan sekiz yaşındaki oğlunu yatıştırmaya çalışırken, bir yandan da muhabirimize bazı açıklamalarda bulundu. Bayan Halil, antrepoda yapılanın toplu bir danstan ibaret olduğunu, dansın ardından Aya Sofya adı verilen bir varlığın çağrıldığını açıkladı ve bu konuyla ilgili sorulara açık olduğunu belirtti. Söylendiğine göre, toplantı bir vaazla sona eriyor ve Yüce Ana'ya topluca dua ediliyormuş. İlk şikâyetlerden

sonra olay yerinde soruşturma yapan polis memuru da bunu doğruladı.

Öğrenebildiğimiz kadarıyla, topluluğun belirli bir adı yok ve bir hayır derneği olarak kayıtlı değil. Avukat Sheldon Williams bunun gerekli olmadığı kanısında. "Özgür bir ülkede yaşıyoruz; ırkçı kışkırtmalarda bulunarak ya da uyuşturucu kullanarak yasaları çiğnemedikleri sürece, insanlar kapalı bir mekânda bir araya gelerek kâr amacı gütmeyen faaliyetlerde bulunabilirler."

Bayan Halil, ortalığın karışmasına yol açan toplantılara son verilmesi yolundaki bütün önerileri kesin bir dille geri çevirdi.

Bayan Halil, "Biz birbirimize destek olmak için toplanıyoruz, çünkü toplumsal baskılara tek başına göğüs germek çok zor," dedi. "Gazetenizin, yüzyıllardır uğradığımız din ayrımcılığını kınamasını istiyorum. Ne zaman devletin güdümündeki ve devletçe onaylanan dinlere uygun olmayan bir şey yapacak olsak, bugün olduğu gibi bastırmaya kalkıyorlar. Eskiden ya işkenceyle öldürüyorlar, ya hapse atıyorlar, ya diri diri yakıyorlar, ya da sürgün ediyorlardı, ama artık karşılık verecek duruma geldik; şiddete şiddetle, şefkate şefkatle karşılık verilecek."

Peder Buck'ın suçlamaları konusunda ne diyeceği sorulduğunda, Bayan Halil, pederi "cemaat üyelerini oyuna getirmekle, şiddet kullanmak için bağnazlık ve yalanlara sığınmakla" suçladı.

Sosyolog Arthaud Lenox'a göre, bu tür

olaylara ileride gittikçe daha sık rastlanacak, büyük olasılıkla yerleşik dinler arasında daha ciddi çatışmalar meydana gelecek. "Marksist ütopyanın toplumun ideallerine yön veremeyeceğinin anlaşıldığı bir dönemde, dünya uygarlığın belirli tarihlere duyduğu doğal korkudan doğacak dinsel bir yeniden canlanışa hazırdır. Ama ben yine de, 2000 yılı geldiğinde dünya ayakta kalırsa, sağduyunun ağır basacağına ve dinlerin yeniden her zaman bir yol gösterici arayan zayıfların sığınağı olacağına inanıyorum."

Bu görüşe, Vatikan'ın Birleşik Krallık' taki piskopos yardımcısı Dom Evaristo Piazza karşı çıktı. "Bugün gördüğümüz, hepimizin özlemini çektiği o manevî uyanış değil, Amerikalıların New Age adını verdikleri yeni bir akım, her şey serbest oldu, dogmalar ayaklar altına alınıyor, geçmişin en saçma fikirleri yeniden ortaya çıkıp insan zihnini tahrip ediyor. Bu genç kadın gibi vicdansızlar, sırf para kazanmak ve güç sahibi olmak için saçmasapan fikirlerini kolayca etki altında kalan, zayıf insanların zihinlerine zerk ediyorlar."

Şu sıralar Londra'daki Goethe Enstitüsü'nde görev yapan Alman tarihçi Franz Herbert ise farklı düşünüyor. "Yerleşik dinler artık kimliğimiz ve yaşam nedenlerimiz konusunda temel sorular sormuyorlar. Tam tersine, sırf belirli bir toplumsal ve siyasal örgütlenmeye uyum sağlayacak birtakım dogmalar ve kurallarda yoğunlaşıyorlar. Dolayısıyla, gerçek maneviyatı arayan in-

sanlar yeni yönlere yöneliyorlar; bu da, ister istemez, geçmişe, o dinlerin güç yapıları tarafından bozulmasından önceki ilkel dinlere bir geri dönüş anlamına geliyor."

Olayın zabıtlarının tutulduğu karakolda görevli Çavuş William Morton, önümüzdeki pazartesi günü yeniden toplanmaya karar verir de kendilerini tehdit altında hissederlerse, Şirin Halil ve arkadaşlarının polis koruması için yazılı başvuruda bulunmaları gerektiğini, böylece dün geceki olayların tekrarının önlenebileceğini belirtti.

(Ek bilgiler Andrew Fish'ten edinilmiştir. Fotoğraflar: Mark Guillhem.)

HERON RYAN, GAZETECİ

Haberi Ukrayna'dan dönerken uçakta kuşkular içinde okudum. Çernobil faciası söylendiği kadar büyük bir facia mıydı, yoksa başka enerji kaynaklarından yararlanılmasını önlemek için büyük petrol üreticileri tarafından kullanılmış mıydı, henüz anlayabilmiş değildim.

Her neyse, haberde okuduklarım karşısında dehşete düştüm. Fotoğraflarda camı kırılmış pencereler, Peder Buck adında öfkeden deliye dönmüş bir rahip ve -asıl tehlike burada- kucağında çocuğuyla, gözleri yuvalarından fırlamış çok güzel bir kadın görülüyordu. Hem olumlu hem de olumsuz neler olabileceğini hemen anladım. Havalimanından doğruca Portobello'ya giderken her iki tahminimin doğru çıkacağını biliyordum.

Olumlu yanından bakacak olursak, ertesi pazartesi yapılan toplantı bölgenin tarihindeki en başarılı top-

lantılardan biri oldu: Bazıları meraktan gelmişlerdi, haberde sözü edilen "varlık"ı görmek istiyorlardı, bazıları da ifade ve din özgürlüğünü savunan pankartlar taşıyorlardı. Antrepo iki yüz kişiden fazlasını almadığından, millet ezilenlerin prensesini görebilmek için dışarıdaki kaldırıma yığılmıştı.

Athena olay yerine geldiğinde alkışlarla karşılandı; bazıları yazdıkları pusulaları uzatıyorlar, bazıları kendilerine yardım eli uzatmasını istiyorlar, bazıları da çiçek atıyorlardı. Kaç yaşlarında olduğunu anlayamadığım bir kadın, Athena'nın kadın özgürlüğü ve Yüce Ana'ya tapınma hakkı uğrundaki mücadelesini sürdürmesini istiyordu. Bir hafta önce orada toplanarak tehditler savuran cemaat üyeleri, kalabalıktan ürkmüş olmalılar ki, bu kez gelmemişlerdi. Saldırgan sözler edilmedi, tören her zamanki gibi geçti, danslar edildi, Aya Sofya belirdi (artık Aya Sofya'nın Athena'nın bir başka yüzü olduğunu anlamış bulunuyordum) ve son bir ayin yapıldı (anlaşılan, törenin bu bölümü sonradan, grup ilk üyelerinden birinin ödünç verdiği antrepoya taşındığında eklenmişti), hepsi o kadar.

Athena, vaaz verirken, cinlenmiş, bir başkasınca teslim alınmış gibiydi.

"Sevmek ve sevginin kendisini bildiği en iyi biçimde göstermesini sağlamak hepimiz görevi. Karanlığın güçleri, aklımızı ve yüreğimizi bastırmak için *günah* sözcüğünü yaratan o güçler kendilerini göstermeye kalktıklarında korkamayız, korkmamalıyız. Hepimizin bildiği Hz. İsa, zina yaparken yakalanan kadına dönüp şöyle demişti: 'Hiçbir erkek lanetlemedi mi seni? Ben de lanetlemiyorum.' Hz. İsa, Sebt gününde[1] insanları iyileştirmiş, bir fahişenin ayaklarını yıkaması-

[1] İbranice *Şabat*. Yahudilikte, her cuma günbatımından cumartesi akşamüstü saatlerine kadar süren kutsal tatil günü. Hıristiyanlıktaki bazı akımlar da, On Emir'den dördüncüsü gereğince, Sebt günü saydıkları pazar günü her türlü çalışmanın yasaklandığını savunurlar. Hz. İsa bu yasayı geçersiz kılmış, iş yapmama yerine ibadetle geçirilmesi gereken yeni bir günü kurumsallaştırmıştır. (Ç.N.)

na izin vermiş, bir hırsıza Cennet'e gideceğini söylemiş, yenmesi yasak yiyecekleri yemiş, yalnız bugünü dert etmemizi, yarın için kaygı çekmememizi, kır zambaklarının nasıl büyüdüklerine iyi bakmamızı, onların ne çalıştıklarını, ne de iplik eğirdiklerini söylemişti.

"Günah nedir? Sevgi'nin kendini göstermesini engellemek bir günahtır. Ve Ana, Sevgi'dir. Toplumun bize dayattığı yolda değil, kendi yolumuzda yürümeyi yeğleyebileceğimiz yeni bir dünyaya giriyoruz. Gerekirse, geçen yaptığımız gibi, bir kere daha karanlığın güçlerinin karşısına dikilebiliriz. Sesimizi ya da yüreğimizi kimse susturamaz."

Bir kadının bir ikona dönüşmesine tanık oluyordum. Büyük bir kararlılık, gurur ve inançla konuşuyordu. Umarım her şey gerçekten dediği gibidir, umarım gerçekten yeni bir dünyaya giriyoruzdur, dilerim o yeni dünyayı görecek kadar yaşarım diye geçirdim içimden.

Antrepodan çıkarken, geldiğinde olduğu gibi coşkuyla alkışlandı. Tam o sırada kalabalıkta beni gördü, yanına çağırdı ve özlediğini söyledi. Mutlu ve güvenliydi, doğru bir şey yaptığından en küçük bir kuşkusu yoktu.

Bütün bunlar gazetede çıkan haberin olumlu etkisiydi, her şey orada sona ermiş olabilirdi. Olup bitenle ilgili yorumumun yanlış çıkmasını isterdim, ama tahminlerim üç gün sonra doğru çıktı. Haberin olumsuz etkisi olanca gücüyle kendini gösterdi.

Athena'nın tersine, üstlerinin devletin bütün alanlarında gerçekten bağıntıları bulunan Peder Buck, İngiltere'nin en saygın ve tutucu yasa uygulamalarından birinden yararlanarak ve Athena'nın gazetelere verdiği demeçlere dayanarak düzenlediği basın toplantısında, kendisine iftira edildiği ve itibarının zedelendiği gerekçesiyle manevî tazminat davası açtığını açıkladı.

Olayın baş kişisiyle yakınlığımı bilen yayın yönet-

meni yardımcısı beni odasına çağırarak Athena'yla özel bir söyleşi yapmamı istedi. Başlangıçta büyük bir öfkeye kapılarak tepki gösterdim: Gazetenin satışını artırmak için dostluğumu kullanamazdım.

Ama bir süre tartıştıktan sonra, bunun iyi bir fikir olabileceğini düşünmeye başladım. Athena olan biteni kendi açısından anlatma fırsatı bulacaktı; söyleşide gerçekten de uğrunda açıkça savaştığı her şeyi açıklayabilirdi. En sonunda yayın yönetmeni yardımcısıyla ortak bir karara vardık: Toplumdaki yeni eğilimler ve dinsel inanç arayışlarında ortaya çıkan kökten değişikliklerle ilgili bir yazı dizisi hazırlayacaktık. Bu yazılardan birinde de Athena'nın görüşlerine yer verecektim.

O gün öğleden sonra Athena'nın evine gittim. Üstelik antreponun önünde karşılaştığımızda beni özlediğini söylemişti. Ama evde kimse yoktu. Komşular, bir gün önce mahkeme celbi getiren görevlilerin de Athena'yı evde bulamadıklarını söylediler.

Daha sonra telefon ettim, açan olmadı. Gece bir kez daha aradımsa da telefon açılmadı. Bunun üstüne yarım saatte bir aramaya başladım; gittikçe kaygılanıyordum. Aya Sofya uykusuzluğumu tedavi edeli beri günün yorgunluğuyla saat on birde uyuyordum, ama bu kez meraktan gözüme uyku girmiyordu.

Rehberden annesinin telefon numarasını buldum ama, gecenin o saatinde aramaya çekindim. Athena orada da değilse, bütün aileyi ayağa kaldırmış olacaktım. Ne yapacağımı bilemiyordum. Belki bir şeye rastlarım diye televizyonu açtım, ama yeni bir şey yoktu, Londra'nın çılgınlıkları ve korkunçlukları her zamanki gibi sürüyordu.

Son bir kez daha arayayım dedim. Telefon üç kez çaldıktan sonra açıldı. Andrea'nın sesini hemen tanıdım.

"Ne istiyorsun?" diye sordu.

"Athena aramamı söylemişti. Her şey yolunda mı?"

"Hem yolunda, hem değil, neresinden baktığına bağlı. Ama sanırım yardımcı olabilirsin."

"Peki, nerede şimdi?"

Andrea başka bir şey demeden telefonu kapattı.

DEIDRE O'NEILL, EDDA DİYE BİLİNİYOR

Athena evime yakın bir otelde kalıyordu. Londra'da meydana gelen yerel olaylarla, özellikle de banliyölerdeki ufak tefek çatışmalarla ilgili haberler İskoçya'ya hiçbir zaman ulaşmaz. İngilizlerin küçük sorunlarının nasıl üstesinden geldikleri bizi pek ilgilendirmez. Bizim kendi bayrağımız, kendi futbol takımımız var, yakında kendi parlamentomuz da olacak.

Athena'yı rahat bıraktım, bütün bir gün dinlendi. Ertesi gün, küçük tapınağa gidip bildiğim ritüelleri yapmak yerine, Athena'yla oğlunu Edinburgh yakınlarındaki küçük bir ormana götürdüm. Oğlan kendi başına oyalanıp ağaçlar arasında koşuştururken, Athena olup biteni bütün ayrıntılarıyla anlattı.

Sözlerini bitirdiğinde ona dedim ki: "Ortalık aydınlık, gökyüzünde bulutlar var, insanlar şu bulutların ötesinde hepimizin kaderine hükmeden, her şeye kadir bir Tanrı'nın yaşadığına inanıyorlar. Oysa oğluna bir bak, ayaklarına bir bak, çevrendeki seslere kulak ver: Yüce Ana burada, çok daha yakınımızda, çocuklara mutluluk, bedeni üstünde yürüyenlere güç veriyor. İnsanlar neden gözlerinin önünde duranı, gerçek mucizeyi görmezden gelirler de, çok daha uzaklardaki bir şeye inanmayı yeğlerler, anlaşılır gibi değil."

"Ben biliyorum nedenini. Yukarıda, bulutların ar-

dında gizli, bilgeliği tartışılmaz biri bize hükmediyor, buyruklar yağdırıyor. Biz aşağıdakilerin ise büyülü bir gerçeklikle somut bir bağıntısı var, kendi yolumuzu seçme özgürlüğüne sahibiz."

"Haklısın. Ama sence insanlar bunu mu istiyorlar? Kendi yollarını seçme konusunda özgür olmak istiyorlar mı?"

"Evet, bence istiyorlar. Şu anda üstünde durduğum toprak benim önümde birçok tuhaf yol açtı: Transilvanya'nın bir köyünden Ortadoğu'da bir kente, oradan bir adadaki başka bir kente, oradan çöle, sonra da yeniden Transilvanya'ya. Banliyödeki bir banka şubesinden Basra Körfezi'nde bir emlak şirketine. Bir dans grubundan bir bedeviye. Ve ayaklarımın beni oralara götürmesine hiçbir zaman karşı koymadım."

"Bütün bunlardan ne elde ettin?"

"Bugün insanların esintilerini görebiliyorum. Ruhumdaki Yüce Ana'yı uyandırabiliyorum. Artık hayatımın bir anlamı var, ne uğrunda savaştığımı biliyorum. Ama bunu neden soruyorsun ki? Sen de en önemli gücü elde ettin, iyileştirme yetisini. Andrea artık gaipten haber verebiliyor, ruhlarla konuşabiliyor. Onun ruhsal gelişmesini adım adım izledim."

"Başka ne elde ettin?"

"Yaşıyor olmanın sevincini. Burada olduğumun ayırdındayım, biliyorum ki her şey bir mucize, bir aydınlanış."

O sırada küçük çocuk tökezlenip düştü, dizi sıyrıldı. Athena hemen koşup çocuğun yarasını temizledi, korkulacak bir şey olmadığını söyledi, çocuk da yeniden ormanda koşup oynamaya başladı. Bunu bir işaret olarak aldım.

"Az önce çocuğunun başına gelen benim de başıma geldi. Senin de başına geliyor, öyle değil mi?"

"Evet, ama ben tökezlenip düşmedim ki. Sanırım

ben yeniden sınanıyorum ve bundan sonra hangi adımı atacağım bana bildirilecek."

Bir öğretmen böyle anlarda hiçbir şey söylememeli, müridini kutsamakla yetinmelidir. Çünkü müridini acı çekmekten ne kadar kurtarmak isterse istesin, yolların haritası çoktan çizilmiştir, müridin ayakları o yolları izlemek için sabırsızlanmaktadır. O gece birlikte yeniden ormana gelmeyi önerdim, yalnız ikimiz. Oğlunu nereye bırakabileceğini sordu, ben de o işi bana bırakmasını söyledim. Bana gönül borcu olan bir komşum vardı, Viorel'e seve seve bakardı.

Akşam olduğunda aynı yere doğru yola çıktık. Yolda, az sonra gerçekleştireceğimiz ritüelle ilgisi olmayan şeylerden konuştuk. Athena kullandığım yeni ağdayı görmüştü, eski ağdalardan üstünlüğünü merak ediyordu. Gösterişten, modadan, ucuz giysi satan mağazalardan, kadınların davranışlarından, feminizmden, saç modellerinden dem vurduk. Athena, lafın arasında, "İyi de, mademki ruhun yaşı yok, o zaman bütün bunları neden bu kadar dert ediniyoruz, hiç anlamıyorum," gibisinden bir şey söyledi, ama biraz rahatlamanın ve yüzeysel konulardan söz etmenin bir sakıncası olmadığının da farkındaydı. Kaldı ki, böylesi sohbetler gerçekten çok eğlenceliydi; nasıl göründükleri kadınların hayatında hâlâ çok önemliydi (aslında erkeklerin hayatında da çok önemliydi, ama farklı bir biçimde, ayrıca erkekler bu konuda bizim kadar açık değildirler).

Seçtiğim -ya da daha doğrusu ormanın benim için seçtiği- yere yaklaşırken, Yüce Ana'nın varlığını hissetmeye başladım. Bu varlık bende kendini içimden yükselen gizemli coşkuyla gösterir, içim içime sığmaz, kendimi tutamam, gözlerim yaşarır. Artık durup konuyu değiştirmek gerekiyordu.

"Biraz çalı çırpı topla da ateş yakalım," dedim.

"Ama burası karanlık."

"Dolunay var, bulutların ardında kalmış, ama yine de ışığı yeter. Gözlerini alıştır; gözlerin sandığından daha fazlası görür."

Dediğimi yaptı, çalı çırpı toplamaya başladı, arada bir eline diken battıkça ağzına geleni söylüyordu. Nerdeyse yarım saat boyunca hiç konuşmadık. Yüce Ana'nın yakınımızda olduğunu bilmenin heyecanı içindeydim, bu yaşında bile çocuktan farksız görünen, bana güvenen, bazen bana bile çılgınca gelen bu arayışta bana eşlik eden bu kadınla birlikte olmanın coşkusunu yaşıyordum.

Athena hâlâ soruları yanıtlama aşamasındaydı, o gün öğleden sonra da sorularımı yanıtlamıştı. Bir zamanlar ben de öyleydim, tümüyle gizler dünyasına aktarılmaya razı oluncaya kadar, bu da sadece derin düşüncelere dalmayı, coşup kutlamayı, tapınmayı, şükretmeyi ve yetinin kendini göstermesine izin vermeyi gerektiriyordu.

Çalı çırpı toplayan Athena'yı seyrederken, onda, erişilmez gizlerin ve gizli güçlerin peşine düştüğüm genç kızlık çağımı gördüm. Hayat bana bambaşka bir şey öğretmişti: Güçler gizli değildi ve gizler çok önce açıklanmıştı. Yeterince çalı çırpı topladığını görünce durmasını söyledim.

Ben de daha büyük birkaç dal bulup ateşin üstüne attım. Hayatta da böyleydi. Daha dayanıklı dalların tutuşması için önce ateşin yanması gerekir. Gücümüzü gösterebilmemiz için de önce zayıflığımızın kendini gösterebilmesi gerekir.

İçimizde taşıdığımız güçleri ve daha önce açıklanmış olan gizleri anlayabilmemiz için önce yüzeyin –beklentiler, korkular, görünüşler– yanıp yok olması gerekiyordu. Artık ormana çöken dinginliğin ortasındaydık, tatlı bir esinti, bulutların ardından vuran ay ışığı,

geceleyin avlanmaya çıkan, böylece içgüdüleri ve doğalarına uydukları için asla kötülenmeksizin Yüce Ana'nın doğum ve ölüm çevrimini tamamlayan hayvanların sesleri.

Ateşi yaktım.

Hiç konuşmadan oturuyorduk. Ateşin sonsuzluğu andıran dansını seyrediyorduk; biliyorduk ki, dünyanın dört bir yanında yüz binlerce insan, evlerinde modern ısıtma sistemi olsun olmasın, kendi ateşlerinin karşısında bir simgenin karşısında oturur gibi oturuyor.

Benim için belirli bir anlamı olmamasına ve tanrılar, esintiler ya da hayaletler görmeme yol açmamasına karşın, yine de beni o çok ihtiyacını duyduğum kutsanmışlık durumuna sokan trans halinden çıkmam hiç de kolay olmadı. Yeniden şimdiye, yanı başımdaki genç kadına, gerçekleştirmem gereken ritüele odaklandım.

"Öğrencin nasıl?" diye sordum.

"Zor, ama zor olmasaydı öğrenmem gerekeni öğrenemezdim."

"Ne gibi güçler geliştiriyor?"

"Paralel dünyadaki varlıklarla konuşuyor."

"Senin Aya Sofya'yla konuştuğun gibi mi?"

"Hayır, senin de çok iyi bildiğin gibi Aya Sofya kendini bende gösteren Yüce Ana. Oysa o görünmez varlıklarla konuşuyor."

Biliyordum, ama emin olmak istemiştim. Athena her zamankinden daha suskundu. Londra'da meydana gelen olayları Andrea'yla tartışıp tartışmadığını bilmiyordum, ama önemli değildi. Yerimden kalktım, yanımda getirdiğim çantayı açtım, çantaki özel otlardan bir avuç alıp alevlere serpiştirdim.

Athena, son derece olağan bir şey söylüyormuş gibi, "Orman konuşmaya başladı," dedi. Bu iyi bir şeydi, mucizelerin hayatının bir parçası olmaya başladığını gösteriyordu.

"Ne diyor?"

"Şimdilik bir şey demiyor, yalnızca sesler var."

Birkaç dakika sonra, ateşten yükselen bir şarkı duydu.

"Ah, harikulade!"

Konuşan, kadın ya da anne değil, küçük kızdı.

"Olduğun gibi kal. Benim yaptıklarıma odaklanmaya, beni izlemeye ya da söylediklerimi anlamaya çalışma. Gevşe ve rahat et. Bazen hayattan bekleyebileceğimiz tek şey budur."

Eğilip kıpkırmızı kesilmiş bir dal parçası aldım, Athena'nın çevresine benim girebileceğim küçük bir kapı bırakarak bir çember çizdim. Athena'nın duyduğu müziği duyabiliyor, onun çevresinde dans ediyor, eril ateşi toprakla birleşmeye çağırıyordum; toprak, her şeyi arındıran, çalı çırpının, dal parçalarının, hem insan hem de görünmez olan o varlıkların bağrındaki gücü enerjiye dönüştüren ateşi kollarını ve bacaklarını iki yana açarak içine aldı. Ateşten gelen ezgi son buluncaya kadar dans ettim ve çemberin ortasında gülümseyerek oturan çocuğu koruyucu hareketler yaptım.

Alevler köreldiğinde biraz kül alıp Athena'nın başına serptim. Sonra da Athena'nın çevresine çizdiğim çemberi ayaklarımla sildim.

"Teşekkür ederim," dedi. "Tüm varlığımla sevildiğimi, istendiğimi, korunduğumu hissettim."

"Zor anlarda bu duyguyu hatırla."

"Yolu buldum ya, artık zor anlar olmayacak. Hem yerine getirmem gereken bir görev var, öyle değil mi?"

"Evet, herkesin yerine getirmesi gereken bir görev vardır."

Yine de bir kararsızlığa düşmüştü.

"Peki, zor anlar ne olacak?" diye sordu.

"Bu akıllıca bir soru değil. Az önce söylediğini unutma: Seviliyor, isteniyor, korunuyorsun."

"Elimden geleni yapacağım."

Gözleri yaşardı. Athena yanıtımı anlamıştı.

Yazık değil mi torunuma! Onun ne kabahati var ki! Bu dünya ne hale geldi? Hâlâ ortaçağda mı yaşıyoruz da cadı avına çıkıyoruz?

Görür görmez Viorel'in yanına koştum. Burnu kanamıştı, ama telaşıma hiç aldırmadı, itti beni.

"Ben kendimi savunurum, savundum zaten."

Hiç çocuk doğurmamış olabilirim, ama çocuk yüreğinden anlarım. Viorel'den çok Athena için endişelenmiştim. Viorel hayatta daha ne kavgalar edecekti, kaldı ki şiş gözleri gururla ışıldıyordu.

"Okuldaki bazı çocuklar annemin şeytana taptığını söylediler!"

Çok geçmeden Şirin geldi ve çocuğun yüzündeki kanları görünce deliye döndü. Hemen okula koşup başöğretmenle konuşmak istiyordu, ama kollarımı boynuna dolayınca boşandı, hüngür hüngür ağlamaya başladı. O anda yapabileceğim en iyi şey susmak ve sevgimi ona suskunluğumla aktarmaktı.

Biraz sakinleştiğinde, gelip yeniden bizimle oturabileceğini, bizim her şeyle ilgilenebileceğimizi anlattım ona. Babası onun hakkında açılan dava konusunda yazılanları okuduğunda hemen birkaç avukatla konuşmuştu. Komşuların yorumlarına, tanıdıkların alaycı bakışlarına ve dostların yapmacık dayanışma gösterilerine aldırmaksızın, onu bu durumdan kurtarmak için elimizden geleni yapacaktık.

Her seferinde neden en zor ve en acılı yolları seçtiğini anlayamıyordum ama, bu dünyada benim için en önemli şey kızımın mutluluğuydu. Zaten bir annenin her şeyi anlaması gerekmez, sevmesi ve koruması gerekir. Ve gurur duyması. Ona hemen hemen her şeyi verebileceğimizi bildiği halde, daha başından bağım-

sızlığının peşine düşmüştü. Tökezlediği, başarısızlığa uğradığı oldu, ama fırtınalara tek başına göğüs germekte diretti. Tehlikesini bile bile annesini bulmaya gitti ve sonunda annesiyle karşılaşması onu bize biraz daha yakınlaştırdı. Öğütlerimi bir kez olsun dinlemedi. Üniversiteyi bitirmesini, evlenmesini, birisiyle birlikte yaşamaya katlanmasını, toplumun koyduğu sınırları aşmaya kalkışmamasını öğütledim hep ona. Dinlemedi de ne oldu?

Kızımın başından geçenleri izleyerek daha iyi bir insan oldum. Hiç kuşkusuz, Ana Tanrıça'dan da, Athena'nın çevresinde hep bir sürü yabancı bulundurmasından ya da onca çalışma sonunda elde ettikleriyle bir türlü mutlu olamamasından da hiçbir şey anlamıyordum. Ama yüreğimin derinlerinde bir yerde, artık çok geç de olsa, keşke onun gibi olabilseydim diyordum.

Kalkıp yiyecek bir şeyler hazırlayacaktım ki, bana engel oldu.

"Bir süre burada, kollarında kalmak istiyorum. Buna çok ihtiyacım var. Viorel, git, biraz televizyon seyret. Anneannenle bir şey konuşacağım."

Çocuk denileni yaptı.

"Başınıza bir sürü dert açtım."

"Hiç de değil. Tam tersine, sen bizim mutluluk kaynağımız, yaşama nedenimizsin."

"Ama ben bir türlü..."

"Benim bir şikâyetim yok. Artık söyleyebilirim: Senden nefret ettiğim, o hemşirenin sözünü dinlemeyip bir bebeği evlatlık edindiğim için pişmanlık duyduğum anlar oldu. Ama kendime hep şunu sordum: Bir anne kendi kızından nasıl nefret edebilir? Sakinleştiriciler aldım, arkadaşlarımla briç oynadım, kendimi deli gibi alışverişe verdim. Niçin? Sana verdiğim, ama karşılığını alamadığımı sandığım sevginin yerine bir şeyler koyabilmek için.

"Birkaç ay önce, sana hem para, hem de saygınlık kazandıran bir işi daha bırakmaya karar verdiğinde çaresizliğe kapıldım. Buradaki kiliseye gittim. Meryem Anamıza adak adamak ve sana gerçekleri göstermesi, seni hayatını değiştirmeye zorlaması, karşına çıkan fırsatları harcamana engel olması için ona yalvarmak istiyordum. Bunun için her şeyi yapmaya hazırdım.

"Bakire Meryem ve Çocuk tasvirinin karşısına geçip dedim ki: 'Sen de bir annesin, neler olduğunu biliyorsun. Çocuğumu kurtarman için ne istersen yaparım, çünkü kendini yıkıma sürüklüyor.'"

Şirin'in bana daha sıkı sarıldığını fark ettim. Yeniden ağlamaya başlamıştı, ama bu sefer gözyaşları farklıydı. Heyecanımı bastırmak için elimden geleni yapıyordum.

"Ve o anda ne hissettim, biliyor musun? Benimle konuşuyormuş gibi geldi. Sanki şöyle diyordu: 'Bak, Samira, ben de senin gibi düşünmüştüm. Oğlum sözümü hiç dinlemediği için yıllarca acı çektim. Başına bir şeyler gelmesinden korkuyordum, seçtiği arkadaşlarından hiç hoşlanmıyordum, yasalara, törelere, dine, büyüklerine en küçük bir saygı göstermiyordu.' Devam edeyim mi?"

"Evet, bütün hikâyeyi dinlemek istiyorum."

"Meryem Anamız sözlerini şöyle tamamladı: 'Oğlum hiçbir sözüme kulak asmadı. Ama şimdi sözümü dinlemediğine çok memnunum.'"

Kollarının arasından usulca sıyrılıp ayağa kalktım.

"İkiniz de açsınız."

Mutfağa gidip soğan çorbası ile *tabule*[1] yaptım, biraz sac ekmeği ısıtıp sofrayı kurdum, birlikte öğle yemeği yedik. Yemekte havadan sudan konuştuk; dışarıda fırtına ağaçları deviriyor, ortalığı birbirine katıyor

[1] Lübnan ve Suriye'de yapılan bir salata. Ana malzemesi maydanoz, nane, domates, taze soğan, bulgur ve maruldan oluşur. Zeytinyağı, limon ve tuz eklenir. (Ç.N.)

da olsa, böyle sohbetler bizi hep bir arada tutar, içimizi ısıtır. Hiç kuşkusuz, akşama doğru kızım ve torunum kapıdan çıktıklarında yeniden fırtınalar, gökgürültüleri, şimşekler, yıldırımlarla dolu bir dünyayla yüz yüze geleceklerdi, ama bu onların seçimiydi.

"Anneciğim, benim için her şeyi yapacağını söylemiştin, değil mi?"

Doğruydu. Gerekirse canımı verirdim.

"Benim de Viorel için her şeyi yapmam gerekir, öyle değil mi?"

"Bence bu analık içgüdüsüdür, ama içgüdü bir yana sevginin en büyük kanıtıdır."

Athena yemeğini yemeye devam ediyordu.

"Babanın bu davada sana yardım etmekten mutlu olacağını biliyorsun, sen istersen tabii."

"Elbette isterim. Biz bir aileyiz."

Söylememek için kendimi tutmaya çalıştım, ama sonunda dilimi tutamadım. "Sana bir şey söyleyeyim mi? Bazı etkili dostların var, mesela şu gazeteci. Başına gelenleri yazmasını istesene ondan, olup biteni senin ağzından yazsın. Gazetelerde hep o rahibin açıklamaları çıkıyor, sonunda herkes onu haklı görmeye başlayacak."

"Demek, yaptıklarımı kabul ettiğin gibi, bana yardım etmek de istiyorsun?"

"Evet, Şirin. Seni yeterince anlayamasam da, bazen ömrü boyunca acı çekmiş olan Meryem Anamız gibi acı da çeksem, sen bu dünyaya çok önemli bir mesaj getiren İsa Efendimiz olmasan da, ben senin yanındayım, senin kazanmanı istiyorum."

HERON RYAN, GAZETECİ

Athena geldiğinde, Portobello'daki olaylar ve Tanrıça'nın yeniden doğuşuyla ilgili müthiş bir röportaj yapacak olmanın heyecanıyla kendimi kaptırmış, notlar alıyordum. Çok, ama çok nazik bir meseleydi.

Antrepoda gördüğüm, "Yapabilirsiniz, yeter ki Yüce Ana'nın öğretmesine izin verin... Sevgiye inanırsanız ne mucizeler olur," diyen bir kadındı. Kalabalık da katılmıştı onun bu sözlerine, ama bu uzun sürmeyecekti, çünkü mutluluğa giden tek yolun kölelik olduğu bir çağda yaşıyorduk. Özgür irade çok büyük sorumluluk istiyordu; zorlu bir çabayı gerektiriyor, acı ve keder getiriyordu.

Athena, "Benim hakkımda bir şeyler yazmanı istiyorum," dedi.

Ona biraz beklememiz gerektiğini söyledim; belki de haftaya bütün olay belleklerden silinip gitmiş olacaktı. Ama bu arada Dişil Enerji'yle ilgili birkaç soru hazırlamıştım.

"Şu anda bütün kavga dövüş yalnızca o bölgedeki insanları ve magazin basınını ilgilendiriyor. Hiçbir saygın gazete konuyla ilgili tek bir satır yayınlamadı. Londra'da bu tür küçük yerel çatışmalardan geçilmiyor, bu ara gazetelere düşmek hiç de iyi olmaz. Bana sorarsan, iki-üç hafta toplanmayın. Ama Tanrıça'yla ilgili mesele, gereken ciddiyetle ele alınırsa, bence çok sayıda insanın gerçekten önemli sorular sormasını sağlayabilir."

"O akşam yemeğe çıktığımızda beni sevdiğini söylemiştin. Oysa şimdi bana yardım etmek istemediğini söylemekle kalmıyorsun, bir de inandığım şeylerden vazgeçmemi istiyorsun benden."

Bu sözlerini nasıl yorumlamalıydım? O gece ona

sunduğum ve o günden beri hiç aklımdan çıkmayan aşkımı en sonunda kabul mü ediyordu? Lübnanlı şair Halil Cibran vermenin almaktan daha önemli olduğunu söylemişti. Bunlar bilgece sözlerdi, ama eninde sonunda "insan"dım ben de; zaaflarım, kararsızlıklarım, hem huzur içinde yaşamak, hem duygularımın kölesi olmak, hem de aşkımın karşılık görüp görmediğini bile bilmeden kendimi sorgusuz sualsiz teslim etmek isteyişimle "insan"dım. Tek yapması gereken, onu sevmeme izin vermekti; Aya Sofya'nın beni haklı bulacağından emindim. Athena hayatıma gireli neredeyse iki yıl olmuştu, bu yolculukta beni yanına almadan hayatımın öbür ucundan çıkıp ufukta kaybolmasından korkuyordum.

"Aşktan mı söz ediyorsun?"

"Yardımını istiyorum."

Ne yapmalıydım? Kendime hâkim olmalı, soğukkanlılığımı korumalı, her şeyi oluruna bırakmalı ve sonunda her şeyin yok olmasına göz mü yummalıydım? Yoksa içimden geldiği gibi davranmalı, onu kucaklayıp her türlü tehlikeye karşı korumalı mıydım?

İçimden, "Sen hiçbir şeyi dert etme. Seni seviyorum," demek geçiyordu, ama, "Sana yardım etmek istiyorum. Lütfen bana güven. Senin için her şeyi yaparım, doğrusunun bu olduğuna inanıyorsam hayır da derim, sen neden öyle dediğimi anlamasan bile," deyiverdim.

Ona, gazetemin yayın yönetmeni yardımcısının, Tanrıça'nın yeniden uyanışıyla ilgili bir yazı dizisi hazırlamamı önerdiğini, bu yazı dizisinde kendisiyle yapılmış bir röportajın da yer alacağını anlattım. Şefimin önerisi başlangıçta çok iyi bir fikir gibi gelmişti, ama şimdi biraz beklemenin iyi olacağını düşünüyordum. "Ya üstlendiğin görevi yerine getirmeye devam edersin ya da kendini savunursun," dedim. "Senin için, yaptı-

ğın iş, başkaları tarafından nasıl görüldüğünden daha önemli, biliyorum. Doğru mu?"

"Oğlumu düşünüyorum. Son günlerde okulda ikide bir birileriyle dalaşıyor, başı belaya giriyor."

"Yakında geçer. Bir haftaya kadar unutulur. Önemli olan, aptalca suçlamalara karşı kendini savunman değil, kendine güvenmen ve yaptığın şeyin gerçek büyüklüğünü akıllıca gözler önüne sermen. Duygularımdan bir kuşkun varsa ve devam etmeye kararlıysan, bir sonraki toplantıya seninle gelirim. Neler olacağını görürüz."

Ertesi pazartesi onunla birlikte toplantıya gittim. Artık kalabalıktakilerden biri değildim; olaylara onun gözünden bakabiliyordum.

Millet antrepoya doluşmuştu; çiçekler atıyorlar, çılgınca alkışlıyorlardı, genç kadınlar Athena'ya "Tanrıça'nın rahibesi" diye sesleniyorlardı, şık giyimli birkaç kadın gelip evlerindeki hastaları iyileştirmesi için yalvarıyordu. Kalabalığın ortasında sıkışıp kalmıştık, kapının önü ana baba günüydü. Kendimi korumaya almak aklımıza bile gelmemişti, gittikçe korkuyordum. Athena'yı kolundan tuttum, Viorel'i kucağıma aldım, içeri girdik.

Tıklım tıklım salonda Andrea öfke içinde bizi bekliyordu.

"Bence bugün hiçbir mucize yaratmadığını söylemelisin onlara!" diye bağırdı Athena'ya. "Gösteriş senin de aklını başından aldı! Neden Aya Sofya bütün bu insanlara çekip gitmelerini söylemiyor?"

Athena, meydan okurcasına, "Çünkü Aya Sofya hastalıkları teşhis edebiliyor," diye karşılık verdi. "Bundan ne kadar çok insan yararlanırsa o kadar iyi."

Bir şeyler daha söyleyecekti ama, kalabalığın alkışları karşısında derme çatma sahneye çıkmak zorunda kaldı. Evden getirdiği ses sistemini açtı, kalabalığa mü-

ziğin ritmine uymadan dans etmelerini emretti ve ritüel başladı. Bir süre sonra Viorel gidip bir köşeye oturdu; artık Aya Sofya'nın ortaya çıkmasının vakti gelmişti. Athena, daha önce kaç kez yaptığı gibi, hemen müziği kapattı, başını ellerinin arasına aldı. Herkes, görünmez bir komuta uyarcasına susup beklemeye başladı.

Ritüel her zamanki yolunu izledi: Athena sevgiyle ilgili soruları yanıtlamaya yanaşmadı, buna karşılık korkular, hastalıklar ve daha başka kişisel sorunlarla ilgili soruları yanıtlamayı kabul etti. Bulunduğum yerden, bazılarının ağladığını görüyordum, bazıları da sanki bir azizenin huzurundaymış gibiydiler. Sonra sıra kapanış vaazına geldi, onun ardından da Yüce Ana topluca kutlulanacaktı.

Az sonra neler olacağını bildiğim için, gürültü kopmadan kendimi nasıl dışarı atarım diye düşünmeye başlamıştım. Athena'nın, Andrea'nın sözünü dinleyip topluluğa mucize beklememesini söylemesini diliyordum. Viorel'in oturduğu köşeye gittim, böylece annesinin konuşması biter bitmez onu alıp dışarı çıkabilirdim.

İşte tam o sırada Aya Sofya'nın sesini duydum:

"Bugün, toplantımızı bitirmeden önce, diyetten söz edeceğiz. Hiçbir zayıflama rejimine kulak asmayın."

Diyet mi? Zayıflama rejimlerine kulak asmayın mı?

"Binlerce yıldır varlığımızı sürdürdüysek, bunu yemek yiyebilmemize borçluyuz. Oysa şimdi bakıyorum da, yemek yemek çok kötü bir şey oldu sanki. Neden? Kırk yaşına geldiğimizde vücudumuzun gençliğimizdeki gibi olmasını istememizin nedeni nedir? Zamanı durdurmak mümkün mü? Elbette değil. Ayrıca neden zayıf olalım ki?"

Kalabalıktan homurtular yükseldi. Belli ki, Athena'dan daha ruhanî bir mesaj bekliyorlardı.

"Zayıf olmaya ihtiyacımız yok. Bu dünyada yaşıyor olmanın mucizesini kutlamak yerine, diyet kitapla-

rı alıyor, jimnastik salonlarına gidiyor, zamanı nasıl durdururuz diye kafa patlatıyoruz. Nasıl daha iyi yaşarız diye düşüneceğimiz yerde, kafayı kilolara takmışız.

"Unutun bütün bunları. İstediğiniz kadar diyet kitabı okuyun, istediğiniz kadar spor yapın, istediğiniz kadar işkence edin kendinize, ne yaparsanız yapın sonuçta iki yol var önünüzde: Ya yaşamaktan vazgeçeceksiniz ya da şişmanlayacaksınız.

"Ölçülü yiyin, ama yediğiniz yemeğin keyfini çıkarın: Kötü olan, insanın ağzına giren değil, ağzından çıkandır. Binlerce yıldır açlıktan ölmemek için savaştığımızı unutmayın. Hayatımız boyunca zayıf kalmamız gerektiği kimin fikriydi sizce? Ben söyleyeyim: ruhun vampirlerinin, zamanı durdurmanın mümkün olacağını sandıkları gelecekten ödü kopanların. Aya Sofya zamanı durdurmanın mümkün olmadığı konusunda güvence verebilir. Bütün o diyetleri uygulamak için onca çaba harcayacağınıza, ruhun ekmeğiyle beslenin. Bilin ki, Yüce Ana vermekte cömert ve bilgedir. Buna saygı duyar, güvenirseniz, geçip giden zamanın gerektirdiğinden daha fazla şişmanlamazsınız. Bütün o kalorileri yapay bir biçimde yakmak yerine, onları hayalleriniz uğruna savaşmanız için gerekli enerjiye dönüştürmeye çalışın. Hiç kimse sırf diyet yaparak çok uzun süre zayıf kalmamıştır."

Ortalık tam bir sessizliğe bürünmüştü. Athena töreni kapatıyordu, hep birlikte Yüce Ana'nın varlığını kutladık. Viorel'i kaptığım gibi kendimi dışarı atarken, kendimizi sağlama almak için bir dahaki toplantıya birkaç arkadaş daha getirmem gerektiğini düşünüyordum. Tıpkı gelişimizdeki gibi bağırtılar, alkışlar arasında çıktık dışarıya.

Bir dükkân sahibi kolumdan yakaladı. "Nedir bu saçmalık! Vitrinimi indirirlerse hepinizi mahkemeye veririm!"

Athena gülerek imza dağıtıyordu. Viorel de mutlu görünüyordu. O gece orada hiçbir gazetecinin bulunmaması için dua ediyordum. Sonunda kalabalıktan kurtulduğumuzda bir taksiye atladık.

Bir yere gidip bir şeyler yemeyi önerdim. "Elbette," dedi Athena, "ben de bunu söylüyordum zaten."

ANTOINE LOCADOUR, TARİHÇİ

Uzun bir yanlışlıklar zinciri sonunda ortaya çıkan "Portobello Cadısı olayı"nda beni en çok şaşırtan, deneyimli bir gazeteci olan Heron Ryan'ın saflığı oldu. Onunla konuşurken, magazin gazetelerinin attığı başlıklar karşısında dehşete düşmüş olduğunu gördüm.

Gazetelerden biri, "Tanrıça Diyeti!" diye haykırmıştı.

Bir başka magazin gazetesi, başsayfadan, "Portobello Cadısı Yemek Yerken Zayıflayın Diyor!" diye ortalığı velveleye vermişti.

Athena, din gibi son derece hassas bir konuya girmekle kalmamış, daha da ileri giderek, milletçe çok yakından ilgilendiğimiz, hatta savaşlardan, grevlerden ve doğal felaketlerden bile önemli bulduğumuz diyetten söz açmıştı. Hepimiz Tanrı'ya inanmayabiliriz, ama hepimiz zayıflamak isteriz.

Muhabirlerin mahallede röportaj yaptıkları tüm dükkân sahipleri, mitinglerden önceki günlerde bir avuç insanın katıldığı ritüeller sırasında kırmızı ve siyah mumların yakıldığını gördüklerine yemin ediyorlardı. Bütün bunlar sansasyon yaratma çabasıyla açıklanabilir; ama Ryan, üstelik dava sürmekteyken davacının yargıçları etkilemek için eline geçen her fırsatı kullanacağını, olup biteni toplumu ayakta tutan tüm

değerlere karşı bir saldırı olarak niteleyeceğini tahmin edebilmeliydi.

Yine o hafta, İngiltere'de yayınlanan en saygın gazetelerden biri, Kensington'daki Evanjelik Kilisesi'nin rahiplerinden Peder Ian Buck'ın bir makalesine yer verdi. Makalede şöyle deniyordu:

> İyi bir Hıristiyan olarak, haksız bir saldırıya uğradığımda ya da onurum lekelendiğinde öbür yanağımı çevirmekle yükümlü olduğumu biliyorum. Ama Hz. İsa'nın, öbür yanağını çevirmiş olmakla birlikte, Tanrı'nın Evi'ni haydut yatağına çevirmek isteyenleri kırbaçla kovduğunu da unutmayalım. Şu anda Portobello Caddesi'nde olup biten de bu: Kendilerini ruhların kurtarıcıları olarak yutturmaya çalışan birtakım ne idüğü belirsizler, umut tacirliği yapmakta ve her türlü hastalığı iyileştirebileceklerini söylemektedirler; hatta öğütlerine uyanların şişmanlamayacaklarını, zarafetlerini koruyacaklarını öne sürebilecek kadar ileri gitmektedirler.
>
> İşte bu nedenle, bu durumun sürüp gitmesini önlemek için mahkemeye başvurmaktan başka çarem kalmamıştır. Söz konusu hareketin izleyicileri, bugüne kadar bilinmeyen birtakım yetileri canlandırabildiklerini iddia etmekte, Her Şeye Kadir Tanrı'nın varlığını inkâr ederek Venüs ve Afrodit gibi pagan putlarını O'nun yerine geçirmeye kalkışmaktadırlar. Onlara bakılırsa, "aşk"la yapıldığı sürece her şey mubahtır. Peki, aşk dedikleri nedir? Her türlü amacı geçerli kılan ahlaksız bir güç mü? Toplumun aile ve gelenekler gibi gerçek değerlerini ayaklar altına almak mı?

Bir sonraki toplantıda, ağustostaki meydan savaşının tekrarlanabileceğini düşünen polis, çatışma çıkmasını önlemek için altı görevli gönderdi. Athena, Ryan'ın bulduğu bir koruma eşliğinde geldiğinde yine alkışlarla karşılandı, ama bu kez yuhalayanlar ve küfredenler de vardı. Athena'nın yanında bir çocukla geldiğini gören bir kadın, iki gün sonra, 1989 Çocuk Yasası'na göre annenin çocuğuna giderilmesi olanaksız bir zarar verdiğini ve babanın tutuklanması gerektiğini ileri sürerek mahkemeye başvurdu.

Bir magazin gazetesi Lukás Jessen-Petersen'in izini bulmayı başardıysa da adam konuşmayı reddetti. Gazeteciye, yazacakları haberlere Viorel'i de karıştıracak olurlarsa başlarına geleceklerden kendisinin sorumlu olmayacağını söyleyerek tehditler savurdu.

Ertesi gün magazin gazetesi şu başlığı attı: "Portobello Cadısı'nın eski kocası oğlu uğruna katil olabilir."

Aynı gün öğleden sonra, *1989 Çocuk Yasası* gereğince iki dava daha açıldı ve çocuğun koruma altına alınması istendi.

O günden sonra başka bir toplantı yapılmadı. Athena'yı savunan ve ona karşı çıkan gruplar antreponun kapısı önünde toplandılar, polisler çıkabilecek olayları önlemek için gerekli önlemleri aldılar, ama Athena ortalıkta görünmedi. Ertesi hafta da aynı şeyler olduysa da artık toplananlar da, polisler de azalmıştı.

Üçüncü hafta, antreponun önüne sadece çiçekler bırakıldığı ve birinin oradan geçenlere Athena'nın fotoğraflarını dağıttığı görüldü.

Londra gazeteleri olayla ilgili haberleri başsayfalarından kaldırdılar. Peder Buck'ın, kendisine iftira edildiği ve itibarının zedelendiği gerekçesiyle açtığı davalardan "Yaptıklarından pişman olanlar Hıristiyanlık ruhunun ne olduğunu görsünler," diyerek vazgeçtiğini açıklaması büyük gazetelerden hiçbirinin ilgisini çek-

medi, yalnızca küçük bir mahalle gazetesinin okur köşesinde yer aldı.

Ryan olup biteni aydınlığa kavuşturabilir ve gazetesinde yayınlananlara bütün öteki gazeteler yer verebilirdi. Ama nedendir bilinmez, Şirin Halil'le ilgili tek bir satır yazmadı.

Bana sorarsanız, suçun –niteliğine bakıldığında– Portobello'da olup bitenlerle hiçbir ilgisi yoktu. Kötü bir rastlantıydı, o kadar.

HERON RYAN, GAZETECİ

Athena teybi çalıştırmamı istedi. Yanına, daha önce hiç görmediğim, çok gelişmiş ve çok küçük bir teyp almıştı.

"Her şeyden önce, ölüm tehditleri aldığımı söylemek istiyorum. İkincisi, ölsem bile beş yıl geçmeden bu teybi kimseye dinletmeyeceğine söz vereceksin. İleride neyin doğru, neyin yanlış olduğu anlaşılır. Kabul ettiğini söyle; ama unutma ki, kabul ediyorum dersen yasal olarak bağlayıcı bir anlaşma yapmış olacaksın."

"Kabul, ama diyorum ki..."

"Hiçbir şey deme. Ölü bulunacak olursam bu benim vasiyetim olacak; tek koşulum var, hemen yayınlanmayacak."

Teybi kapattım.

"Korkman için hiçbir neden yok. Devlette dostlarım var benim, bana gönül borcu olan, ihtiyacı olan ya da bir gün ihtiyacı olacak insanlar. İstersen..."

"Erkek arkadaşımın Scotland Yard'da çalıştığını söylemiş miydim sana?"

Yine aynı konu açılmıştı. Scotland Yard'da çalışan bir erkek arkadaşı vardı da, neden ona ihtiyaç duydu-

ğumuz zaman, Athena'yla Viorel saldırıya uğradıklarında ortaya çıkmamıştı?

Aklıma bir sürü soru geliyordu: Beni sınamaya mı çalışıyordu? Aklından neler geçiyordu bu kadının? Bir bana yanaşıyor, bir hayalî sevgilisinden söz açıyordu. Dengesizin, dakikası dakikasına uymayan, maymun iştahlının teki miydi yoksa?

"Teybi çalıştır," dedi.

Kendimi çok kötü hissediyordum. Başından beri beni kullanmış olduğunu düşünmeye başlıyordum. İçimden şöyle demek geliyordu: "Git buradan. Çık git hayatımdan. Seninle tanıştığımdan beri hayatım cehenneme döndü. Senden tek istediğim, yanıma gelmen, kollarını boynuma dolayıp beni öpmen, sonsuza kadar benimle olmak istediğini söylemen, ama boşuna."

"Bir sorun mu var?"

Bir sorun olduğunu biliyordu. Neler hissettiğimi bilmemesi olanaksızdı, çünkü yalnızca bir kez açık konuşmuş olsam da ona âşık olduğumu hiçbir zaman gizlememiştim. Onu görebilmek için en önemli randevumu bile iptal edebilirdim; bana ne zaman ihtiyacı olsa hemen koşup gitmiştim; bir gün bana baba diyeceğini düşünerek oğluna kendimi sevdirmek için elimden geleni yapıyordum. Athena'dan hiçbir zaman yaptıklarından vazgeçmesini istememiş, onun yaşam biçimini, kararlarını kabullenmiş, o acı çektiğinde ben de sessizce acı çekmiş, o başarılı olduğunda ben de mutlu olmuştum; onun kararlılığından övünç duyuyordum.

"Neden kapattın teybi?"

Bir an cennetle cehennem, isyanla boyun eğiş, mantığın soğukkanlılığıyla duyguların yıkıcılığı arasında gidip geldim. Sonunda, tüm gücümü toplayarak kendime hâkim oldum ve teybin düğmesine bastım.

"Devam edelim."

"Dediğim gibi, sürekli ölüm tehditleri alıyorum.

Durmadan telefonlar geliyor. Kim olduklarını söylemeden küfürler yağdırıyorlar: Çok tehlikeli biriymişim, Şeytan'ın egemenliğini yeniden kurmaya çalışıyormuşum, buna asla izin vermeyeceklermiş."

"Polise başvurdun mu?"

Erkek arkadaşı hakkında anlattıklarına hiç inanmadığımı anlasın diye ondan hiç söz etmedim.

"Polise elbette başvurdum. Aramaları kaydettiler. Umumî telefonlardan arıyorlarmış, ama polis merak etmememi, evimi gözetim altında tuttuklarını söyledi. Bir kişiyi tutuklamışlar: Adam akıl hastasıymış, havarilerden birinin ruhunun bedenine girdiğine inanıyormuş, 'Bu kez, Hz. İsa'nın kovulmaması için savaşmalıyım' diyormuş. Akıl hastanesinde şimdi. Polisten, başkalarına da benzer tehditlerde bulunduğu için daha önce de hastaneye yatırıldığını söylediler."

"İlgileniyorlarsa mesele yok, hiç merak etme. Bizim polis dünyanın en iyisidir."

"Ben ölümden korkmuyorum. Bugün ölsem gözüm arkada gitmem. Benim yaşadıklarımı yaşıtlarımın kaçı yaşamıştır ki? Bugünkü konuşmamızı teybe almanı neden istedim biliyor musun? Ben asıl birini öldürmekten korkuyorum."

"Birini öldürmek mi?"

"Biliyorsun, Viorel'i benden almak için açılan dava sürüyor. Bazı dostlarımdan yardım istedim, ama kimsenin elinden bir şey gelmiyor. Kararı beklemekten başka çaremiz yokmuş. O yobazların amaçlarına ulaşacaklarını söylüyorlar, hâkime de sormuşlar tabii. O yüzden bir tabanca aldım. Benim de başıma geldiği için bir çocuğun annesinden kopartılması ne demektir bilirim. İşte onun için, Viorel'i almaya geldiklerinde ateş açacağım, son kurşunuma kadar çarpışacağım. Kurşunum bitince, o arada vurulmazsam tabii, evdeki bıçakları kapacağım. Bıçakları da alırlarsa, dişlerim ve

tırnaklarımla savaşacağım. Ama Viorel'i kimse alamayacak benden; ancak cesedimi çiğneyerek alabilirler. Kaydediyor musun?"

"Evet. Ama bunun başka bir yolu..."

"Başka yolu yok. Davayı babam da takip ediyor. Aile yasası söz konusu olduğunda yapılabilecek pek bir şey yokmuş. Şimdi kapat teybi."

"Vasiyetin bu muydu?"

Yanıt vermedi. Dediğini yapmadığımı görünce gitti, artık nerdeyse ezberlediğim, Rusya steplerinden gelmiş o müziği koydu. Ritüeller sırasında yaptığı gibi, ritme ayak uydurmadan dans etmeye başladı; ne yapmaya çalıştığını anlamıştım. Teybi hâlâ açıktı, orada olup biten her şeyin sessiz bir tanığı. Pencerelerden içeri öğle sonrasının gün ışığı vuruyordu, ama Athena başka bir ışığın, dünyanın yaratılışından beri orada olan ışığın peşindeydi.

Yüce Ana'dan gelen kıvılcımı hissettiğinde dans etmeyi bıraktı, müziği kapattı, başını ellerinin arasına aldı, bir süre hiç kımıldamadan öyle durdu. Sonra başını kaldırıp bana baktı.

"Burada kim var biliyorsun, değil mi?"

"Evet. Athena ve onun kutsal yanı, Aya Sofya."

"Bunu yapmaya alıştım. Gerekli olduğunu sanmıyorum, ama onunla bağ kurmak için bulduğum yöntem bu, artık hayatımda bir alışkanlık oldu çıktı. Kiminle konuştuğunu biliyorsun, değil mi? Athena'yla. Ben Aya Sofya'yım."

"Evet, biliyorum. Senin evinde ikinci dans edişimde, benim de yol gösterici bir cinim olduğunu anladım. Adı Philemon. Ama onunla pek konuşmuyorum, söylediklerini dinlemiyorum. Yalnızca, o varken ruhlarımızın sanki bütünleştiğini biliyorum."

"Doğru. Bugün Philemon'la Aya Sofya aşktan konuşacaklar."

"Önce dans etmem mi gerekiyor?"

"Hiç gerek yok. Philemon beni anlayacaktır, çünkü senin dansımdan etkilendiğini görebiliyorum. Karşımdaki adam hiçbir zaman elde edemediğini sandığı bir şey, aşkım yüzünden acı çekiyor. Ama senin benliğinin ötesindeki adam tüm acı, kaygı ve terk edilmişlik duygularının gereksiz ve çocukça olduğunu anlıyor. Seni seviyorum. Ama senin insan yanının istediği biçimde değil, ilahî kıvılcımın istediği biçimde. Yüce Ana'nın yolumuza çıkardığı aynı çadırda yaşıyoruz. Orada duygularımızın kölesi değil, efendisi olduğumuzu anlıyoruz. Hizmet ediyor ve hizmet ediliyoruz, odalarımızın kapılarını açıyor ve kucaklaşıyoruz. Belki öpüşüyoruz da, çünkü yeryüzünde çok yoğun bir biçimde olup biten her şey görünmez düzlemde karşılığını bulacak. Ve sen, bunu söylerken seni kışkırtmaya çalışmadığımı, senin duygularınla oynamadığımı biliyorsun."

"Öyleyse aşk nedir?"

"Yüce Ana'nın ruhu, kanı ve bedeni. Çölün ortasında kavuşan sürgün ruhların birbirlerini sevdikleri gibi seviyorum seni. Aramızda hiçbir zaman fiziksel bir şey olmayacak, ama hiçbir tutku boşuna değildir, hiçbir aşk boşa gitmez. Yüce Ana o aşkı senin yüreğinde nasıl uyandırdıysa benim yüreğimde de uyandırdı, ama senin yüreğin o aşkı kabullenmeye daha hazırdı belki de. Aşkın gücü asla tükenmez; her şeyden daha güçlüdür ve kendini çok çeşitli biçimlerde gösterir."

"Ben bunun için yeterince güçlü değilim. Böyle soyutlamalar kendimi her zamankinden daha düşkün ve yalnız hissetmeme yol açıyor."

"Ben de yeterince güçlü değilim. Yanımda birine ihtiyacım var. Ama bir gün gözlerimiz açılacak, Sevgi'nin farklı biçimleri açığa vurulacak, işte o zaman yeryüzünde acı diye bir şey kalmayacak. Bence o gün çok

uzak değil. Birçoğumuz, hiçbir işimize yaramayan şeylerin peşine düşmek zorunda bırakıldığımız uzun bir yolculuktan dönüyoruz. Artık o peşinden koştuğumuz şeylerin düzmece olduğunu fark ediyoruz. Ama bu geri dönüş acısız olamaz, çünkü uzun bir zamandır uzaklardaydık, kendi ülkemizde yabancı gibi hissediyoruz kendimizi. Bizim gibi gitmiş olan bazı dostları ve köklerimiz ve hazinelerimizin bulunduğu yerleri bulmak biraz zaman alacak. Ama bu mutlaka olacak."

Söyledikleri beni derinden etkilemişti.

"Sevgiden konuşmayı sürdürmek istiyorum," dedim.

"Konuşuyoruz. Hayattan beklediğim her şeyde bunu amaçlamışımdır: Sevgi'nin kendini bende sınır tanımaksızın göstermesini sağlamak, boşluklarımı doldurmasına, beni dans ettirmesine, gülümsetmesine, hayatıma anlam vermesine, oğlumu korumasına, gökyüzüyle, kadınlar ve erkeklerle, yoluma çıkarılan herkesle bağ kurmamı sağlamasına karşı durmamak. 'Sevgimi hak ediyor' ya da 'Sevgime layık değil' gibi şeyler söyleyerek duygularıma hâkim olmaya çalıştım. Ta ki, kaderimi anlayıncaya, hayatımdaki en önemli kaybedebileceğimi görünceye kadar."

"Oğlunu mu?"

"Evet. O Sevgi'nin en eksiksiz belirtisi. Oğlumun benden alınabileceği olasılığı belirdiği zaman, işte o zaman kendimi buldum ve hiçbir zaman hiçbir şeye sahip olamayacağımı ya da hiçbir şeyi yitiremeyeceğimi kavradım. Saatlerce ağladıktan sonra anladım bunu. Ancak yoğun acılar çektikten sonra, Aya Sofya adını verdiğim yanım bana şöyle dedi: 'Ne kadar saçma! Oğlun eninde sonunda senden gitse de, Sevgi hep kalır.'"

Anlamaya başlıyordum.

"Sevgi bir alışkanlık, bir yükümlülük ya da bir borç değildir. Aşk şarkılarında söylenenler değildir.

Sevgi sevgidir. Athena'nın, Şirin'in ya da Aya Sofya'nın vasiyeti bu işte: Sevgi sevgidir. Tanımı yoktur. Sev ve fazla soru sorma. Yalnızca sev."

"Zor iş."

"Kaydediyor musun?"

"Teybi kapatmamı söylemiştin."

"Tamam, öyleyse yeniden aç."

Teybi açtım. Athena devam etti:

"Benim için de zor. O yüzden eve dönmüyorum. Gizleneceğim. Polis beni delilerden koruyabilir, ama insan adaletine karşı koruyamaz. Yerine getirmem gereken bir görevim vardı, çocuğumun elimden alınması tehlikesiyle karşılaşacak kadar ileri gittim. Gerçi pişman olmuş değilim. Ama yazgımı tamamladım."

"Neydi görevin?"

"Sen biliyorsun görevimin ne olduğunu. Başından beri oradaydın. Yüce Ana'nın yolunu açmak. Yüzyıllardır bastırılan, ama artık dirilmekte olan bir Geleneği sürdürmek."

"Belki de..."

Sustum, ama Athena sözümü bitirinceye kadar hiçbir şey söylemedi.

"...belki de bu dünyaya çok erken gelmişsindir, insanlar henüz hazır değildir."

Güldü.

"Elbette henüz hazır değiller. Bütün bu karşı koyuşlar, saldırganlıklar, yobazlıklar o yüzden. Karanlığın güçleri artık can çekiştikleri için son bir çırpınışla böyle şeylere sarılıyorlar. Şu anda tıpkı ölmek üzere olan hayvanlar gibi çok güçlü görünüyorlar, ama çok geçmeden ayağa kalkamayacak kadar bitkin düşecekler. Yüreklere tohum ektim, Yeniden Doğuş'u herkes kendine göre açığa vuracak, ama Geleneği harfi harfine yalnızca içlerinden biri izleyecek: Andrea."

Andrea.

Ondan nefret eden, ilişkimizin bozulmasından onu sorumlu tutan, önüne gelene Athena'nın bencillik ve kendini beğenmişliğe teslim olduğunu, büyük güçlüklerle yaratılan bir şeyi yerle bir ettiğini söyleyen Andrea.

Athena yerinden kalkıp çantasını aldı... Aya Sofya hâlâ onunlaydı.

"Esintini görebiliyorum. Birtakım gereksiz acılardan kurtuluyor."

"Andrea'nın senden hoşlanmadığını biliyorsun herhalde."

"Tabii. Ama nerdeyse yarım saattir sevgiden söz ediyoruz. Hoşlanmanın bununla hiçbir ilgisi yok. Andrea görevini çok iyi yerine getirebilecek biri. Benden çok daha deneyimli, karizması benden çok daha fazla. Benim hatalarımdan ders aldı; sağduyulu olması gerektiğini biliyor, çünkü yobazlık canavarının can çekiştiği bir dönem çatışmalı geçmek zorunda. Andrea insan olarak benden nefret ediyor olabilir, ama belki de bu yüzden yetilerini bu kadar hızlı geliştirmiştir... benden daha yetenekli olduğunu kanıtlamak için. Nefret, bir insanı olgunlaştırdığında, sevmenin birçok yolundan birine dönüşür."

Teybini alıp çantasına koydu ve çıktı.

Mahkeme hafta sonuna doğru kararını verdi: Birçok tanık dinlendikten sonra, çocuğunun vesayetinin Athena diye bilinen Şirin Halil'de kalmasına karar verildi.

Ayrıca, Viorel'in okulundaki başöğretmen, çocuğa karşı ayrımcı davranışlarda bulunacak olursa yasa gereği cezalandırılacağı konusunda uyarıldı.

Athena'nın oturduğu evin kapısını çalmanın boşuna olduğunu biliyordum. Anahtarı Andrea'ya bırakmış, ses sistemiyle bazı giysilerini almış, bir süre ortalıkta görünmeyeceğini söylemişti.

Beni arayıp zaferi birlikte kutlamaya çağırmasını bekliyordum. Athena'ya olan aşkım her geçen gün bana acı vermekten çıkıyor, bir sevinç ve dinginlik pınarına dönüşüyordu. Artık kendimi o kadar yalnız hissetmiyordum. Artık ruhlarımız –ve geri dönmekte olan tüm sürgünlerin ruhları– yeniden birleşmelerini coşkuyla kutluyorlardı.

İlk haftanın sonunda, herhalde son dönemde yaşadığı gerginlikleri üstünden atmaya çalışıyordur, diye düşündüm. Bir ay geçti, bu kez Dubai'ye dönüp eski işine başlamış olsa gerek, diye geçirdim içimden; telefon ettiğimde ondan hiçbir haber alamadıklarını söylediler; yerini öğrenirsem şu mesajı iletebilir miydim: Kapıları ona her zaman açıktı ve onu çok özlüyorlardı.

Yüce Ana'nın yeniden canlandırılışı üstüne bir dizi yazı yazmaya karar verdim. Beni "putperestliği savunmak"la suçlayan, hakaret dolu mektuplar da aldım, ama yazılar gazeteye epeyce tiraj aldırdı.

İki ay sonra bir gün öğle yemeğine oturmak üzereyken, gazeteden bir arkadaş aradı. Portobello Cadısı Şirin Halil'in cesedi Hampstead'de bulunmuştu. Athena vahşice öldürülmüştü.

Kaydettiğim tüm görüşmeleri çözdüğüme göre, bir suretini Athena'ya verebilirim. Her gün öğleden sonra yaptığı gibi Snowdonia Ulusal Parkı'nda yürüyüşe çıkmış olmalı. Bugün doğumgünü –daha doğrusu, annesiyle babası onu evlat edindiklerinde doğumgünü olarak bugünü seçmişler–, görüşmelerin metinleri ona hediyem olacak.

Doğumgünü kutlamasına büyükannesi ve büyükbabasıyla gelecek olan Viorel de ona bir sürpriz hazırlamış. Akşam yemeğine oturulduğunda, bir arkadaşının stüdyosunda kaydettiği ilk bestesini çalacak.

Daha sonra Athena bana, "Bunu neden yaptın?" diye soracak.

Ben de, "Çünkü seni anlamaya ihtiyacım vardı," diyeceğim. Birlikte olduğumuz yıllar boyunca onun hakkında duyduklarımın birer efsane olduğunu sanmıştım, oysa şimdi o efsanelerin gerçek olduğunu biliyorum.

Pazartesi akşamları evinde düzenlenen ayinlere olsun, Romanya'ya olsun, arkadaş toplantılarına olsun, ne zaman ben de geleyim desem gelmemi istememişti. Özgür olmak istiyor ve insanların polislerden ürktüklerini söylüyordu. Benim gibi biriyle karşılaştığında hiçbir suçu olmayan biri bile kendini suçlu hissediyormuş.

Yine de, ondan haber vermeden Portobello'daki antrepoya iki kez gitmiştim. Yine onun haberi olmadan geliş ve gidişlerinde onu korumaları için bazı meslektaşlarımı oraya yollamıştım; nitekim sonradan militan bir mezhep üyesi olduğu belirlenen bir kişi üstünde bıçakla yakalanmıştı. Adamın ifadesine bakılırsa, cinler ondan Yüce Ana'nın yeryüzündeki belirtisi olan Portobello Cadısı'ndan biraz kan almasını istemişlerdi. Kan bazı adaklar için gerekliymiş. Athena'yı öldürmek gibi bir niyeti yokmuş, mendiline birazcık kan almak istiyormuş, hepsi o kadar. Soruşturma sonunda gerçekten de cinayet işlemek gibi bir niyeti olmadığı anlaşıldıysa da adam altı ay hapis cezasına çarptırıldı.

Athena'yı öldürülmüş gibi göstermek beni fikrim değildi. Athena ortadan kaybolmak istedi ve bana bunun mümkün olup olmadığını sordu. Ben de, mahkeme oğlunu elinden almaya karar verirse yasalara karşı çıkamayacağımı söyledim; ama mahkeme çocuğu annesine bırakmaya karar verince, Athena'nın planını uygulamamızın karşısında bir engel kalmadı.

Athena, antrepodaki toplantılar yöredeki dedikoduların odak noktası olur olmaz görevinin tümüyle mahvolacağının farkındaydı. Kalabalığın karşısına dikilip bir kraliçe, bir cadı, tanrısal bir belirti olduğunu inkâr etmenin bir anlamı yoktu, çünkü halk güçlülerin ardından yürümeyi tercih ediyor, gücü de canı kimi isterse ona veriyordu. Üstelik inkârdan gelmek, öğütlediği her şeyi –seçme özgürlüğü, kendi ekmeğini kutsama, hiçbir rehber ya da çobanın yardımı olmadan kendi yetilerini uyandırıp canlandırma– ayaklar altına almak olacaktı.

Ortalıktan kaybolmanın da bir anlamı yoktu. Böyle bir davranışı herkes bir inzivaya çekilme, bir göğe yükseliş, Himalayalar'daki öğretmenlerle buluşmak için çıkılmış gizli bir hac yolculuğu olarak yorumlaya-

cak ve Athena'nın hep geri dönmesini bekleyecekti. Çevresinde efsaneler ve büyük olasılıkla da bir kült gelişecekti. Bunu, Athena Portobello'ya gitmekten vazgeçtiğinde fark etmeye başlamıştık. Muhbirlerim, herkesin beklentisinin tersine, Athena'nın kültünün ürkütücü bir hızla geliştiğini söylüyorlardı: Benzer başka gruplar da oluşuyor ve Aya Sofya'nın "mirasçıları" olduklarını ileri sürenler çıkıyordu. Kucağında Viorel'le gazetede çıkan fotoğrafı karaborsada satılan Athena hoşgörüsüzlüğün kurbanı olarak sunuluyordu. Okültistler, bir "Athena kültü"nden söz etmeye başlamışlardı; söylediklerine göre, isteyen –ücretini ödeyerek– kültün kurucusuyla temasa geçirilebiliyordu.

Geriye bir tek "ölüm" kalmıştı, ama ölümün büyük kentte öldürülen herhangi bir kimsenin ölümü gibi bütünüyle olağan koşullarda gerçekleşmesi gerekiyordu. Bu da bazı önlemler almamızı gerektiriyordu.

1. Cinayet asla Athena'nın din uğruna öldüğü izlenimi uyandırmamalıydı, öyle bir izlenim uyandırırsa kaçınmaya çalıştığımız durumu tam tersine daha da körüklemiş olacaktık;
2. Kurban tanınmaz bir halde bulunmalıydı;
3. Katil yakalanmamalıydı;
4. Bir ceset bulmamız gerekiyordu.

Londra gibi bir kentte yüzü hale gelmiş, yanmış bir cesede her gün rastlayabilirsiniz, ama katili bulmak o kadar kolay değildir. O yüzden, Hampstead cinayetini gerçekleştirebilmek için iki ay kadar beklememiz gerekti. Sonunda katili de bulduk, üstelik adam işimizi daha da kolaylaştırmış, ölmüştü: Portekiz'e kaçmış, orada kafasına bir kurşun sıkarak canına kıymıştı. Adalet ye-

rini bulmuştu, artık en yakın arkadaşlarımın bana biraz yardımcı olmaları gerekiyordu, o kadar. Dostlar birbirlerini kollamalı: Bazen onların da benden kitaba uymayan şeyler istedikleri oluyordu; nasıl desem, çok önemli bir yasa çiğnenmediği sürece kanıtların değerlendirilmesinde belirli bir esneklik uygulanabiliyordu.

Şöyle oldu: Ceset bulunur bulunmaz, olayı soruşturma görevini bana ve çok deneyimli bir arkadaşıma verdiler. Tam o sırada Portekiz polisinden bir haber geldi: Guimarães'te intihar etmiş bir adamın cesedini bulmuşlardı; adam bıraktığı notta, ayrıntıları bizim soruşturduğumuz olaya çok uyan bir cinayet işlediğini itiraf ediyor ve tüm parasının bir hayır derneğine bağışlanmasını istiyordu. Bir aşk cinayetiydi; aşk çoğu zaman cinayetle sonuçlanır.

Ölen adam, bıraktığı notta, kadını eski Sovyet cumhuriyetlerinden birinden getirdiğini ve ona yardımcı olmak elinden geleni yaptığını anlatıyordu. Kadının Britanya yurttaşlarıyla aynı hakları elde etmesi için onunla evlenmeye hazırlanıyormuş ki, kadının Almanya'da yaşayan bir adama göndermek üzere olduğu bir mektup bulmuş, böylece Almanın kadını birkaç günlüğüne şatosuna davet ettiğini öğrenmiş.

Kadın, mektupta, artık sabredemeyeceğini söylüyor, bir an önce birbirlerine kavuşmaları için Almandan hemen bir uçak bileti göndermesini istiyormuş. Londra'da bir kahvede tanışmışlar ve yalnızca iki kez yazışmışlar.

Kusursuz bir senaryo vardı elimizde.

Arkadaşım önce biraz duraksadı –hiç kimse dosyasında çözülmemiş bir cinayet olmasından hoşlanmaz– ama bütün sorumluluğu üstüme alacağımı söyleyince kabul etti.

Athena'nın saklandığı yere gittim. Oxford'da çok güzel bir evde kalıyordu. Enjektörle kolundan biraz

kan aldım. Saçından bir tutam kesip azıcık yaktım. Sonra cinayet mahalline dönüp bu "kanıt"ı ortalığa saçtım. Gerçek annesiyle babasının kimlikleri bilinmediği için DNA'sının belirlenmesinin mümkün olmadığını biliyordum. O yüzden, cinayetin gazetelerde çok fazla yer almaması için dua etmekten başka yapacak bir şey kalmamıştı.

Olayla ilgilenen birkaç gazeteciye, katilin intihar hikâyesini anlattım, ama yalnızca ülkenin adını verdim, kentin adını vermedim. Cinayet nedeninin anlaşılamadığını, ama bir intikam cinayeti ya da dinsel nedenlerle işlenmiş bir cinayet olabileceğini hiç düşünmediğimizi söyledim. Göründüğü kadarıyla (polis de hata yapabilir) kurbana tecavüz edilmişti. Kadıncağız büyük olasılıkla saldırganı tanımış, adam da onu öldürüp yüzünü tanınmaz hale getirmişti.

Alman yeniden mektup yazdıysa, mektupları geri dönmüş olmalıydı. Athena'nın gazetelerde yalnızca bir kez fotoğrafı yayınlanmıştı, o da Portobello'daki ilk gösteride; o yüzden, tanınma olasılığı pek azdı. Bu yaptığımızı benim dışımda üç kişi biliyor: annesiyle babası ve oğlu. "Athena"dan arta kalanlar gömülürken üçü de oradaydılar; mezar taşına da Athena'nın adı yazıldı.

Oğlu her hafta Athena'yı görmeye gidiyor, dersleri de çok iyi.

Hiç kuşku yok ki, Athena bir gün yalnız başına yaşamaktan sıkılıp Londra'ya dönmeye karar verebilir. Ama insanların belleği zayıftır, en yakın birkaç dostu dışında onu kimsenin hatırlayacağını sanmıyorum. Hem o zamana kadar katalizörlüğü Andrea üstlenmiş olacaktır; doğrusunu söylemek gerekirse, Andrea görevi Athena'dan daha iyi sürdürebilecek biri. Üstelik gerekli bütün yetiler onda var, hem de oyuncu olduğu için izleyenler karşısında ne yapacağını çok iyi biliyor.

Anladığım kadarıyla, Andrea'nın çalışmaları dikkatleri gereksiz yere üstüne çekmeden yaygınlık kazanıyor. Toplumun kilit mevkilerindeki insanların Andrea'yla bağlantıda olduklarını duyuyorum; anlaşılan, yeterli güce ulaştıklarında, Peder Ian Buck gibilerin ikiyüzlülüğüne son verecekler.

Zaten Athena'nın istediği de bu; Andrea da dahil birçoklarının sandığı gibi şan şöhret peşinde değil Athena, görevin yerine getirilmesinden başka bir istediği yok.

Sonunda bu metnin ortaya çıktığı soruşturmalarımın başında, Athena'nın yaşamının parçalarını bir araya getirdiğimi, böylece ne kadar cesur ve önemli biri olduğunu göreceğini düşünüyordum. Ama görüşmeler ilerledikçe, böyle şeylere pek inanan biri olmadığım halde yavaş yavaş gizli bir yanımı keşfettim. Ve bütün bu çalışmaların ardında yatan gerçek nedenin, yanıtını hiçbir zaman bilemediğim bir soruyu yanıtlama tutkusu olduğu sonucuna vardım: Çok farklı kişiler olduğumuz, hatta aynı dünya görüşünü bile paylaşmadığımız halde Athena beni neden sevmişti?

Victoria İstasyonu yakınlarındaki bir barda onu ilk öpüşümü hatırlıyorum. O sıralar bir bankada çalışıyordu, ben de Scotland Yard'da sivil polistim. Birkaç kez çıktıktan sonra beni evine dans etmeye davet etmişti; ama hiç gitmedim, böyle şeyler bana uymaz.

Athena bana kızacağı yerde, kararımı saygıyla karşıladığını söylemişti. Şimdi dostlarının açıklamalarını yeniden okurken kendimle gerçekten övünüyorum, çünkü Athena'nın başkalarının kararlarına pek saygı duymadığı anlaşılıyor.

Aylar sonra, Dubai'ye gideceği sırada, onu sevdiğimi söyledim. Bunun üstüne o da beni sevdiğini, ama uzun süreler ayrı kalmayı göze almamız gerektiğini söyledi. Ayrı ülkelerde çalışıyor olacaktık, ama gerçek aşk böyle bir ayrılığa dayanabilirdi.

Bir tek o zaman sormaya cesaret edebilmiştim: "Beni neden seviyorsun?"

"Bilmiyorum," diye yanıtlamıştı, "merak da etmiyorum."

Şimdi, şu son satırları yazarken, yanıtı Athena'nın o gazeteciyle son konuşmasında bulduğuma inanıyorum.

Aşk aşktır.

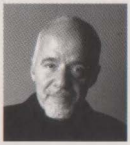
25 Şubat 2006, 19:47:00
Gözden geçirilmiş metin 2006'nın
Aziz Expeditus Yortusu'nda tamamlanmıştır.

PAULO COELHO

PORTOBELLO CADISI

CAN

ROMAN

Kendimize karşı her zaman içten olma cesaretini nasıl ediniriz, kim olduğumuzdan emin olmasak da? **Paulo Coelho**, yeni romanı ***Portobello Cadısı***'nda bu sorunun yanıtını arıyor. *Portobello Cadısı*, Athena adlı gizemli bir kadının ruhsal ve duygusal yolculuğunun öyküsü. Onu yakından tanıyan, ama belki de hiç tanımayan dostlarının ağzından:

İnsanlar bir gerçeklik yaratıyorlar, sonra da kendi yarattıkları gerçekliğin kurbanı oluyorlar. Athena işte buna başkaldırdı ve bedelini ağır ödedi.

Heron Ryan, gazeteci

Athena, duygularıma hiç aldırmadan kullandı ve yönlendirdi beni. Öğretmenimdi, kutsal sırları aktarmayı, aslında hepimizde var olan o bilinmeyen gücü uyandırmayı üstlenmişti. O yabancı denize atıldığımızda, bize yol gösterenlere körü körüne güveniriz, çünkü bizden daha fazla bildiklerine inanırız.

Andrea McCain, tiyatro oyuncusu

Athena'nın en büyük sorunu, 21. yüzyılda yaşayan bir 22. yüzyıl kadını olması ve bu gerçeği hiç gizlememesiydi. Bir bedel ödedi mi? Kuşkusuz, ödedi. Ama coşkuyla taşan gerçek benliğini bastırsaydı, çok daha büyük bir bedel ödeyecekti.

Deidre O'Neill, Edda diye biliniyor

KAPAK FOTOĞRAFI: ARTEM EFIMOV

ISBN 978-975-07-0879-4

9 789750 708794

http://www.canyayinlari.com

KDV İÇİNDEDİR

17,00 YTL